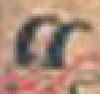
OĞLAK KLASİKLERİ

GUY DE MAUPASSANT

BİR HAYAT

Türkçesi: *Birsel Uzma*

BİR HAYAT

GUY DE MAUPASSANT

Kurumsal kimlik danışmanı: Serdar Benli
Kapak uygulama: M. Deniz Çorbacıoğlu
Kapak resmi: "Beşik",Berthe Morisot
Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.
Genel yönetim: Senay Haznedaroğlu
Yayın yönetmeni: Raşit Çavaş
Zambak Sokak 29, Oğlak Binası, 34435 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0-212) 251 71 08-09,   Faks: (0-212) 293 65 50
e-posta: oglak@oglak.com

1

Jeanne bavullarını hazırlamayı bitirince pencereye yaklaştı. Yağmur bir türlü dinmiyordu.

Kaldırım taşları ve çatılar bütün gece sağanak altında inlemişti. Gitgide alçalan yağmur yüklü gökyüzü delinmiş gibi görünüyordu. Yeryüzüne boşalan sular toprağı şeker gibi eritip çamura buluyordu. Boğucu bir sıcak dalgası yayan sert bir rüzgâr hissediliyordu ara sıra. Nehirlerden taşan sular ıssız sokakları dolduruyordu. Yağmur suyunu sünger gibi emen evler nem içinde kalıyor, tavan arasından mahzene bütün duvarlar terliyordu.

Manastırdan bir gün önce çıkan Jeanne nihayet sonsuza kadar özgür kalmıştı. Çok uzun süredir hayalini kurduğu hayatın bütün mutluluklarına hazırdı. Babasının böyle bir havada yola çıkmakta tereddüt edeceğini düşünerek, sabahtan beri belki yüzüncü kere ufku kontrol ediyordu.

O sırada takvimini çantasına koymayı unuttuğunu fark etti. Aylara ayrılmış küçük karton parçasını duvardan aldı. 1819 yılı altın rengiyle işaretlenmişti. Bir kalem alıp ilk dört sütununu çizdi, manastırdan çıkış günü olan 2 Mayıs'a kadar bütün aziz adlarını karaladı.

Kapının ardından bir ses işitildi: "Jeanette!"

Jeanne cevap verdi: "Girebilirsin baba!" Babası kapıda belirdi.

Baron Simon-Jacques Le Perthuis des Vauds, duyarlığı ve iyi yürekliliğiyle başka asırdan kalmış bir centilmen gibiydi. J.-J.Rousseau hayranıydı. Doğaya, kırlara, ormanlara, hayvanlara tutkuyla bağlıydı.

Aristokrat bir aileden gelen bu adam doksan üç devriminden içsel olarak nefret ediyor, sahip olduğu felsefi düşünce yapısı, aldığı liberal eğitim, diktatörlüğe karşı, saldırgan olmamakla birlikte açıkça ortaya koyduğu bir nefret duymasına neden oluyordu.

En büyük gücü ve en büyük zayıflığı iyiliğiydi. Okşama, verme, kucaklama yetisi olmayan, yaratıcı ama dağınık, iradesinin hâkim olamadığı, karşı konulamaz bir iyilikti onunki. Neredeyse bir kusur gibiydi.

Bir teori adamı olarak, mutlu, iyi, dürüst ve şefkatli olmasını istediği kızı için eksiksiz bir eğitim planı yapmıştı.

Jeanette on iki yaşına kadar aile ortamında büyümüş, sonra annesinin döktüğü gözyaşlarına rağmen Sacré-Coeur'e gönderilmişti.

Buradaki hayatı süresince hep manastır içinde kapalı kalmış, insani olgulardan uzak, hatta habersiz büyümüştü. On yedi yaşında namuslu bir varlık olarak özgürlüğüne kavuştuğunda, gerçeğe yakın bir şiir gibi katılması istenmişti hayata. Ruhunu kırlarda, verimli toprakların ortasında açacak, hayvanların saf aşkı, şefkatli dokunuşları, yaşamın erinç ve mutluluk getiren kurallarını bomboş ruhuna dolduracaktı.

Şimdi manastırdan ışıl ışıl, mutluluğa inançlı ve istekli, günlerin getireceği her türlü hazza, her türlü hoş rastlantıya, uzun gecelere, ruhunun zaten tanıdığı umut dolu yalnızlığa hazır halde çıkıyordu.

Pırıl pırıl siyah saçlarıyla bir Véronèse portresi gibiydi. Teni, güneşle okşandığında belli belirsiz yalazlanan soluk renkli bir kadife gibi, ayva tüyleriyle gölgelenmiş, hafif pembe bir aristokrat rengiydi. Gözleri maviydi, Hollanda çinilerinde görülen saydam maviden.

Sol burun deliğinin üzerinde küçük bir güzellik beni vardı, bir tanesi de teniyle aynı renk olduğundan güçlükle ayırt edilen birkaç küçük tüyle birlikte çenesinde kabarıklık yapıyordu. Büyükçe göğüsleri, ortalama bir boyu vardı. Yüksek perdeden sesi ara sıra tizleşiyor, içten kahkahaları çevresine neşe saçıyordu. Sık sık samimi bir hareketle iki elini şakaklarına götürüp saçlarını düzeltiyordu.

Babasına doğru koştu ve sarılıp öptü, "Eee gidiyor muyuz?" diye sordu.

Babası gülümsedi. Çoktan beyazlayan, biraz uzun tuttuğu saçlarını salladı ve elini pencereye uzatarak, "Böyle bir havada seyahat etmek istediğine emin misin?" diye sordu.

Kız bir kedi yavrusu gibi sırnaşarak yalvarmaya koyuldu: "Ama baba, yalvarırım gidelim. Öğleden sonra hava açacak."

“İyi de annen kabul etmez.”

“O işi ben hallederim.”

“Anneni ikna edebilirsen, ben gitmeye hazırım.”

Bunun üzerine kız baronesin odasına koştu, çünkü yola çıkacağı günü gitgide büyüyen bir sabırsızlıkla beklemişti.

Sacré-Coeur’e girdiğinden beri Rouen’dan hiç ayrılmamıştı. Babası belirlediği yaştan önce herhangi bir eğlenceye izin vermiyordu. Yalnızca iki kez, o da on beş gün için Paris’e götürülmüştü ama burası da bir şehirdi ve kır hayatı konusunda kurduğu hayalleri karşılamıyordu.

Bu kez yazı Yport kıyısındaki eski aile şatosunda, Peuples’de geçirecekti. Dalgalı kıyılarda özgür bir hayat fikri onu sonsuz neşelendiriyordu. Üstelik arazinin ona hediye edilmesi, evlendikten sonra da orada yaşamaya devam etmesi kararlaştırılmıştı.

Bir gece öncesinden beri aralıksız yağan yağmur var- oluşunun ilk büyük acısıydı.

Ama üç dakika geçmeden annesinin odasından koşarak ve evin her yanında yankılanan “Baba, baba! Annem de gitmek istiyor, atları hazırlat!” çığlıklarıyla fırladı.

Sağanak dinmiyordu, hatta at arabası kapıya doğru ilerlediğinde iki katına çıktı.

Barones bir yanda kocası ve diğer yanda bir erkek kadar yapılı ve güçlü oda hizmetçisinden destek alarak merdivenleri inerken, Jeanne arabaya binmeye hazır bekliyordu. Hizmetçi kız Caux bölgesinden bir Normandiyalıydı. On sekizinde olmasına rağmen en az yirmi üç gösteriyordu. Jeanne’ın süt kardeşi olduğundan aile tarafından ikinci kızları gibi muamele görüyordu. Adı Rosalie’ydi.

Temel görevi, eskiden beri şikâyetçi olduğu bir kalp hipertrofisinin ardından son birkaç yılda aşırı şişmanlayan hanımının hareket etmesine

yardım etmekti.

Barones eski binanın merdivenlerini büyük güçlüklerle inerek, su içindeki avluya baktı ve mırıldandı: “Pek mantıklı bir iş yapmıyoruz.”

Gülümsemeye devam eden kocası cevap verdi: “Siz istediniz Madam Adélaide.”

Adélaide gibi tumturaklı bir adı olduğundan, kocası genellikle biraz alaycı bir saygı ifadesiyle “Madam” sıfatıyla birlikte kullanmayı severdi.

Barones yürümeye başladı ve büyük bir güçlükle tırmandığı arabanın bütün yayları aynı anda gıcırdadı. Baron yanına otururken, Jeanne ve Rosalie ters koltuklara yerleşti.

Aşçı Ludivine dizlerine örtecekleri manto yığınıyla, bacaklarının altına yerleştirecekleri iki sepet getirdi. Sonra Simon Baba’nın yanındaki koltuğa tırmandı ve bir örtünün altına girip, her yanını örttü. Kapıcı ve karısı veda edip kapıyı kapattılar. Başka bir arabayla gelecek olan bavullarla ilgili son talimatları verdiler ve yola koyuldular.

Arabacı Simon Baba yağmur altında başını eğmiş, sırtını kamburlaştırmış üç parçalı redingotu altında kaybolmuştu. Gürültüyle düşen damlalar camları dövüyor, yolu sel götürüyordu.

İki atın dört nala çektiği at arabası rıhtıma indi, yelken direkleri, serenler, halatlar, yaprakları dökülmüş ağaçlar gibi hüzünle yükseliyordu suların çağladığı gökyüzüne, sonra Riboudet Dağı yoluna saptılar.

Çok geçmeden kırlara vardılar. Zaman zaman sular altında kalmış dallarını bir ölünün teslim olmuşluğuyla sarkıtan bir söğüt, suların oluşturduğu sisin içinde bütün azametiyle ortaya çıkıyordu. Atların nalları suların üzerinde sesler çıkarıyordu, dört tekerlek çamurdan güneşlere dönüşmüştü.

Herkes susuyordu. Toprak gibi ruhları da ıslanmıştı sanki. Annecik başını arkaya yaslamış, gözlerini kapamıştı. Baron dalgın gözlerle ıslak ve tekdüze kır manzarasına bakıyordu. Dizlerinin üzerinde bir paketle oturan Rosalie

halktan insanların yabanıl düşünceleriyle doluydu. Ama Jeanne bu ılık yağmurda kendini uzun zaman kapalı kalmış bir bitkinin açık havaya çıkarılıp yaşama dönmesi gibi canlanmış hissediyordu. Yapraklar kadar yoğun neşesi kalbindeki hüzünle gölgeleniyordu. Konuşmuyordu ama şarkı söylemek, ellerini uzatıp avcuna dolan suları içmek istiyordu. Dört nala giden atlarla uzaklara gidiyor olmaktan, manzaranın hüznünü izlemekten ve kendini su taşkınının ortasında güvende hissetmekten büyük bir haz alıyordu.

İki hayvanın çılgınca dökülen damlalar altında ışıldayan sağrılarından yağmur suları buhar olup yükseliyordu.

Barones uyuklamaya başlamıştı. Dümdüz sarkan altı saç örgüsünün çevrelediği yüzü yavaş yavaş gevşiyor, üç kat oluşturan gerdanının son boğumu göğsünde görünmez oluyordu. Her nefeste biraz yükselen başı, sonra geri düşüyor, yanakları şişiyor, aralanan dudaklarından hafif bir horultu yayılıyordu. Kocası ona doğru eğildi ve karnının üzerinde kavuşturduğu ellerinin arasına küçük bir deri cüzdan bıraktı.

Bu dokunuş baronesi uyandırmıştı. Tam uyanamadığından boş gözlerle baktı elindeki nesneye. Bu sırada cüzdan elinden kayıp yere düştü ve açıldı. Altınlar ve banknotlar arabaya saçılmıştı. Kadın birden kendine geldi. Kızının neşesi kahkaha tufanına dönüşmüştü.

Baron paraları topladı ve karısının kucağına koyarak, “İşte sevgili karıcığım, Életot’daki çiftlikten geriye bir bunlar kaldı. Hayatımızın kalan kısmını geçirmeyi umduğum Peuples’i onartmak için sattım orayı.”

Kadın elindeki altı bin dört yüz frankı tek tek sayıp, ağır hareketlerle cebine yerleştirdi.

Aileden kalan otuz bir çiftlikten dokuzuncusu da satılmış oluyordu. Kalan topraklardan yılda yaklaşık yirmi bin lira gelir elde edeceklerdi ve bu gelir iyi yönetildiği takdirde rahatlıkla otuz bin franka ulaşacaktı.

Basit bir hayat sürdüklerinden bu gelir rahatlıkla yetebilirdi ama evde dipsiz bir kuyu vardı: İyilik. İyilikseverlikleri ellerindeki parayı, güneş ışınlarının bataklık sularını kurutması benzeri eritip bitiriyordu. Paralar

akıyor, taşıyor, yok oluyordu. Nasıl mı? Kimse bilmiyordu. Bazen içlerinden biri, “Nasıl oldu anlamadım ama bugün doğru dürüst bir şey almadığım halde yüz frank harcamışım” diyordu.

Bu kadar verici olmaları ellerinde kalan az sayıdaki mutluluk kaynağından biriydi. Bu konuda şaşırtıcı ölçüde iyi anlaşıyorlardı.

Jeanne sordu: “Şatom güzel oldu mu?”

Baron sevinç içinde cevap verdi: “Göreceksin kızım.”

Sağanağın şiddeti yavaş yavaş azalmaya başlamıştı. Uçuşan ince yağmur damlaları bir tür pus görüntüsü oluşturmuştu. Bulutların yarattığı kubbe üzerlerinde yükseliyor, beyazlaşıyor gibi görünüyordu. Birden, nerede olduğu anlaşılamayan bir delikten dimdik fırlayan bir güneş ışını yayıldı kırların üzerine.

Bulutlar parçalandı. Masmavi gökyüzü ortaya çıktı. Sonra bulutların arası yırtılan bir örtü gibi daha da aralandı, pırıl pırıl tertemiz bir gökyüzü bütün yeryüzünün üzerini kapladı.

Serin ama tatlı bir esinti topraklardan yükselen mutlu bir iç çekiş gibi yayıldı ortalığa. Bahçelerden ve korulardan tüylerini kurutan kuşların aceleci şarkıları işitilmeye başlandı.

Akşam oluyordu. Arabada Jeanne hariç herkes uyumaya başlamıştı. Atları dinlendirmek ve biraz suyla yiyecek vermek için iki kez hanlarda mola verildi.

Güneş batmıştı. Uzaklarda çanlar çalıyordu. Küçük bir köyde sokak lambaları yakılmıştı. Gökyüzü bir sürü yıldızla aydınlanmıştı. Yer yer içleri aydınlık evler bir ışık topu gibi deliyordu karanlıkları. Birden, bir tepenin ardında, köknar dallarının arasından batan güneşe benzeyen, kocaman kızıl bir ay belirdi.

Hava o kadar yumuşaktı ki, camlar açık duruyordu. Mutluluk hayallerinden yorulan Jeanne da dinleniyordu artık. Bazen bir pozisyonda fazla kalmaktan uyuşan bedeni gözlerini açmasına neden oluyordu. Böyle

anlarda dışarı bakıyor, aydınlık gökyüzü altında bir çiftliğin ağaçlarını ya da bir otlakta yayılan birkaç ineği seyre dalıyor ve tekrar başını kaldırıyordu. Ardından yeni bir pozisyon arıyor, göreceği mutlu rüyayı yakalamaya çalışıyordu. Arabanın çıkardığı sesler kulaklarını tırmalıyor, düşüncelerini yoruyor ve bedeni gibi beyninin de uyuştuğunu hissederek tekrar gözlerini kapatıyordu.

Sonunda durdular. Kapının önünde kadınlı erkekli bir grup ellerinde fenerlerle onları bekliyordu. Nihayet gelmişlerdi. Uyanan Jeanne birden ayağa fırladı. Babası ve Rosalie, bir çiftçinin tuttuğu fenerin aydınlığında, bitkin halde ve sürekli kesik kesik, “Aman Tanrım! Zavallı çocuklarım!” diye mırıldanan baronesi sürükleyerek içeri taşıdılar. Barones hiçbir şey yemek istemedi, çok geçmeden de uyudu.

Jeanne ve baron başbaşa akşam yemeği yediler.

Birbirlerine gülümseyerek bakıyor, masanın üzerinden uzanıp el ele tutuşuyorlardı. Her ikisi de çocuksu bir neşeyle kapılmıştı. Tadilattan geçen çiftliği dolaşmaya çıktılar.

Bir sülaleyi barındıracak kadar geniş bir arazi üzerinde, zaman içinde grileşmiş beyaz taşlardan inşa edilmiş çiftlik evi, yüksek ve geniş Normandiya şatolarından biriydi.

Büyük bir hol evi ikiye bölüyordu. Değişik yerlerde iki kanadı birbirine bağlayan çok büyük kapılar vardı. Çift taraflı bir merdiven giriş kapısının üzerinden aşıyor gibiydi. Orta kısmı boş bırakıyor ve bir köprü gibi, birinci katta birleşiyordu.

Giriş katında, sağ taraftan, üzerinde kuşların uçtuğu yapraklarla bezeli halılarla kaplı, ucu bucağı görünmeyen bir salona giriliyordu. Halılardan en küçük eşyaya kadar her şey La Fontaine’in Masalları’nı hatırlatıyordu. Jeanne çocukken çok sevdiği, kurtla leyleğin öyküsünün tasvir edildiği sandalyeyi görünce mutlulukla ürperdi.

Salonun hemen yanında eski kitaplarla dolu bir kütüphane ve kullanılmayan iki başka oda vardı. Sol taraftan yeni ahşap donanımıyla

yemek salonu, çamaşırhane, çalışma odası, mutfak ve banyonun da bulunduğu küçük bir daireye geçiliyordu.

Bir koridor ilk katı boylu boyunca ikiye bölüyordu. Üzerindeki on kapı on ayrı odaya açılıyordu. En dipte sağda, Jeanne'ın dairesi vardı. İçeri girdiler. Baron odayı yeniden döşetmiş, bu iş için tavan arasındaki kullanılmayan kumaş ve mobilyaları kullanmıştı.

Son derece kişilikli bu mekân, Hollanda'dan gelen çok eski halılarla kaplıydı.

Genç kız yatağını görünce sevinç çığlıkları atmaya başladı. Yatağın dört köşesinde meşeden oyulmuş kapkara dört kuş mum ışığı altında ışıl ışıl parıldıyor ve duruşlarıyla yatağı korumaya almış gibi görünüyordu. Yatağın iki yanında çiçek ve meyve bezekleri vardı. Çok ince işlenmiş dört sütunun ucunda Korint stili sütun başlıklarının üzerinde güller ve aşk tanrısı figürleri yer alıyordu.

Zaman içinde kararan ağacın azametine rağmen karyolanın son derece anıtsal ama sıcak bir görüntüsü vardı.

Yatak örtüsü ve tavan iki gök kubbe gibi ışıldıyordu. Yer yer altın işlemeli büyük çiçeklerle bezenmiş koyu mavi renkli bir antik ipekten yapılmıştı.

Hayran hayran çevresine bakan Jeanne mumu kaldırarak konuyu anlamak için döşemeleri inceledi.

Yeşil, kırmızı ve sarılara bürünmüş genç bir kız ve delikanlı beyaz çiçeklerle kaplı tuhaf mavi bir ağacın altında sohbet ediyordu. Aynı renkte koca bir tavşan gri otlar üzerinde yuvarlanıyordu. Hemen arkalarında, oldukça uzaklarda, sivri çatılı, yuvarlak biçimli beş küçük ev göze çarpıyordu. Yukarıda, neredeyse gökyüzünde kıpkırmızı bir yel değirmeni görülüyordu.

Her yanda çiçek süslemeleri vardı.

Diğer iki pano da ilkine çok benzemekle birlikte, büyük bir şaşkınlık ve öfkeyle kollarını gökyüzüne uzatmış, Flaman tarzı giyinmiş dört melek ön

plana çıkıyordu.

Son dokuma ise bir dramı yansıtıyordu.

Otlamaya devam eden tavşanın yanında uzanan delikanlı ölü gibi görünüyor, ona bakan genç kadın ise göğsüne bir hançer saplıyordu, ağacın meyveleri simsiyah olmuştu.

Jeanne anlamıyordu. O sırada mikroskobik boyuttaki hayvana baktıkça otların üzerinde yayılan tavşanın aslında bir aslan olduğunu fark etti.

Bunun üzerine Pyramus ve Thisbe'nin bahtsızlıkları öyküsünü hatırladı ve çizimlerin nahifliğine gülümsemekle birlikte, her gece uykusunda şefkatini dalgalandıracak ve mutluluk düşlerini süsleyecek bu eski efsanevi aşkın gölgesinde olmaktan mutluluk duydu.

Geri kalan mobilyaların her biri farklı stildeydi. Aile içinde kuşaktan kuşağa kalan ve eski evlerini her şeyin birbirine karıştığı müzelere dönüştüren mobilyalardı bunlar. Işıl ışıl bakır süslemeleriyle XIV. Louis tarzı muhteşem bir komodinin yanında çiçekli bir ipekle kaplı XV. Louis tarzı iki koltuk duruyordu. Yuvarlak kemerinin üzerinde İmparatorluk Dönemi'nden kalma bir saat gömülü olan şöminenin karşısında kızıl tahtadan bir çalışma masası vardı.

Saat, altın çiçeklerle dolu bir bahçenin üzerindeki dört mermer sütuna asılmış bronz bir arı kovanıydı. Arı kovanının uzunlamasına deliğinden uzanan ince bir sopanın üzerinde mine kanatlı küçük bir arı duruyordu.

Saatin kadranı renkli çiniydi ve arı kovanının tam ortasına yerleştirilmişti.

O sırada saat on biri vurdu. Baron kızını öptü ve odasına çekildi.

Jeanne da istemeye istemeye yattı.

Odasına son bir kez göz gezdirdikten sonra mumu söndürdü. Başı duvara dayanan yatağın sol tarafındaki belli bir bölgeye ay ışığı vuruyordu.

Duvarlardan yansıyan ışık, Pyramus ve Thisbe'nin hareketsiz aşkını soluk yansımalarla okşuyordu.

Ayak tarafındaki diğer pencereden baktığında tatlı bir ışığa gömülmüş büyük bir ağaç fark etti. Yan döndü, gözlerini kapadı. Bir süre sonra tekrar açtı.

Hâlâ arabadaymış gibi sarsıldığını hissediyordu, beyninde yola devam ediyordu. Hareket etmezse uyuyakalacağı umuduyla bekledi ama çok geçmeden içindeki sabırsızlık bütün bedenine yayıldı.

Bacaklarına kramplar girmeye başladı. Ateş bastı. Ayağa kalktı. Çıplak ayakları, kolları, uzun geceliği hayalet gibi görünmesine neden oluyordu. Zemine yayılan ışık dalgasının içinden geçti, penceresini açtı ve dışarı baktı.

Gece o kadar aydınlıktı ki, her yer gündüz gibi ışıl ışıldı. Genç kız çocukluk döneminde sevdiği bu diyarları gayet iyi hatırlıyordu.

Tam karşıda gecenin ışığında tereyağı gibi uzanan geniş sarı bir fundalık yayılıyordu. Şatonun hemen önünde dev ağaçlar yükseliyordu. Kuzeyde bir çınar, güneydeyse bir ıhlamur ağacı vardı.

Büyük çayırlığın kıyısındaki küçük ağaçlardan oluşan bir koru arazinin sınırını çizerken, esen azgın rüzgârın tıraşladığı, oyduğu, şekillendirdiği beş sıra yaşlı karaağaç açıklardan gelen sert rüzgârlara karşı koruma sağlıyordu.

Bir tür park oluşturan bu arazi sağda ve solda iki çok yüksek kavak sırasıyla sınırlanıyordu. Normandiya kavakları olarak adlandırılan bu ağaçlar ev sahiplerinin konutunu, birinde Couillard diğerinde ise Martin ailesinin oturduğu iki komşu çiftlikten ayırıyordu.

Şatoya adını veren de bu kavaklardı. Bu çitin ötesinde, gece gündüz ıslık çalan esintisiyle, dikenli katırtırnağı ekilmiş bakımsız geniş bir arazi uzanıyordu. Sonrasında kıyı birden dimdik, bembeyaz, etekleri dalgalarla ıslanan yüz metre yüksekliğinde bir faleze dönüşüyordu.

Jeanne yıldızların altında uyur gibi görünen denizin akıntıyla hareketlenen yüzeyini seyretti.

Güneş keskinliğini yitirdiğinde yeryüzünün bütün kokuları ortaya çıkıyordu. Pencereye kadar tırmanan bir yaseminin yaydığı keskin koku yeni doğan taze yaprakların hafif kokusuna karışıyordu. Tuzlu hava ve deniz yosunlarının güçlü kokularını taşıyan hafif esintiler akıp geçiyordu.

Genç kız kokuları içine çekmenin keyfini çıkarmaya koyuldu. Köy hayatının dinginliği ılık bir banyo kadar sakinleştiriciydi.

Akşam olunca uyanıp gizli varoluşlarını gecenin sükûnetine saklayan bütün hayvanlar bu yarı karanlığı sessiz bir hareketle dolduruyordu. Hiç ses çıkarmayan büyük kuşlar havada birer dalga, birer gölge gibi süzülüyordu. Gözle görünmeyen böceklerin vızıltıları kulak tırmalıyordu. Otların bittiği, gül yaprakları ya da kumla dolu ıssız yollardan sessiz adımlar geçiyordu.

Yalnızca birkaç melankolik karakurbağası aya bakıp kısa ve monoton çığlıklar koyuveriyordu.

Jeanne, bu aydınlık gecedekine benzer boğuk seslerle dolu kalbinin hızla çarptığını, çevresinde hareket eden gece hayvanları gibi içini kemiren binlerce isteğin aniden açığa çıktığını hissediyordu. İçindeki duygular bu canlı şiirle bütünleşmesini sağlıyordu sanki. Gecenin donuk beyazlığında, insanüstü ürpertiler hissediyor, açığa vuramadığı umutlar ve mutluluk benzeri bir hisle kalbi gitgide daha hızlı çarpıyordu.

Bunun üzerine aşkı hayal etmeye koyuldu.

Aşk! İki yıldır sürekli artan bir sıkıntı haline dönüşmüştü içinde. Artık özgürdü, sevmesine izin vardı. Geriye bir tek onunla karşılaşmak kalmıştı: O!

Nasıl biri olacaktı? Tam olarak bilemiyor, kendisine bu soruyu sormakta zorlanıyordu. O çıkıp gelecekti, o kadar.

Tek bildiği bütün ruhuyla tapacağı ve bütün kalbiyle seveceğiydi. Bunun gibi akşamlarda yıldızların kaydığı aydınlık gökyüzünün altında gezintilere çıkacaklardı. Birbirlerine sarılacak, kalp atışlarını işiterek, omuzlarının sıcaklığını hissederek, aşklarını yaz gecelerinin ıslak kokusuna katarak el

ele yürüyecek, o mutlak birliktelikleriyle, yalnızca ve yalnızca sevgilerinin gücüyle birbirlerinin en gizli düşüncelerine kolaylıkla ulaşacaklardı.

Bu durum tarifsiz bir aşkın huzuru içinde sonsuza dek sürecekti.

Birden onun orada, tam karşısında olduğu hissine kapıldı ve ani bir şehvet dalgası tepeden tırnağa ürpermesine neden oldu. Kollarını bilinçsiz bir hareketle göğsünde kavuşturdu. Düşüne sarılmak ister gibiydi. Yabancıya doğru uzattığı dudakları üzerinde bir şey hissederek kendinden geçecek gibi oldu. Sanki ilkbaharın soluğu bir aşk öpücüğü vermişti.

Birden şatonun arkasındaki yolda gecenin içinden ayak sesleri işitti. Bu çılgın ruh haliyle, olanaksıza, ilahi rastlantılara, ilahi önsezilere, kaderin romantik oyunlarına inanmış halde aklından "Ya oysa?" diye geçirdi. Yürüyen kişinin ritmik adımlarını sıkıntı içinde dinliyordu. Konukseverliklerinden yararlanmak için parmaklıkların önünde duracağından emindi.

Geçip gidince, hayal kırıklığına uğrayarak üzüldüğünü hissetti ama umudunun abartılı olduğunu fark edip yaşadığı hayal kırıklığına gülümsedi.

Sonra biraz sakinleşerek, varoluşunu planlamaya, geleceği hayal etmenin daha mantıklı yollarını arayarak hayal kurmaya bıraktı kendini.

Onunla burada, denize hâkim bu huzurlu şatoda yaşayacaktı. Şüphesiz çocukları da olacaktı: Onun için bir oğlan, kendisi için bir kız. Çınar ve ıhlamur arasındaki çayırlıkta koşuşturan çocuklarını mutlu gözlerle izleyişlerini, çocukların üzerinden birbirlerine tutku dolu bakışlar attıklarını görür gibi oluyordu.

Uzun ama çok uzun süre öylece durup hayal kurdu. Bu sırada gökteki yolculuğunu tamamlayan ay, denizin üzerinde kaybolmaya yüz tutmuştu.

Hava serinlemişti. Doğu yönünde ufuk soluklaşmıştı. Sağdaki çiftlikte bir horoz ötüyordu. Kümes duvarları arasından süzülen boğuk sesler çok uzaklardan geliyor gibiydi. Gökyüzünün belli belirsiz ağaran uçsuz bucaksız dev kubbesinde de yıldızlar gözden kaybolmaya başlamıştı.

Bir yerlerden keskin bir kuş çığlığı geldi. Yapraklardan önceleri tedirgin yükselen hışırtılar daldan dala ağaçtan ağaca daha hareketli, daha neşeli bir hal alarak yoğunlaştı.

Jeanne birden bir aydınlık fark etti. Ellerine sakladığı yüzünü kaldırdığında, ağaran tanın kamaştırdığı gözlerini kapadı. Kısmen büyük kavak ağaçlarının ardına gizlenen kızıllaşmış bir bulut dağı, uyanan yeryüzüne kan rengi ışıklar yansıtıyordu.

Işıl ışıl yanan dev yuvarlak, ışığa boğulan bulutları dağıtıp, ağaçları, ovaları, okyanusu, bütün ufku ateşe bulayarak ortaya çıktı.

Jeanne mutluluktan deliye döndüğünü hissediyordu. Çevresindeki her şeyin güzelliği karşısında hissettiği taşkın bir neşe, sonsuz bir yürek sızlaması kalbini güçsüz düşürmüştü. Bu onun güneşiydi. Onun şafağı, hayatının başlangıcı! Umutlarının gün doğumu! Güneşi kucaklamak isteğiyle kollarını ışıldayan göğe kaldırdı. Bu gün ışıması gibi ilahi bir şeyler söylemek, haykırmak istiyordu ama atıl bir coşkuyla felç olmuş gibiydi. Sonunda ellerini alnına koyduğunda, gözlerinin yaşla dolu olduğunu hissetti. Mutluluktan ağladı.

Başını tekrar kaldırdığında doğan güneşin muhteşem görüntüsü çoktan yok olmuştu. Hatta kendini sakinleşmiş, biraz bitkin, sanki üşümüş hissetti. Pencereyi kapamadan gidip yatağına uzandı, birkaç dakika daha hayal kurduktan sonra, sekiz saat boyunca öyle derin bir uyku uyudu ki, babasının seslenmelerini bile duymayarak, ancak odasına girdiğinde uyandı.

Babası, şatosunun, onun şatosunun güzelliklerini tanımasını istiyordu.

Arazinin içine bakan cephe yoldan elma ağaçlarının dikili olduğu genç bir avluyla ayrılıyordu. Bu köy yolu köy evleri arasından geçerek, yarım mil kadar ötede Havre’ı Fécamp’a bağlayan ana yola birleşiyordu.

Orman sınırından evin önüne dümdüz bir yürüyüş yolu uzanıyordu. İki çiftlik arasındaki ortak yol boyunca, deniz çakılından yapılmış küçük kulübeler ve ortak kullanım alanları bulunuyordu.

Şatonun kaplamaları yeni yapılmıştı. Doğramalar restore edilmiş, duvarlar onarılmış, odaların halısı yenilenmiş, iç duvarların tamamı boyanmıştı. Eski ocak, gümüş beyazı yeni panjurları ve geniş gri cephesi üzerine alçı yakalarıyla lekelenmiş gibi görünüyordu.

Jeanne’ın pencerelerinden birinin açıldığı diğer cephe çalılıkların ve rüzgârın oyduğu karaağaç setinin üzerinden denize bakıyordu.

Jeanne ve baron kol kola girip şatoyu köşe bucak gezdiler. Sonra park olarak adlandırdıkları alanın sınırlarını çizen uzun kavaklı yol boyunca ağır ağır yürüdüler. Ağaçların dibinde otlar bitmiş, yeşil bir halı gibi yayılmıştı. En uçtaki koruluk, yaprak yığınlarıyla birbirinden ayrılan küçük kıvrımlı yolların birbirine karıştığı hoş bir alandı. Aniden ortaya fırlayan bir tavşan genç kızı ürküttükten sonra yamaçtan aşağı koştu ve faleze yakın sazlıklar arasında gözden kayboldu.

Öğle yemeğinden sonra hâlâ yorgun olan Madam Adélaide dinleneceğini söylediğinden, baron kızına Yport’a kadar inmeyi önerdi.

Peuples’in bulunduğu Étouvent koyunu geçerek devam ettiler. Üç köylü uzun zamandır tanışıyorlarmış gibi selamladı onları.

Kıvrıla kıvrıla inen vadiyi izleyerek denize ulaşan yamaçtaki koruluğa girdiler.

Çok geçmeden Yport kasabası göründü. Evlerin eşiklerinde oturan eski püskü giysili kadınlar geçişlerini izliyordu. Ortasından sular akan ve kapıların önünde güçlü bir salamura kokusu yayan birikintiler bulunan sokak oldukça eğimliydi. Yer yer gümüş parçaları gibi parlayan balık pullarının kaldığı kahverengi balık ağları, tek bir odaya tıkılmış kalabalık ailelerin kokularının yayıldığı bakımsız evler arasında gerilmiş duruyordu.

Akan suların kıyısında birkaç güvercin dolaşıyor, yiyecek arıyordu.

Jeanne ona tiyatro dekoru gibi görünen bu yeni ve ilgi çekici sahneleri seyre dalmıştı.

Ama bir köşeyi döner dönmez aniden masmavi, pürüzsüz, göz alabildiğine uzanan denizi gördü.

Seyretmek için plajın tam karşısında durdular. Açıklardan kuş kanatlarına benzeyen yelkenler geçiyordu. Hem sağda hem solda dev bir falez yükseliyordu. Görüş alanı bir tarafta bir tür burunla sınırlanıyor, diğer taraftaysa tanımsız bir çizgiden başka bir şey kalacak biçimde uzayıp gidiyordu kıyı çizgisi.

Yakın kıyı kıvrımlarından birinde bir liman ve evler göze çarpıyordu. Küçücük dalgalar denizi, hafif tatlı bir sesle teknelerin üzerine çarpıp dökülen köpükten püsküllere benzetiyordu.

Köylülerin yuvarlak çakıl taşlarıyla kaplı yamaca çekilmiş sandalları, karın üstü uzanmış, ziftle parlatılmış yanaklarını güneşe vermişlerdi. Birkaç balıkçı akşam deniz yükselmeden hazırlıklarını tamamlamaya çalışıyordu.

Balıklarını göstermek isteyen bir tayfa yaklaştı. Jeanne, Peuples’e götürmek istediği bir çivisiz kalkanbalığı satın aldı.

Bunun üzerine adam bir daha unutmamaları için “Lastique, Joséphin Lastique” diye adını tekrarlayıp durarak, istediklerinde onları denizde dolaştırabileceğini söyledi.

Baron bunu unutmayacağına söz verdi.

Şatonun yolunu tuttular.

Büyük balık Jeanne’ı yorduğundan, solungacından babasının bastonuna astılar ve bastonun birer ucundan tutarak, iki çocuk gibi, alınları rüzgârda, gözleri pırıl pırıl yamacı tırmanmaya koyuldular. Kalkanbalığı zaman zaman kollarını yoruyor, yağlı kuyruğuyla otları yalıyordu.

2

Jeanne için neşeli ve özgür bir hayat başlamıştı. Kitap okuyor, hayaller kuruyor, çevrede tek başına dolaşmaya çıkıyordu. Bazen gezine gezine iki yamacı dikenli katırtırnaklarıyla kaplı altın rengi vadilerden aşağı iniyordu. Isıyla açığa çıkan güçlü ve hoş bir koku yamacı kokulu bir şaraba dönüştürüyordu. Uzaklarda plajı döven dalgaların uğultusu ruhunu dolduruyordu.

Zaman zaman kaygan bir yere basıp yamaçtaki gür otların üzerine yuvarlanıyordu. Vadi kıvrımlarından birini döndüğünde, bir çalılığın aralığından, masmavi denizin üzerinde ışıldayan güneşi ve ufukta bir yelkenliyi görüyor, üzerinde dolaşan gizemli mutlulukların yaklaştığı hissiyle tarifsiz bir neşeyle doluyordu.

Bu serin diyarlarda, bu uçsuz bucaksız ufukların dinginliğinde, yalnızlık aşkıyla doluyor, tepelerin doruklarında o kadar uzun süre oturuyordu ki, küçük yabani tavşanlar zıplayarak ayaklarının arasında dolaşmaya başlıyordu.

Yamaçtan aşağıya esen tatlı rüzgârla kamçılanıp yardan aşağıya koşuyor, sudaki balıklar ya da havadaki kırlangıçlar gibi hiç yorulmadan hareket etmenin eşsiz hazzıyla titriyordu.

Dört bir yana anılar serpiştiriyordu tohum eker gibi, kökleri ölümüne kadar sağlam kalacak anılar. Vadinin kıvrımlarına kalbinden birer parça bırakıyor gibi hissediyordu.

Büyük bir zevkle denize girmeye başladı sonraları. Tehlike bilinci yoktu. Güç ve cesaretle kıyı gözden kaybolana kadar yüzüyordu. Batmasına izin vermeyen bu duru, mavi, soğuk suyun ortasında kendini iyi hissediyordu. Kıyıdan uzaklaştığında, sırt üstü yatıyor, kollarını göğsünde kavuşturuyor, gözleri az sonra bir kırlangıcın hızlı uçuşu ya da bir deniz kuşunun beyaz silueti ile süslenecek gökyüzünün derin mavisine dalıp gidiyordu. Uzaklarda dalgaların çakıl taşlarına vurması ve dalga kıvrımlarının altından kayan toprağın uğultusu dışında hiçbir ses işitilmiyor, işitilenler de karmakarışık, neredeyse belli belirsizdi. Jeanne sonunda doğruluyor,

sevinçten deliye dönmüş halde iki eliyle sulara vurarak tiz çığlıklar atıyordu.

Bazen fazla açılmak gibi bir maceraya girişiyor, nihayet bir kayık onu aramaya çıkıyordu.

Şatoya açlıktan beti benzi atmış ama hafiflemiş, dinçleşmiş, dudağının ucunda bir gülümseme, gözlerinde mutlulukla dönüyordu.

Baronsa büyük tarım işletmelerine imreniyordu. Denemeler yapmak, yeni türler geliştirmek, yeni araçlar denemek, yabancı türleri bu iklimlere uygun hale getirmek niyetindeydi. Gününün büyük kısmını girişimlerine kuşkuyla yaklaşıp, kafa sallayan köylülerle konuşarak geçiriyordu.

Yport'lu gemicilerle denize açılıyordu sık sık. Çevredeki mağaraları, kaynakları ve kayalıkları gördükçe basit bir denizci gibi balık avına çıkma isteği duyuyordu.

Hafif bir esinti olduğu günlerde, rüzgârla dolan yelkenler kayıkların tombul gövdelerini dalgaların üzerinde sırt üstü sürükler, uskumru sürülerinin izlediği büyük ağı denizin derinliklerine kadar gönderirken, baron titreyen ellerinde az sonra çırpınan bir balığın titreşimlerini hissedeceği küçük ipi sıkıntıyla tutuyordu.

Bir gün önceden bırakılan ağları toplamak için dolunayda yola çıkıyordu. Yelkenlerin sesini, ıslık çalan rüzgârı dinlemeyi ve gecenin serinliğini hissetmeyi seviyordu. Bir kayalık doruğunu, bir kulübenin çatısını ya da Fécamp Feneri'ni kerteriz alarak uzun süre şamandıra arıyor, sırtında yelpaze şeklinde açılan halatları ve karnında yağlı kalkan balıkları dolu bir geminin bordasında hareketsiz durup güneşin ilk ışıklarını karşılamaktan haz duyuyordu.

Her yemekte gezintilerini coşkuyla anlatıyordu. Bu arada Annecik de Peuples'deki büyük gezinti yolunu kaç kez dolaştığını açıklıyordu. Sağa, Couillard'ların çiftliği tarafındakine gidiyordu çünkü diğeri yeterince güneş almıyordu.

“Egzersiz yapma” sözü verdiğinden, yürüyüşler için çaba gösteriyordu. Gecenin serinliği dağılır dağılmaz, sırtında kalın bir manto ve iki şal, başında siyah bir baş örtüsü üzerine kırmızı trikodan bir örtüyle Rosalie’nin koluna dayanarak aşağı iniyordu.

Biraz daha ağır olan sol bacağını sürükleyerek ilerliyordu. Bu bacağı hem gidiş hem geliş yönünde, yol boyu üzerindeki otların öldüğü iki çukur oluşturmuştu bile. Şato duvarından korunun ilk ağaçlarına kadar uzanan düz hattaki bitmek bilmeyen yolculuğu hep baştan alınıyordu. Bu pistin her köşesine bir bank koydurtmuştu. Onu taşıyan zavallı iyi kalpli hizmetçisine “Oturalım kızım, yoruldum biraz” diyerek her beş dakikada bir duruyordu.

Mola verdiği her bankta ya başına sardığı trikoyu ya bir şalını, sonrakinde başlığını ya da mantosunu bırakarak ilerliyordu. Bütün bunlar Rosalie’nin öğle yemeğine dönerlerken serbest kolunda topladığı iki koca giysi yığını oluşturuyordu.

Barones öğleden sonra daha yorgun görünüyor, daha uzun süre dinlenme ihtiyacı duyuyor, hatta dışarı çıkarılan bir şezlong üzerinde uyukladığı bile oluyordu.

Bunlara “egzersizim” diyordu. Bu da “hipertrofim” gibi bir şeydi.

Nefes darlığı şikâyetiyle on yıl önce gittiği bir doktor ona hipertrofiden söz etmişti. Bu olaydan sonra anlamını hiç bilmediği bu sözcük kafasına iyice yerleşmişti. Göğsünün şişmanlığı nedeniyle artık kimsenin işitmeyi başaramadığı kalp atışlarını barona, Jeanne’a ya da Rosalie’ye ısrarla dinletiyordu ama diğer hastalıkları ortaya çıkar endişesiyle başka bir doktora muayene olmayı şiddetle reddediyordu. Her fırsatta “hipertrofisinden” bahsediyordu. Üstelik o kadar sık sözü geçiyordu ki, hastalık ona özel hale gelmişti. Başkalarının hak iddia edemeyeceği eşsiz bir varlık gibiydi.

Baron ve Jeanne da, “elbise, şapka ya da şemsiye” der gibi, “karımın hipertrofisi” ve “annemin hipertrofisi” diye söz ediyorlardı.

Gençliğinde çok güzeldi. Bir gül dalı kadar inceydi. İmparatorluk’un bütün üniformalılarının kollarında vals yaptıktan sonra, bir gün Corinne’i

okumuş ve ağlamıştı. O andan itibaren o romanın etkisinde yaşamaya devam etmişti.

Boyu kısaldıkça ruhu daha da şiirle dolmuştu. Obezite nedeniyle bir koltuğa çakılıp kaldıktan sonra, düşünceleri kahramanı olduğu tutkulu maceralarda geziniyordu. Manivelası çevrildikçe aynı ezgiyi sonsuza kadar bıkmadan usanmadan çalabilen bir müzik kutusu gibi, düşlerine tekrar tekrar geri dönüyordu. Birbirlerine kul köle olan âşıklardan ve kırlangıçlardan söz edilen, sonu hüzünlü biten bütün aşk öyküleri gözlerine yaş dolmasına neden oluyordu. Hatta bazı Béranger şarkılarını yalnızca geçmişe özlemden söz ettiği için seviyordu.

Sık sık saatler boyu hareketsiz kalıyor, düşlerin içinde yitip gidiyordu. Peuples’deki evini çok seviyordu, çünkü ruhundan yükselen romanlara güzel bir dekor sunuyordu. Çevredeki koruluk ve ıssız fundalıklar, denize yakın olmak ona birkaç aydır okumakta olduğu Walter Scott kitaplarını hatırlatıyordu.

Yağmurlu günlerde odasında kalıyor ve “kutsal kalıntılarını” inceliyordu. Bunlar babasından ve annesinden gelen, nişanlılık dönemlerinde baronun gönderdiği ve diğer eski mektuplardı.

Hepsini köşelerinde bakır sfenksler bulunan akajudan bir yazı masasında saklıyordu. Boğuk bir ses tonuyla, “Rosalie, kızım, bana anı çekmecemi getir” diye sesleniyordu.

Küçük hizmetçi masaya gidiyor, çekmeceyi alıyor, hanımının hemen yanındaki bir sandalyenin üzerine bırakıyordu. Barones mektupları tek tek alıyor, acele etmeden ağır ağır okuyor, ara sıra üzerlerine bir damla göz yaşı düşürdüğü oluyordu.

Bazen Rosalie’nin yerini Jeanne alıyor, ona çocukluk anılarını anlatan anneciğini yürüyüşe çıkarıyordu. Genç kız geçmiş zaman öykülerine gömülüyor, düşüncelerinin benzerliğine, isteklerinin yakınlığına şaşırıp kalıyordu, çünkü her kalp dünyada yaşayan ilk insanların kalbini çarptırdığı gibi, varolacak son kadın ve erkeğin de yüreğini titretecek bir dolu duygu altında titremeyi hayal eder.

Ağır yürüyüşlerini nefes darlıklarıyla birkaç saniyeliğine kesilen ağır anlatımlar takip ediyordu. Bu sırada Jeanne'ın düşünceleri anlatılan maceraları aşıp mutlulukla dolu geleceğe uzanıyor, umutlar içinde çırpınıyordu.

Yine bir öğleden sonra, bahçenin derinlerindeki bir bankın üzerinde dinlenirlerken, birden yolun diğer ucundan onlara doğru şişman bir rahibin geldiğini fark ettiler.

Gülümsemeye başlayan rahip uzaktan selam verdi. Üç adım mesafeye geldiğinde bir kez daha selam vererek bağırdı: "Sayın Barones nasıllar bugün?" Gelen, o bölgenin papazıydı.

Filozoflar çağında doğan ve Devrim günlerinde pek de sofu sayılmayacak bir baba tarafından büyütülen Annecik içgüdüsel bir dindarlıkla rahipleri severdi ama kiliseye hiç gitmezdi.

Rahip Picot'yu tamamen unutmuştu ve görünce kıpkırmızı kesildi. Olup bitenler konusunda haber göndermediği için özür diledi. Ama babacan rahip kırgın görünmüyordu. Jeanne'a baktı. Güzelliğine iltifat ederek oturdu, üç köşeli şapkasını dizlerinin üzerine koydu ve alnındaki teri kuruladı. Çok şişman ve çok kırmızıydı, üstelik çılgın gibi terliyordu. Durup durup cebinden tere batmış kocaman bir kareli mendil çıkarıyor, yüzünde ve boynunda gezdiriyor ama nemli kumaş cebinin derinliklerinde kaybolur kaybolmaz teninden yeni damlalar fışkırıyor ve karnının üzerinde şişlik yapan cüppesinin üzerine damlıyor, yoldan yükselen tozu küçük yuvarlak lekeler halinde sabitliyordu.

Neşeliydi, hoşgörülü, geveze ve babacan bir köy papazıydı. Öyküler anlatıyor, civarda oturan insanlardan söz ediyor, karşısındakilerin kilisesine uğramadığını fark etmemiş gibi davranıyordu. Onun bu inkârı karşısında baronesin kafası karışıyor, Jeanne ise dua ayinlerinden bıktığı manastırdan kurtulmuş olmanın mutluluğunu yaşıyordu.

Baron göründü. Panteist inanışı onu dogmalara kayıtsız kılıyordu. Ama uzaktan tanıdığı rahibi sevmişti. Akşam yemeğine kalması için ısrar etti.

Rahip, sıradan insanların ruhuna tesadüf gibi görünecek yönlendirmelere olanak sağlayan bu bilmezden gelme oyunu sayesinde insanlar üzerinde büyük güce sahipti. Barones de rahibi sevmişti. Belki de kendisi gibi obeziteden yakınan kıpkırmızı yüzü ve kesilmiş soluğuyla bu adamı kendisine yakın hissetmişti.

Tatlıya sıra geldiğinde rahibin güzel hikâyeleri, eğlenceli sözleri sayesinde aile arasında neşeli bir akşam yemeği havası yaşanıyordu.

Rahip birden aklına güzel bir fikir gelmiş gibi bağırdı: “Kilisemize sizinle tanıştırmak istediğim yeni biri geldi: Vikont de Lamare!”

Kırsal kesimin bütün soylularını adıyla sanıyla bilen barones sordu: “Eure’deki de Lamare ailesinden mi?”

Rahip başıyla onayladı: “Evet hanımefendi. Geçen yıl vefat eden Vikont Jean de Lamare’ın oğlu.” Bunun üzerine soyluluğa fazlasıyla düşkün Bayan Adélaide bir sürü soru sordu ve babasının borçlarını ödemek zorunda kalan delikanlının ailesinden kalan şatoyu sattığını, Étouvent komünündeki üç çiftliğinden birine küçük bir ev yaptırdığını öğrendi. Serveti beş altı bin lira aylık gelirden ibaretti ama vikont çok tutumlu ve sağduyulu bir yapıya sahipti ve iki ya da üç yıl kadar bu mütevazı evde kalıp, borçlanmadan ya da çiftliklerini ipotek etmeden evlenmek için gereken parayı biriktirmeyi düşünüyordu.

Rahip ekledi: “Çok çekici bir çocuk. O kadar ölçülü, o kadar sakin ki! Ama buralarda eğlenecek hiçbir şey bulamıyor.”

Baron, “Onu bize getirin rahip, burada vakit geçirecek bir şeyler bulabilir ara sıra” dedi. Sonra başka konular açıldı.

Salona geçtiler. Kahvelerini içtikten sonra rahip bahçede bir tur atmak için izin istedi. Yemeklerden sonra biraz egzersiz yapma alışkanlığı vardı. Baron da ona eşlik etti. Bembeyaz şatonun ön cephesi boyunca ağır ağır dolaşıp, sonunda başladıkları noktaya geldiler. Biri zayıf, diğeri üzerinde bir mantar başı bulunan bir topa benzeyen gölgeleri aya göre konumlarına bağlı olarak kah önlerine kah arkalarına düşüyordu. Rahip cebinden çıkardığı bir sigarayı dişlerinin arasında döndürüp duruyordu. Köylülere özgü bir açık

sözlülükle, “Midemin boşalmasını çabuklaştırmak için, barsaklarım biraz ağır çalışıyor da” diye açıkladı.

Sonra birden, pırıl pırıl ayın dolandığı gökyüzüne bakarak, “İnsan bu manzaradan asla sıkılmaz” dedi.

Sonra da kadınların yanına döndü.

3

Ertesi pazar barones ve Jeanne rahibe karşı hissettikleri hoş bir saygı duygusuyla Pazar ayinine gittiler.

Ayinden sonra rahibi Perşembe günü öğle yemeğine davet etmek için kürsünün yanında beklemeye başladılar. Rahip ayin eşyaları odasından büyük bir samimiyetle koluna girdiği son derece zarif bir delikanlıyla çıktı. İki kadını görür görmez bu sürprize şaşırdığını belirten bir hareket yaparak bağırdı: “Ne güzel tesadüf! Sayın Barones ve Matmazel Jeanne, size komşum Bay Vikont de Lamare’ı tanıtmama izin verin.”

Vikont bu iki kadınla tanışmak için uzun süredir beklediğini belirterek selam verdi ve iyi yetişmiş, görmüş geçirmiş bir erkeğin rahatlığıyla sohbet etmeye koyuldu. Kadınların hayallerini süsleyen ama hiçbir erkeğin hoşlanmadığı o sevimli yüz ifadelerinden birine sahipti. Siyah, dalgalı saçları güneşten kararmış, pürüzsüz alnına dökülüyordu. Takma gibi görünecek kadar uzun, düzgün kirpikleri beyazı biraz mavimsi görünen koyu renkli gözlerini daha da derin ve şefkatli kılıyordu.

Gür ve uzun kaşları bakışlarına yüksek seviyeden bir kadını bile alt üst edecek bir anlam katıyor ve sokaklarda dolaşan kadınların dönüp bakmalarına neden oluyordu.

Baygın bakan gözlerin çekiciliği düşüncelerinin derinliğine inandırıyor ve en basit sözüne büyük ağırlık kazandırıyordu.

Gür, parlak ve sivri sakalı, biraz fazla güçlü görünümlü çenesini saklıyordu.

Karşılıklı iltifatlardan sonra ayrıldılar.

Bay de Lamare iki gün sonra şatoya ilk ziyaretini yaptı.

Salon pencerelerinin karşısındaki büyük çınarın altına daha o sabah yerleştirilmiş rustik bir bankı denedikleri sırada çıkageldi. Baron ıhlamur ağacına karşı çıkıyordu. Vikonta fikri sorulduğunda, baronesle aynı görüşte olduğu öğrenildi.

Daha sonra vikont “pitoresk” olarak tanımladığı kendi ülkesinden, kendisine neşe veren “kırlara” tek başına yaptığı gezintilerden söz etti. Zaman zaman gözleri rastlantıymış gibi Jeanne’ınkilerle çakışıyordu. Genç kız bu ani, çabucak kaçırılan bakışta ruhunu okşayan bir hayranlık seziyor, içinde sempati duygusunun uyanışını hissediyordu.

Bir önceki yıl vefat eden baba de Lamare, Annecik’in genç kızken tanıdığı Bay des Cultaux’nun bir dostuydu. Bu tanışıklığın ortaya çıkması arkadaşlıklar, tarihler, akrabalıklar üzerine bitmek bilmeyen bir konuşmayı da beraberinde getirdi. Barones bütün gücüyle hafızasını yokluyor, başka ailelerin akrabalarını hatırlamaya çalışıyor, soy ağaçlarının karmaşık labirentinde asla kaybolmadan dolaşabiliyordu.

“Söyler misiniz vikont, Saunoy de Varfleur’lerden söz edildiğini işittiniz mi hiç? Gontran’ın büyük oğlu, bir Coursil-Courville olan Matmazel Coursil’le evlenmişti ve kuzenlerimden biri olan ikinci çocukları, Matmazel de la Roche-Aubert Crisange’larla birleşmişti. Bay de Crisange babamın çok iyi bir dostuydu ve sizinkini de tanıyor olmalı.”

“Evet Madam. Oğlu iflas edince ülkeden göç etmek zorunda kalan Bay de Crisange’ı söylemiyor musunuz?”

“Ta kendisi. Kocası Kont Éretry’nin ölümünün ardından halamla evlenmek istemişti ama halam tütün kullandığı için istemedi onu. Les Viloise’lara ne olduğunu biliyor musunuz? 1813’de iflas edip Touraine’den ayrıldılar ve Auvergne’e yerleştiler, sonra hiç haber almadım.”

“Duyduğum kadarıyla yaşlı marki attan düşerek ölmüş ve ardında biri bir İngilizle diğeri Basollü bir adamla evli iki kız bırakmış, ikincinin kocasının zengin bir tüccar olduğu söyleniyormuş.”

Çocukluğunda yaşlı akrabaların konuşmalarından öğrenip kaydettiği adlar tek tek geri geliyordu. Birbirinin dengi aileler arasında yapılan evlilikler büyük kamusal olaylar olarak hafızalara kaydedilirdi. Hayatlarında hiç görmedikleri insanlardan çok iyi tanıyorlarmış gibi söz ediyorlardı. Bu insanlar da kendi köşelerinde onlardan böyle söz ederdi. Bu kadar uzaktan fazlasıyla samimiydiler, yalnızca aynı kasta ait olmaları, birbirine denk bir asil kana sahip bulunmalarıyla bile birer arkadaş, birer akrabaydılar sanki.

Baron yabani yapısı ve yüksek tabakanın inançları ve önyargılarına prim vermemeyi öğrendiği eğitimi sayesinde yakın çevredeki aileleri bile tanımazdı. Vikonta onlar hakkında sorular sordu.

Bay de Lamare anlattı: “Şey! Bu bölgede pek asil insan yoktur.” Ses tonu çevrede pek tavşan yok der gibiydi. Sonra ayrıntılara girdi. Yakın çevrede yalnızca üç aile vardı: Marki de Coutelier, Normandiya aristokrasisinin başı gibiydi. Vikont Briseville ve eşi son derece asildi ama kendi köşelerinde kalmayı tercih ediyorlardı. Son olarak da, karısını üzüntülere boğan tuhaf kişiliğiyle Kont de Fourville vardı. Bir kayalığın üzerine inşa ettirdiği Vrilette Şatosu’nda avcılar gibi yaşıyordu.

Bunların görüştüğü bazı kişiler yakınlarda araziler satın almışlardı. Ama vikont onları tanımıyordu.

İzin istedi. Jeanne’a son bir bakış attı, daha içten ve daha tatlı, özel bir veda gönderir gibiydi.

Barones delikanlıyı sevimli, iyi yetişmiş buldu. Babacık da, “Evet, iyi yetişmiş bir delikanlı olduğuna şüphe yok” diye cevap verdi.

Vikontu ertesi hafta akşam yemeğine davet ettiler. Sonrasında düzenli olarak ziyaretlerine gelmeye başladı.

Sıklıkla akşam üzeri dört civarında geliyor, Annecik’e “yolunda” eşlik ediyor ve “egzersiz”ini yaparken koluna girmeyi ihmal etmiyordu. Jeanne, Rosalie dışarı çıkmadığı zamanlarda baronesi diğer kolundan destekliyor ve üçü dümdüz uzanan yürüyüş yolunda bir ileri bir geri ağır adımlarla gidip geliyorlardı. Vikont genç kızla özel olarak konuşmuyordu. Ama siyah kadifeye benzeyen gözleri Jeanne’ın mavi akik gözleriyle sık sık karşılaşıyordu.

Birçok kez baronla birlikte Yport’a indiler.

Bir akşam plajda dolaşırlarken, Lastique Baba yanlarına yaklaştı ve yokluğu burnunun kaybolmasından daha şaşırtıcı olacak piposunu ağzından düşürmemeye özen göstererek, “Rüzgâr çok uygun. İsterseniz yarın Étretat’a kadar uzanıp, zahmetsizce geri dönebiliriz Sayın Baron” dedi.

Jeanne el çırpmaya başladı: “Ah! Baba, gidemez miyiz?”

Baron, Bay de Lamare’a döndü: “Var mısınız vikont? Öğle yemeğinde orada oluruz.”

Az sonra karar verilmişti.

Jeanne şafakla birlikte ayağa fırladı. Babasının giyinmesini bekledi ve çiylerin üzerinden önce çayırlığı sonra kuş seslerinin inlediği koruluğu geçtiler. Vikontla Lastique Baba birer bucurgatın üzerine oturmuşlardı.

İki denizci açılmalarına yardım etti. Adamlar omuzlarını teknenin gövdesine dayayıp bütün güçleriyle ittiler. Çakıl taşlarıyla kaplı yamaçta güçlükle ilerliyorlardı. Lastique Baba yağlı ahşap merdaneleri omurganın altına kaydırıyor, sonra geri dönüp herkesin aynı anda yüklenmesini ayarlamak için değişmeyen bir ses tonuyla durmak bilmeden “Hey hop!” diye bağırıyordu.

Ama eğimin en dik kısmına gelindiğinde tekne birden ellerinden kurtuldu ve yuvarlak çakıl taşları üzerinde büyük bir kumaş yırtılma sesiyle yuvarlandı. Küçük dalgaların çıkardığı köpüğe ulaştığında ise aniden durdu. Herkes yerini alınca, son olarak iki tayfa da binip kürek çekmeye başladı.

Açıklardan hafif ama kesintisiz bir esinti geliyor, su yüzeyinin kırışmasına neden oluyordu. Açılan yelken biraz şişti ve tekne hafif denize doğru yatıp sessizce ilerlemeye koyuldu.

Kıyıdan uzaklaştılar. Ufka doğru gökyüzü okyanusla birleşiyordu. Kara tarafında, dimdik yükselen falez eteklerinde büyük bir gölge yaratıyor, çalılıklarla kaplı yamaçlar yer yer güneşle parıldıyordu. Ötelerde, daha arkada, Fécamp’ın beyaz yansımasında kahverengi lekeler göze çarpıyor, daha önde, korkunç büyüklükte, yuvarlak bir kayalık gün ışığında hortumunu dalgalara daldırmış dev bir fil gibi görünüyordu. Burası küçük Étrenat Limanı’ydı.

Jeanne teknenin sallantısından biraz başı dönmüş, bir eliyle bordaya yapışmış, uzaklara bakıyordu. O sırada dünyada yalnızca üç şeyin gerçekten güzel olduğunu düşünüyordu: Işık, uzay ve su.

Kimsenin sesi çıkmıyordu. Dümen yekesini tutan Lastique Baba ara sıra oturduğu bankın altına sakladığı şişeden bir yudum içki çekiyor ve ayrılmaz bir parçası gibi görünen kısa piposu aralıksız tütüyordu. Hem piposundan hem de dudağının bir kenarından ince mavi bir duman yükseliyordu. Denizcinin abanozdan daha koyu hazneyi ne ara doldurduğu ne ara yaktığı anlaşılamıyordu. Bazen eline alıyor ve dudaklarını uzatıp, dumanın çıktığı taraftan denize uzun kahverengi bir tükürük fırlatıyordu.

Yelkenin kumandası, önde oturan barondaydı. Jeanne ve vikont yan yana oturmuşlardı. Her ikisi de biraz tedirgindi. Bilmedikleri bir güç, bir şey tarafından uyarılıyormuş gibi aynı anda kaldırdıkları gözlerinin karşılaşmasını sağlıyordu. Pek çirkin sayılmayacak bir erkek ve güzel bir genç kız arasında birdenbire ortaya çıkan ve farkında olmadan içe işleyen belli belirsiz sıcaklık onların arasında da belirmişti. Belki de sürekli birbirlerini düşündüklerinden, birlikteyken kendilerini daha mutlu hissediyorlardı.

Güneş, altında uzanan uçsuz bucaksız denizi hep daha yukarıdan izlemek ister gibi durmaksızın yükseliyordu. Sonunda süs meraklısı kadınlar gibi ışınlarını örten hafif bir pusun ardına saklandı. Bu fazlasıyla alçak, altın yaldızlı sis bulutu hiçbir şeyi tam olarak gizlemiyor, uzakları daha hoş bir görünüme büründürüyordu. Gezegen alevlerle bezenmiş, bu parlak bulutu eritiyordu. Güneş gücünün doruğuna ulaştığında pus bir anda buharlaşıp yok oldu. Ayna gibi pürüzsüz hale gelen deniz ışığı yansıtmaya başladı.

İyiden iyiye heyecanlanan Jeanne mırıldandı: “Ne kadar da güzel!” Vikont cevap verdi: “Evet, çok güzel!” Sabah vaktinin dingin aydınlığı kalplerinde yankılanıyordu.

Birdenbire Étretat’ın denizin üzerinde yürüyen iki bacağa benzeyen, gemilerin altından geçebileceği bir kemer gibi yüksek falezlerini gördüler. Öndekinin üzerinde bembeyaz, sivri bir kaya kütlesi yükseliyordu.

Kıyıya yanaştılar. Önden inen baron halatı yakalayıp tekneyi kıyıda tutarken, vikont ayakları ıslanmadan karaya inebilmesi için Jeanne’ı kollarına aldı. Sonra çakıl taşlı kıyıyı, bu hızlı yakınlaşmanın heyecanı içinde yan yana tırmandılar. Birden Lastique Baba’nın barona, “Bence güzel bir çift olacaklar” dediğini işittiler.

Plajın yakınındaki küçük bir handa yedikleri öğle yemeği keyifli geçti. Seslerini ve düşüncelerini bastıran okyanus gürültüsü soluklarını kesmişti. Masaya oturduklarında ise çeneleri düşmüş, tatile giren öğrenciler gibi gevezelikleri tutmuştu.

En basit olaylar sonsuz bir neşe veriyordu onlara.

Masaya oturan Lastique Baba hâlâ tütmekte olan piposunu özenle beresinin içine saklayınca herkes gülmeye koyuldu. Şüphesiz burnunun kırmızılığının çekiciliğine kapılan bir sinek dönüp dolaşıp sürekli üzerine konuyordu. Lastique Baba sineği yakalamak ister gibi yavaş bir el hareketi yapıyor, kovalanan sinek daha önce pek çok kardeşinin lekelediği muslin perdenin üzerine konup, gemicinin ışıl ışıl yanan burnunu kollar gibi görünüyordu, zira az sonra tekrar uçuşa geçiyordu.

Sineğin her yolculuğunda bir kahkaha tufanı kopuyordu. Bu biçimde dalga geçilmekten sıkılan ihtiyar adam homurdandı: “Fazla ısrarcı!” Jeanne ve vikont iki büklüm olmuş, çığlığı basmamak için ağızlarına kapadıkları peçeteyle boğulmak üzere, gülmekten ağlayacak hale gelmişlerdi.

Kahvelerini içerken, “Biraz dolaşsaydık” dedi Jeanne. Vikont ayağa kalktı ama baron teknede tembellik etmeyi tercih ediyordu. “Siz gidin çocuklar, beni bir saat sonra buradan alırsınız” dedi.

Birkaç kulübenin kıyısından geçen dümdüz yoldan ilerlediler. Daha çok büyük bir çiftliğe benzeyen küçük bir şatoyu geçtikten sonra, önlerinde bir vadinin uzandığını fark ettiler.

Denizin çalkantısı başlarını döndürmüş, dengelerini bozmuş, temiz hava karınlarını acıktırmış, ardından yedikleri öğle yemeği sersemlemelerine neden olmuş, kahkahalarsa sinirlerini germişti. Şimdi ise kırlarda koşma isteğiyle biraz çılgın hissediyorlardı kendilerini. Jeanne bu yeni ve fazla hızlı gelişen duygulanımlarla kulaklarının uğuldadığını hissediyordu.

Üzerlerinde kavurucu bir güneş vardı. Yolun iki tarafında olgunlaşan ekinler boyunlarını bükmüş, sıcağın altında iki büklüm olmuştu. Dört bir yanda çok sayıda çekirge, yeni bitmiş otlar, buğdaylar, çavdarlar, deniz

kıyısındaki sazlıklar arasında tiz, kulak tırmalayan çığlıklarla atlayıp zıplayıp duruyordu.

Ayna gibi, lekesiz mavilikteki gökyüzüne başka bir ses yükselmiyordu. Güneşe yaklaştıkça görüntü de sararıyor, birden kora dönen metaller gibi kıpkırmızı kesiliyordu.

Biraz daha ileride, sağ tarafta küçük bir koruluk görüp, oraya yöneldiler.

Bayıra gizlenmiş dar bir yol güneşin sızamadığı dev ağaçların altından ilerliyordu. İçeri girdiklerinde nemli bir serinlikle karşılaştılar. Bu nem tenlerini ürperterek, akciğerlerine kadar ulaştı. Işık ve taze havadan yoksun bu bölgede otlar yok olmuştu ama yosunlar toprağı gizliyordu.

İlerlediler: “Bak şurada biraz oturabiliriz” dedi Jeanne. Ölen iki ihtiyar ağacın bıraktığı boşluktan bir parça ışık süzülüp toprağı ısıtıyordu. Bu kısımda otlar, karahindibalar ve sarmaşıklar bitmişti. Pus kadar ince dokulu, fişek gibi küçük beyaz çiçekler açmıştı. Kelebekler, bal arıları, eşek arıları, sinek iskeletlerine benzeyen küçücük tatarcıklar, binlerce uçuşan böcek, rengârenk, benekli binlerce yaratık koca yaprakların soğuk gölgeleri arasında kazdıkları ışıklı ve sıcak çukurlarda yaşıyorlardı.

Başlarını gölgeye alıp, ayaklarını sıcağa uzatıp oturdular. Bir güneş ışınının ortaya çıkardığı bu küçücük, kıpır kıpır hayatı izliyorlardı. İyice heyecanlanan Jeanne sürekli, “İnsan kendini ne kadar iyi hissediyor! Kırlar ne kadar güzel! Çiçeklerin arasında gizlenebilecek bir sinek ya da kelebek olmak istediğim anlar oluyor” diye tekrarlıyordu.

Birbirlerine sırlarını açar gibi alçak bir ses tonuyla ve bütün içtenlikleriyle kendilerinden, alışkanlıklarından, zevklerinden konuşmaya koyuldular. Delikanlı şimdiden hayattan zevk almamaya başladığını, amaçsızca yaşamaktan bıktığını, hep aynı şeylerin yaşandığını söylüyordu. İnsan bu hayatta, gerçek olan, içten olan hiçbir şeyle karşılaşmıyordu.

Dünya! Genç kız dünyayı tanımak isterdi tabii ama köy hayatını tercih edeceğine baştan ikna olmuştu.

Kalpleri birbirine yakınlaştıkça birbirlerini daha bir üzerine basarak “Mösyö” ve “Matmazel” diye çağırır olmuşlardı. Bakışları birbirine katışıyor, gülümsüyordu. Aralarında yepyeni bir sıcaklığın, daha köklü bir duygunun geliştiğini, daha önce hiç umursamadıkları binlerce şey hakkında endişelenmeye başladıklarını hissediyorlardı.

Geri döndüler ama baron falezin doruk noktasına yakın bir mağara olan Chambre-aux-Demoiselles’e kadar yürüyüşe çıkmıştı. Handa onu beklemeye başladılar.

Baron kıyıda yaptığı uzun yürüyüşün ardından saat beş civarında ortaya çıktı.

Tekneye bindiler. Rüzgârı arkalarına almış, en ufak bir sarsıntıya maruz kalmadan, ilerlediklerini bile fark etmeden yol alıyorlardı. Esinti ağır ve nemli soluklarla gelip yelkeni bir an için dolduruyor, sonra halat boyunca ölgün bırakıveriyordu. Deniz belli belirsiz kıpırdanıyordu. Kavuruculuğunu yitiren güneş değirmi yolunu izleyerek ağır ağır batmaya hazırlanıyordu.

Denizin ağır hareketleri bir kez daha susmalarına neden oldu.

Sonunda Jeanne, “Bir seyahate çıkmayı ne çok isterdim!” dedi.

Vikont cevap verdi: “Evet ama tek başına seyahat etmek insanı hüzünlendiriyor. İzlenimleri paylaşabilmek için en az iki kişi olmak şart.”

Genç kız düşündü: “Doğru... Yine de tek başıma gezintiye çıkmak hoşuma gidiyor... İnsan tek başına hayaller kurarken kendini çok iyi hissediyor...”

Delikanlı uzun uzun süzdü onu: “İki kişilik hayaller de kurulabilir.”

Kız gözlerini yere indirdi. Bu bir ima mıydı? Belki. Daha da öteleri görmek ister gibi dikkatle baktı ufka. Sonra alçak bir sesle, “İtalya’ya, Yunanistan’a gitmek isterdim!” dedi. “Ah! Evet, Yunanistan’a... Korsika’ya da! Oralar çok yabanıl, bir o kadar da güzel olmalı!”

Delikanlı köşkleri ve gölleri nedeniyle İsviçre’yi tercih ediyordu.

Kız, “Hayır” dedi. “Ben Korsika gibi yepyeni ya da Yunanistan gibi çok eski ve anılarla dolu ülkeleri tercih ederim. Çocukluğumuzda tarihlerini öğrendiğimiz bu halkların izlerini takip etmek, o büyük olayların geçtiği yerleri görmek çok keyifli olmalı.”

Bu konuda daha az heyecanlı olan vikont, “Beni İngiltere daha çok çekiyor, son derece eğitici bir bölge” dedi.

Sonra her ülkenin güzel yanlarını tartışarak hayallerinde kutuplardan ekvatora bütün dünyayı taradılar. Hayali manzaralar ve Çinliler, Japonlar gibi halkların gerçekdışı gibi görünen geleneklerini düşündükçe heyecana kapılıyorlardı. Sonunda dünyanın en güzel ülkesinin, yazları serin, kışları ılık olan iklimi, zengin kırlık alanları, yeşil ormanları, büyük ama dingin nehirleri ve Atina’nın parlak çağlarından beri başka hiçbir yerde görülmeyen güzel sanatlar aşkıyla Fransa olduğu sonucunda birleştiler.

Sonra sustular.

Daha da alçalan güneş kana bulanmış gibiydi. Okyanus sınırından kayığın dümen suyuna denizin üzerinde göz kamaştırıcı bir yol gibi yansıyordu güneş.

Rüzgârın son solukları da yok oldu. Bütün kıpırtılar düzleşti. Hareketsiz kalan yelken bezi kıpkırmızıydı. Sonsuz bir dinginlik kaplamıştı çevreyi, rastladığı her şeyi sessizliğe boğuyordu. Gökyüzünün altında ışıl ışıl karnını kabartmış, korkunç nişanlısını bekliyor, ateşten sevgili ise ağır ağır ona doğru iniyordu. Sarılma isteğiyle pembeleşirken batmakta acele ediyordu. Sonunda kavuştular. Deniz yavaş yavaş yuttu âşığını.

Sonra ufuktan bir serinlik geldi. Batan yıldız dünyaya huzur dolu bir iç çekiş sunmuş gibi, suyun üzeri bir ürpertiyle kıpırdandı.

Gün batımı kısa sürdü. Gece gök cisimlerinin ışıltılarıyla deliniyordu. Lastique Baba küreklere asıldı. Denizin ışınır olduğunu fark ettiler. Jeanne ve vikont yan yana oturmuş teknenin ardında bıraktığı hareketli ışıkları seyrediyorlardı. Hayranlıkla çevrelerine bakıyor, mutluluk içinde yaşadıkları akşamı içlerine çekerek neredeyse hiçbir şey düşünmüyorlardı. Jeanne elini oturduğu sıranın üzerine koymuştu ve yanındakinin parmağı

rastlantı gibi değivermişti tenine. Genç kız bu kadar hafif bir dokunuşla şaşkın, mutlu, öylece hareketsiz kaldı.

Akşam eve, odasına döndüğünde, kendini garip bir heyecan içinde buldu. O kadar duygusallaşmıştı ki her şeye ağlamak istiyordu. Duvardaki saate bakıyor, üzerindeki arının kalbi gibi attığını, kalbinin dostu olduğunu düşünüyordu. Bütün hayatına tanık olacak, hazlarına ve acılarına canlı, düzenli bir “tik-tak”la eşlik edecekti. Yaldızlı kanatları üzerine bir öpücük kondurmak için bir an durdurdu arıyı. O sırada herhangi bir şeyi öpebilirdi. Eski bir bebeğini çekmecelerden birinin derinliklerine sakladığını hatırladı. Bebeğini aradı, bir zamanlar taptığı arkadaşlarından birini bulunca tekrar neşelendi, oyuncağını göğsüne bastırarak, boyalı yanaklarını ve donuk sarı saçlarını ateşli öpücüklere boğdu.

Bebeği kollarında tutmaya devam ederek, hayallere daldı.

İyi kalpli bir Tanrı’nın yoluna çıkardığı, binlerce gizli sesin vaat ettiği eş O olabilir miydi? Onun için yaratılan, varlığını adayacağı kişi o muydu? Şefkatle birleşeceği, ayrılmamacasına katışacağı, AŞK’ı yaratacağı kaderinde yazılı insan o muydu?

Tutku olduğunu sandığı, bütün varlığını harekete geçiren, çılgınca sevinmesine, kalbinin alt üst olmasına neden olan bu duyguları daha önce yaşamamıştı. Yine de onu sevmeye başladığını sanıyordu, çünkü bazen onu düşündüğünde kendini kaybedecek gibi oluyordu ve sürekli de onu düşünüyordu. Yanında olduğunda kalbi deli gibi çarpmaya başlıyordu. Bakışlarıyla karşılaştığında önce kızarıyor, sonra rengi atıyordu. Sesini duyduğunda ürperiyordu.

O gece pek iyi uyuyamadı.

Sonrasında sevme isteği günden güne iyice ele geçirdi onu. Sürekli olarak papatyalara, bulutlara soruyordu aşkını, yazı tura atıyordu.

Bir akşam babası, “Yarın sabah güzel görün” dedi. Genç kız, “Neden baba?” diye sordu. Babası cevap verdi: “Bu bir sır.”

Ertesi gün açık renkli bir tuvalet içinde bütün körpeliğiyle aşağı indiğinde salondaki masanın şekerleme kutularıyla dolu olduğunu gördü. Bir sandalyenin üzerindeyse kocaman bir çiçek buketi duruyordu.

Avluya bir araba girdi. Üzerinde “Lerat Pastanesi, Fécamp. Düğün yemekleri” yazıyordu. Bir aşçı yamağının yardım ettiği Ludivine üstü kapalı bir tekerlekli arabanın içinde çok güzel kokan bir dolu yemek kabı taşıyordu.

Vikont de Lamare göründü. Pantolonu ütülüydü. Paçaları ayaklarının küçüklüğünü vurgulayan cilalı botlarının içine tutturulmuştu. Beli oturmuş uzun redingotunun yaka aralığından, gömleğinin dantelli kısmı görünüyordu. Boynuna birkaç kez doladığı ince kravatı bir yandan ağırbaşlı tavrını iyice ortaya çıkarırken diğer yandan da o güzel esmer başını daha dik tutmasına neden oluyordu. Her zamankinden farklı bir havası vardı. Özenli bir giysinin çok iyi tanınan yüzlere bile kattığı o farklı görünüme bürünmüştü. Şaşkına dönen Jeanne onu ilk defa görüyormuş gibi bakıyordu. Çevresine alabildiğine hâkim, her şeyiyle soylu bir beyefendi karşısında olduğu duygusuna kapılmıştı.

Vikont gülümseyerek eğildi: “Hanımefendi hazırlar mı?”

Jeanne kekeledi: “Ne için? Neler oluyor?”

“Az sonra öğreneceksin!” dedi baron.

Atlı araba ilerledi. Bayan Adélaide, Rosalie’nin kolunda odasından indi. Rosalie, Bay de Lamare’ın şıklığı karşısında o kadar heyecanlanmıştı ki, Annecik mırıldandı: “Görünüşe bakılırsa vikont, bizim hizmetçi bile çok zevkli olduğunuzu düşünüyor.”

Vikont kulaklarına kadar kızarıp, bu sözleri duymazdan geldi. Ardından koca buketi kaparak Jeanne’a uzattı. Kız daha da şaşırarak aldı çiçekleri. Dördü birlikte arabaya bindiler. Gücünü toplaması için baronese soğuk bir çorba getiren aşçı Ludivine, “Gerçekten de hanımefendi, sanki düğüne gidiyorlar” dedi.

Yport girişinde arabadan indiler. Köyün içine doğru ilerledikçe, en temiz giysilerini giyen denizciler ve köylüler evlerinden çıkıyor, selam veriyor, baronun elini sıkıyor ve bir geçit törenindeymiş gibi peşlerine takılıyorlardı.

Vikont, Jeanne'a kolunu vermişti, başbaşa yürüyorlardı.

Kilisenin önüne geldiklerinde durdular. Koro çocuklarından biri elinde büyük gümüş bir haçla kapıdan çıktı. Hemen ardında serpmeçi dolduracakları vaftiz suyunun bulunduğu kutsal kâseyi taşıyan kırmızı beyaz giysili bir çocuk vardı.

Sonra üç ihtiyar koro üyesi geçti. Biri topallıyordu. Ardından sivri göbeğinin üzerinde altın yaldızlı bir örtü taşıyan papaz göründü. Gülümseyerek başını eğerek iyi günler diledikten sonra gözleri yarı kapalı, dudakları dualarla kıpır kıpır, burnuna kadar indirdiği başlığıyla denize yönelen kalabalığı izledi.

Kıyıda insanlar, denize indirilmeye hazır yepyeni bir teknenin çevresinde toplanmıştı. Teknenin direği, yelkeni, halatları esintiyle uçuşan uzun kurdelelerle süslenmişti ve arka tarafında altın yaldızlı harflerle adı yazıyordu: JEANNE.

Baronun parasıyla yaptırılan bu teknenin patronu kortejin en önünde ilerleyen Lastique Baba'ydı. Erkekler hep bir elden süsleri söktüler. Omuzlarından dökülen geniş pileli kara mantolarıyla bir grup kilise mensubu haç biçiminde diz çöktü.

Rahip iki yanında iki koro çocuğuyla teknenin bir ucundan diğerine gidip gelirken, üç ihtiyar koro üyesi beyaz cüppeleri, sakallı yüzleri, dua kitaplarından kaldırmadıkları gözleriyle, büyük bir azametle hep bir ağızdan söylüyorlardı ilahilerini, sabahın bu saatinde anca açılan sesleriyle.

Her soluklanışlarında, yalnızca rahibin mırıltısı duyulur oluyordu. Havayla doldurduklarında şişen yanakları altında gri gözleri görünmez oluyordu. Alın ve boyun derileri de etlerinden ayrılmış, her nefesle şişiyordu sanki.

Durgun ve duru deniz, parmak yüksekliğinde dalgalarla geminin omurgasını kazırken belli belirsiz sesler çıkararak teknenin vaftizine katılıyor, eşlik ediyor gibiydi. Kanatlarını alabildiğine açan dev beyaz martılar, mavi gökyüzünde eğriler çiziyor, olup bitenleri izlemek istermiş gibi, diz çöken kalabalığın üzerinde bir tur atıp geri geliyorlardı.

İlahi, beş dakikalık bir amin faslıyla tamamlandı. Rahip boğuk bir sesle, ancak son heceleri ayırt edilebilen birkaç Latince söz mırıldandı.

Sonra vaftiz suyu serperek teknenin çevresinde bir tur attı ve el ele kıpırdamadan duran vaftiz babası ve annesinin karşısında durarak oremus'lar mırıldanmaya başladı.

Delikanlı ağırbaşlı güzelliğini koruyordu ama beklemediği bir heyecan karşısında şaşkına dönen, allak bullak olan genç kız titremeye başlamıştı. Dişleri birbirine çarpıyordu. Uzun süredir içini kemiren bir hayal birdenbire bir halüsinasyon gibi gerçeğe dönüşmüştü. Düğünden söz edilmişti. Rahip orada vaftiz töreni yapıyor, diz çöken bir takım adamlar dualar mırıldanıyordu, yoksa evlendiriliyor muydu?

Sinirden elleri titremeye başladı, kalbinden geçen düşünceler damarlarından yanındakinin kalbine mi akmıştı yoksa? Onun bir tür aşk sarhoşluğuna teslim olduğunu anlamış, tahmin etmiş, benzerini hissetmiş miydi? Ya da hiçbir kadının ona karşı koyamayacağını deneyimlerinden mi biliyordu? Birden delikanlının elini önce hafifçe, sonra gitgide kıracak kadar güçlü sıkmakta olduğunu fark etti. Yüzü en ufak bir şekilde kıpırdamadan, hiç kimseye fark ettirmeden, ama gayet kesin bir ifadeyle şöyle dedi: “Ah! Jeanne, isterseniz bu bizim nişan törenimiz olabilir.”

Kız “evet” anlamına gelebilecek çok ağır bir hareketle başını eğdi. Vaftiz suyu serpmeye devam eden rahip parmakları üzerine birkaç damla döktü.

Bitmişti. Kadınlar ayağa kalkıyordu. Dönüşte kargaşa yaşandı. Koro çocuğunun elindeki haç bütün kutsallığını yitirmiş, sağa ya da sola eğilmiş, bazen burun üstü düşecek gibi öne devrilmiş elden ele geziyordu. Koro üyeleri bir an önce soyunmak için dar bir sokağa sapıvermişlerdi. Denizciler gruplar halinde hızla ilerliyordu. Mutfaklardan yükselen kokuları

aldıkça hızlanıyor, ağızları sulanıyor, karınlarının derinliklerinden gurultular yükseliyordu.

Peuples’de onları güzel bir öğle yemeği bekliyordu.

Büyük masa avludaki elma ağaçlarının altına çekilmişti. Altmış kişi çevresini sardı: Denizciler ve köylüler. Barones tam ortadaydı. İki yanında biri Yport’un diğeri Peuples’in iki rahibi oturuyordu. Tam karşısındaki baron, Belediye Başkanı’yla çevresine gülücükler saçan oldukça yaşlı, zayıf bir köylü olan karısının arasındaydı. Kadının başında büyük bir Normandiya şapkası vardı. Ortasında sıkışan yüzüyle beyaz bir tepeli tavuğa benziyordu. Sonuna kadar açılmış gözlerle, şaşkın şaşkın bakıyor, burnuyla tabağını gagalar gibi, hızlı küçük darbelerle yemek yiyordu.

Vaftiz babasının yanındaki Jeanne mutluluk içinde yüzüyordu. Gözü bir şey görmüyor, hiçbir şey düşünemiyor, kafası sevinçten karmakarışık susup duruyordu.

Jeanne sordu: “Sizin adınız ne?”

Vikont cevap verdi: “Julien. Bilmiyor muydunuz?”

Kız cevap vermedi. Düşünüyordu: “Bu adı ne çok tekrarlayacağım kimbilir!”

Yemek sona erdiğinde, denizciler avluda kaldı. Kimi davetliler şato tarafına geçti. Barones, barona yaslanıp, yanında iki rahiple birlikte egzersizini yapmaya koyuldu. Jeanne ve Julien koruluğa kadar yürüyüp, yabani otların bürüdüğü küçük yollarda gezinmeye başladılar. Birden delikanlı ellerine yapıştı ve “Karım olmak istiyor musunuz?” diye sordu.

Kız tekrar başını eğdi, bunun üzerine delikanlı kekeledi: “Cevap verin, rica ederim!” Kız gözlerini ona kaldırıp, bütün tatlılığıyla baktı ve delikanlı cevabını almış oldu.

4

Baron bir sabah Jeanne daha kalkmadan odasına girdi ve yatağının ayak ucuna oturarak, “Sayın Vikont de Lamare seni bizden istedi” dedi.

Kızın içinden yüzünü örtülerin altına gizlemek geldi.

Babası devam etti: “Cevabımızı daha sonra vereceğimizi söyledik.” Kız heyecan içinde, nefes nefese kalmıştı. Bir dakika kadar sonra baron gülümseyerek ekledi: “Seninle konuşmadan bir şey yapmak istemedik. Annen ve ben bu evliliğe karşı değiliz. Ama bu seni etkilemesin. Ondan çok daha zenginsin ama hayatta mutlu olmak söz konusu olduğunda parayı düşünmemeli. Hiçbir akrabası yok. Dolayısıyla onunla evlenirsen bizim de bir oğlumuz olacak ama bir başkasıyla evlenirsen kızımız yabancıların yanına gidecek. Biz bu delikanlıdan hoşlandık. Sen de hoşlandın mı?”

Kız saçlarının diplerine kadar kızararak kekeledi: “Ben de istiyorum baba.”

Babası gözlerinin içine bakarak güldü ve mırıldandı: “Pek şüphem de yoktu Matmazel.”

Akşama kadar ne yaptığını bilmeden sarhoş gibi dolaştı durdu. Farkında olmadan yanlış bir şeylere el atıyor, hiç yürümediği halde yorgunluktan bitkin düşen bacakları birbirine dolanıyordu.

Saat altıya doğru Annecik’le çınarların altında otururlarken, vikont göründü.

Jeanne’ın kalbi deli gibi atmaya başladı. Delikanlı yaklaşırken pek de heyecanlı görünmüyordu. Yanlarına geldiğinde baronesin elini tutup öptü, sonra genç kızın titreyen elini kaldırarak dudaklarına götürdü, şefkat ve saygı dolu uzun bir öpücük kondurdu.

Böylece nişanlıların güzel günleri başlamış oldu. Salonun bir köşesinde ya da yabani bitkilerle kaplı koruluğun yeşil örtüsü üzerinde oturup başbaşa uzun sohbetler ediyor, zaman zaman Annecik’in gezinti yolunda dolaşıp

geleceklerinden söz ediyorlardı. Böyle anlarda genç kız gözlerini baronesin tozlu ayak izlerinden ayıramıyordu.

Karar alınınca, süreci hızlandırmak istediler. Törenin altı hafta sonra, 15 Ağustos'ta yapılmasına karar verildi. Gençler hemen ardından balayı seyahatine çıkacaklardı. Hangi ülkeye gitmek istediği sorulan Jeanne, İtalya'daki şehirlerde olacaklarından daha fazla yalnız kalabilecekleri Korsika'da karar kıldı.

Fazla sabırsızlanmadan ama aceleci parmakların anlamsız okşamalarının tarifsiz çekiciliğinin, ruhlar birbirine katışacakmışçasına uzun süren tutkulu bakışların tadını çıkararak muhteşem bir sıcaklığın içine gömülmüş birleşecekleri anı bekliyorlardı. Büyük kucaklaşmaların neden olduğu kararsız bir istekle fazlasıyla alt üst oluyorlardı.

Düğüne baronesin Versailles Manastırı'nda pansiyoner olarak kalan kızkardeşi Lison Teyze dışında kimseyi davet etmemeye karar verildi.

Barones, babası öldükten sonra kızkardeşini yanına almak istemişti ama herkesi rahatsız ettiği konusunda gereksiz olan fikrinden bir türlü kurtulamayan yaşlı kız, hayatta yapayalnız ve bahtsız olan insanlara oda kiralayan dini evlerden birine kapanmayı tercih etmişti.

Zaman zaman gelip ailenin yanında bir iki ay geçirirdi.

Lison Teyze fazla konuşmayan, varlığını bile unutturan, yalnızca yemek saatlerinde ortaya çıkan ve hemen ardından odasına kapanan ufak tefek bir kadındı.

İyi niyetli bir ihtiyara benziyordu. Oysa yalnızca kırk iki yaşındaydı. Sakin ve hüzünlü bakışları vardı. Ailede hiçbir zaman ciddiye alınmamıştı. Çok ufak tefek olduğu gibi, pek güzel ve çekici de sayılmazdı. Örneğin kimse ona sarılıp öpmek istemezdi. Kendi köşesinde sessiz sakin yaşayıp giderdi. O zamandan beri hep o kurban oldu. Genç kızken de kimse onunla ilgilenmezdi.

Bir gölge, sıradan bir eşya, her gün görmeye alışılan ama hakkında hiç endişe edilmeyen bir eşya gibiydi.

Aile evinden kalma alışkanlıkla ablası da onu anlamsız, kayıp bir varlık gibi görüyordu. Aşağılama barındıran bir rahatlıkla davranılırdı ona. Adı Lise'di ve bu gençlere yakışan, sevimli adından rahatsız olur gibiydi. Evlenmediği ve muhtemelen de hiç evlenmeyeceği anlaşılınca Lise adı Lison'a dönüştürülmüştü. Jeanne doğduktan sonra ise "Lison Teyze" olmuştu.

Ufak tefek, akça pakça, fazlasıyla çekingen bir akrabaydı. Hatta kızkardeşi ve eniştesi onu bu özelliklerinden dolayı seviyordu. Ama üzerinde durmadıkları bu sevgide ayırt etmeden herkese gösterilen bir yakınlık, bilinçsiz bir şefkat ve doğal bir yumuşaklık yer tutuyordu.

Barones gençliğindeki bazı uzak anılardan söz ederken kesin bir tarih vermek istediğinde bazen "Lison'un çılgın dönemleriydi" diye söz ederdi.

Ama asla daha fazlası anlatılmıyordu. Bu "çılgın dönem" hep bir sis perdesinin ardında kalıyordu.

Lise, yirmi yaşındayken bir akşam bilmedikleri bir nedenle sulara bırakmıştı kendini. Gündelik hayatında, tavırlarında bu çılgınlığı yapacağına dair hiçbir işaret yoktu. Yarı ölü halde çıkarılmıştı sudan. Öfkeye kapılan ailesi, bu gizemli hareketin nedenlerini araştıracağı yerde, yakın zamanlarda yol kenarındaki çite takılıp bacağını kırdığı için vurmak zorunda kaldıkları atları "Coco"nun geçirdiği kazadan söz eder gibi, "çılgın dönem" diye adlandırmayı tercih etmişlerdi.

Kısa bir süre sonra da Lison adını alan Lise, bundan sonra zayıf bir ruh olarak kabul edilmeye başlanmıştı. Yakınlarına verdiği tatlı bir küçümseme duygusu yavaş yavaş çevresindeki herkese yayılmıştı. Küçük Jeanne bile, çocukların doğal olarak sahip oldukları uzağı görme yetisiyle onunla ilgilenmiyor, yatağına çıkıp öpücükler kondurmuyor, hatta odasına bile girmiyordu. Bu odaya girip bazı işleri halleden hizmetçi Rosalie nerede yaşadığını bilen tek kişi gibiydi.

Lison Teyze öğle yemeği için yemek odasına girdiğinde, "Küçük" koşup ona alnını uzatma alışkanlığı edinmişti. Hepsi bu kadardı.

Onunla konuşmak isteyen olursa, bir hizmetçi gönderip çağırtılırdı. Ortalıkta olmadığında onunla ilgilenen, onu düşünen, onun için endişelenip “Bu sabah Lison’u gören oldu mu?” diye soran olmazdı.

Varlığı hissedilmiyordu. Yakınlarına bile hep yabancı kalan, hiç keşfedilemeyen ve ölümüyle evde eksiklik ya da boşluk yaratmayan, yanında yaşayanların varoluşuna, alışkanlıklarına, sevgilerine dahil olmayı bilmeyen varlıklardan biriydi.

“Lison Teyze” dediklerinde, bu iki sözcük kimsenin içinde herhangi bir duygu yaratmazdı. “Kahve fincanı ya da şekerlik” denmiş gibi algılanırdı.

Her zaman sessiz ve aceleci adımlarla yürürdü. Asla gürültü yapmaz, neredeyse hiçbir şeye çarpmazdı. Herhangi bir ses çıkarmamak için nesnelerle iletişim kurardı sanki. Pamuk elleriyle her şeye son derece hafif, son derece nazik dokunurdu.

Temmuz ortasında geldi. Bu evlilik fikri onu alt üst etmişti. Ondan gelen bir sürü hediye neredeyse hiç fark edilmeden bir köşede atıldı kaldı.

Gelişinin ertesi gününden başlayarak orada olduğu bile unutuldu.

Ama olağandışı bir heyecan içindeydi. Gözlerini nişanlılardan ayıramıyordu. Kimsenin ziyaretine gitmediği odasında sıradan bir terzi gibi çalışıyor, tuhaf bir enerji, ateşli bir hareketlilikle gelinin çeyiziyle meşgul oluyordu.

Zaman zaman kendi elleriyle işlediği mendilleri, peçeteleri götürüp baronese gösteriyor ve “Böyle iyi mi Adélaide?” diye soruyordu. Annecik uyuşuk uyuşuk elindekilere bakıp cevap veriyordu: “Kendini bu kadar yorma zavallı Lison’cuğum.”

Ay sonuna doğru, çok sıcak bir günün ardından bir akşam insanın ruhunu harekete geçiren, duygulandıran, heyecanlandıran, bütün gizli şiirini ortaya çıkaran aydınlık ve ılık bir gecenin içinde ay doğdu. Kırların tatlı soluğu huzur içindeki salona kadar ulaşıyordu. Barones ve eşi yuvarlak bir abajurun masaya vuran ışığında sakin sakin iskambil oynuyorlardı.

Aralarında oturan Lison Teyze örgü örüyordu. Açık pencereden dışarı bakan gençler ay ışığıyla aydınlanan bahçeyi seyrediyordu.

Ihlamur ve çınar ağaçları, kapkara koruluğa kadar solgun ama aydınlık uzanan çimenliğe gölgelerini yayıyordu.

Gecenin ılık çekiciliğine, ağaçlar ve koruluğun puslu aydınlığına karşı koyamayan Jeanne ailesine döndü: “Babacık, biz gidip şatonun önündeki çimenlikte bir tur atacağız” dedi. Baron oyundan kafasını kaldırmadan: “Gidin çocuklar” diye cevap verdi ve partiye devam etti.

Çıkıp dipteki küçük koruya kadar uzanan büyük aydınlık arazide ağır ağır yürümeye koyuldular.

Saat ilerliyordu ama geri dönmek akıllarından bile geçmiyordu.

Yorulan barones odasına çıkmak istedi: “Âşıkları çağırmak gerek” dedi.

Baron aydınlık bahçeyi şöyle bir gözleriyle taradı ve iki gölgeyi hemen fark etti.

“Bırak çocukları, dışarıda hava çok güzel. Lison onları bekler, değil mi Lison?” dedi.

Yaşlı kız endişe dolu gözlerini kaldırdı ve çekingen bir sesle cevap verdi: “Tabii beklerim.”

Babacık, baronesi kaldırdı. O günkü sıcaktan o da yorgun düşmüştü: “Ben de yatacağım” dedi. Karısıyla birlikte yukarı çıktı.

Bunun üzerine Lison Teyze ayağa kalktı ve yeni başladığı örgüyü, yünü ve tığı koltuğun üzerine bırakarak pencerenin kenarına çöktü ve güzel geceyi izlemeye başladı.

İki nişanlı kapının eşiğinden koruluğa, koruluktan eşiğe mekik dokuyordu. Birbirlerinin ellerini sımsıkı tutmuş, bedenlerini terk edip, yeryüzünden yayılan görünmez şiirin bir parçası olmuş gibi hiç konuşmuyorlardı.

Jeanne birden pencerede içerideki lambanın ışığıyla ortaya çıkan silueti fark etti.

“Baksana, Lison Teyze bizi izliyor” dedi.

Vikont başını kaldırdı ve hiç düşünmeden, umursamaz bir sesle cevap verdi: “Evet, Lison Teyze bizi izliyor.”

Sonra düş kurmaya, ağır ağır yürümeye ve birbirlerini sevmeye devam ettiler.

Ama yerdeki otlar çiyle kaplanıyordu. Serinlik biraz ürpermelerine neden oldu.

“Girelim artık” dedi Jeanne.

Geri döndüler.

Salona girdiklerinde Lison Teyze örgüsüne geri dönmüştü. Başını yaptığı işe gömmüş gibiydi, zayıf parmakları çok yorulmuş gibi titriyordu.

Jeanne yaklaştı: “Teyze uyuyacağız artık.”

Yaşlı kız gözlerini kaldırdı. Ağlamış gibi kıpkırmızıydılar. Âşıklar farkına varmadı ama genç adam birden genç kızın terliklerinin su içinde olduğunu fark etti. Endişeye kapılıp, şefkatle sordu: “O küçücük ayaklarınız üşümedi mi?”

Birden teyzenin elleri öyle bir titremeye kapıldı ki örgüsünü düşürdü, yün yumağı parkenin üzerine yuvarlanıp uzaklaştı ve aniden yüzünü ellerine gömen kadın hıçkırıklarla sarsılarak ağlamaya başladı.

İki nişanlı şaşkınlık içinde kalakalmış ona bakıyorlardı. Jeanne hemen diz çöküp, teyzesinin kollarını araladı. Alt üst olmuş bir şekilde tekrarlıyordu: “Ama neyin var, neyin var Lison Teyze?”

Bunun üzerine zavallı kadın göz yaşları içinde kekeleyerek ve bedeni acıdan kasılmış halde cevap verdi: “Sana sordu... ‘Küçük... Küçücük

ayaklarınız... Üşüdü mü?’ diye... Bana hayatta kimse böyle... Böyle şeyler söylemedi... Bana.... Asla... Asla...”

Şaşıran, içi acıyan Jeanne yine de bir âşığın taşkın şefkat duygusunun Lison’a dokunuşu karşısında gülme isteği duydu. Vikont ise gülüşünü saklamak için arkasını dönmüştü bile.

Ama birden ayağa kalkan kadın yününü yere, örgüsünü de koltuğa bıraktı ve kaçıp gitti. Loş merdivenleri el yordamıyla çıkıp odasına sığındı.

Yalnız kalan iki genç duygulanmış halde, gülümseyerek birbirlerine baktılar. Jeanne mırıldandı: “Zavallı Teyzem!...”

Julien ekledi: “Bu akşam aklı pek yerinde değildi galiba.”

El ele tutuşmuş öylece dikiliyor, bir türlü ayrılamıyorlardı. Lison Teyze’den boşalan koltuğun önünde yavaşça, çok yavaşça ilk öpücüklerini verdiler birbirlerine.

Ertesi gün, yaşlı kızın gözyaşları hiç akıllarına gelmedi.

Evlilikten önceki iki hafta Jeanne yaşadığı tatlı duygulardan yorgun düşmüş gibi oldukça dingin ve sakindi.

Son günün sabahında da düşünecek zamanı olmadı. Yalnızca teninin altında bütün eti, kanı, kemikleri eriyip birbirine girmiş gibi bütün bedeninde büyük bir boşalma hissediyordu. Bir şeylere dokunduğunda parmaklarının fena halde titrediğini fark ediyordu.

Ancak tören sırasında kilisedeki kürsünün karşısına geçince kendine gelebildi.

Evli! Evet evlenmişti! Şafaktan beri birbirini izleyen koşuşturmalar, olaylar ona bir rüya, gerçek bir rüya gibi gelmişti. Çevredeki her şeyin değiştiği sanılan anlardan biriydi. Yapılan hareketlerin bile yeni bir anlamı vardı. Artık hiçbir şey asıl yerinde değildi sanki.

Sersemlemiş, aslında şaşkına dönmüş hissediyordu kendini. Daha bir gün önce varoluşunda hiçbir değişiklik yoktu. Yalnızca hayata başlamasının

daha yakın, elle tutulacak kadar yakın olduğu gibi sonsuz bir umudu vardı. Bir genç kız olarak uykuya dalmıştı, şimdiyse bir kadındı.

O halde düşlerini kurduğu bütün o sevinçleri, mutlulukları gizleyen geleceğe açılan eşikten geçmiş olmalıydı. Önünde bir kapının açıldığını hissediyordu. Beklenen'e adım atacaktı.

Tören sona eriyordu. Kutsal odaya geçtiler. Neredeyse bomboştu çünkü kimseyi davet etmemişlerdi. Sonra dışarı çıkıldı.

Kilisenin kapısında göründüklerinde, olağanüstü bir gürültü genç evlileri yerinden sıçratırken, baronesin çığlık atmasına neden oldu: Köylüler havaya ateş açıyordu. Peuples'e varana kadar sesler hiç kesilmedi.

O bölgenin ve Yport'un rahipleri, Belediye Başkanı ve çevredeki büyük çiftlik sahipleri için bir davet düzenlenmişti.

Akşam yemeğini beklerken bahçeye dolaşmaya çıkıldı. Baron, barones, Lison Teyze, Belediye Başkanı ve Rahip Picot, Annecik'in yürüyüş yolunda dolaşmaya koyuldular. Tam karşı yolda diğer rahip geniş adımlarla yürürken dua kitabını okuyordu.

Şatonun diğer tarafında elma ağaçları altında elma şarabı yudumlayan köylülerin neşeli gürültüleri geliyordu. O günü tatil ilan eden bütün köylüler avluyu doldurmuştu. Genç erkeklerle kızlar birbirlerinin peşinde dolanıyordu.

Jeanne ve Julien çimenliği geçip, yamaca tırmandılar. İkisi de konuşmuyordu. Denizi seyretmeye koyuldular. Ağustos ortası olmasına rağmen hava biraz serindi. Rüzgâr kuzeyden esiyordu ve güneş masmavi gökyüzünde ışıl ışıldı.

Gençler bir gölgelik bulmak için sağa dönen yolu izlediler ve Yport'a doğru inen gölgeli ve ağaçlıklı vadiye girdiler. Koruluğa ulaşır ulaşmaz, en ufak bir esinti duymaz oldular. Yapraklar arasından giden küçük bir patika bulmak için ana yoldan ayrıldılar. Birbirlerine sarılmış ilerliyorlardı. O sırada Jeanne belinden aşağı ağır ağır inen bir el hissetti.

Kalbi çarpıyordu, soluğu kesilmiş hiçbir şey söyleyemiyordu. Alçak dallar saçlarını okşuyordu. Geçebilmek için sık sık eğilmek zorunda kalıyorlardı. Jeanne bir çiçek kopardı. Üzerinde iki narin kırmızı kabuklu böcek üst üste duruyordu.

Bunun üzerine biraz kendini toplayıp, bütün masumluğuyla. “Bak bir çift” dedi.

Julien ağzını kızın kulağına dokundurarak, “Bu akşam karım olacaksınız” dedi.

Jeanne o sırada kırlardaki hayattan, aşkın şiirinden başka bir şey düşünemediğinden şaşırdı. Karısı mı? Zaten karısı değil miydi?

Sonra Julien şakağına ve boynuna, saçlarının diplerine küçük aceleci öpücükler kondurmaya başladı. Alışkın olmadığı bu erkeksi öpücüklerle her defasında sarsılan kız aslında hoşuna giden bu okşayıştan kaçınmak için başını içgüdüsel olarak öteki tarafa eğiyordu.

Kendilerini birden ormanın kıyısında buldular. Jeanne bu kadar uzaklaşmaktan rahatsız olup durakladı. Haklarında ne düşünürlerdi? “Dönelim” dedi.

Julien belini sardığı koluyla kendine çekti onu ve yüz yüze geldiler. Nefeslerini yüzlerinde hissedecek kadar yakınlardı birbirlerine. Göz göze kaldılar. İç içe geçmek isteyen iki ruhun sabit, keskin, delici bakışlarıyla baktılar. Gözlerinde, gözlerinin ardında, içine sızamadıkları yabancıyı arıyor, sessiz, kararlı bir sorgulamaya girişiyorlardı sanki. Birbirleri için ne anlam taşıyacaklardı? Birlikte başladıkları bu hayat nasıl olacaktı? Evliliğin ayrılmamacasına birleştirdiği bu uzun hayatta birbirlerine ne tür sevinçler, mutluluklar ya da hayal kırıklıkları yaşatacaklardı? İkisi de diğerini daha önce hiç görmemiş gibi hissetti kendini.

Birden Julien iki eliyle karısını omuzlarından tuttu ve bütün ağzıyla, kızın daha önce hiç yaşamadığı derin, ıslak bir öpücük kondurdu. Öpücük Jeanne’ın damarlarına, hatta iliklerine kadar işlemişti. Öyle tuhaf bir titreyişle sarsıldı ki farkında olmadan iki koluyla birden ittiği Julien’in sırt üstü düşmesine neden oldu.

“Hadi gidelim. Gidelim hadi” diye kekeledi.

Julien cevap vermedi ama ellerini alıp elleri arasında tuttu.

Eve dönene kadar tek kelime konuşmadılar. Öğleden sonranın kalan kısmı onlara çok uzun geldi.

Hava kararırken masaya oturuldu.

Akşam yemeği Norman geleneklerinin aksine mütevazı ve oldukça kısaydı. Konuklar bir tür rahatsızlıkla kasılmıştı. Yalnızca iki rahip, Belediye Başkanı ve dört çiftçi düğünlerde olması gereken o abartılı neşeyi sergiliyordu.

Davetliler kahkaha atmayı unutmuşlardı sanki. Belediye Başkanı’nın bir sözü ortalığı canlandırdı. Saat dokuza geliyordu. Kahve içme zamanı gelmişti. Dışarıda, birinci avludaki elma ağaçlarının altında, bir kır düğünü başlamıştı. Açık pencereden kutlamalar görülüyordu. Dallara asılan fenerler yapraklara yeşil-gri tonları veriyordu. Köylüler kadınlı erkekli halka olmuş, üzeri örtülmüş büyük bir mutfak masasının üzerine tünemiş iki keman ve bir klarnetin eşlik ettiği kaba dans şarkıları söyleyerek dans ediyorlardı. Köylülerin gürültülü şarkıları bazen çalgıların sesini bile bastırıyordu. Zincirlerinden boşanmış seslerin mahvettiği müzik gökyüzünden parça parça, kırık notalar halinde dökülüyordu.

Kalabalığa çevresinde meşaleler yanan iki büyük fıçıdan içki dağıtılıyordu. İki hizmetçi bir kovanın içinde sürekli bardak ve maşrapa yıkıyor, daha suları damlarken fıçıların kırmızı şarap ya da elma şarabı akan musluklarının altına uzatıyordu. Susayan dansçılar, sakin sakin oturan ihtiyarlar, ter içinde kalan kızlar bir bardak kapmak için birbirini eziyor, kollarını uzatıyor ve sonunda başlarını geriye atıp ellerindeki sıvıyı gırtlaklarına boşaltıyorlardı.

Masanın üzerinde ekmek, tereyağı, peynir ve sosis vardı. Herkes ara ara uğrayıp ağzına bir şeyler tıkıştırıyor, aydınlatılan yaprakların altındaki bu canlı, heyecanlı kutlama salondaki ölgün konukların dans etme, fıçıdan içki içip, tereyağı ve kuru soğanla bir parça ekmek yeme isteğiyle kıvranmasına neden oluyordu.

Bıçağıyla tempo tutan Belediye Başkanı bağırdı: “Hey be! Her şey çok güzel! Ganache düğünleri gibi!”

Herkes hâkim olmaya çalıştıkları kahkahalarla sarsılıyordu. Ama her türlü sivil otoritenin doğal düşmanı olan Rahip Picot, “Cana demek istiyorsunuz herhalde!” dedi. Öteki bu düzeltmeyi kabul etmedi. “Hayır Sayın Rahip, Ganache dediğimde, Ganache’ı kastederim.”

Kalktılar ve salona geçtiler. Ardından kısa bir süreliğine içki âlemindeki halkın arasına karışmaya gittiler. Sonunda davetliler gitti.

Baron ve barones alçak sesle bir şeyler tartışıyordu. Her zamankinden daha yorgun olan Bayan Adélaide kocasının isteğine itiraz eder gibiydi. Sonunda, neredeyse yüksek sesle, “Hayır sevgilim yapamam, ne diyeceğimi bilemem” dedi.

Bunun üzerine Babacık aniden yanından ayrılıp Jeanne’a yaklaştı, “Biraz benimle gelir misin kızım?” diye sordu. Kız büyük bir heyecanla cevap verdi: “Nasıl istersen baba.” Çıktılar.

Deniz tarafındaki kapıya çıkar çıkmaz keskin kuru bir rüzgâr çarptı yüzlerine. Sonbahar kokusu taşıyan serin yaz rüzgârlarından biri.

Gökyüzünde bulutlar hızla hareket ediyor, yıldızların önünü bir kapatıyor bir açıyordu.

Baron kızının elini şefkatle tutmuş, kolunu bedenine yapıştırmıştı. Birkaç dakika yürüdüler. Kararsız, rahatsız görünüyordu. Sonunda cesaretini topladı.

“Küçüğüm, aslında annenin yapması gereken zor bir rolü, o reddettiği için ben üstlenmek, onun yerini almak zorundayım. Varoluşla ilgili ne kadar bilgili olduğunu bilmiyorum. Çocuklardan, özellikle de gelecekteki mutluluğundan sorumlu olacak erkeğin kollarına bırakana kadar her şeyiyle saf ve temiz kalması gereken kızlardan özenle sakladığımız konular bunlar. Hayatın bu tatlı sırrının perdesini aralamak o erkeğe kalıyor. Daha önce merak edip bir şeyler öğrenenler, bazen düşlerin ardında biraz da olsa kaba bir gerçeklikle karşılaşabiliyorlar. Ruhları, bedenleri yaralanıp, yasaların,

insanlığın yasalarının, doğanın yasalarının onlara mutlak bir hak olarak verdiği şeyi kocalarına sunmayı reddedebiliyorlar. Sana daha fazlasını söyleyemem tatlım ama artık tamamen kocana ait olduğunu unutmamalısın.”

Tam olarak ne biliyordu? Ne tahmin ediyordu? Bir önseziyle içini kemiren canını yakan bir melankolinin altında ezilip titremeye başladı.

Geri döndüler. Salon kapısında onları bir sürpriz bekliyordu. Bayan Adélaide, Julien’in göğsüne kapanmış ağlıyordu. Hıçkırıkları, zorla çıkardığı gürültülü hıçkırıkları aynı anda burnundan, ağzından ve gözlerinden fışkırıyor gibiydi. Genç adam, bir tanesini, küçüğünü, taptığı kızını ona emanet ederken kollarına yığılan bu şişman kadını beceriksizce tutuyordu.

Baron aceleyle ilerledi, “Ah! Fazla uzatmayalım, duygusallaşmayın, rica ederim” dedi ve karısını alarak gözyaşlarını silmesi için bir koltuğa oturttu. Sonra Jeanne’a döndü: “Hadi küçüğüm, bir an önce anneni öp ve yatmaya git.”

Jeanne da ağlamaya hazır halde hızla anne ve babasını öptü ve kaçar gibi gitti.

Lison Teyze çoktan odasına çekilmişti. Baron ve karısı, Julien’le yalnız kaldılar. Üçü de bulundukları durumdan öylesine rahatsızdı ki, edecek tek söz bulamıyorlardı. İki adam, üzerlerinde gece kıyafetleri, gözleri boşluğa çakılmış ayakta dikiliyor, Bayan Adélaide boğazında kalan hıçkırıklarla koltuğunda bitkin oturuyordu. Sıkıntıları dayanılmaz hale geldiğinde Baron gençlerin birkaç gün içinde çıkacağı yolculuktan söz açtı.

Jeanne odasında, pınar gibi gözyaşları döken Rosalie’nin kendisini soyan ellerine teslim olmuştu. Elleri rasgele üzerinde dolaşan Rosalie ne kordonları ne iğneleri bulabiliyor, hanımından çok daha heyecanlı gibi görünüyordu. Jeanne hizmetçisinin gözyaşlarına aldırmıyordu. Tanıdıklarından, sevdiklerinden ayrılmış, tek başına başka bir dünyanın, başka bir evrenin ortasına atılmış gibi hissediyordu kendini. Bütün hayatı, düşünceleri alt üst olmuştu. Hatta şu tuhaf soru geçti aklından: “Kocasını seviyor muydu?” Birdenbire çok az tanıdığı bir yabancı gibi algıladı

evlendiği adamı. Üç ay önce dünya üzerinde varolduğunu bile bilmezken, şimdi karısı olmuştu. Neden peki? Neden ayakları altında açılıveren bir deliğe düşer gibi bu kadar çabuk düşüvermişti evliliğin içine?

Geceliğini giyer giymez yatağa girdi. Hafif serin olan çarşaflar ürpermesine neden olurken, iki saatten beri ruhunun üzerine çöken üşüme, yalnızlık, hüzün duygusunu daha da artırdı.

Rosalie hıçkırmaya devam ederek kaçıp gitti. Jeanne ise bekliyordu. Sıkıntı içinde, kalbi çarparak, ne tahmin edeceğini bilemeden bekliyordu. Babasının seçtiği sözcükler, aşkın büyük sırrı konusundaki gizemli açıklamaları daha da kafasını karıştırmıştı.

Merdivenlerde ayak sesleri işitmemişti ama kapısına hafif hafif üç kez vurulduğunu duydu. Dehşet içinde yerinden sıçradı ama cevap vermedi. Kapı bir kez daha vurulduktan sonra kapı kolu gıcırdadı. Jeanne başını yatak örtülerinin altına sakladı. Odasına bir hırsız girmişti sanki. Parkenin üzerinde ayakkabı gıcırtıları işitildi ve aniden biri yatağına dokundu.

Gerilen sinirleriyle yerinden sıçrayarak küçük bir çığlık attı. Kafasını çıkarıp önünde dikilen ve gülümseyerek olan bakan Julien'i gördü. “Ah! Beni korkuttunuz!” dedi.

Julien cevap verdi: “Beni beklemiyor muydunuz?” Kız cevap vermedi. Julien'in giysileri üzerindeydi, ağırbaşlı, yakışıklı görüntüsünü koruyordu. Jeanne bu kadar hoş görünen bir adamın karşısında öylece yatıyor olmaktan çok büyük bir utanç duydu.

Hayatlarında paylaşacakları en özel mutlulukların bağlı olduğu bu ciddi ve belirleyici anda birbirlerine bakmaya bile cesaret edemiyor, ne yapacaklarını bilemiyorlardı.

Julien, düşlerle beslenmiş bir bakire ruhun sonsuz kırılganlığı, aşılması güç utangaçlığı karşısında kendini tutmak, akıllıca şefkat göstermek zorunluluğuyla bir savaş meydanında gibi hissediyordu belki de kendini.

Sonra yavaşça kızın elini tuttu ve öptü. Yatağın önünde kilisedeki gibi diz çökerek, nefes kadar alçak bir sesle, “Beni sevecek misiniz?” diye sordu.

Birden rahatlayan kız yastığın dantelleri içine gömülü başını kaldırdı: “Sizi zaten seviyorum” dedi.

Julien ağzını karısının küçük parmaklarının üzerine bastırdı ve bu etten tıkaçla değişen sesiyle, “Beni sevdiğinizi kanıtlamak istiyor musunuz?” dedi.

Kız yeniden allak bullak oldu. Babasının sözlerini hatırlayarak, pek de ne dediğini bilmeden cevap verdi: “Sizinim.”

Julien bileğini ıslak öpücüklerle kapladı ve ağır ağır doğrularak yüzünü kızın saklamaya başladığı yüzüne yaklaştırdı.

Bir kolunu yatağın üzerine uzatarak karısının üzerindeki örtüleri kaldırırken, diğer kolunu da aniden yastığın altına kaydırdı ve kızın başıyla birlikte kaldırdı ve çok ama çok alçak bir sesle sordu: “Bana yanınızda küçücük bir yer açmak ister misiniz?”

Kız korkmuştu. İçgüdüsel bir korkuydu bu. Kekeledi: “Ama hemen olmasın lütfen.”

Julien hayal kırıklığına uğramış gibiydi. Biraz yüzü buruştu, her zamanki yalvaran ses tonunu kullanmasına rağmen, daha kabaydı: “Sonunda yapacağımıza göre neden daha sonra olsun?”

Bu sözler üzerine kız boyun eğdi ve ikinci bir kez “Sizinim” diyerek teslim oldu.

Bunun üzerine Julien hızla banyoya koştu. Kız çıkarılan giysilerin hışırtısını, para cüzdanının şıkırtısını, ayakkabıların birbiri ardına düşüşünü açıkça duyabiliyordu.

Birden üzerinde don ve çoraplarla odayı koşarak geçen Julien saatini koymak için şömineye seyirtti. Sonra yine koşarak yandaki küçük odaya geçti, bir süre daha koşuşturdu. Geldiğini işittiğinde Jeanne gözlerini kapayarak hızla arkasını döndü.

Bacağında soğuk ve tüylü başka bir bacak hissettiğinde yataktan atlamak ister gibi sıçradı. Ellerini yüzüne kapamış, kendini kaybetmişti. Korkudan ve dehşetten çığlık atmaya hazırdı. Yatağın en kenarında büzüldü kaldı.

Az sonra Julien onu kollarına aldı. Sırtını dönmüş olduğundan, neredeyse saldırır gibi boynunu öpüyor, yüzü geceliğindeki ve saçlarındaki dantellere sürtünüyordu.

Jeanne güçlü bir elin dirsekleriyle sakladığı göğsünü aradığını hissederken, sıkıntıdan kaskatı kesilmiş, kımıldayamıyordu. Bu kaba dokunuşlar karşısında allak bullak olmuş, soluğu kesilmişti. Kaçmak, evin başka bir köşesine kaçıp, bu adamdan saklanmak isteğiyle yanıp tutuşuyordu.

Julien artık kımıldamıyordu. Jeanne sırtında onun sıcaklığını hissediyordu. Bunun üzerine korkusu bir kez daha yatıştı ve birden onu öpmek için arkasına dönmesinin yeterli olacağını düşündü.

Sonunda sabırsızlanmaya başlayan Julien üzgün bir sesle, “Benim karım olmak istemiyor musunuz?” diye sordu. Jeanne parmaklarının arasından mırıldandı: “Karınız değil miyim?” Julien kötücül bir sesle cevap verdi: “Pek sayılmaz şekerim, benimle alay etmiyorsunuzdur umarım.”

Jeanne bu sesteki hoşnutsuzluk karşısında iyice heyecanlandı. Birden özür dilemek için arkasına döndü.

Julien ona susamış gibi, çılgınca üzerine atılıp onu kollarına aldı. Aceleci, acıtıcı, çılgın öpücükler Jeanne’ın bütün yüzünde, gerdanında geziniyor, okşamalardan boğulacakmış gibi hissetmesine neden oluyordu. Ellerini açmış, ne kendisinin ne de diğerinin ne yaptığını anlayamadan, bir şeyleri anlamasını engelleyen allak bullak olmuş kafasıyla hareketsiz duruyordu. Ama ani bir acıyla içinin yırtıldığını hissetti. Kendisine zorla sahip olan kocasının kollarında kıvranarak inlemeye başladı.

Sonra ne oldu? Hiç hatırlayamayacaktı çünkü kendini kaybetmişti. Yalnızca kocasının, dudaklarına memnuniyet dolu küçük öpücükler kondurduğunu fark ediyordu.

Sonra Julien konuşmuş, o da cevap vermiş olmalıydı. Ardından kocası dehşetle reddettiği yeni girişimlerde bulundu. Kız çırpındığından, daha önce bacağında hissettiği o kılları bu kez göğsünde hissediyor ve birdenbire gelen bir üşüme duygusuyla geri çekiliyordu.

Nihayet başarısız girişimlerden bıkan Julien sırtüstü kıpırdamadan yatmaya başladı.

Jeanne düşünmeye koyuldu. Ruhunun en derinlerine kadar umutsuzlukla doluydu. O kadar farklı hayal ettiği bir hazzın yanılgısı, yerle bir edilen, parçalanan mutluluk beklentisinin hayal kırıklığı içindeydi: "İşte karısı olmaktan anladığı bu. Yalnızca bu! Yalnızca bu!"

Gözleri duvar kâğıtlarında, odasını kaplayan eski aşk efsanelerinin temsillerinde boş boş dolaşırken, yıkılmış halde öylece kaldı uzun süre.

Julien konuşmadığından, hatta hareket etmediğinden, ağır ağır bakışlarını ona döndürme cesaretini buldu ve uyuduğunu fark etti! Evet uyuyordu, ağzı aralık, yüzü huzur doluydu! Uyuyordu!

Buna inanamıyordu. Kendini aşağılanmış hissediyordu. Kabalığından çok bu uykuyla hakarete uğramış gibi hissediyordu. Böyle bir gecede nasıl uyuyabilirdi? Aralarında onu etkileyecek hiçbir şey geçmemiş miydi? Ah! Dövülmeyi, tekrar tecavüze uğramayı, bilincini kaybedene kadar iğrenç okşamalarla hırpalanmayı tercih ederdi.

Bir dirseğinin üzerinde ona doğru eğilip, bazen belli belirsiz bir horlama halini alan hafif soluğunun dudakları arasından çıkışını dinleyerek öylece kalakaldı.

Güneş doğmaya başlamıştı. Önce donuk, sonra soluk, ardından kızıl, nihayet ışıl ışıl. Julien gözlerini açtı, esnedi, kollarını gerdi, karısına baktı, gülümsedi ve sordu: "Güzel uyudun mu sevgilim?"

Jeanne artık ona "sen" dediğini fark etti ve şaşkın cevap verdi: "Evet. Ya siz?" Julien: "Ah! Ben çok iyi uyudum." Ona doğru dönerek öptü ve sakin bir sohbete başladı. Hayatıyla ilgili projelerini, yapılması gereken tasarrufları anlattı. Tasarruf sözcüğünün birkaç kez tekrarlan- ması Jeanne'ı

şaşırtmıştı. Sözcükleri tam ayırt edemeden dinliyor, yüzüne bakıyor, aklından karmakarışık halde geçen binlerce şey düşünüyordu.

Saat sekizi vurdu. Julien, “Hadi kalkmamız lazım, daha fazla yatakta kalırsak alay konusu oluruz” dedi ve ilk o indi yataktan. Hazırlanmayı bitirdikten sonra, Rosalie’yi çağırmasına izin vermeden bütün nezaketiyle karısının hazırlanmasına yardım etti.

Çıkma zamanı geldiğinde, durdu. “Artık kendi aramızda sen diye konuşabiliriz ama anne ve babanın yanında biraz daha beklesek iyi olur. Balayımızdan geldikten sonrası daha doğal olacaktır” dedi.

Jeanne öğle yemeği saatine kadar ortalarda görünmedi. Gün olağanüstü bir şey olmamış gibi akıp geçiyordu. Evde fazladan bir insan daha vardı yalnızca.

5

Dört gün sonra onları Marsilya'ya götürecek olan araba geldi.

Jeanne, ilk gece yaşadığı sıkıntının ardından Julien'in dokunuşlarına, öpücüklerine, tutkulu okşamalarına alışmıştı ama daha ötesi için hissettiği iğrenme azalmamıştı.

Julien'i güzel buluyor, seviyordu. Kendini yeniden mutlu ve neşeli hissetmeye başlamıştı.

Vedaları kısa ve neşeli oldu. Yalnızca barones biraz üzgün gibiydi. Araba yola çıkacağı sırada kızının eline kurşun gibi ağır bir para kesesi tutuşturdu: "Bunlar senin ufak tefek harcamaların için" dedi.

Jeanne keseyi cebine attı ve atlar yola koyuldu.

Akşam üzeri Julien, "Annen sana ne kadar verdi?" diye sordu. Jeanne hiç düşünmemişti. Keseyi dizlerinin üzerine devirdiğinde bir sürü altın boşaltı: İki bin frank. Jeanne ellerini çırptı: "İstediğim çılgınlığı yapabileceğim" dedi ve parayı tekrar keseye doldurdu.

Korkunç bir sıcakta sekiz günlük yoldan sonra, Marsilya'ya ulaştılar.

Ertesi gün, Ajaccio'dan geçerek Napoli'ye giden ve onları Korsika'ya götürecek olan küçük bir yolcu gemisine, Roi-Louis'ye bindiler.

Korsika! Makiler! Haydutlar! Dağlar! Napoléon'un vatanı! Jeanne kendini gerçekten uzaklaşmış, güpegündüz düşler âlemine girmiş gibi hissediyordu.

Geminin güvertesinde yan yana durup, Provence kıyılarının akışını izlediler. Koyu mavi deniz, güneşten akan kızgın ışığın altında sertleşmiş, donmuş gibi uçsuz bucaksız gökyüzünün altında neredeyse abartılı bir mavilik halinde uzanıyordu.

Jeanne, "Lastique Baba'nın teknesinde dolaşmaya çıkışımızı hatırlıyor musun?" diye sordu.

Julien cevap yerine kulağına kaçamak bir öpücük kondurdu.

Geminin çarkları denizin içinde dönüyor, onu derin uykusundan uyandırıyordu. Arkalarında uzun, kıpırtılı gölgeleri şampanya gibi köpüren, göz alabildiğine uzanan bir iz bırakıyorlardı.

Birden, yalnızca birkaç kulaç önlerinde devasa bir balık, bir yunus sudan sıçradı ve bir takla atarak burun üstü geri dalıp gözden kayboldu. Şaşıran Jeanne önce korkuya kapılıp bir çığlık attı ve Julien'in göğsüne sığındı. Sonra kendi korkusuna gülmeye başladı ve biraz da utanarak hayvanın yeniden görünmesini beklemeye başladı. Birkaç saniye sonra yunus, kocaman mekanik bir oyuncak gibi tekrar suyun üzerinde ışıldadı. Sonra düştü ve yeniden çıktı. Az sonra iki, sonra üç, sonra altı oldular. Geminin çevresinde taklalar atıp eğleniyor, demir yüzgeçli tahta gövdeli bu devasa kardeşlerine eşlik ediyorlardı. Geminin solundan dalıp sağından çıkıyorlardı. Bazen oyun gibi hep birlikte veya sırayla dalıp çıkıyorlar, bütün güçleriyle havaya sıçrayıp yay çiziyor, kuyruklarını sallaya sallaya tekrar suya dalıyorlardı.

Jeanne bu kocaman ama son derece becerikli yüzücülerin her ortaya çıkışında neşe içinde ellerini çırparak zıplamaya başlıyordu. Kalbi çılgın ve çocuksu bir neşeyle çarpıyordu.

Birden yok oldular. Çok uzaklarda, açık denizde son bir kez belirdiler ve görünmez oldular. Jeanne birkaç saniye sonra gidişlerinden büyük bir üzüntü duyduğunu fark etti.

Akşam çöküyordu, dingin, ışıklı, aydınlık, huzurlu ve mutlu bir akşam. Havada en ufak bir esinti, suda en ufak bir kıpırtı yoktu. Denizin ve gökyüzünün sınırsız dinginliği gevşeyen ruhlarında en ufak bir ürpertiyi engelliyordu.

Güneş ötelerde, henüz göremedikleri Afrika yönünde ağır ağır batıyordu. Afrika: Ateşini şimdiden hisseder gibi oldukları yakıcı topraklar. Güneş gözden yittiğinde, en ufak bir esinti görünmemekle birlikte, serin bir okşama geçti sanki yüzlerinden.

Yolcu gemilerinin o kötü kokulu kamaralarından birine hapis olmak istemediler. Mantolarına sıkıca sarılıp, birbirlerine sokulup uzandılar güvertede. Julien çok geçmeden uyudu ama Jeanne yolculuğun bilinmezliğinin heyecanı içinde gözleri açık yatmaya devam etti. Çarkların tekdüze gürültüsü ninni gibiydi. Başının üstünde pırıldayan yıldızlar silsilesinde Güney yönünde yanıp söner gibi görünen daha parlak bir yıldıza dikmişti gözlerini.

Ancak sabaha doğru uykuya dalabildi. Bazı gürültüler ve seslerle uyandı. Tayfalar şarkılar söyleyerek güverteyi temizliyordu. Jeanne kıpırtısız uyuyan kocasını sarstı. Kalktılar.

Başlarının üzerine kadar inen tuzlu sisin kokusunu içlerine çekiyorlardı. Deniz her yerdeydi. Yine de önlerinde, yeni başlayan şafakta, sivri, parça parça, dalgaların üzerinde konmuş, tuhaf, bulut kümeleri gibi görünen gri bir şey göze çarpıyordu.

Sonra kütle daha belirgin görünmeye başladı. Aydınlanan gökyüzünde biçimler daha belirginleşmişti. Boynuz gibi uzanan garip bir dağ sırası, hafif bir pusla örtülü Korsika.

Ardında doğan güneş kara gölgelerin doruklarını çizmişti. Sonra doruklar ışıl ışıl yanarken, adanın kalan kısmı puslu bir buhar bulutu içinde kalmıştı.

Güneş yanığı tenli, kara kuru, kısa boylu, sert ve tuzlu rüzgârlarla sertleşmiş bir adam olan kaptan, güverteye çıktı ve otuz yıllık çalışma hayatının kısıklaştırdığı, fırtınalarda atılan çığlıklarla yıpranmış sesiyle Jeanne’a, “Kokusunu duyuyor musunuz namussuzun?” dedi.

Jeanne yabani bitkilerin kendine özgü, güçlü kokusunu, aromasını duyuyordu.

Kaptan devam etti: “Yalnızca Korsika böyle çiçek kokar hanımefendi. Kendine özgü kadınsı bir kokusu vardır. Yirmi yıl gelmesem, beş mil açıktan tanırım kokusunu. Ben buralıyım. Napoléon da Sainte-Hélène’de hep ülkesinin kokusundan söz edermiş. Aynı ailedeniz.”

Kaptan şapkasını çıkarıp Korsika’yı, okyanusun ötesindeki vatanını, ailesinden geldiği büyük mahpus imparatoru selamladı.

Jeanne o kadar heyecanlanmıştı ki, neredeyse ağlayacaktı.

Denizci kollarını ufka uzattı, “Zalimler!” dedi.

Julien karısının yanında durmuş, belini sarmıştı. Birlikte gösterilen noktayı keşfetmek için uzaklara bakıyorlardı.

Sonunda piramit biçimli birkaç kayalık gördüler. Gemi, alçak kısımları yeşilliklerle kaplı dik yamaçlarla çevrili, çok geniş ve huzurlu bir körfeze girmek için bu kayalıkların çevresinden dolaştı.

Kaptan yeşillikleri göstererek, “Bunlar maki” dedi.

Gemi, zaman zaman dibi görülebilecek kadar berrak, masmavi, göl gibi durgun bir suda ağır ağır yüzerken, ardında bıraktığı dağlar bir çember oluşturup kapanıyor gibiydi.

Birden karşılarına körfezin dibinde, dalgaların kıyısına, dağların eteklerine kurulmuş bembeyaz bir şehir çıktı.

Limanda birkaç küçük İtalyan gemisi demirlemişti. Dört beş kayık yolcuları almak için Roi-Louis’nin çevresinde dolanmaya başladı.

Bagajları toparlayan Julien alçak sesle karısına, “Bavulları taşıyan adama yirmi kuruş versek yeter değil mi?” diye sordu.

Sekiz günden beri her dakika benzer sorular soruyor, karısının gitgide daha da üzülmesine neden oluyordu. Jeanne her seferinde sabırsızlıkla cevap veriyordu: “Yeterli olduğundan emin olunmadığında, daha fazla verilir.”

Julien sürekli olarak hizmetçilerle, garsonlarla, arabacılarla, her türlü satıcıyla tartışıyor, gereksiz zorlamalarla herhangi bir indirim aldığında ellerini ovuşturarak Jeanne’a, “Soyulmaktan hoşlanmam” diyordu.

Kız bu konudaki gözlemlerinin haklı çıkmasından dolayı üzülüyor, pazarlıklar sırasında kendini küçük düşmüş hissediyor, ellerinde üç kuruş bahşişle kocasını süzen hizmetçilerin aşağılayıcı bakışları altında saçlarının dibine kadar kızarıyordu.

Julien onları kıyıya çıkaran kayıkçıyla da tartıştı.

Jeanne'ın gördüğü ilk ağaç bir palmiyeydi!

Geniş bir meydana bakan büyük bir otele indiler. Otel boştu. Öğle yemeği istediler.

Tatlılarını bitirir bitirmez Jeanne şehirde dolaşmaya çıkmak üzere ayağa fırladı ama Julien onu kollarına alarak kulağına sevgiyle, "Biraz uzanmaz mıyız kedicim?" diye fısıldadı.

Kız şaşırmıştı: "Uzanmak mı? İyi ama ben kendimi yorgun hissetmiyorum ki!" dedi.

Julien atıldı: "Seni istiyorum. Anlamıyor musun? İki gün oldu!.."

Kız utancından kıpkırmızı kesilerek kekeledi: "Ah! Şimdi mi? Ama ne derler? Sabahın bu saatinde oda istemeye nasıl cesaret edeceksin? Ah! Julien lütfen yapma!"

Ama Julien sözünü kesti: "Otel çalışanlarının ne dediği, ne düşündüğü umurumda değil. Hiç de rahatsız olmayacağımdan emin olabilirsin."

Zile bastı.

Jeanne gözlerini yere dikmiş, hiçbir şey söylemiyordu. Kocasının bu doymak bilmeyen isteği karşısında ruhu da teni de isyan ediyor, o bu istekte hayvansı, küçük düşürücü, aslında pis bir yan görerek aşağılandığını düşünmesine rağmen tiksinerek boyun eğiyordu.

Onun cinsel duyuları henüz uyanmamıştı, oysa kocası aynı tutkuları paylaşıyorlarmış gibi davranıyordu.

Garson geldiğinde Julien odalarının hazırlanmasını istedi. Göz altlarına kadar sakalları çıkan gerçek bir Korsikalı olan garson ne istediklerini tam olarak anlamadığından, odalarının akşama hazır olacağı cevabını verdi.

Sabırsızlanan Julien daha açık konuştu: “Hayır, hemen istiyorum. Seyahat bizi yordu. Biraz dinlenmek istiyoruz.”

Bunun üzerine garson bıyık altından gülmeye başladı. Jeanne oradan hemen kaçıp gitmek istiyordu.

Bir saat sonra odalarından inerlerken, herkesin arkasından fısıldaşıp güleceklerinden emin olduğundan kimsenin yüzüne bakmaya cesaret edemiyordu. Bütün içtenliğiyle kocasının onun bu aşırı utangaçlığını, kırılganlığını anlamamasını diliyordu. Aralarında bir perde, bir engel olduğunu hissediyor, iki insanın birbirinin ruhuna, en derin düşüncelerine asla ulaşamayacağını ilk kez fark ediyor, yan yana, hatta tek vücut halinde yürüyenlerin bile aslında bir olmadıklarını ve her birinin manevi varlığının hayat boyu yalnız olmaya mahkûm olduğunu anlıyordu.

Masmavi bir körfezin dibinde, rüzgârın ulaşmasına izin vermeyen dağ sıralarının ardında gizli bu sıcacık küçük şehirde üç gün kaldılar.

Sonra seyahatlerine devam etmek için bir güzergâh belirleyerek, aşılması zor dağ sıralarını geçmek için at kiralamaya karar verdiler. Deli bakan, zayıf ama yorulmak nedir bilmeyen iki küçük Korsika kısrağı bularak bir gün doğumunda yola koyuldular. Yanlarında, eşyalarını yükledikleri dişi katırın üzerine binmiş bir rehber vardı, çünkü bu yabanıl ülkede han diye bir kavram yoktu.

Yol, körfezi takip ettikten sonra yüksek dağlara doğru yükselen, fazla derin olmayan bir vadiye giriyordu. Sık sık kurumaya yüz tutmuş sel yataklarına rastlıyorlardı. Taşların altına bir hayvan gibi saklanmış kaynak suları çekingen bir sesle fokurduyordu.

Çorak topraklar çırılçıplak görünüyordu. Yamaçlar bu kavurucu mevsimde sapsarı kesilmiş yüksek otlarla kaplıydı. Zaman zaman yaya ya da küçük atına ya da köpekten daha büyük olmayan eşeğine binmiş bir dağ

köylüsüne rastlıyorlardı. Hepsinin sırtında da dolu bir tüfek vardı. Köylülerin ellerinde oldukça caydırıcı görünen eski, paslı silahlardı bunlar.

Adayı kaplayan aromatik bitkilerin keskin kokusu havayı ağırlaştırıyordu sanki. Yol, uzun dağ kıvrımlarının ortasından ağır ağır yükseliyordu.

Kızıl ya da mavi granit zirveler periler ülkesi tonlarında göz alabildiğine uzanan bir manzara sunuyordu. Alçak tepelerde, uçsuz bucaksız kestane ormanları bu ülkenin dev dalgalarına benzeyen dev yeşil çalılıklar göze çarpıyordu.

Rehber ara sıra elini sarp tepelere uzatıp bir ad söylüyordu. Jeanne ve Julien gösterilen yere bakıyor ama hiçbir şey görmüyor, sonunda zirveden düşmüş taşlar yığınına benzeyen bir gri öbek keşfediyorlardı. Dağın zirvesine yakın bir yerde, gözle güçlükle ayırt edilebilen, granite asılı hakiki bir kuş yuvasına benzeyen küçücük bir köy oluyordu genellikle bu.

Çok yavaş hareket ediyor olmak Jeanne'ı sinirlendiriyordu: Sonunda, "Hızlanalım biraz" diyerek atını mahmuzladı. Kocasının nal seslerini yanında işitemeyince arkasına döndü ve hayvanın gemi elinde, tuhaf bir biçimde zıplayarak, beti benzi atmış koşturuşunu görünce kahkahalarla gülmeye koyuldu. Kocasının güzelliği, yakışıklı süvari görüntüsü beceriksizliği ve korkusunu daha da komik kılıyordu.

Bunun üzerine ağır ağır ilerlemeye devam ettiler. Artık yol, bütün kıyıyı bir manto gibi örten bitmek tükenmek bilmeyen iki koruluk arasında uzanıyordu.

Bu makiydi. Yeşil çınarlar, ardıçlar, kocayemişler, sakızağaçları, fundalıklar, zakkumlar, birbirlerine bitişik mersinler ve şimşirlerden oluşan, içine girilmesi olanaksız maki örtüsüydü. Sarmaşık filbaharlar, devasa eğreltiotları, hanımelleri, ladinler, biberiyeler, lavantalar, böğürtlenler karışan saçlar gibi birbiri içine geçmiş dağ yamaçlarına içinden çıkılmaz bir örtü biçiminde yayılıyordu.

Acıkmışlardı. Rehber yanlarına yaklaşıp, bu ıssız diyarlarda çok sık rastlanan muhteşem kaynaklardan birinin yanına götürdü onları. Kayadaki küçük delikten fışkıran buz gibi incecik su, yoldan geçen biri tarafından

yerleştirilen bir kestane yaprağı sayesinde insanın ağzına kadar yükseliyordu.

Jeanne kendini o kadar mutlu hissediyordu ki, çığlık atmamak için kendini zor tutuyordu.

Tekrar yola koyulup, Sagine Körfezi’nin çevresinden dolaşarak aşağı doğru inmeye koyuldular.

Akşam üzeri Cargèse’den geçtiler. Burası bir zamanlar vatanlarından kovulan bir göçmen topluluk tarafından kurulmuştu. Uzun boylu, uzun elli, ince belli, son derece zarif güzel kızlardan bir grup çeşmenin başında toplanmıştı. Julien onlara “İyi akşamlar” diye seslenince, terk ettikleri ülkenin o ahenkli dilinde şakıyan sesleriyle cevap verdiler.

Piana’ya geldiklerinde, bu yitik kıyılarda, eski zamanlardaki gibi Tanrı misafiri olmak zorunda kaldılar. Jeanne, Julien’in çaldığı kapının açılmasını beklerken heyecandan titriyordu. Ah! Böyle seyahat etmek ne kadar da güzeldi! Daha önce keşfedilmemiş yollarda bilinmeyene doğru yol almak!

Genç bir karı kocaya rastladılar. Çift onları, tufanda Tanrı misafirlerini ağırlayan peygamberler gibi karşıladı ve uzun iskele kurtlarının çürüttüğü kirişleri sürekli gıcırdayan, canlıymış gibi sesler çıkaran çok eski bir evde, mısır koçanından yapılma bir sedirde uyudular.

Gün doğarken tekrar yola çıktılar ve kısa bir süre sonra, bir ormanın karşısında, gerçek bir kızıl granit ormanı karşısında durdular. Bunlar zaman içinde rüzgârla ve denizin etkisiyle şaşırtıcı biçimler almış yükseltiler, sütunlar, kulelerdi.

Üç yüz metre yüksekliğe kadar ulaşabilen ince, yuvarlak, kıvrımlı, sivri uçlu, biçimsiz, gerçekdışı görünümlü, şaşırtıcı kayalar ağaçlara, bitkilere, hayvanlara, anıtlara, insanlara, cüppeli keşişlere, boynuzlu şeytanlara, dev kuşlara, canavarlar dünyasından yaratıklara, çılgın bir Tanrı’nın iradesiyle taşlaşmışların kâbus diyarına benziyordu.

Jeanne hiç konuşmuyordu. Kalbi sıkışmıştı. Julien’in elini yakaladı ve bu güzellikler karşısında sevgi ihtiyacı hissederek sıkıca tuttu.

Bu karmaşadan çıktıklarında birden yeni bir körfez keşfettiler. Körfezin çevresi kırmızı granitten, kana bulanmış gibi görünen bir duvarla çevriliydi. Mavi denizde lal rengi kayaların yansıması görülüyordu.

Jeanne kekeledi: “Ah! Julien!” Duyduğu hayranlık karşısında söyleyecek söz bulamıyordu. Boğazı düğümlenmişti, gözlerinden iki damla yaş süzüldü. Julien şaşkınlık içinde bakıyordu ona: “Neyin var kediciğim?”

Jeanne gözlerini kurulayıp gülümsedi ve titrek bir sesle, “Bir şeyim yok... Sinirlerim bozuldu... Neden bilmiyorum... Çok etkilendim. O kadar mutluyum ki en ufak bir şey beni alt üst ediyor” dedi.

Julien karısının bu tür heyecanlarını, bir hiç karşısında çılgın gibi titremeye başlayan varlıkların ruhsal sarsıntılarını, bir felaketle karşılaşmışçasına yaşadıkları coşkuları, anlaşılmaz duygularla isyan edişlerini, neşeden ya da umutsuzluktan deliye dönüşlerini anlayamıyordu.

Bu gözyaşları komik geliyordu ona. Üstelik o sırada yalnızca yolun kötülüğü konusunda kaygılanmak gerektiğini düşünüyordu, “Atına dikkat etsen iyi edersin” dedi.

Daha önce neredeyse hiç kullanılmamış bir yoldan körfezin dibine kadar indikten sonra, loş Ota Vadisi’ne tırmanmak için sağa döndüler.

Ama patika korkunçtu. Julien, “Yaya çıksak daha mı iyi olur?” diye sordu. Jeanne yürüme, az önce yaşadığı heyecandan sonra kocasıyla başbaşa kalma düşüncesiyle çok mutlu olup daha fazla konuşmadı.

Rehber katır ve atları alıp önden gitti. Onlarsa küçük adımlarla tırmanmaya başladılar.

Dağ, tepeden aşağıya derin bir yarıkla aralanmıştı. Patika bu yarığın içine doğru uzuyor, iki devasa duvarın arasından derinlere devam ediyordu. Yarıktan dışarı sert bir rüzgâr esti. İçeride hava buz gibiydi. Granit dağ kapkara ve çok yüksekti. Aradan mavi gökyüzünü görmek şaşkınlık yaratıyordu.

Jeanne ani bir sesle irkildi. Kafasını kaldırdı, bir delikten dev bir kuşun havalandığını gördü. Bu bir kartaldı. Açtığı kanatları dehlizin iki duvarına sürtünecek gibi görünüyordu. Gökyüzüne doğru yükselip gözden kayboldu.

Daha ötede, dağdaki çatlak ikiye ayrılıyordu. Patika dar bir koyaktan, ani kıvrımlar çizerek yukarı tırmanıyordu. Tüy gibi hafif Jeanne heyecan içinde önden gidiyor, ayaklarının altından taşları yuvarlıyor, hiç korkmadan uçurumun kıyısında dolaşıyordu. Julien karısını soluk soluğa, başı döneceği endişesiyle gözlerini yerden hiç ayırmadan izliyordu.

Birden güneş ışınlarına boğuldular. Cehennemden çıktıklarını düşündüler. Susamışlardı. Taşların arasındaki bir su izini takip ederek, keçi çobanlarının kullandığı uzun bir sopayla kanal açılan küçük bir kaynağa ulaştılar. Kaynağın çevresi yosunla kaplıydı. Jeanne içmek için çömeldi, Julien de onu izledi.

Jeanne serin suyun tadını çıkarırken, belinden yakalayıp yerine geçmeye, tahta çubuğun ucunu kapmaya çalıştı. Dudakları birbiriyle savaşıyor, bir birleşiyor, bir ayrılıyordu. Mücadele devam ederken bir biri bir diğeri kapıyordu tüpün ince ucunu ve bırakmamak için olabildiğince sıkıyordu. Bir kesilip bir bırakılan soğuk su birikiyor ve tekrar fışkırıp yüzlerini, boyunlarını, giysilerini, ellerini su içinde bırakıyordu. İnci tanelerine benzeyen damlalar saçlarının arasında ışıldıyordu. Ve öpücükler suyla akıp gidiyordu.

Birden Jeanne aşkı ta içinde hissetti. Ağzını suyla doldurdu ve tulum gibi şişirdiği yanaklarıyla dudak dudağa geldiği Julien'e onu baştan çıkarmak istediğini anlatmayı başardı.

Julien gülümseyerek başını arkaya attı, kollarını açtı ve bu etten kemikten kaynağın suyunu içerken kalbinin istekle çarptığını hissetti.

Jeanne alışılmamış bir tutkuyla yaslanıyordu kocasına. Kalbi hızla çarpıyordu, göğsü inip kalkıyordu, yumuşayan bakışları nemlenmişti. Alçak bir sesle mırıldandı: "Julien... Seni seviyorum!" Onu kendine doğru çekerek geriye bıraktı kendini. Hemen ardından utançtan kıpkırmızı kesilerek yüzünü ellerinin arkasına sakladı.

Julien de üzerine uzanıp, heyecanla sarıp sarmaladı karısını. Jeanne bu sinirli bekleyişte nefes nefese kalmıştı, birden kendi çağırdığı cinsellikle yıldırım çarpmışa dönüp ani bir çığlık attı.

Dağın zirvesine çıkmaları çok zaman aldıysa da Jeanne'ın kalbi hâlâ hızlı hızlı atıyor, eli ayağı kesiliyordu. O Akşam Évisa'ya ulaştılar ve rehberlerinin bir akrabası olan Paoli Palabretti'ye konuk oldular.

Bu çok uzun boylu, hafif kambur, veremliler gibi hastalıklı yüzlü bir adamdı. Onları, çıplak taştan yapılma olduğu için biraz hüzünlü, ama her türlü zarafetin yok sayıldığı bu ülke için oldukça güzel sayılabilecek odalarına götürdü. Kendi dilinde, Fransızca ve İtalyanca karışımı bir Korsika şivesiyle konuşuyordu. Onları konuk etmekten duyduğu memnuniyeti anlatırken, belirgin bir ses araya girdi. Koca siyah gözleri ve güneş yanığı teniyle esmer bir kadındı bu. İncecik bir beli vardı, sürekli güldüğü için dişleri hep ortalıktaydı. Birden atılıp Jeanne'ı öptü ve Julien'in elini sıkarken tekrarladı: "İyi günler hanımefendi, iyi günler beyefendi, nasılsınız?"

Şapkalarını, şallarını alıp bir koluna sıkıştırdı çünkü diğeriyle eşarbını tutuyordu. Sonra kocasına dönüp, "Akşam yemeğine kadar onlara çevreyi gezdirebilirsin" dedi.

Bay Palabretti söyleneni hemen yerine getirdi. İki gencin arasına geçti ve onları köyü gezdirmeye götürdü. Sık sık öksürüyor, hem kelimeleri hem adımları kesik kesik birbirini izliyordu. Her duraksamada, "Serin vadi havası göğüslerime indi" diyordu.

İyice gözden kaybolmuş bir patikadan devasa kestane ağaçlarının altına götürdü onları. Birden durdu ve tezdüze konuşma şekliyle, "Mathieu Lori kuzenim Jean Rinaldi'yi işte tam burada öldürdü. Mathieu on adım ötemizde belirdiğinde ben de Jean'ın yanında duruyordum. 'Jean, Albertacce'ye gitme, gitme Jean, gidersen öldürürüm seni!' dedi. Ben de Jean'ın kolunu yakaladım, 'Gitme Jean, dediğini yapacak' dedim. Olay ikisinin de peşinden koştuğu bir kız yüzünden çıkıyordu: Paulina Sinacoupi. Ama Jean bağırmaya başladı: 'Gideceğim Mathieu, beni engelleyemezsin.' Bunun üzerine Mathieu, ben daha tüfeğime uzanamadan kendisininkini kaldırdı ve ateş etti. Jean ip atlayan bir çocuk gibi iki ayağıyla birden

sıçradı ve yüz üstü yere düştü. Elinden kurtulan tüfeği aşağıdaki büyük kestaneye kadar yuvarlandı. Jean'ın ağzı öylece açık kalmıştı ama tek bir söz daha etmedi, ölmüştü."

İki genç cinayete tanık olan bu sakin adama şaşkın şaşkın baktılar. Jeanne sordu: "Peki katile ne oldu?"

Paoli Palabretti uzun uzun öksürdükten sonra devam etti: "Dağa çıktı. Onu da ertesi yıl benim ağabeyim öldürdü. Ağabeyim Philippi Palabretti'yi duymuşsunuzdur, eşkıyadır."

Jeanne ürperdi: "Ağabeyiniz mi? Eşkıya mı?"

Korsikalı'nın gözünde bir övünç ışıltısı belirdi. "Evet hanımefendi, çok ünlüdür. Altı jandarmayı hakladı. Niolo'da pusuya düştüler, altı gün direndikten sonra Nicolas Morali'yle birlikte vuruşarak öldü."

Sonra kendinden emin bir halde, "Bu ülkenin kanunu bu!" dedi. "Vadi havası pek serindir" der gibiydi.

Ardından akşam yemeği için geri döndüler ve küçük Korsikalı onları yirmi yıllık dostları gibi karşıladı.

Jeanne endişesinden kurtulamıyordu. Julien'in kollarında, çeşmenin yanındaki yosunların üzerinde hissettiği o daha önce tanımadığı ateşli sarsıntıyı tekrar yaşayacak mıydı?

Odalarında yalnız kaldıklarında kocasının öpücükleri karşısında pek bir şey hissetmediğini fark edince üzüntüye kapıldı. Ama çabuk sakinleşti, yine de bu onun ilk aşk gecesi oldu.

Ertesi gün, yola çıkacakları saatte kendisi için yeni bir mutluluğun başladığını düşündüğü bu mütevazı evden ayrılmakta tereddüt etti.

Küçük ev sahibesini odasına çağırarak, ona dönüşünde Paris'ten bir hediye göndermek istediğini söyledi. Kadının reddetmesi üzerine, biraz da batıl bir biçimde bağlandığı bu hatıra bırakma düşüncesiyle kızarak, daha da ısrar etti.

Genç Korsikalı uzun süre direndi. Hediye kabul etmek istemiyordu. Sonunda ikna oldu: “Peki o halde, bana küçük, küçücük bir tabanca gönderin” dedi.

Jeanne’ın gözleri ardına kadar açıldı. Kulağına eğilip, çok özel ve çok güzel bir sırrını açarmışçasına fısıldayarak, “Kayınbiraderimi öldürmek için” dedi. Gülümseyerek elbisesinin bembeyaz dolgun bedenini sımsıkı saran sargılarını açmaya koyuldu. Bedeninde yer yer yara izleri görülüyordu: “Onun kadar güçlü olmasaydım beni öldürürdü. Kocam beni tanır, o yüzden de kıskanç değildir. Zaten biliyorsunuz hasta, bu onu sakinleştiriyor. Ben namuslu bir kadınım hanımefendi ama kayınbiraderim her söylenene inanıyor. Kocam yerine o kıskançlık yapıyor. Beni tekrar döveceğine eminim. Küçük bir tabancam olsa içim daha rahat olur çünkü intikamımı alabileceğimi bilirim” dedi.

Jeanne ona bir tabanca göndereceğine söz vererek yeni arkadaşını sevgiyle kucakladı ve yoluna devam etti.

Yolculuğun kalan kısmı kucaklaşmalar ve okşamaların sarhoşluğunda rüya gibi geçti. Gözü hiçbir şey görmedi, ne manzaraları ne insanları ne de konakladıkları yerleri. Julien’den başka hiçbir şeye bakmıyordu.

Sonra çocuksu ama sevimli aşk kıskançlıkları, aptalca ama tatlı sözler, isimler takmalar, ağızları birbiriyle birleşmiş bedenleri kıvranırken bin dereden su getirmeler başladı.

Jeanne sağ tarafta yattığından, sol meme ucu uykuda bile diri duruyordu. Bunu fark eden Julien “Bay Dışarıda Uyur” takmıştı adını, diğerine ise “Bay Âşık” diyordu çünkü tepedeki pembe çiçek öpücüklere daha duyarlı gibi görünüyordu.

Onlar için en güzel yol “Annecik’in Gezinti Yolu”ydu, çünkü en çok burada dolaşmışlardı ama daha gizli bir başka yola da, Ota Vadisi’nin anısına “Damas Yolu” adını verdiler.

Bastia’ya geldiklerinde rehberin parasını ödemeleri gerekti. Julien ceplerini karıştırdı. Aradığını bulamayınca, Jeanne’a döndü: “Annenin verdiği iki bin frankı harcamadığına göre, ver de ben taşıyayım. Benim

kemerinde daha güvende olurlar. Üstelik böylece para bozdurmam da gerekmez.”

Kız elindekini avcundakini ona verdi.

Livourne’a geldiler, Floransa, Cenova ve bütün Corniche’i gezdiler.

Karayel esen bir sabah kendilerini Marsilya’da buldular.

Peuples’den çıkışlarından beri iki ay akıp gitmişti. Ekimin on beşi gelmişti.

Normandiya’nın ötelerinden gelen soğuk rüzgârı hisseden Jeanne hüzünlenmişti. Julien de bir süredir değişmiş, yorgun, vurdumduymaz görünüyordu. Jeanne nedenini anlayamasa da korkmuştu.

Bu güzel güneş ülkesinden ayrılmaya bir türlü karar veremediğinden, dönüş yolculuklarını dört gün daha erteledi. Dönerlerse mutluluğu sona erecek gibi hissediyordu.

Sonunda yola çıktılar.

Peuples’e kesin olarak yerleşmeden önce Paris’e uğrayıp alışveriş yapacaklardı. Jeanne, Annecik’e ve diğerlerine sürprizler, küçük hediyeler götürmek istiyordu ama asıl düşündüğü Évisa’daki Korsikalı genç kadına söz verdiği tabancaydı.

Vardıklarının ertesi günü Julien’e, “Sevgilim, annemin verdiği parayı verebilir misin, alışveriş yapacağım” dedi.

Julien yüzünde memnuniyetsizlik ifadesiyle ona döndü, “Ne kadar lazım?” diye sordu.

Jeanne şaşırmıştı, kekeledi: “Ama... Sen ne kadar verirsen.”

Julien devam etti: “Sana yüz frank vereceğim ama sakın çarçur etme.”

Jeanne ne diyeceğini bilemez halde kalakalmıştı. Allak bullaktı.

Sonunda tereddüt içinde, “Ama... Ben... Bu parayı sana...” diyebildi.

Julien bitirmesine izin vermedi.

“Evet kesinlikle. Ha senin cebinde durmuş ha benimkinde. Artık kasamız ortak sayılır. Yüz frank verdiğime göre seni reddetmiş sayılmam değil mi?”

Jeanne tek söz daha etmeden beş altını aldı, ama daha fazla isteme cesaretini gösteremediğinden tabanca dışında hiçbir şey satın alamadı.

Sekiz gün sonra, Peuples’e dönmek için yola koyuldular.

6

Briketlerden örülmüş beyaz bahçe duvarının önünde, bütün aile ve hizmetçiler onları bekliyordu. Posta arabası durduğunda kucaklaşmalar uzun sürdü. Annecik ağlıyordu, Jeanne da duygulanıp akıttığı iki gözyaşını kuruladı. Baba sıkıntı içinde volta atıyordu.

Bagajları boşaltılırken, salondaki ateşin önünde seyahatlerini anlattılar. Jeanne'ın dudaklarından sözcükler akıyordu sanki. Her şeyi ama her şeyi bir yarım saat içinde anlatıp bitirdi. Bu hızlı anlatışa rağmen yalnızca birkaç küçük ayrıntıyı atlamıştı.

Daha sonra genç kadın bavullarını açmaya gitti. Büyük heyecan içindeki Rosalie de ona yardım ediyordu. Her şey bittiğinde, örtüler, giysiler, tuvalet eşyaları yerli yerine konduğunda, küçük hizmetçi hanımını yalnız bıraktı ve biraz bitkin olan Jeanne öylece oturdu kaldı.

Şimdi ne yapacağını soruyordu kendi kendine. Ruhuna, ellerine bir meşgale arıyordu. Salona, uyuklayan annesinin yanına inmek istemedi, dolaşmaya çıkmak istiyordu ama köy o kadar hüzünlü görünüyordu ki, kalbinde pencereden baktığında bile melankolik bir ezilme hissediyordu.

Bunun üzerine artık yapacak hiçbir şeyi ama hiçbir şeyi kalmadığını fark etti. Manastırdaki bütün ilk gençliği, gelecek kaygıları, düşleriyle geçip gitmişti. O zamanlar aklı sayısız umutla çalkalanırken saatlerin geçtiğini bile hissetmezdi. Kutsal duvarların dışına çıkar çıkmaz aşk beklentisi de hemen yerine gelmişti. Hayal ettiği adamla birkaç hafta içinde karşılaşmış, sevmiş, evlenmiş, bu ani kararlar hiçbir şey düşünemeden kollarına atılmasına neden olmuştu.

Artık ilk günlerin keyifli gerçekliği sınırsız umutlara, bilinmezliğe dair tatlı endişelerini sonsuza kadar yok ederek, gündelik gerçekliğe dönüşüyordu.

Artık yapacak hiçbir şeyi yoktu, yarın ya da gelecekte de olmayacaktı. Bütün bunlarda belli bir hayal kırıklığı hissediyor, düşlerinin boşa çıktığı duygusuna kapılıyordu.

Ayağa kalktı, gidip alnını soğuk camlara dayadı. Bir süre karanlık bulutların aktığı gökyüzünü seyrettikten sonra, dışarı çıkmaya karar verdi.

Karşısında uzanan, Mayıs ayındakiyle aynı kırlar, aynı yeşillik, aynı ağaçlar olabilir miydi? Yaprakların güneş içinde yüzen neşeli hali, karahindibaların ışıldadığı, gelinciklerin kan rengine büründüğü, papatyaların güneş ışınlarını yansıttığı, muhteşem sarı kelebeklerin görünmez iplerin ucundaymış gibi uçuştuğu kırların şiirine ne olmuştu? Hayatla, kokularla, döllenecek tohumlarla dolu havanın verdiği esrime hissedilmiyordu artık.

Aralıksız esen sonbahar rüzgârlarıyla ıslanmış yollar neredeyse çırılçıplak kalan kavakların titrek gövdeleri altında ölü yapraklardan kalın bir halıyla kaplıydı. Çıplak dallar rüzgârda titreşiyor, uzaya savrulmaya hazır birkaç yaprağı harekete geçiriyordu. Gün boyu dinmeyen, ağlama hissi veren bir yağmurla, tamamen sararıp, geniş altın sikkelere dönen son yapraklar da dallarından kopuyor, havada döne döne uçarak düşüyorlardı.

Jeanne koruluğa kadar yürüdü. Burası da ölü odası gibi iç karartıcıydı. Küçük kıvrımlı yürüyüş yollarını birbirinden ayıran yeşil duvar tamamen dağılmıştı. İnce dallarıyla dantele benzeyen iç içe geçmiş çalılıklar cılız uzantılarıyla birbirlerine çarpıyordu. Esen rüzgârla savrulan kuru yapraklar oradan oraya uçuyor, belli yerlerde birikirken çıkardıkları sesler can çekişen birinin acı dolu son soluğunu çağrıştırıyordu.

Küçücük kuşlar sığınacak bir yer ararken, küçük tatlı çığlıklar atarak oradan oraya sıçrıyorlardı.

Yine de denizden esen rüzgâra karşı duran karaağaçların kalın perdesiyle korunan ıhlamur ve çınar yaz görüntülerini koruyorlardı. Doğalarına uygun biçimde, ilk soğuklarla birlikte biri kırmızı diğeri portakal sarısı bir renge bürünmüştü.

Jeanne, Couillard’ların çiftliği boyunca, Annecik’in yürüyüş yolunda bir ileri bir geri gidip geliyordu. Başlayan tekdüze hayatının uzun sürecek sıkıntılarını sezmiş gibiydi. Keyfini kaçıran bir şeyler vardı.

Sonra Julien’in ilk kez aşkını açtığı yamaca oturdu. Neredeyse hiçbir şey düşünmeden, günün hüznünden kaçmak için oracıkta yatıp uyuma isteğiyle kalbinin derinliklerine kadar bitkin kalakaldı.

Birdenbire gökyüzünde sert esen rüzgârla sürüklenen bir martı gözüne ilişti. Uzaklarda, Korsika’da, karanlık Ota Vadisi’nde gördüğü kartalı hatırladı. Kalbinde güzel ama sona ermiş bir anının verdiği acı sarsıntıyı hissetti. Aniden yabanıl kokusu, portakalları olgunlaştıran güneşi, dorukları kızıl renkli dağları, lacivert koyları ve kasırgaların yaladığı koyaklarıyla o ışıltılı adayı yeniden yaşar gibi oldu.

Yaprakların dökülüşü ve rüzgârın önüne kattığı gri bulutların yarattığı kasvetle çevresini saran nemli ve soğuk manzara hıçkırıklarıyla kurtulamayacağı yoğunlukta bir umutsuzlukla doldurdu içini.

Şöminenin önüne oturan Annecik günlerin melankolisine alışkın, hatta hiç hissetmeden uyukluyordu. Baba ve Julien işlerden konuşarak yürüyüşe çıkmıştı. Akşam oluyor, ateşin yansımasıyla aydınlanan geniş salona iç karartıcı gölgeler doluyordu.

Pencerelerden bakıldığında dışarıda batan güneşin kalıntıları yıl sonunun kirli doğasını ve kendisi bile çamura bulanmış gibi görünen grimsi gökyüzünü iyice göze batar hale getiriyordu.

Az sonra baron göründü, arkasında da Julien vardı, kapkaranlık olan odaya girer girmez, “Çabuk, çabuk ışık getirin! Burası çok boğucu olmuş!” diye bağırarak zile bastı.

Şöminenin önüne oturdu. Ateşe uzattığı nemli ayaklarından buharlar yükselir, ısındıkça kuruyan çamur parçaları yere dökülürken neşeyle ellerini ovuşturuyordu: “Sanırım bugün dona çekecek. Kuzey yönü aydınlık, üstelik bu gece dolunay, soğuk fena ısıracak” dedi.

Sonra kızına dönerek “Söyle bakalım küçüğüm, ülkene, evine, bu ihtiyarlara dönmekten memnun musun?”

Bu basit soru Jeanne’ı alt üst etti. Gözleri yaşlarla dolup babasının kollarına atıldı ve kendini affettirmek ister gibi sarıldı çünkü neşeli olmak

için gösterdiği çabaya rağmen, gizlemekte zorlandığı bir üzüntü hissediyordu. Ailesine kavuştuğunda onlarla olmanın keyfini çıkarmak konusunda kendi kendine verdiği sözleri hatırladı. Sevdiğimiz insanları uzaktayken fazla düşünüp, onlarla olma alışkanlığını yitirince, ortak hayatın bağları tekrar kurulana kadar yaşanan bir tür duygu kilitlenmesi, sevgiyi felç eden bir tür soğukluk hissedip şaşırıyordu.

Akşam yemeği uzun sürdü. Kimse konuşmadı. Julien karısını unutmuş gibi görünüyordu.

Salona geçildiğinde, Annecik'in ateşinin karşısında gevşerken derin bir uykuya daldı. Bir ara iki adamın tartışma sesleriyle uyanıp, aklını toplamaya çalışarak, hiçbir şeyin bozamadığı bu boğucu alışkanlıkların uyuşukluğuna kapılıp kapılmayacağını sordu kendi kendine.

Gün boyu küçük kırmızı alevlerle yanan şömine artık daha canlı, daha aydınlıktı. Çıtırtılar çıkarıyor, koltukların dolgun döşemelerine, tilki ve leyleğe, melankolik balıkçıla, ağustos böceği ve karıncaya dev yalazlar gönderiyordu.

Baron canlanan alevlere elini uzatırken gülümsedi: "Ah ah! Bu akşam ne güzel de yanıyor. Dışarıda soğuk içe işliyor çocuklar, hava dona çekiyor" dedi. Sonra elini Jeanne'ın omzuna koyup ateşi göstererek, "Görüyor musun kızım, işte bu dünyadaki en güzel şey bu: Ateş, ailenin çevresinde toplandığı ateş. İşte bu her şeye değer. Bitkin olmalısınız çocuklar, yatmak istemez misiniz?"

Odasına çıkan genç kadın, sevdiğine inandığı diyarlara iki dönüşünün birbirinden nasıl bu kadar farklı olabildiğini sordu kendi kendine. Kendini neden bu kadar incinmiş hissediyordu? Neden bu ev, sevdiği bu topraklar, şu ana kadar kalbini titreten her şey ona bu kadar acı veriyordu?

Gözü birden duvar saatine ilişti. Arı hâlâ soldan sağa, sağdan sola, aynı hızlı ve sürekli devinimle uçuyordu yaldızlı çiçeklerin üzerinde. Jeanne ona saati söyleyen ve canlı bir göğüs gibi titreyen bu küçük mekanik alet karşısında gözleri yaşlarla dolup duygulandı.

Anne ve babasına sarıldığında bile bu kadar heyecanlanmamıştı doğrusu. Kalbi herhangi bir mantığa yer vermeyen gizemlerle doluydu.

Evlendiğinden beri yatağında ilk kez yalnızdı, Julien yorgun olduğu bahanesiyle başka bir oda istemişti. Sonunda herkesin kendi odası olması konusunda anlaşmışlardı.

Yalnız uyumayı unutmuştu, bir yandan bedeninde başka bir beden hissetmemenin şaşkınlığı diğer yandan çatıyı döven azgın kuzey rüzgârının tedirginliğiyle uzun süre uyuyamadı.

Sabah yatağını kana bulayan güneş ışınlarıyla erkenden uyandı. Kırağıyla ıslanan yerler alev alan ufuk gibi kıpkırmızı kesilmişti.

Sabahlığına sarılıp pencereye koştu ve camı açtı.

Buz gibi, ısıran ama aynı zamanda da canlılık veren bir esinti doldu odaya ve tenini ısırırken gözlerini yaşarttı. Pembeleşen gökyüzünün ortasında, ağaçların ardından kendini gösteren sarhoş bir yüz gibi pırıl pırıl, yusyuvarlak bir güneş duruyordu. Şimdilik sert ve kuru bir buz tabakasıyla kaplı olan toprak, çiftlik çalışanlarının ayakları altında çıtırdıyordu. Kavakların yapraklarını koruyan dalları da bu gece çırılçıplak kalmıştı, geniş fundalıkların ardında, yer yer bembeyaz dallarla bezeli büyük yeşil alanlar görülüyordu.

Ihlamur ve çınar, esen borayla hızla döküyordu yapraklarını. Buz gibi rüzgârın her esişinde bu ani donla kopan yaprakların döne döne uçuşu rüzgârda savrulan kuşları andırıyordu. Jeanne giyindi, çıktı, yalnızca ve yalnızca bir şeyler yapmış olmak için çiftçileri izlemeye gitti.

Martinler elleriyle selam verirken, çiftliğin hanımı yanaklarından öptü onu. Sonra ısrarla küçük bir bardak hoşaf ikram ettiler. Sonra diğer çiftliğe geçti. Couillardlar selam verdiler, çiftliğin hanımı yanaklarından öptü. Burada da küçük bir bardak frenk üzümü likörü içmek zorunda kaldı.

Sonunda öğle yemeği için geri döndü.

O gün de bir önceki gibi geçti ama hava nemli değil, soğuktu. Haftanın diğer günleri de bunlara benzedi, ayın bütün haftaları da ilkine.

Uzak diyarlara duyduğu özlem yavaş yavaş zayıfladı. Alışkanlık hayatının üzerine, bazı suların nesneler üzerinde bıraktığı kireç tabakasına benzer bir kabullenme perdesi örtüyordu. Kalbinde gündelik varoluşlarıyla ilgili binlerce şey için endişe, düzenli olarak yapması gereken işler için basit, çok şiddetli olmayan bir kaygı oluştu. Kendisine iyi gelen bir tür melankoli, hayata karşı belli belirsiz bir düş kırıklığı yaşıyordu. Neye ihtiyacı vardı? Ne istiyordu? Bilmiyordu. Herhangi bir dünyevi isteği yoktu. Haz açlığı, hatta ulaşılması mümkün zevkler için herhangi bir çaba gösterme isteği duymuyordu, zaten ne isteyebilirdi? Salondaki döşemeleri solmuş eski koltuklar gibi, gözünde her şeyin rengi ağır ağır soluyor, her şey silinip, solgun, ölgün bir hal alıyordu.

Julien’le ilişkileri tamamen değişmişti. Balayı seyahatinden döndüklerinden beri rolünü tamamlayıp, kendi yüzüne geri dönen bir aktör gibi bambaşka bir insana dönüşmüştü. Onunla neredeyse hiç ilgilenmiyor, hiç konuşmuyordu. Aşka dair her şey aniden uçup gitmişti, geceleri de odasına nadiren geliyordu.

Paranın ve evin yönetimini ele almış, kira sözleşmelerini yeniliyor, köylülere bin bir işkence ediyor, harcamaları kısıyordu. Bir beyefendiden çok çiftçi görüntüsüne bürünmüş, nişanlılık dönemindeki ışıltısını ve zarafetini kaybetmişti.

Bekârlık dönemi gardırobunda bulduğu, bakır düğmeli, her yeri lekelerle dolu eski bir kadife giysiyi üzerinden hiç çıkarmıyordu. Artık beğenilme kaygısı da duymadığından tıraş olmayı bırakmış, onu fena halde çirkinleştiren hırpani bir sakalla dolaşıyordu.

Ona sevgi dolu yakınmalarda bulunmayı deneyen Jeanne’a bütün kabalığıyla, “Beni rahat bırakır mısın?” diye cevap vermiş, Jeanne bir daha girişimde bulunma gafletine düşmemişti.

Jeanne da bu değişimlerden payını almıştı. Duruma kendisi bile şaşırıyordu. Julien onun için bir yabancı, ruhunu ve kalbini kapattığı bir yabancı halini almıştı. Sık sık, sevip evlendiği adamın nereye gittiğini

düşünüyor, birbirlerine sarılıp yatmamışçasına bu kadar yabancı düşebilmelerini anlayamıyordu.

Terk edilmişliğinden nasıl acı çekmesindi? Hayat bu muydu? Yanılmışlar mıydı? Gelecek onun için hiçbir şey vaat etmiyor muydu?

Julien hâlâ eskisi kadar yakışıklı, bakımlı, zarif, çekici olsaydı, daha mı az üzülecekti?

Yılbaşından sonra yeni evlilerin yalnız kalmasına karar vermişlerdi. Annecik ve Babacık, Rouen’daki evlerine dönecekti. Gençler o kış Peuples’den ayrılmayıp iyice yerleşecek, hayatlarını geçirecekleri yere alışacak, sevmeyi öğreneceklerdi. Zaten Julien’in karısını takdim etmesi gereken birkaç komşu vardı. Bunlar Brisevilleler, Coutelierler ve Fourviller’di.

Ama gençler ziyaretlerine bir türlü başlayamıyordu, çünkü at arabasının üzerindeki armaları değiştirmek için oralara kadar ressam getirtmek olanaksız gibiydi.

Baron ailenin eski arabasını damadının emrine vermişti ama Julien, Le Perthuis des Vauds’ların arması silinip, de Lamare arması çizilmeden komşu şatolara gitmeye yanaşmıyordu.

O bölgede arma çizimleri konusunda uzman tek bir kişi kalmıştı, o da Bataille adıyla anılan Bolbecli bir ressamdı. Araçların kapısına armalar çizmek için sırayla bütün Normandiya konaklarına çağrılıyordu.

Nihayet bir Aralık sabahı öğle yemeğinden kalktıkları sırada, bir yabancının bahçe kapısını açıp, kendilerine doğru geldiğini gördüler. Sırtında bir çanta taşıyordu. Bu Bataille idi.

Adamı salona aldılar ve önemli biriymiş gibi yemek ikram ettiler, çünkü uzmanlığı, bütün bölge aristokrasisiyle yakın temasta oluşu, armaların tamamını, ilgili terimleri, amblemleri tanıması onu soylular tarafından eli sıkılacak bir kişi haline getiriyordu.

Hemen kâğıt kalem getirdiler ve o yemeğini yerken, baron ve Julien de armanın eskizini çıkardı. Bu tür konularda çok titizlenen barones de fikir veriyordu. İçinde aniden uyanan tuhaf bir ilgiyle Jeanne bile tartışmada yerini aldı.

Bataille bir yandan yemeğini yiyor, bir yandan fikir bildiriyor, zaman zaman kalemi alıp örnekler çiziyor, bölgedeki soyluların arabalarını tarif ediyor, beraberinde, ruhunda, hatta sesinde bir tür soyluluk atmosferi taşıyor gibi görünüyordu.

Çok kısa kesilmiş gri saçları, boya içinde kalmış elleriyle, benzin kokan kısa boylu bir adamdı bu. Söylendiğine göre, bir zamanlar geleneklere aykırı kabul edilen bir ilişkisi olmuştu ama soylu ailelerin tamamından genel bir saygı görmesi bu lekeyi uzun süre önce akıllardan silmişti.

Kahvesini bitirir bitirmez, adamı garaja götürüp, arabanın üzerindeki balmumu kaplı örtüyü kaldırdılar. Bataille inceledikten sonra, yapacağı çizimin hangi boyutlarda olması gerektiğini ciddi bir edayla anlattı. Yeni bir fikir alışverişinden sonra işe koyuldu.

Soğuğa rağmen de barones bir koltuk getirtip adamın çalışmasını izlemeye başladı, bir süre sonra donan ayakları için bir mangal istetti ve sakin bir edayla ressamla sohbete girişti. Kulağına çalınmamış evlilikler, ölümler, doğumlar üzerine sorular soruyor, hafızasındaki soyağaçlarını bu yeni bilgilerle tamamlıyordu.

Julien de bir sandalyeye ata biner gibi oturup kayınvalidesinin yanında kalmıştı. Bir yandan piposunu tüttürüyor bir yandan ayağıyla yeri eşeliyor, anlatılanları dinlerken, soyluluğunun kanıtı olacak çizimi göz ucuyla süzmeye devam ediyordu.

Az sonra orağını omzuna atmış Simon Baba da olan biteni görebilmek için durakladı. Bataille'ın gelişi çevre çiftliklerde de öğrenildiğinden, çiftçiler görünmekte gecikmedi. Baronesin iki yanında dikilmiş hayranlıkla izleyerek, "Bu aletleri iyi kullanmak için de yetenek lazım" diye homurdanıyorlardı.

İki kapının boyanması ancak ertesi gün on bire doğru tamamlanabildi. Çok geçmeden herkes toplanmıştı: Tam olarak karar verebilmek için arabayı dışarı çektirdiler.

Mükemmeldi. Bataille'a iltifatlar yağdırdılar. Adam çantasını sırtına asıp gitti. Baron, karısı, Jeanne ve Julien ressamın koşullar elverse şüphesiz büyük bir sanatçı olacak, çok yetenekli biri olduğu konusunda hemfikirdiler.

Julien tasarruf tedbiri olarak yeni değişiklikler gerektiren bazı reformlar yapmıştı.

Vikont arabayı kullanma işini bizzat üstlenerek, yaşlı arabacıyı bahçıvan yapmış, yem parası ödememek için atları bile satmıştı.

Efendiler indiğinde hayvanlarla ilgilenecek biri gerektiğinden, Marius adlı genç bir inek çobanını hizmete almıştı.

Bir daha at satın almak zorunda kalmamak için, Couillardlar ve Martinler'in kira sözleşmelerine her iki çiftliğin de her ayın bir günü, Julien tarafından belirlenen bir tarihte birer at verme zorunluluğu koymuştu.

Bunun üzerine Couillardlar sarı tüylü büyük bir beygir, Martinlerse uzun beyaz tüylü küçük bir at getirdiler. Bu iki hayvan yan yana bağlandı, Simon Baba'nın eski üniforması içinde yok olan Marius arabayı şatonun önüne getirdi.

Temizlenen, doğru düzgün giyinen Julien geçmişteki zarafetine biraz olsun kavuştuysa da, uzun sakalı ona her şeye rağmen sıradan bir görünüm veriyordu.

Kocasının kolunda odasından inen barones arabaya güçlükle tırmanıp, sırtını yastıklarla destekleyerek oturdu. Az sonra Jeanne göründü. Öncelikle atların haline güldü. "Beyaz, sarının torunu gibi duruyor" diyordu. Sonra başındaki şapka gözlerini örtüp burnunda asılı kalan, elleri ceketin derinliklerinde yitmiş, iki bacağı üniformanın eteklerine dolanmış, altından dev ayakkabılar içindeki ayakları görünen Marius'u fark etti. Ona bakmak için başını geriye devirmesini, adım atabilmek için dereden atlar gibi dizini

yukarı kaldırmasını ve giysilerinin kıvrımları içinde tamamen kaybolup emirlere itaat etmek için kör gibi çaresizce dolanışını görünce, bitmek bilmeyen, karşı konulamaz bir kahkaha krizine girdi.

Baron arkasına dönüp şaşkına dönen küçük adama baktı ve kızından sirayet eden kahkaha kriziyle sarsıldı. Gülmekten konuşamıyordu, karısına güçlükle seslendi: “Ma-Ma-Marius’a bak! Çok komik!”

Bunun üzerine barones kapıdan eğilip baktıktan sonra öyle bir kahkaha krizine tutuldu ki, araba yayları üzerinde sarsılarak dans etmeye başladı.

Bunun üzerine yüzü bembeyaz kesilen Julien “Bu kadar gülecek ne var? Delirdiniz herhalde” diye bağırıyordu.

Gülmekten karnı ağrımaya başlayan Jeanne sakinleşmeyi başaramadığından giriş basamaklarından birine çöktü. Baron da yanına oturdu. Arabadan yükselen sesleri, kesilmek bilmeyen hırıltıları işitenler baronesin boğulduğunu düşünebilirdi. Birden Marius’un redingotu da titremeye başladı. Olanı biteni anlamıştı çünkü kılığının içine iyice sinmiş kendinden geçmişçesine gülüyordu.

Bu kez deliye dönen Julien çocuğun üzerine atıldı. Bir tokat oğlanın başındaki dev şapkanın çimenlerin üzerine uçmasına yetmişti. Sonra kayınpederine dönerek, öfkeden titreyen bir sesle kekeledi: “Gülmeye hakkınız olduğunu sanmıyorum. Servetinizi saçıp savurup, varınızı yoğunuzu çarçur etmeseydiniz, bu durumda olmazdık. Battıysanız suç kimde?”

Neşeleri birden söndü, ortalık buz kesti. Kimse tek laf edemedi. Şaşkınlıktan dili tutulan baron iki kadının karşısında oturdu, Julien de koltuğuna yerleşerek, şişmiş yanağıyla gözyaşı döken çocuğu yanına çekti.

Üzüntü içinde çıkılan yol herkese çok uzun geldi. Arabada sessizlik hâkimdi. Üçü de üzülmüş, tedirgin olmuştu. Kalplerine düşen kaygıyı itiraf etmek istemiyorlardı. Bu acı verici düşünceyle boğuşurken, başka bir şeyden söz edemeyeceklerini gayet açık hissediyor, bu zor konuya değinmektense susmayı tercih ediyorlardı.

Hayvanların birbirine denk olmayan adımlarıyla güçlükle ilerleyen araba çiftliklerin yanından geçiyor, ahırlara koşup gözden kaybolan kara tavukların dev adımlarla kaçışmasına neden oluyor, bazen arkalarından koşan bir çoban köpeği tüyleri diken diken evine geri dönüyor, dönerken de durup ara sıra arabaya havlamayı ihmal etmiyordu. Elleri ceplerinde, mavi gömleğinin sırtı rüzgârla şişmiş bir delikanlı çamurlu çizmeleri, isteksiz yürüyüşüyle kenara çekilip arabanın geçmesine izin veriyor ve kasketini sola eğip, kafatasına yapışmış düz saçlarını açığa çıkarıyordu.

Birbirlerinden oldukça uzak çiftlikler arasında yeşil ovalar uzanıyordu.

Nihayet ana yola çıkarak iki yanı köknarlarla kaplı geniş bir yola girdiler. Çamurda açılmış derin tekerlek izleri arabanın yana yatmasına ve Annecik'in çığlığı basmasına neden oluyordu. Geniş yolun sonundaki beyaz çitin kapısı kapalıydı, Marius açmak için koştu ve kanatları kapalı yüksek, geniş ve boğucu yapının önündeki değirmi yolu izleyerek uçsuz bucaksız bir yeşillik alanın çevresinden dolaştılar.

Birden orta kapı açıldı. Yaşlı bir hizmetçi göründü. Önlüğünün bir kısmını da örten siyah kırmızı çizgili bir jile giymişti. Küçük eğreti adımlarla giriş merdivenlerini indi. Ziyaretçilerin adlarını aldı ve sürekli kapalı durduğu anlaşılan kapılarını güçlükle açtığı geniş bir salona buyur etti onları. Mobilyaların üzeri örtülüydü. Duvar saati ve dev şamdanlar beyaz örtülerle kaplanmıştı. Nemli bir hava, buz gibi, nemli ve bayat bir hava insanın akciğerlerine, kalbine ve tenine hüzün işlemesine neden oluyor gibiydi.

Oturup beklemeye başladılar. Yukarıdaki koridordan gelen ayak sesleri evde alışılmamış bir telaş yaşandığını gösteriyordu. Sürpriz yapılan şato sakinleri, alelacele giyinmeye çalışıyordu. Bu, zaman aldı. Birkaç kez çan sesi duyuldu. Birileri merdivenlerden indi, sonra geri çıktı.

Evin soğuğu içine işleyen barones durup durup hapşırıyordu. Julien volta atıyordu. Keyfi kaçan Jeanne annesinin yanında öylece oturuyordu. Baron ise sırtını şöminenin mermerine dayamış, kaşlarını çatmış bekliyordu.

Sonunda dev kapılardan biri açıldı ve Vikont ve Vikontes de Briseville göründü. Her ikisi de ufak tefek ve zayıftı, sekerek yürüyorlardı sanki. Yaşlarını anlamak olanaksızdı, aşırı nazik ve kasıntı bir halleri vardı. Dallı

yapraklı desenlerle kaplı ipek bir elbise giyen kadın, başına yaşlı kadınlar gibi kurdelelerle süslü bir bone takmıştı. Tiz sesiyle hızlı hızlı konuşuyordu.

Gösterişli bir redingotun içinde kaskatı duran koca hafif dizlerini kırarak selam verdi. Burnu, gözleri, kökleri gözüken dişleri, balmumuna batırılmış gibi duran saçları ve güzel giysileri büyük özen gösterilen eşyaların parıltısıyla parlıyordu.

Misafirlere edilen her zamanki iltifatlar ve komşuluğun gerektirdiği nezaket sözlerinden sonra, kimse söyleyecek söz bulamadı. Bunun üzerine nedensiz yere birbirlerini övmeye koyuldular. Her iki taraf da bu güzel dostluğu sürdürmeyi umuyordu. Bütün yıl köyde yaşayanlar için bu ziyaretler verimli oluyordu.

Salondaki buz gibi hava kemiklerine işledi, seslerinin kısılmasına neden oldu. Barones artık bir yandan öksürüyor bir yandan hapşırıyordu. Bunun üzerine baron gitme işareti verdi. Briseville çifti ısrarlıydı. “Nasıl yani? Bu kadar çabuk mu? Biraz daha kalın lütfen!” Ama Jeanne bu ziyareti fazla kısa bulan Julien’in kaş göz işaretlerine rağmen ayağa fırlamıştı bile.

Arabayı çağırtmak için hizmetçinin zilini çalmak istediler. Ama zil çalışmadı. Ev sahibi telaşla gözden kayboldu ve atların ahıra çekildiği haberiyle geri geldi.

Beklemeleri gerekiyordu. Konuşacak bir konu, söyleyecek bir şeyler arıyorlardı. Kışın yağmurlu geçeceğinden söz edildi. İstemsiz sıkıntı ürperişleriyle sarsılan Jeanne ev sahiplerinin bütün yıl yalnız başlarına ne yaptıklarını sordu. Brisevilleler bu soruya içerlediler çünkü sürekli meşgullerdi, Fransa’nın dört bir yanına yayılmış soylu akrabalarına mektuplar yazıyor, günlerini küçük meşgalelerle geçiriyor, oyunlar oynuyor, en anlamsız olay hakkında bile derin sohbetlere girişiyorlardı.

Kullanılmayan bu geniş salonun kararmış yüksek tavanları altında, örtülere sarınmış halde yaşayan bu fazlasıyla temiz, fazlasıyla düzgün küçücük kadınla erkek Jeanne’a asalet konserveleri gibi görünüyordu.

Sonunda araba birbirine son derece zıt iki atıyla pencerenin önünden geçti. Ama bu kez de Marius ortalarda yoktu. Akşama kadar serbest

olduğunu sandığından, köyde gezintiye çıkmış olmalıydı.

Öfkeden deliye dönen Julien onu yaya olarak göndermelerini söyledi ve karşılıklı uzun veda sözlerinden sonra Peuples yolunu tuttular.

Arabada yalnız kalır kalmaz Jeanne ve babası, Julien'in kabalığından artakalan yoğun sıkıntıya rağmen, Briseviller'in mimiklerini ve ses tonlarını taklit ederek gülmeye başladı. Baron adamı, Jeanne ise kadını taklit ediyordu ama barones nezaket kurallarına biraz düşkün olduğu için bir parça rahatsız olmuştu: "Böyle alay etmeniz doğru değil, bunlar önemli ailelere mensup seçkin insanlar." Annecik'e karşı çıkmak istemediklerinden sustular ama zaman zaman, her şeye rağmen, baba ve Jeanne birbirlerine bakıp tekrar başlıyordu. Gösterişli bir selam verip, azametli bir tonla, "Gün boyu rüzgâr aldığına göre şatonuz Peuples de oldukça soğuk olmalı değil mi Madam?" Jeanne yapmacıklı bir havaya bürünüyor ve başını banyo yapan bir kanarya gibi küçük hareketlerle sallayarak miyavlar gibi cevap veriyordu: "Ah Mösyö! Bütün yıl meşgul olacağım öyle çok iş var ki! Üstelik mektup yazacak sayısız akrabamız bulunuyor. Mösyö de Briseville her şeyi benim üzerime yıkıyor. O yalnızca Rahip Pelle ile birlikte bilimsel araştırmalar yürütüyor. Birlikte Normandiya'nın dinsel tarihini yazmaya çalışıyorlar."

Kızan ama sevecenliğine yenik düşen barones de gülümsüyor ve tekrarlıyordu: "Kendi sınıfımızdan insanlarla bu şekilde alay etmeniz hoş değil."

Bu sırada araba aniden durdu. Julien arkadaki birine bağırarak seslendi. Bunun üzerine Jeanne ve baron kapılardan eğilerek onlara doğru yuvarlana yuvarlana koşan tuhaf bir yaratık gördüler. Marius, üniformasının uçuşan eteğinin altındaki bacakları birbirine dolanarak, sürekli arkaya ittiği şapkasıyla önünü göremeden, kollarını martı kanatları gibi sallayarak nereye bastığını bilmeden düştüğü geniş su birikintilerine bata çıka, yoldaki bütün taşlara takılıp sendeleyip, zıplayıp hoplayıp, yeşil bir çamur yığını halinde bütün gücüyle arabayı takip etmeye çalışıyordu.

Marius arabaya yaklaştığı anda, eğilen Julien onu ensesinden yakaladığı gibi yanına çekti ve atlarının gemini bırakıp, kafasına yumruklar indirmeye başladı. Oğlanın omzuna kadar inen şapka tambur gibi bir ses çıkarıyordu.

Efendisinin bir eliyle tutup diğeriyle dövdüğü oğlan şapkanın içinde haykırıyor, kaçmaya, arabadan atlamaya çalışıyordu. Jeanne kendini kaybetmiş kekeliyordu: “Baba... Ah, babacığım!” Barones ise öfkeyle doğrulmuş kocasının kolunu sıkıyordu. “Lütfen engel olun ona Jacques!” Bunun üzerine baron ani bir hareketle ön camı indirdi ve damadının kolunu yakalayarak, titreyen bir sesle, “Çocukcağıza vurmaya bir son verecek misiniz?” diye sordu.

Julien şaşkınlık içinde arkasına döndü: “Bu serserinin bizi ne duruma düşürdüğünün farkında değil misiniz?”

Ama baron başını ikisinin arasına uzatmıştı: “Ne olursa olsun! Bu kadar kaba davranamazsınız.” Julien yeniden sinirlendi: “Beni rahat bırakın lütfen, bu sizi ilgilendirmez!” Tekrar kolunu kaldırdı ama kayınpederi ani bir hareketle yakalayarak öylesine büyük bir güçle geri itti ki koltuğun ahşap kısmına çarparak canını yaktı. Baron öfkeyle bağırdı: “Durmazsanız iniyorum. Sizi nasıl durduracağımı bilirim ben!” Bunun üzerine vikont birden sakinleşti ve cevap vermeden omuzlarını silkerek hayvanları kamçıladı. Dört nala yola koyuldular.

Beti benzi atan iki kadın donup kalmıştı. Baronesin güçlü kalp atışları açıkça duyuluyordu.

Akşam yemeğinde Julien, hiçbir şey olmamış gibi davranıyordu, hatta her zamankinden daha sevimliydi. O temiz kalpleriyle her şeyi çabucak unutan Jeanne, babası ve Bayan Adélaide onu böyle cana yakın görmekten memnun olup, bu geçiş dönemini neşeyle geçirmeye bıraktılar kendilerini. Jeanne tekrar Briseviller’in konusunu açınca kocası bile şakalar yaptı, ama hemen de ekledi: “Haklısınız tabii, çok yukarıdan davranıyorlar.”

Başka ziyaretlerde bulunulmadı. Marius meselesinin alevlenmesinden endişe ediyorlardı. Yılbaşında komşulara kartlar göndermeye ve ziyaretlerine gitmek içinse gelecek ilkbaharın ilk ılık günlerini beklemeye karar verdiler.

Noel geldi. Papaz, Belediye Başkanı ve eşi akşam yemeğine davetliydi. Yılbaşı için de davet edildiler. Günlerin tekdüze seyrini bölen tek meşgale bu oldu.

Babacık ve Annecik, 9 Ocak'ta Peuples'den ayrılmak zorundaydı. Jeanne kalmalarını istiyordu ama Julien bu ısrarlara katılmıyordu. Baron damadının gitgide artan soğukluğu karşısında, Rouen'dan bir posta arabası getirttirdi.

Yola çıkışlarından bir gün önce, bagajlar toplanmıştı. Soğuk ama açık bir hava olduğundan Jeanne ve babası Korsika dönüşünden beri gitmedikleri Yport'a kadar inmeye karar verdiler.

Evlendiği gün hayatı boyunca birlikte olmak zorunda olduğu kocasıyla birlikte dolaşmaya çıktığı koruluğu geçtiler. Hayatında ilk kez okşandığı, ilk kez hazla ürperdiği, yabani Ota Vadisi'nde su içtikleri kaynağın önünde sular ve öpücükler birbirine karışırken tanışacağı cinsel aşkı ilk kez sezdiği yerdi burası.

Ne yaprak kalmıştı ne sarmaşık bitkiler. Dalların gürültüsünden ve kışın dökülen yaprakların çıkardığı o kuru uğultudan başka bir şey yoktu.

Köye girdiler. Boş ve sessiz sokaklar deniz, yosun ve balık kokusunu koruyordu. Kapılar arasına gerilen ya da sandalların üzerine yayılan balık ağları kurumaya bırakılmıştı yine. Soğuk gri deniz gürleyerek oluşan o ebedi köpüğüyle alçalmaya başlamış, Fécamp tarafındaki falezlerin eteklerindeki yeşilimsi kayalar ortaya çıkmıştı. Sahil boyunca ters çevrilmiş şişman kayıklar dev ölü balıklara benziyorlardı. Akşam oluyordu. Balıkçılar gruplar halinde sahile iniyor, büyük denizci çizmeleri, boyunlarını örten yün kazaklarıyla, bir ellerinde bir şişe içki, diğerinde denizci feneriyle ağır ağır yürüyorlardı. Eğri büğrü kayıklar arasında uzun süre dolanıyor, Normandiyalılar'a özgü bir ağırlıkla ağlarını, şamandıralarını, büyükçe bir ekmeği, bir kalıp tereyağını, bir bardakla küçük bir içki şişesini tekneye yüklüyorlardı. Sonra tekneyi suya itiyorlardı. Tekne gövdesi üzerinde büyük bir gürültüyle kayarak köpükleri yarıyor, dalganın üzerine çıkıyor, birkaç saniye için sallanıyor, kanatlarını açıyor ve direğinin ucundaki küçük ışıkla gecenin içinde kayboluyordu.

Son denizci de gözden yitene kadar kıyıda kalan, ince giysileri içinde dimdik bekleyen sağlam yapılı denizci karıları sesleri karanlık gecelerin uykusunun ağırlığıyla çatallanmış halde, uykudaki köylerine dönüyorlardı.

Baron ve Jeanne öylece dikilip, açlıktan ölmemek için her gece hayatları pahasına denize açılan ama asla et yiyemeyecek kadar yoksul olan adamların gölgelerinin uzaklaşmasını hayranlıkla seyrediyorlardı.

Baron okyanus karşısında heyecana kapılarak mırıldandı: “Hem ürkütücü hem çok güzel. Karanlıkların içinde bunca can alan bu deniz ne kadar da güzel değil mi Jeanette?”

Kız acı bir gülümsemeyle cevap verdi: “Akdeniz’in yanında hiç kalır!” Ama babası küçümsedi: “Akdeniz mi? Yağlı, çivit mavisi tatlı bir su. Şu köpüren kabartıların ürkütücülüğüne bak! Şimdiden görünmez olan şu adamların bu denize açıldıklarını düşün bir de!”

Jeanne iç geçirerek boyun eğdi: “Sen öyle diyorsan.” Ama dudaklarından dökülen “Akdeniz” sözcüğü bir kez daha kalbinin sıkışmasına neden olmuş, aklını düşlerini süsleyen uzak kıyılara sürüklemişti.

Bunun üzerine baba kız, koruluktan dönmek yerine, ana yola çıktılar ve ağır adımlarla tırmandılar yamacı. Yaklaşan ayrılığın hüznüyle ağızlarını bıçak açmıyordu.

Çiftliklerin yakınlarından geçtiklerinde ya dövülen elmaların, bu mevsimde bütün Normandiya kırlarının üzerini kaplayan elma şarabının kokusunu içlerine çekiyor ya da ağır bir ahır kokusu, ineklerin gübrelerinden yükselen hoş sıcak bildik kokuyu duyuyorlardı.

Jeanne ruhunun olgunlaştığını, artık gözle görünmeyen şeyleri algılayabildiğini düşünüyordu. Kırlara yayılan bu küçük ışıklar aniden bütün varlıklardan ayrı düştüğü, hayatının kalan kısmında sevdiği herkesten ayrı, uzak kalacağı duygusu yarattı.

Bunun üzerine kaderine boyun eğer gibi, “Hayat her zaman keyifli değil” dedi.

Baron iç çekti: “Haklısın kızım ama yapacak bir şey yok.”

Ertesi gün, Babacık ve Annecik gidince, Jeanne ve Julien yalnız kaldılar.

7

Bunun üzerine gençlerin hayatına iskambil kâğıtları girdi. Her gün, öğle yemeğinin ardından, Julien piposunu tüttürüp, altı ile sekiz bardak içtiği konyağını küçük küçük yudumlarken karısıyla birkaç parti bezik oynuyordu. Daha sonra Jeanne odasına çıkıyor, pencerenin kenarına oturuyor ve yağmur ya da rüzgâr camları döverken, jüponuna dantel örüyordu. Yorgun düştüğü anlarda başını kaldırıp, uzaklarda köpüren karanlık denizi seyrediyordu. Birkaç dakikalık bu boş bakışların ardından işine geri dönüyordu.

Yapacak başka hiçbir işi yoktu. Julien otorite ihtiyacını karşılamak ve iktisat hevesini tatmin etmek için evin bütün yönetimini ele almıştı. Acımasızlığa varan bir pintilikle kimseye bahşiş vermiyor, yiyecek maddelerini gereğinden çok kısıtlıyordu. Jeanne, Peuples'e geldiği günden beri her sabah fırıncıdan küçük bir Normandiya poğaçası aldırtıyordu. Julien bu harcamayı da keserek, kızarmış ekmekle yetinmesini istedi.

Jeanne açıklamalar, tartışmalar ve tatsızlıklardan kaçınmak için hiçbir şey söylemiyor ama kocasının cimriliğinin her yeni tezahüründe bir yerine bıçak batırılmış gibi canı yanıyordu. Paraya hiç önem verilmeyen bir ailede yetiştiği için bu durum ona çok aşağılayıcı ve küçültücü geliyordu. Annecik'inin "Para, harcamak için yaratılmıştır" dediğini kaç kez işittiğini bile hatırlamıyordu. Oysa Julien sürekli, "Paraları pencereden savurmamayı hiç öğrenemeyecek misin?" diye tekrarlıyordu. Birinin maaşından ya da ücretinden birkaç kuruş kestiği her seferinde yüzünde gülümsemeyle parayı cebine indiriyor ve "Küçük derelerden büyük nehirler doğar" diyordu.

Yine de bazı günler Jeanne hayallerine geri dönüyordu. Örgüsünü yavaşça bir kenara bırakıyor ve gevşeyen elleri, sönen bakışlarıyla, küçücük bir kızken kurduğu düşlerden birine dönüyor, bir kez daha zihninde cazip maceralara çıkıyordu. Ama her seferinde Julien'in Simon Baba'ya emir veren sesi onu düşlerinin beşiğinden söküp alıyordu. "Bitti, bunların hepsi bitti" diyerek örgüsüne dönüyor, tığı tutan parmaklarının üzerine bir damla gözyaşı düşüyordu

Bir zamanlar neşeli olan, sürekli şarkılar söyleyerek dolaşan Rosalie de değişmişti. O gürbüz yanakları kırmızılığını yitirmiş, içine çökmüş, toprak rengine dönmüştü.

Jeanne ona sık sık, “Hasta mısın kızım?” diye soruyordu. Küçük hizmetçi ise hep, “Hayır Madam” diye cevap veriyordu. Yüzüne al basıyor ve hızla kaçıp gidiyordu.

Ama eskisi gibi koşmak yerine bacaklarını güçlükle sürüklüyordu. Zaten süslenmeyi de bırakmıştı. İpekli kumaşları, korseleri ve çeşit çeşit parfümü boşu boşuna yukarı kadar taşıyan seyyar satıcılardan hiçbir şey almıyordu.

Koca ev boşalmış gibiydi. Yağmurların uzun gri lekelerle bezediği ön cephesi fazlasıyla neşesiz görünüyordu.

Ocak sonunda kar başladı. Karanlık denizin üzerindeki büyük bulutlar uzaktan bile görülüyordu. Nihayet beyaz yumakçıklar düşmeye başladı. Bir gecede bütün ova karla kaplandı. Sabahında ağaçlar buzdan bir köpükle süslenmiş gibi görünüyordu.

Julien uzun çizmelerini ayağına geçiriyor, yabaniler gibi bütün gününü korulukta, geniş fundalıklara bakan kısımda, göçmen kuşları kollayarak geçiriyordu. Zaman zaman tarlaların dondurucu sessizliğini bir tüfek sesi bölüyordu. Ürken kara ördek sürüleri büyük ağaçların üzerinden döne döne yükseliyordu.

Sıkıntıdan boğulan Jeanne zaman zaman evin önüne çıkıyordu. Çok uzaklardan gelen hayat sesleri bu şeffaf ve ölü örtünün cansız dinginliğinde yankılanıyordu.

Sonra uzaklardaki dalgaların gürlemesinden ve sürekli yağan buzlu su tozlarının belli belirsiz ama aralıksız kayışından başka bir şey işitmez oluyordu.

Bu kalın ama hafif köpüğün sonsuz düşüşü altında kar tabakası sürekli yükseliyordu.

Birbirini izleyen ölgün sabahlardan birinde, Jeanne ayaklarını odasındaki şömineye uzatmış ısıtırken, gün geçtikçe daha da değişen Rosalie, yavaş hareketlerle yatağı yapıyordu. Jeanne birden arkasında acı dolu bir iç geçirme duydu. Başını çevirmeden sordu: “Neyin var?”

Hizmetçi her zamanki gibi cevap verdi: “Hiçbir şey Madam!” Ama sesi kesik kesik, acı dolu çıkmıştı.

Jeanne başka bir şey düşünmeye koyulmuştu ki birden genç kızın hiç kımıldamadığını fark etti. “Rosalie!” diye seslendi. Yine kımıldayan olmadı. Bunun üzerine sessizce dışarı çıktığını sanarak daha yüksek sesle bağırdı: “Rosalie!” Tam zili çalmak için kolunu uzatacakken yanı başından boğuk bir inleme duyarak endişeyle ayağa fırladı.

Küçük hizmetçi bembeyaz kesilmiş, gözleri ardına kadar açık, yere oturmuş, sırtını yatağın kenarına dayamış, bacaklarını uzatmıştı.

Jeanne koştu: “Neyin var, neyin var?”

Öteki tek söz söylemedi, yerinden kımıldamadı, deli gibi bakan gözlerini hanımına dikmiş, korkunç bir acıyla kıvranır gibi nefes nefese öylece duruyordu. Sonra bütün bedeni aynı anda gerildi ve acı dolu bir çığlığı dişlerinin arasında boğarak sırt üstü uzandı.

Bunun üzerine açık bacaklarının arasında eteğine yapışmış bir şey kımıldadı. Çok geçmeden aynı yerden garip bir ses, güçlükle soluk alan bir yaratığın çırpınma sesleri duyuldu ve aniden uzun bir kedi miyavlaması, kırılgan ama şimdiden acılı bir mızırdanma, hayata gelen bir çocuğun acı dolu ilk çağrısı yükseldi.

Jeanne birden anladı ve kafası allak bullak olmuş halde çığlıklar atarak merdivene koştu: “Julien, Julien!”

Julien aşağıdan cevap verdi: “Ne istiyorsun?”

Söylemekte büyük güçlük çekti: “Rosalie... Rosalie’nin...”

Julien koştu, merdivenleri ikişer ikişer tırmandı ve hızla odaya girip, tek bir hamlede kızın elbiselerini çıkardı ve çıplak bacaklar arasında kırış kırış, sürekli sızlanan, kıvranan, yapışkan, iğrenç bir et parçası buldu.

Doğrulduğunda yüzü öfke içindeydi. Kendini kaybeden karısını dışarı itti: “Bu seni ilgilendirmez. Defol. Git ve bana Ludivine ile Simon Baba’yı gönder” diye bağırdı.

Tir tir titreyen Jeanne mutfağa indi. Sonra bir daha yukarı çıkmaya cesaret edemediğinden, anne ve babası gittiğinden beri şöminesi yanmayan salona girdi ve sıkıntı içinde haber beklemeye başladı.

Az sonra hizmetçinin koşarak çıktığını gördü. Beş dakika sonra, o bölgenin ebesi Dul Dentu’yla geri geldi.

Sonra merdivenlerde yaralı birini taşıyorlarmış gibi büyük bir hareketlilik yaşandı. Julien gelip Jeanne’a artık odasına çıkabileceğini bildirdi.

Jeanne korkunç bir kazaya tanık olmuş gibi tir tir titriyordu. Yeniden şöminenin karşısına çöktü ve sordu: “O nasıl?”

Julien kaygılı ve sinirli bir halde odasına seyirtti. Öfkeden deliye dönmüş gibiydi. Önce cevap vermedi, birkaç saniye sonra duraksayarak, “Bu kızı ne yapmayı düşünüyorsun?” diye sordu.

Jeanne kocasına anlamadan bakıyordu: “Nasıl yani? Ne demek istiyorsun? Ben... Bilmiyorum.”

Birden Julien tepesi atarak bağırmaya başladı: “Bu piçi evde tutacak halimiz yok herhalde!”

Bunun üzerine Jeanne şaşkınlıktan ne yapacağını bilemedi. Uzun bir sessizlikten sonra, “Ama sevgilim, bir sütanne bulamaz mıyız?” dedi.

Julien sözünü bitirmesine izin vermedi: “Parasını kim verecek? Kendin vermeyi düşünüyorsun şüphesiz değil mi?”

Jeanne bir çözüm bulmaya çabalayarak uzun uzun düşündü, sonunda, “Babası çocuğun sorumluluğunu üstlenebilir. Üstelik Rosalie’yle evlenirse,

ortada sorun kalmaz” dedi. Julien sabrının sonuna gelmişti, delirmiş gibi bağırmaya devam etti: “Baba!.. Baba!.. Babasını tanıyor musun?.. Babaymış!.. Tanımıyorsun değil mi?.. Peki şimdi ne olacak?”

Jeanne bütün içtenliğiyle çırpınıyordu: “Ama bu kızı bu halde bırakmayacaktır şüphesiz. Bu alçaklık olur! Kim olduğunu öğrenir, arar buluruz adamı. Bize bir açıklama borçlu!”

Julien sakinleşmiş, volta atmaya başlamıştı: “Sevgilim, adamın adını söylemeye yanaşmıyor. Ne sana ne de bana itiraf edecektir... Üstelik ya adam onu istemiyorsa?.. Evlenmemiş bir kızı piçiyle birlikte evimizde barındıramayız, anlamıyor musun?”

Jeanne ısrarla tekrarlıyordu: “Ama o adam bir alçak olmalı. Onunla mutlaka tanışmalıyız, onunla uğraşacağımızdan emin olabilir.”

Julien kıpkırmızı kesilip bir kez daha patladı: “İyi ama... Bu arada ne olacak?”

Jeanne karar veremiyordu. Kocasına, “Sen ne öneriyorsun?” diye sordu.

Julien hemen fikrini söyledi: “Ben mi? Benim önerim gayet basit. Eline biraz para tutuşturup, piçiyle birlikte şeytana havale edeceğim.”

Öfkelenen genç kadın isyan etti: “Asla olmaz. O kız benim süt kardeşim. Birlikte büyüdük. Bir hata yapmış olabilir, ne yapalım. Onu bu yüzden sokağa atmayacağım, bu çocuğu gerekirse ben büyütürüm.”

Bunun üzerine Julien patladı: “Adımızı da verirsek, şanımız alır yürür artık! Her yerde sefahat düşkünlerini koruduğumuz, yoldan çıkmışları barındırdığımız anlatılır. Şerefli insanlar evimize adım atmak istemezler. Bunu gerçekten düşünüyor musun? Delirmişsin sen!”

Jeanne sükûnetini koruyordu: “Rosalie’yi asla sokakta bırakmayacağım. Burada kalmasını istemiyorsan annem alır yanına ama çocuğun babasının adını mutlaka öğrenmeliyiz.”

Bunun üzerine Julien çileden çıkıp, kapıyı çarparak çıktı. Bir yandan da, “Şu kadınların amma aptalca düşünceleri oluyor!” diye bağırıyordu.

Jeanne öğleden sonra doğum yapan kızın odasına çıktı. Küçük hizmetçi gözleri açık, hareketsiz yatıyordu yatağında. Yanında Dul Dentu vardı. Hastabakıcı kadın bebeği kucağında sallıyordu.

Rosalie hanımını fark eder etmez yüzünü çarşaflara gömüp, umutsuzluk içinde sarsılarak hıçkırmaya başladı. Jeanne ona sarılmak istedi ama kız karşı koyuyor, saklanıyordu. Bunun üzerine hastabakıcı araya girdi, yüzünü açtı, kız da daha sakin ağlamaya devam ederek kendisine sarılınmasına izin verdi.

Şöminede cılız bir ateş yanıyordu, oda soğuktu. Çocuk ağlıyordu. Jeanne bir başka krize neden olma korkusuyla konuşmaya cesaret edemiyordu. Hizmetçisinin elini tutmuş, tekdüze bir tonla tekrarlıyordu: “Hiç önemli değil, hiç önemli değil.” Zavallı kız hastabakıcıya bakıyor, yumurcağın her çığlığında titriyordu. Ara sıra içini delen bir acıyla kıvranıp tekrar hıçkırmaya başlıyor, genzinden dökülen göz yaşları gırtlağında tuhaf bir su sesi çıkarıyordu.

Jeanne bir kez daha sarıldı ve kulağına fısıldadı: “Sakin ol kızım, ona çok iyi bakacağız.” Sonra yeni bir ağlama krizi başladığından, hızla odadan çıktı.

Her gün tekrar geliyor, Rosalie de her gün hanımını görür görmez hıçkırıklara boğuluyordu.

Çocuk komşulardan birine, sütanneye verilmişti.

Julien, hizmetçiyi göndermeyi reddettiği için karısına büyük bir öfke besliyor, mecbur kalmadıkça konuşmuyordu bile. Bir gün konuyu tekrar açtıysa da, Jeanne cebinden baronesin, Peuples’de tutmak istemiyorlarsa kızı derhal yanlarına göndermelerini istediğini bildiren mektubunu çıkardı. Julien çıldırarak bağırdı: “Annen de senin kadar deli.” Ama daha fazla da ısrar etmedi.

On beş gün sonra, hizmetçi ayağa kalmış, çalışmaya başlamıştı.

Bunun üzerine Jeanne bir sabah onu karşısına alıp ellerini tuttu ve gözlerinin içine bakarak, “Hadi kızım, şimdi bana her şeyi anlat” dedi.

Rosalie titremeye başladı ve kekeledi: “Neyi Madam?”

“Bu çocuk kimden?”

Bu sözler üzerine küçük hizmetçi bir kez daha dehşetli bir umutsuzluğa kapıldı. Yüzünü saklamak için ellerini kurtarmaya çalışıyordu.

Ama Jeanne direnmesine rağmen ona sarılıyor, teselli ediyordu: “Bu bir felaket olabilir ama ne yapalım? Zayıftın. Bu başkalarının da başına geliyor. Babası seninle evlenirse, zaten sorun kalmaz. Onu da seninle birlikte hizmetimize alabiliriz.”

Rosalie işkence ediliyormuş gibi acıyla inliyor, ara sıra kurtulmak, kaçmak için şiddetle çırpınıyordu.

Jeanne devam etti: “Utandığını biliyorum ama gördüğün gibi kızmıyorum, seninle tatlı tatlı konuşuyorum. Adamın adını senin iyiliğin için soruyorum, çünkü seni terk ettiği için acı çektiğini hissediyor, bu duruma bir çare bulmak istiyorum. Julien gidip adamı bulacak. Onu seninle evlenmeye zorlayacağız. İkiniz de burada çalışırsanız, sana iyi davranmaya zorlayabiliriz onu.”

Rosalie bu kez öyle ani bir hareket yaptı ki, ellerini hanımından kurtardı ve çıldırmış gibi kaçıp gözden kayboldu.

Akşam yemeğinde Jeanne, Julien’e, “Rosalie’yi onu baştan çıkaran adamın adını söylemeye zorlamaya kararlıydım. Ama başarılı olamadım. Bu sefili onunla evlenmeye mecbur etmeliyiz. Bir de sen dene” dedi.

Ama Julien hemen sinirlendi: “Ah! Bir daha bu konuyu açmanı istemiyorum. Kızı evde tutmak istedin, bir şey demedim ama bu konuyla daha fazla canımı sıkma.”

Doğumdan beri daha çabuk öfkelenir olmuştu. Karısıyla bağırmadan konuşamaz hale gelmişti. Oysa karısı tartışmaları önlemek için sesini iyice

alçaltıyor, daha tatlı, daha uzlaşmacı olmaya çaba gösteriyordu. Çoğu geceler yatağında ağlıyordu.

Kocası sürekli sinirli olmasına rağmen balayından döndüklerinden beri unuttukları aşk alışkanlıklarına geri dönmüştü. Kapısını çalmadan üç gün geçirmiyordu.

Rosalie kısa zamanda tamamen iyileşti ve üzüntüsü de biraz azaldı ama yatışmak bilmeyen bir endişeyle, sürekli korku içinde yaşıyordu.

Jeanne onu sorgulamayı denediğinde iki kez daha kaçıp kurtuldu.

Julien birdenbire her zamankinden de sevecen olmuştu. Genç kadın boş umutlara kapılıyordu. Zaman zaman hiç sözünü etmediği sıkıntılar yaşamasına rağmen, eski neşesine kavuşmuştu. Kar bir türlü kalkmamıştı. Yaklaşık beş haftadan beri gökyüzü açık, gündüzleri kristal mavisi, geceleriyse kırağı damlaları gibi yıldızlarla kaplıydı. Evin önünde uzanan alanda kesintisiz, sert ve parlak bir kar tabakası uzanıyordu.

Kırağıyla bezenmiş dev ağaçlardan oluşan bir perde ardında, kare avluları içinde saklı kalan çiftlikler beyaz örtüleri altında uyuyor gibi görünüyordu. Ne insanlar ne hayvanlar çıkıyordu dışarı. Yalnızca tüten şömine bacaları buz gibi havaya dümdüz yükselen incecik dumanlarıyla içeride gizli bir hayat olduğunu ortaya koyuyordu.

Ova, otlaklar, karaağaçlar, hepsi soğuktan ölmüş gibi görünüyordu. Zaman zaman, kabukları altında dalları kırılıyormuş gibi sesler geliyordu ağaçlardan. Bazen yenilmez soğuğun özsuyunu dondurduğu ve liflerini koparttığı kalın bir dal kopup yere düşüyordu.

Ara sıra yoklayan rahatsızlıklarını bu korkunç havalara bağlayan Jeanne ılık esintilerin geri dönüşünü sıkıntıyla bekliyordu.

Bazen her türlü yiyecekten midesi bulanıyor, hiçbir şey yiyemez oluyordu, bazen nabzı deli gibi atıyor, bazen iyi beslenmemekten dolayı sindirim sorunları yaşıyordu. Gerilen sinirleri sürekli titremesine neden oluyor, onu aralıksız, tahammül edilmez bir çarpıntıyla yaşamak zorunda bırakıyordu.

Bir akşam ısı iyice düşmüştü. Julien yemek sonrasında titreyerek (odun tasarrufu yapıldığından oda asla yeterince ısıtılmıyordu) ellerini ovuşturdu ve mırıldandı: “Bu gece birlikte yatsak iyi olur değil mi kediciğim?”

Sonra eski zamanlardaki çocuksu gülüşüyle gülünce Jeanne boynuna atladı ama kendini o akşam o kadar halsiz, o kadar üzgün hissediyordu ki, tuhaf bir sinir hali içinde dudaklarını öperek, yalnız uyumasına izin vermesini rica etti. Birkaç sözcükle rahatsızlığından söz etti: “Rica ediyorum sevgilim, kendimi hiç iyi hissetmiyorum. Yarına iyileşeceğimden eminim.”

Julien ısrar etmedi: “Nasıl istersen sevgilim, hastaysan, söyle de seninle ilgilensinler.”

Sonra başka şeylerden konuştular.

Jeanne erkenden yattı. Julien, her zamankinden farklı bir şey yaparak, kendi odasındaki şömineyi yaktırdı.

“İyice tutuştuğu” bildirildiğinde, karısını alnından öptü ve gitti.

Soğuk evin içine işlemişti sanki. Duvarlar ürperiyormuş gibi hafif sesler işitiliyordu. Jeanne da titreyerek yatağına çekildi.

Şömineye odun atmak ve bulduğu her türlü elbise, etek, eski giysiyi yatağın üzerine yığmak için iki kez kalktı. Hiçbir şey ısıtamıyordu onu, ayakları donuyor, kalçaları ve uyluklarından yükselen titreyişlerle sürekli yerinde dönüyor, büzülüyor, gitgide daha çok boğuluyordu.

Bir süre sonra dişleri birbirine vurmaya başladı. Elleri titriyor, göğsü sıkışıyordu. Ağırlaşan kalbi büyük boğuk atışlarla çarpıyor bazen duracak gibi oluyordu. Nefes alamıyormuş gibi soluk soluğaydı.

Karşı konmaz soğuk iliklerine işlerken, ruhu da korkunç bir sıkıntıyla boğuluyordu. Daha önce böyle bir şey hissetmemişti. Can vermek üzere olduğunu, son nefesini vermeye hazırlandığını sandı.

“Öleceğim... Ölüyorum...” diye düşündü.

Dehşete kapılarak yataktan fırladı ve Rosalie’yi çağırmak için zile bastı. Bekledi, tekrar bastı, buz kesmiş halde tekrar bekledi.

Hizmetçi kız gelmiyordu. Hiçbir şeyin bölemeyeceği o derin uykulardan birini uyuyor olmalıydı, Jeanne aklını yitirmiş gibi çıplak ayaklarla merdivene koştu.

Hiç ses çıkarmadan, parmak uçlarında yukarı çıktı, kapıyı buldu, açtı ve seslendi: “Rosalie!” İlerledi, yatağa çarptı, ellerini üzerinde gezindirdi ve boş olduğunu fark etti. Boştu. Kimse yatmamış gibi soğuktu.

Şaşırarak, “Nasıl olur? Böyle bir havada nerede gitmiş olabilir?”

Ama kalbi tekrar sıkışmaya başladığından boğulur gibi oldu ve bacakları birbirine dolanarak Julien’i uyandırmak üzere aşağı indi.

Julien’in odasına öleceği inancı ve ölmeden önce kocasını son bir kez olsun görme isteğiyle hızla daldı.

Ölgün şöminenin aydınlığında yastıkta kocasının başının yanında, Rosalie’nin başını fark etti.

Attığı çığlıkla her ikisi de ayağa fırladı. Gördüklerinin şaşkınlığıyla bir saniye için olduğu yerde kaldı. Sonra kaçıp odasına saklandı ama çılgına dönen Julien “Jeanne!” diye bağırmaya başlamıştı. Onu görmek, sesini işitmek, açıklamalarını, yalanlarını dinlemek, yüz yüze gelip bakışlarıyla karşılaşmak istemiyordu. Dehşete kapıldı. Tekrar merdivenlere koşup aşağı indi.

Merdivenlerden yuvarlanma, taşa düşüp bacağını kırma pahasına karanlıkta öylece koşuyordu. Karşı konmaz bir kaçma, hiçbir şey öğrenmeme, hiç kimseyi görmeme isteğiyle hareket ediyordu.

Aşağı indiğinde, bir basamağa çöktü. Hâlâ gecelikleydi. Ayakları çıplaktı. Aklını yitirmiş gibi orada kalakaldı.

Julien yataktan fırlamış aceleyle giyiniyordu. Jeanne onun hareket edişini, ayak seslerini işitebiliyordu. Ondan kaçmak için doğruldu. Julien

merdivenlere atılmış “Jeanne dinle!” diye bağırıyordu.

Hayır, onu dinlemek, parmaklarının ucuyla bile dokunmasına izin vermek istemiyordu. Bir katilden kaçar gibi yemek odasına daldı. Saklanacak bir delik, karanlık bir köşe, ortadan yok olmanın bir yolunu arıyordu. Masanın altına sığındı. Ama kocası elinde lambayla gelip kapıyı açmıştı bile. Sürekli “Jeanne!” diye sesleniyordu. Kız tavşan gibi sıçrayarak öne atıldı, mutfağa girip ne yapacağını bilemeyen hayvanlar gibi iki tur attı ve kocası tekrar yaklaştığından bahçe kapısını açarak kendini karlara bıraktı.

Karın bazen dizlerine kadar gömülen çıplak bacaklarına teması ona umudunu yitirmişlerin kapıldığı türden bir enerji verdi. Her şeyi anladığından artık üşümüyordu. Ruhundaki sarsıntı bütün bedenini uyuşturmuşçasına hiçbir şey hissetmiyor, karların üzerinde toprağa basar gibi koşuyordu.

Ana yürüyüş yolunu takip etti, koruluğu geçti, hendekten aştı ve yoluna geniş fundalıklardan devam etti.

Ay yoktu. Yıldızlar kapkara gökyüzünde ateş topları gibi parıldıyordu ama yine de ortalık solgun bir beyazlık, dondurucu bir hareketsizlik, sonsuz bir sessizlikle aydınlık gibiydi.

Jeanne soluklanmadan, nereye gittiğini bilmeden, hiçbir şey düşünmeden hızla ilerliyordu. Birden kendini falezin kıyısında buldu. İçgüdüsel olarak aniden durdu. Aklı ve iradesi bomboş yere çömeldi.

Önündeki karanlık boşlukta gözle görünmeyen sessiz denizin çekilme dönemindeki tuzlu kokusu duyuluyordu.

Bedeni gibi aklı da bomboş, orada öylece kaldı. Sonra birden, titremeye, rüzgârda çırpınan bir yelken gibi çılgınca titremeye başladı. Kolları, elleri, ayakları görünmez bir güçle sallanıyor gibi sarsılıyor, ani ürpertilerle titriyorlardı. Birden bilinci yerine geldi, her şey son derece açık ve acıtıcıydı.

Eski görüntüler geçti gözünün önünden. Lastique Baba’nın teknesindeki gezintileri, sohbetleri, âşık oluşu, teknesinin ad verilme töreni. Sonra daha

eskilere gitti ve Peuples’e geldiği gün düşlerle geçirdiği geceyi düşündü. Ya şimdi! Şimdi! Ah! Hayatı tuzla buz olmuş, bütün mutluluğu, muhtemel bütün beklentileri sona ermişti. İşkenceler, ihanetler ve umutsuzluklarla dolu korkunç bir gelecek yüzünü göstermişti. Ölse daha iyiydi, böylece her şey bir çırpıda sona ermiş olurdu.

Uzaklardan bir çığlık işitti: “Buradan, işte ayak izleri. Çabuk, çabuk, buradan!” Bu onu aramaya çıkan Julien’in sesiydi.

Hayır! Onu görmek istemiyordu. Önündeki uçurumdan küçük bir ses, denizin kayaların üzerinden kayarken çıkardığı ses duyuluyordu.

Atlamak ve umutsuzluklarla dolu bu hayata veda etmek için doğruldu, ölüme gidenlerin mırıldandığı son sözcük, savaşta karnı deşilen genç askerlerin son sözcüğü döküldü dudaklarından: “Anne!”

Birden Annecik’inin görüntüsü geçti gözünün önünden. Onu ağlarken, babasınıysa boğulmuş cesedi önünde diz çökmüş halde gördü. Bir an için onların umutsuzlukları için acı duydu.

Bunun üzerine eli ayağı boşalıp karın içine yığıldı kaldı. Julien ve Simon Baba, arkalarında elinde feneriyle Marius yaklaştılar. Fazla kenarda durduğundan kollarından yakalayıp arkaya çektiklerinde fazla direnmedi.

İstediklerini yapmalarına izin verdi çünkü kımıldayamıyordu bile. Onu taşıdıklarını, bir yatağa yatırdıklarını, sıcak bezlerle ovaladıklarını hissetti, sonra her şey silindi, bilincini tamamen kaybetti.

Sonra bir kâbus -kâbus muydu?- peşini bırakmaz oldu. Odasında yatıyordu. Gündüzdü ama kalkamıyordu. Neden? Bilmiyordu. Sonra zeminde yerden gelen küçük bir ses, bir tür kazıma, sürtünme sesi duydu ve birden bir fare, küçük gri bir fare hızla çarşafın üzerine tırmandı. Ardından bir başkası geldi, bir üçüncüsü göğsüne doğru hızlı ve nereye gittiğini bilir gibi ilerliyordu. Jeanne korkmamıştı ama hayvanı tutmak istedi, elini uzattı ama ulaşamadı.

Sonra başka fareler, on, yirmi, yüz, binlerce fare dört bir yanını sardı. Yatağın sütunlarına tırmanıyor, halıların üzerinde koşturuyor, döşeğin her

yanını kaplıyorlardı. Zaman geçmeden örtülerin altına sızdılar. Jeanne tenine dokunuşlarını, bacaklarına sürtünmelerini, bütün bedeninde bir aşağı bir yukarı dolaşmalarını hissediyordu. Yatağın ucundan gelip, boynundan içeri girmeye çabaladıklarını görüyordu. Çırpınıyor, birini olsun yakalayabilmek için ellerini öne uzatıyor, her seferinde çabası boşa çıkıyordu.

Çırpınıyor, kaçmaya çalışıyor, bağırıyor ama güçlü kuvvetli kollar tarafından tutuluyor, engelleniyor gibi hareketsiz kalıyordu, oysa yanında kimseyi göremiyordu.

Artık zaman kavramı kalmamıştı. Bu durum uzun, çok uzun sürdü.

Günün birinde bitkin, ölgün ama sakin bir biçimde uyandı. Kendini güçsüz hissediyordu. Gözlerini açtı ve Annecik'in tanımadığı iri yarı bir adamla odasında oturduğunu görünce şaşırmadı.

Kaç yaşındaydı? Hiçbir şey bilmiyor, küçük bir kız olduğunu sanıyordu. Hiçbir şey de hatırlamıyordu.

İri yarı adam, "Bakın bilinci yerine geldi" dedi. Annecik ağlamaya başladı. Sonra iri yarı adam devam etti: "Sakin olun Sayın Barones, size söylediklerimi unutmayın. Ona hiçbir şeyden ama hiçbir şeyden söz etmeyin. Bırakın uyusun."

Jeanne, düşünmeye çalıştığı anda uyku ağırlığı çöktüğünden, çok uzun süredir uyuyarak yaşıyormuş gibi hissediyordu kendini. Çok farkında olmasa da gerçekliği yeniden algılamaya başlamaktan korkar gibi, düşünmeyi denemekten de vazgeçmişti.

Bir keresinde uyanınca yanında yalnızca Julien'in olduğunu fark etti ve birden geçmişin önündeki bir perde aralanmış gibi her şey geri geldi.

Kalbinde korkunç bir acı hissederek tekrar kaçmak istedi. Üzerindeki örtüleri attı, yere atladı ama düştü. Bacakları henüz onu taşıyacak durumda değildi.

Julien ona doğru koştu ama Jeanne dokunmaması için çığlıklar atmaya başladı. Yerde kıvranıyor, tepiniyordu. Kapı açıldı. Lison Teyze ile Dul Dentu koşarak içeri girdi. Arkalarından baron, sonra da çılgına dönmüş halde, nefes nefese Annecik geldi.

Jeanne'ı yatağına yatırdılar. Bunun üzerine daha fazla konuşmamak ve istediği gibi düşünebilmek için gözlerini sıkı sıkı kapattı.

Annesi ve teyzesi onunla ilgileniyor, sabırsızlanıyor, sorular soruyorlardı: "Artık bizi işitebiliyor musun Jeanne, küçük Jeanne'ım?"

İşitmemiş gibi yapıyor, cevap vermiyordu. Sonunda büyük bir memnuniyetle günün bittiğini fark etti. Gece oldu. Hastabakıcı yanına yerleşti. Ara sıra ona su uzatıyordu.

Jeanne da hiçbir şey söylemeden suyunu içiyor ama uyumuyordu. Büyük bir acıyla olanları düşünüyor, eksik kısımları tamamlamaya çalışıyordu. Hafızasında boşluklar, olayların kaydedilmediği büyük beyaz alanlar vardı sanki.

Uzun çabalar sonucu, yavaş yavaş bütün olayları birbirine ekledi.

Büyük bir inatla hafızasını zorluyordu.

Annecik, Lison Teyze ve baron gelmişti, o halde çok hasta olmalıydı. Ama ya Julien? Onlara ne demiş olabilirdi? Ailesi olanları biliyor muydu? Ya Rosalie? O neredeydi? Her şeyden öte, ne yapacaktı? Ne yapabilirdi? Birden aklına bir fikir geldi. Babası ve anneciğiyle eskiden olduğu gibi Rouen'a dönmek. Dul olacaktı, hepsi bu.

Sonra çevresinde konuşulanları dinleyerek beklemeye başladı. Söylenenleri gayet iyi anlıyor ama fark ettirmiyordu. Aklının yerine gelmesinin, gösterdiği sabır ve kurnazlığın keyfini çıkarıyordu.

Sonunda akşam vakti baronesle yalnız kaldığını anlayınca fısıltıyla seslendi: "Annecik!" Sesine kendisi bile şaşırdı, değişmiş gibiydi. Barones ellerine yapıştı: "Kızım, sevgili Jeanne'ım! Kızım, beni tanıyor musun?"

“Evet Annecik, artık ağlamana gerek yok. Uzun uzun konuşmamız gerekiyor. Julien karın ortasında neden kaçıp gittiğimi anlattı mı size?”

“Evet canım, çok tehlikeli bir biçimde ateşin yükselmiş.”

“Doğru değil anne. Ateşim sonra yükseldi. Peki ateşimin onun yüzünden yükseldiğini ve kaçıp kurtulmak istediğimi söylemedi mi?”

“Hayır canım.”

“Rosalie’yi yatağında buldum.”

Barones kızının sayıklamakta olduğunu sanarak onu okşamaya başladı. “Uyu küçüğüm, sakin ol ve uyumayı dene.”

Ama Jeanne ısrarla devam etti: “Şu anda aklım tamamen yerinde anne, son günlerdeki gibi sayıklamıyorum. Bir gece kendimi çok hasta hissediyordum ve Julien’i çağırmaya gittim. Rosalie yanında yatıyordu. Üzüntümden aklım başımdan gitti ve uçurumdan aşağı atlamak için bu karda dışarı koştum.”

Barones tekrar ediyordu: “Tamam küçüğüm, şu anda çok hastasın.”

“Hastalığımla ilgisi yok anne, Rosalie’yi Julien’in yatağında yakaladım ve artık onunla kalmak istemiyorum. Beni eskisi gibi Rouen’a götür.”

Doktor Jeanne’a hiçbir konuda karşı çıkmamalarını öğütlediğinden, barones “Tamam küçüğüm” diye cevap vermeye devam ediyordu.

Ama hastanın sabrı tükendi: “Bana inanmadığını görüyorum. Git Babacık’ı çağır, o beni anlayacaktır.”

Annecik güçlükle ayağa kalktı, koltuk değneklerini aldı, ayaklarını sürükleyerek odadan çıktı, birkaç dakika sonra koluna girmiş yürümesine yardım eden baronla geri geldi.

Yatağın yanına oturmalarını zor bekleyen Jeanne konuşmaya başladı. Yorgun ama sakin bir sesle, olup bitenleri açıkça anlattı: Julien’in garip huylarını, sertliğini, cimriliğini ve son olarak da ihanetini.

Anlatacakları bittiğinde baron kızının sayıklamadığını anlamıştı ama ne düşüneceğini, olayı nasıl çözeceğini ve ne cevap vereceğini bilemiyordu.

Kızının elini masallar anlatarak uyuttuğu zamanlarda olduğu gibi şefkatle tuttu. “Dinle canım, ihtiyatlı davranmak lazım. Aceleci olmayalım. Bir çözüm bulana kadar kocana katlanmaya çalışmalısın... Bana söz veriyor musun?” Jeanne mırıldandı: “Söz vermek isterim ama... Ama iyileştikten sonra burada kalmayacağım.”

Sonra fısıldayarak ekledi: “Şu anda Rosalie nerede?”

Baron cevap verdi: “Onu bir daha görmeyeceksin.” Ama kız ısrar ediyordu. “Nerede? Bilmek istiyorum.” Bunun üzerine baron, Rosalie’nin evden ayrılmadığını itiraf etti ama göndereceklerini söyledi.

Hastanın yanından çıkarken öfkeden deliye dönen, babalık yanı yaralanan baron, Julien’i bulmaya gitti ve sert bir ifadeyle, “Size kızıma karşı davranışlarınızın hesabını sormaya geldim beyefendi. Onu hizmetçiyle aldatmışsınız. Bu çifte rezalet” diye konuştu.

Ama Julien masumu oynadı, olanları ısrarla yalanladı, yeminler etti, Tanrı’yı şahit gösterdi. Zaten ellerinde kanıt var mıydı? Jeanne delirmemiş miydi? Havale geçirmemiş miydi? Hastalığının başında bir gece aklını yitirip karda kaybolmamış mıydı? İşte bu krizin ortasında, evin içinde yarı çıplak koştururken hizmetçiyi kocasının yatağında gördüğünü sanıyordu.

Julien işi iyice ileri götürüp dava açma tehditleri savurdu. Ona göre ciddi bir biçimde aşağılanıyordu. Kafası karışan baron özürler diledi, kendisini affetmesini rica etti. Barış sağlamak için elini uzattıysa da Julien sıkmayı reddetti.

Jeanne kocasının cevabını duyunca kızmadı: “Yalan söylüyor baba ama onu ikna edeceğiz” diye cevap verdi.

Bunun üzerine iki gün sessiz kaldı, kendini toparladı, düşündü.

Üçüncü sabah, Rosalie’yi görmek istedi. Baron hizmetçinin yukarı gelmesini istemediğinden evden gittiğini söyledi. Jeanne ikna olmadı: “O

halde gidip geri getirin."

Doktor içeri girdiğinde sinirlenmeye başlamıştı. Karar vermesi için doktora her şeyi anlattılar. Ama Jeanne ölçüsüz bir öfkeye kapılarak "Rosalie'yi görmek istiyorum. Onu görmek istiyorum!" diye çığlıklar atarak ağlamaya başladı.

Bunun üzerine doktor elini tuttu ve alçak sesle, "Sakin olun Madam, her türlü heyecan ciddi sonuçlara yol açabilir, çünkü hamilesiniz" dedi.

Jeanne yıldırım çarpmış gibi kalakaldı. Birden içinde bir şeylerin kıpırdandığını hissetti. Sonra söylenenleri dinlemeden, düşüncelere gömülüp sustu kaldı. Gece uyuyamadı. Karnında bir çocuğun yaşadığı gibi yeni ve özel bir düşünce uyumasını engelliyordu. Aynı zamanda da bunun Julien'in oğlu olmasına üzülüyor, babasına benzemesinden endişeleniyordu. Sabah olduğunda baronu çağırttı.

"Babacık, kesin kararımı verdim. Özellikle de şimdi her şeyi öğrenmek istiyorum. Duyuyor musun? İstiyorum. İçinde bulunduğum durumda bana karşı gelmemeniz gerektiğini biliyorsun. Beni iyi dinle. Gidip rahibi bulacaksın. Rosalie'nin yalan söylemesini engellemek için ona ihtiyacım var. Rahip gelir gelmez, Rosalie'yi de yukarı getirecek, annemle birlikte yanımda duracaksın. Julien'in hiçbir şeyden şüphelenmemesine dikkat et."

Bir saat sonra, rahip içeri giriyordu. Biraz daha şişmanlamıştı. Artık o da Annecik kadar zor yürüyordu. Baronesin yanındaki koltuğa çöktü. Karnı aralık bacakları arasından aşağı sarkmıştı. Kareli mendilini alnında dolaştırarak her zamanki şakacı haliyle başladı söze: "Sevgili Barones, gitgide zayıfladığımız söylenemez, yakında iyi bir ikili olacağız." Sonra hastanın yatağına dönerek, "Ha! Ha! Bana söylendiğine göre yakında yeni bir vaftiz töreni yapacakmışız, öyle mi küçük hanım? Ha! Ha! Üstelik bu seferki bir kayık da değil" dedi ve ciddi bir tonla da ekledi: "O, vatan için savaşacak biri." Kısa bir süre düşündükten sonra baronesi selamlayarak "Umarım sizin gibi iyi bir anne olur" diye ekledi.

Bu sırada dipteki kapı açıktı. Rosalie korkudan kendini kaybetmiş, gözyaşları içinde içeri girmeyi reddediyordu. Baron arkasından iterken kapının pervazına yapışmış ayak diriyordu. Sabırsızlanan baron onu sert bir

hareketle içeri attı. Bunun üzerine Rosalie ellerini yüzüne kapattı ve hıçkırarak olduğu yerde kaldı.

Jeanne onu görür görmez çarşaflardan daha solgun bir renge bürünen yüzüyle olduğu yerde doğruldu. Deli gibi çarpan kalbinin atışları tenine yapışan ince geceliğinin altından görülüyordu sanki. Güçlükle nefes alıyor, konuşamıyordu. Sonunda heyecanla kesilen bir sesle: “Ben... ben... seni sorgulama... ihtiyacı bile... duymuyorum. Seni... Seni böyle görmek... Karşımda utanırken görmek yeter bana.”

Bir süre sustu çünkü nefesi kesilmişti. Sonra devam etti: “Ama her şeyi öğrenmek istiyorum, her şeyi ama her şeyi. Bunun bir tür günah çıkarma olması için rahibi de getirttim, anlamışsındır.”

Hareketsiz duran Rosalie kasılıp kalan ellerinin arasında çığlığa benzer sesler çıkarıyordu.

Gitgide öfkelenen baron sonunda ellerini yakalayıp sert bir hareketle aşağı indirdi ve kıza yatağın yanında diz çöktürerek, “Hadi konuş artık... Cevap ver” dedi.

Kız yerde öylece kaldı. Sanki kilisede Meryem’e dua ediyordu. Serbest kalan elleriyle tekrar yüzünü örtmüştü.

Bunun üzerine rahip sözü aldı: “Hadi kızım, seni dinliyoruz, cevap ver. Seni üzmek istemiyoruz ama neler olup bittiğini de öğrenmeliyiz.”

Jeanne döşeğin kenarına doğru eğilmiş, Rosalie’ye bakıyordu. “Sizi yakaladığımda Julien’in yatağında olduğun doğru, değil mi?”

Rosalie ellerinin arasından inledi: “Evet hanımefendi.”

Barones büyük bir gürültüyle ağlamaya başladı. Nefesi kesilerek çıkardığı hıçkırıklar Rosalie’ninkilere karışıyordu.

Jeanne gözlerini hizmetçiye dikerek sordu: “Bu ne zamandır devam ediyordu?”

Rosalie kekeledi: “Buraya geldiğinden beri.”

Jeanne anlamadı: “Geldiğinden beri mi? Ne yani.... İlkbahardan beri mi?”

“Evet hanımefendi.”

“Bu eve ilk girişinden beri mi?”

“Evet hanımefendi.”

Aldığı cevaplar karşısında kalbi sıkışan Jeanne arka arkaya sorularına devam ediyordu:

“Peki, nasıl oldu? Sana nasıl yaklaştı? Seni nasıl baştan çıkardı? Ne dedi? Ne zaman teslim oldun? Kendini ona nasıl verebildin?”

Rosalie ellerini yüzünden çekmiş, cevap verme ihtiyacı içinde, kendini kaybetmiş gibi durmadan konuşuyordu: “Ne zaman mı teslim oldum? Burada ilk kez akşam yemeğine kaldığı gece odama geldi. Mahzende saklanmış. Olay çıkmasın diye çığlık atmaya cesaret edemedim. Benimle yattı. O sırada ne yaptığımın farkında değildim. Ne isterse yapmasına izin verdim. Hiçbir şey söylemedim çünkü onu çok hoş buluyordum!..”

Bunun üzerine Jeanne bir çığlık attı: “O halde... Senin... senin çocuğun... ondan mı?”

Rosalie hıçkırıklara boğuldu: “Evet hanımefendi.”

Sonra ikisi de sustular.

Rosalie’nin ve baronesin ağlama sesinden başka bir şey işitilmiyordu.

Jeanne bitkin düşmüştü, gözlerinden yaşlar boşandığını hissediyor, sessizce dökülen damlalar yanaklarından süzülüyordu

Hizmetçisinin çocuğu onunkiyle aynı babaya sahipti! Öfkesi dinmişti. Artık kendini kopkoyu, ağır, derin, sonsuz bir umutsuzluğa düşmüş gibi hissediyordu.

Sonunda değişmiş, ıslak, ağlayan bir kadın sesiyle devam etti: “Oradan... seyahatten... döndüğümüzde, sana ilk ne zaman geldi?”

Yerde iki büklüm olan küçük hizmetçi kekeledi: “Döndüğünüz akşam.”

Her söz Jeanne’ın kalbini biraz daha parçalıyordu. İlk gece, Peuples’e döndükleri ilk gece onu bu kız için terk etmişti. Yalnız uyumasının nedeni buydu!

Öğrendikleri ona yetmişti, daha fazlasını işitmek istemiyordu. Bağırdı: “Defol, defol!” Rosalie bitkin halde yerinden kımıldamadığından, Jeanne babasına seslendi: “Götür onu buradan, götür onu.” Ama o ana kadar bir şey söylememiş olan rahip küçük bir vaaz vermenin zamanı geldiğine karar verdi.

“Bu yaptığın çok kötü kızım, çok kötü. Yüce Tanrı seni kolay affetmeyecektir. Böyle davranmaya devam edersen cehennemin seni beklediğini sakın unutma. Şimdi bir çocuğun olduğuna göre, kendini toparlaman lazım. Şüphesiz barones senin için bir şeyler yapacaktır. Sana bir koca da buluruz...”

Daha uzun süre konuşurdu ama baron, Rosalie’yi bir kez daha omuzlarından yakalayıp kaldırdı, kapıya kadar sürükledi ve bir paket gibi koridora attı.

Geri döndüğünde yüzü kızından da solgundu. Rahip konuşmaya devam etti: “Ne bekliyordunuz? Bu çevredekilerin hepsi aynı. Üzücü ama yapacak bir şey yok. Doğanın zayıf yarattıklarına merhamet göstermemiz lazım. Bu hizmetçiler hamile kalmadan asla evlenmiyor hanımefendi.” Sonra gülümseyerek ekledi: “Yerel bir gelenek diyebiliriz.” Yeniden ciddileşti: “Çocuklar bile aynı! Geçen yıl mezarlıkta din dersine gelen bir kızla bir oğlanı yakalamayayım mı! Ailelerine haber verdim! Bana ne cevap verdiler dersiniz? ‘Ne yaparsınız Sayın Rahip, bu pislikleri onlara öğreten biz değiliz, yapacak bir şey yok’ dediler. Dediğim gibi beyefendi, sizin hizmetçi de farklı bir şey yapmamış.”

Öfkeden titreyen baron, rahibin sözünü kesti: “O mu? O önemli değil! Beni kızdıran Julien! O rezilin yaptıkları! Kızımı alıp götüreceğim buralardan.”

Bir oraya bir buraya yürüyor, öfke içinde ellerini kollarını sallıyordu: “Bu rezil kızıma ihanet etti! Rezil! O bir serseri, bir alçak, bir sefil. Ona bunları söyleyeceğim, hakkından gelecek, bastonumla döverek öldüreceğim onu!”

Ama gözyaşları içindeki baronesin yanında ağır ağır piposunu tüttüren ve sakinleştirme görevini yerine getirmenin yollarını arayan rahip, “Sakin olun Sayın Baron, aramızda kalsın ama onun da herkesten bir farkı yok. Karısına sadık kalan kaç koca tanıyorsunuz?” dedi ve biraz hain ama babacan bir ifadeyle ekledi: “Sizin bile geçmişte yaramazlıklar yaptığınıza eminim. Elinizi vicdanınıza koyun, haksız mıyım?” Baron olduğu yerde kalakalmıştı. Rahip devam etti: “Eh! Siz de herkes gibi davrandınız şüphesiz. Hatta belki de onun gibi bir hizmetçinin tadına bile bakmışsınızdır kimbilir? Böyle şeyleri herkes yapıyor emin olun. Buna rağmen karınızı daha az sevdiğiniz ya da daha az mutlu ettiğiniz söylenemez değil mi?”

Baron alt üst olmuştu, olduğu yerden kımıldayamıyordu.

Lanet olsun ki doğruydu. O da yapmıştı, hatta fırsat bulduğu gecelerde yapmaya da devam ediyordu. O da aile birliğine saygı göstermemişti. Karısının güzel hizmetçileri karşısında fazla tereddüt etmemişti! Bunun için sefil bir adam olduğu söylenebilir miydi? Kendisini hiç suçlu hissetmezken, Julien’in davranışını nasıl bu kadar sert yargılayabilirdi?

Tekrar hıçkırıklara boğulan baronesin dudaklarında kocasının çılgınlıklarının anısıyla belli belirsiz bir gülümseme gelip geçti. Barones aşk maceralarını hayatın bir parçası olarak kabul eden, duygusal, çabuk yumuşayan insanlardandı.

Jeanne gözleri ardına kadar açık ama bitkin sırt üstü uzanmış, kollarını öylece yana sarkıtmış, acı içinde düşüncelere dalmıştı. Rosalie’nin bir sözü ruhunu yaralamış, kalbine bıçak gibi saplanmıştı: “Hiçbir şey söylemedim çünkü onu çok hoş buluyordum!”

O da onu hoş bulmuştu: Yalnızca bu nedenle teslim olmuş, herhangi bir başka umudun peşinden koşmaktan, hayata dair her türlü plandan vazgeçip kendini ona adamıştı. Bu evliliğe, bu dipsiz deliğe, bu sefalet, bu üzüntüler, bu umutsuzluk için düşmüştü, çünkü o da Rosalie gibi onu hoş bulmuştu!

Kapı öfkeli ve sert bir hareketle açıldı. Çılgına dönmüş gibi görünen Julien içeri daldı. Merdivende inleyen Rosalie'yi görmüş, bir şeyler döndüğünü anlayarak hizmetçiyi sıkıştırmış ve her şeyi anlattığını öğrenmişti. Rahibi görmek onu olduğu yere mıhladı.

Titrek ama sakin bir sesle sordu: "Ne var? Neler oluyor burada?" Az önce onca hiddetlenen baron, rahibin söylediklerinden ve damadının da kendisinin bir kopyası olması düşüncesinden dolayı hiçbir şey söyleyemiyordu. Annecik daha yüksek sesle ağlamaya başladı ama Jeanne elleri üzerinde doğrulmuş soluğu kesilmiş bir biçimde ona zalimce acı çektiren adama bakıyordu. Kekeledi: "Olan şu: Artık her şeyi biliyoruz. Bütün iğrençliklerinizi... Bu eve girdiğiniz günden beri yaptığınız iğrençlikleri... Hizmetçinin çocuğunun da sizden olduğunu... Üstelik... üstelik benimkiyle... kardeş olacaklarını..." Bu düşünceyle öyle büyük bir acı hissetmişti ki, başını yatağına gömüp kendini kaybetmiş bir şekilde ağlamaya başladı.

Julien ne yapacağını bilemez halde öylece duruyordu. Rahip bir kez daha araya girdi: "Tamam, tamam, bu kadar üzülmeyin küçük hanım, biraz mantıklı olun."

Ayağa kalktı, yatağa yaklaştı ve nemli elini umutsuzluğa kapılan kızın alnına koydu. Bu basit temas Jeanne'ı garip bir biçimde sakinleştirmişti. Kendini uyuşmuş gibi hissediyordu. İyi gelmeye, rahatlatmaya alışmış bu güçlü elin dokunuşu gizemli bir yatışma sağlamış gibiydi.

Ayakta durmaya devam eden babacan adam, "Hanımefendi, her zaman affetmeyi bilmek lazım" dedi. "Başınıza büyük bir felaket gelmiş ama Tanrı merhametini göstermiş ve bu felaketi büyük bir mutlulukla telafi etmiş, çünkü anne olacaksınız. Bu çocuk sizin teselliniz olacak. Onun adına sizden Bay Julien'in hatasını affetmenizi rica ediyorum. Bu aranızda yeni bir bağ oluşturacak ve kocanızın gelecekteki sadakatinin garantisi olacak. Karnınızda bir parçasını taşıdığınız adamdan kalben ayrı kalabilir misiniz?"

Jeanne yorgun, bitkin, acılar içinde, ne öfkeye ne kine güç bulamaz halde cevap bile veremiyordu. Sinirleri boşalmış, farkına varmadan kesilmiş gibiydi. Artık acı bile hissedemiyordu.

Kafası allak bullak olan, ruhu uzun süreli çalkantıları kaldıramayan barones de mırıldandı: “Hadi Jeanne.”

Bunun üzerine rahip genç adamın elini aldı ve yatağın biraz daha yakınına çekerek karısının elinin üzerine koydu. Üzerine onları sonsuza dek birleştirmek ister gibi birkaç kez vurdu. Sonra vaaz veren rahip ses tonundan sıyrılıp, sonuçtan memnun bir edayla, “Hadi tamam. İnanın bana, böylesi daha iyi” dedi.

Sonra bir an için yaklaşan iki el hemen ayrıldı. Julien, Jeanne’ı öpmeye cesaret edemediğinden, kayınvalidesini alnından öptü, topuklarının üzerinde dönerek hiç de itiraz etmeyen baronun koluna girdi ve olay böyle tatlıya bağlandı, birlikte bir puro içmek üzere dışarı çıktılar.

Bunun üzerine bitkin düşen hasta, rahip ile Annecik’in fısıltıları eşliğinde uykuya daldı.

Rahip düşüncelerini açıklıyor, barones ise durmadan baş sallayarak onaylıyordu. Rahip sonunda, “Tamam o halde anlaştık. Bu kızı Barville çiftliği karşılığında kocaya verirsiniz. Koca bulma işini de ben hallederim. Şöyle temiz pak bir delikanlı! Ooo! Yirmi bin frank servetle işimiz kolay. Seçmekte bile zorlanırız.”

Barones yanaklarının üzerinde parıldayan, kaynağı çoktan kurumuş iki damla gözyaşına rağmen gülümsemeye başlamıştı.

Israr ediyordu: “Anladınız değil mi? Barville en az yirmi bin frank eder ama parayı tabii ki çocuğun üzerine yatıracağız. Anne ve babası hayatları boyunca rahat edecekler.”

Bunun üzerine rahip kalkıp Annecik’e elini uzattı: “Siz hiç rahatsız olmayın hanımefendi, rahatsız olmayın. Bir adımın ne pahasına atıldığını çok iyi bilirim ben.”

Dışarı çıkarken hastasını görmeye gelen Lison Teyze’yle karşılaştı. Lison Teyze hiçbir şey fark etmemişti. Ona bir şey söyleyen olmadığından, her zamanki gibi olan biten her şeyden habersiz kaldı.

8

Rosalie evden ayrılmıştı. Jeanne sorunlu bir gebelik dönemi yaşıyordu. İçinde anne olmak için en ufak bir istek yoktu. Yaşadığı acılar hayatla olan bağını kopartmıştı. Yaşadığı felaketlerle öğrendikleri belini bükmüş, pek de merak etmeden çocuğunun doğmasını bekliyordu.

Yavaş yavaş ilkbahar geliyordu. Çıplak ağaçlar hâlâ serin esen rüzgârların etkisiyle sallanıyor ama ilkbahar yapraklarıyla dolu çukurlardaki nemli otlar arasında sarı çuha çiçekleri kendini göstermeye başlıyordu. Kırlardan, çiftliklerin avlularından, ıslak tarlalardan coşku veren bir koku yükseliyordu. Kahverengi ağaçlardan sayısız küçük yeşil nokta baş göstermiş, güneş ışınları altında parıldıyordu.

İri yarı, güçlü bir kadın Rosalie'nin yerini almış, baronesin fazla hareket ettiremediği bacağının aralıksız, çamurlu bir iz bıraktığı uzun yürüyüş yolundaki tekdüze yürüyüşlere eşlik etmeye başlamıştı.

Bu yürüyüşlerde Babacık artık iyice ağırlaşan ve sürekli sıkıntı içinde olan Jeanne'ın koluna giriyordu. Yaklaşan doğumdan dolayı endişeli ve telaşlı olan Lison Teyze'yse, asla yaşayamayacağı bu gizemden dolayı alt üst olmuş haliyle diğer elini tutuyordu.

Saatler boyu konuşma ihtiyacı duymadan öylece yürüyorlardı. Bu süre zarfında Julien atla çevrede dolaşıyordu. Bu yeni tutku aniden dolmuştu içine.

Günlerin tekdüze gidişatını bozacak hiçbir şey olmuyordu. Baron, karısı ve vikont, nasıl olduğunu anlamasalar da Julien'in gayet iyi tanıdığı Fourville ailesine bir ziyarette bulundular. Bir diğer karşılıklı törensel ziyaret de, inziva evlerinde gizlenerek yaşamaya devam eden Briseville'lere yapıldı.

Bir öğleden sonra, saat dört sularında iki atlı, bir adamla ve karısı, şatonun ön avlusuna dört nala girerken, büyük bir heyecan içindeki Julien, Jeanne'ın odasına daldı. "Çabuk, çabuk aşağı in. Fourville'ler geldi. Komşuluklarını göstermek için geliyorlar yalnızca, durumunu biliyorlar. Benim çıktığımı ama yakında döneceğimi söyle. Güzel görünmeye çalış."

Şaşıran Jeanne aşağı indi. Solgun, acılı yüzü, coşku dolu gözleri, hiç güneş ışığı görmemişçesine mat teni ve sarı saçlarıyla oldukça güzel genç kadın, sakin bir edayla, uzun kızıl bıyıklarıyla masallardan fırlama bir devi andıran kocasını takdim etti. Sonra ekledi: “Bay de Lamare’la birçok kez görüşme fırsatı bulduk. Ne kadar rahatsız olduğunuzu duyduk ve fazla törene gerek duymadan, komşularımızı ziyaret etmeyi daha fazla geciktirmek istemedik. Zaten gördüğünüz gibi atla geldik. Ayrıca geçen günlerde annenizle baronu konuk etmekten de memnuniyet duyduk.”

Tarifsiz bir rahatlık, samimiyet ve kibarlıkla konuşuyordu. Jeanne hemen büyülendi ve hayran oldu ona. “Arkadaş olabiliriz” diye geçirdi aklından.

Kont de Fourville ise aksine salona yanlışlıkla girmiş bir ayıya benziyordu. Oturduğunda, şapkasını yanındaki sandalyeye koydu ve bir süre ellerini ne yapacağını bilemeyerek önce dizlerinin üzerine, sonra koltuğun kolluklarına koydu, sonunda parmaklarını dua eder gibi birleştirmekte karar kıldı.

O sırada birden Julien girdi içeri. Şaşıran Jeanne kocasını tanımakta güçlük çekti. Nişanlılık dönemlerindeki gibi yakışıklı, şık ve baştan çıkarıcıydı. Gelişiyle canlanmış gibi görünen kontun tüylü patilerini sıktı ve fildişi yanakları hafiften kızaran, göz kapaklarından hafif bir titreme geçen kontesin elini öptü.

Julien konuşmaya başladı. Eskiden olduğu gibi cana yakındı. Aşk okunan büyük gözleri yeniden okşar gibi bakıyordu. Daha biraz önce donuk ve kaskatı olan saçları, fırça ve parfümlü yağların etkisiyle birden yumuşak ve ışıltılı kıvrımlara kavuşmuştu.

Fourville’ler gitmek üzereyken kontes, Julien’e döndü, “Sevgili vikont, Perşembe günü bir at gezintisi yapmak ister misiniz?” diye sordu.

Julien de selam vererek geveledi: “Tabii ki hanımefendi.” Kontes, Jeanne’ın elini tuttu, sıcak ve içe işleyen bir ses ve etkileyici bir gülümsemeyle, “Ah! İyileştiğinizde üçümüz birlikte bu diyarların her köşesinde at koşturacağız. Muhteşem olacak, istersiniz değil mi?” dedi.

Zarif bir hareketle uzun ve bol eteğini topladıktan sonra bir kuş hafifliğiyle atına tırmandı, bu sırada kocası da beceriksiz bir selamdan sonra dev Normandiya atına atladı. Masallardaki yarı at yarı insan yaratıklar gibi görünüyordu.

Çitin ardına geçip gözden kaybolduklarında çok mutlu görünen Julien bağırdı: “Ne hoş insanlar! Bu insanlarla dostluk etmemiz gerek.”

Nedenini çok bilmese de Jeanne da memnundu: “Küçük kontes hayranlık uyandıran biri, onu seveceğimi hissediyorum ama kocası çok kaba görünüyor. Nerede tanıdın onları?”

Julien neşeyle ellerini ovuşturuyordu: “Briseville’lerde tesadüfen karşılaştık. Adam biraz sert görünüyor. Tutkulu bir avcı ama gerçek bir soylu.”

Akşam yemeği, eve gizemli bir mutluluk girmiş gibi neredeyse neşe içinde geçti.

Sonra Temmuz’un son günlerine kadar yeni bir şey olmadı.

Bir Salı akşamı, çınar ağacının altındaki, üzerinde iki küçük bardak ve bir şişe rakı duran tahta masanın çevresinde otururlarken, Jeanne aniden küçük bir çığlık attı ve bembeyaz kesilerek ellerini karnına götürdü. Karnına keskin bir ağrı saplanıp, hızlıca yok olmuştu.

Ama on dakika kadar sonra, biraz daha uzun süren ama daha az yakıcı başka bir sancı geldi. Jeanne eve dönmekte büyük güçlük çekti. Babası ve kocası koluna girmiş taşıyorlardı onu. Çınardan odasına kadar olan kısacık yol hiç bitmeyecekmiş gibi geldi. İstemsizce inliyor, karnındaki dayanılmaz ağırlık hissiyle sürekli oturmak, yere çökmek istiyordu.

Doğum zamanı gelmemişti. Çocuğun Eylül’de doğması bekleniyordu. Bir sorun olmasından endişelenerek arabayı hazırlattılar ve Simon Baba dörtnala doktor getirmeye gitti.

Doktor gece yarısına doğru geldi ve daha ilk bakışta erken doğum belirtilerini fark etmekte gecikmedi.

Jeanne'ın sıkıntısı yatınca biraz azalmış ama korkunç bir boğuntu hissi gelmişti. Bedeni bütün gücünü yitirmiş, ölümün gizemine ulaştığı gibi bir hisse kapılmıştı. Ölümün soluğunu, içimizi donduracak kadar yakında hissettiğimiz o anlardan birini yaşıyordu.

Oda kalabalıktı. Annecik bir koltuğa yığılmış güçlükle nefes alıyordu. Elleri titreyen baron bir oraya bir buraya koşuyor, istenilenleri getiriyor, doktora sorular soruyordu. Kendini kaybetmiş gibiydi. Julien endişeli bir suratla bir aşağı bir yukarı volta atıyor ama sakin görünüyordu. Dul Dentu görmüş geçirmiş, hiçbir şeye şaşırmayan tecrübeli kadınlara özgü bir ifadeyle yatağın ayak ucunda dikiliyordu. Hastabakıcı, ebe ve hemşire olarak doğan çocukları çekip çıkarmış, ilk çığlıklarını atmalarını sağlamış, taptaze bedenlerinden çıkan ilk suyu yıkamış, ilk kundaklarına sarmış, sonra aynı sakinlikle bu dünyadan göçenlerin son sözlerine, son soluklarına, son titreyişlerine tanıklık etmiş, onları son kez yıkamış, yıpranmış bedenlerini sirke ile ovalamış, son kez sarıp sarmalamış, sonunda doğum ve ölüme dair her türlü istenmeyen durum karşısında sarsılmaz bir aldırmazlığa kavuşmuştu.

Aşçı Ludivine ve Lison Teyze hol kapısının ardına sinmiş sessizce bekliyorlardı.

Hasta zaman zaman belli belirsiz inliyordu.

İki saat boyunca, olayın çok zaman alacağını düşündüler ama gün doğumuna yakın, ağrılar iyice şiddetlendi ve kısa sürede korkunç bir hal aldı.

Sıktığı dişlerinin arasından istemsiz çığlıklar yükselen Jeanne çocuğunu, piçini hiç acı çekmeden sorunsuzca doğuruveren, neredeyse hiç inlemeyen Rosalie'yi düşünüyordu.

Alt üst olan zavallı ruhunda sürekli kıyaslama yapıyor, bir zamanlar adil olduğuna inandığı Tanrı'yı lanetliyordu. Kaderinin haksızlıklarına ve doğrulukla iyilik öğütleyenlerin suç olarak gördüğü yalanlarına lanet ediyordu.

Bazen ağrı hiçbir şey düşünemeyecek kadar şiddetli hale geliyordu. Acı çekmekten başka şeye gücü, hali kalmıyordu.

Ağrının azaldığı dakikalarda, gözünü Julien'den alamıyordu. Bu kez başka bir acı, ruhunun acısı içini kemirerek, hizmetçisinin, bacakları arasından sarkan çocuğuyla, acımasızca karnını yırtan çocuğun kardeşiyle aynı yatağın yanına yığılışı geliyordu gözünün önüne. Hafızasında kocasının bu kızın yanındayken yaptığı hareketlerin, bakışlarının ve sözlerinin gölgeleri geçiyordu. Düşünceleri hareketlerinde kayıtlı gibiydi. Yüzünden diğeri için gösterdiği duygusuzluğun aynısı, aynı bencil erkek umursamazlığı, babalıktan rahatsız olma hali okunuyordu.

Birden öyle dehşetli bir kasılmayla, öyle korkunç bir spazmla kıvrandı ki, "Öleceğim, ölüyorum!" diye düşündü. Bunun üzerine çılgınca bir isyan duygusu, hayatını mahveden bu adama ve onu öldüren tanımadığı bu çocuğa karşı bütün ruhuyla lanetleme isteği ve tarifsiz bir nefret duydu.

Bu yükten kurtulmak için olağanüstü bir çabayla kasıldı. Birden bütün karnı boşalıvermiş gibi hissetti ve acısı yatıştı.

Hastabakıcıyla doktor üzerine eğilmiş, ustalıkla yönlendiriyorlardı onu. Sonra bir şey kaldırdılar havaya ve az sonra daha önce de duyduğu boğuk bir ses ürpermesine neden oldu: Yeni doğan bebeğin bu küçük acılı çığlığı, bu tiz viyaklaması ruhuna, kalbine, bütün zavallı bitkin bedenine işledi ve bilinçsiz bir hareketle kollarını ona doğru uzatmak istedi.

Bu, sevince doğru yeni bir yolculuk, yepyeni bir mutluluğa doğru yapılan bir hamle oldu. Bir saniye içinde kendini kurtulmuş, sakinleşmiş, mutlu, hiç olmadığı kadar mutlu halde buldu. Kalbi ve bedeni yeniden canlanıyor, anneliğini hissediyordu!

Çocuğunu tanımak istedi! Çok erken doğduğundan ne saçları ne tırnakları vardı ama bu minicik yaratığın kımıldadığını, ağzını açtığını, viyakladığını görünce, yüzünü buruşturan bu kırış kırış, eciş bücüş canlıya dokunduğunda, karşı konmaz bir mutluluğa kapılarak kurtulduğunu, artık her türlü umutsuzluğa karşı koruma altında olduğunu, karşılıksız seveceği bir varlıkla karşı karşıya olduğunu hissetti.

Bundan sonra tek bir düşüncesi vardı artık: Çocuğu. Aşkında yaşadığı hayal kırıklığı, boşa çıkan umutları ölçüsünde birden coşkulu, takıntılı bir anneye dönüştü. Beşiğin hep yatağının yanında kalmasını istiyordu, ayağa kalkabildiği andan itibaren bütün gün pencerenin önünde oturmaya ve bir yandan da hafif hafif beşik sallamaya başladı.

Bebeğin sütannesini bile kıskanıyordu. Küçük yaratık acıktığında kollarını mavi damarları çıkan koca memesine uzatıyor, kahverengi ve büzüşmüş ucunu dudakları arasına alıyordu. Jeanne bembeyaz kesilmiş halde titreyerek seyrediyordu güçlü, sakin köylü kadını. Bir yandan da oğlunu çekip almak ve aç gözlülükle yapıştığı memeye vurmak, tırnaklarıyla onu parçalamak istiyordu.

Sonra bebeğinin iç çamaşırlarını soylu bir zarafetle süslemek için bizzat işlemeler yapmak istedi. Oğlunu dantellere boğdu, muhteşem başlıklarla süsledi. Bundan başka hiçbir şeyden konuşmaya yanaşmıyor, çok güzel olduğunu düşündüğü bir kundak bezi, bir önlük ya da kurdeleyi göstermek için konuşmaları bölüyor, çevresinde söylenen hiçbir şeyi dinlemiyor, daha iyi görmek için havaya kaldırdığı bir kumaş parçasını bir o tarafına bir bu tarafına çeviriyor, sonra birden, “Bunun ona yakışacağından emin misiniz?” diye soruyordu.

Baron ve Annecik bu büyük tutkuyu gülümseyerek seyrediyorlardı ama alışkanlıkları alt üst olan, bu zırlayıp duran, mutlak hâkim hükümdarın gelişinden beri evdeki hâkimiyeti azalan Julien, evdeki yerini çalan bu erkek parçasını bilinç dışında kıskanıyor, sabırsızlık ve öfkeyle sürekli olarak, “Velediyle insanın içini sıkıyor!” diye homurdanıyordu.

Jeanne sonunda bu aşka o kadar kapıldı ki, gecelerini küçüğün uyuyuşunu izlemek için beşiğin başında oturarak geçirmeye başladı. Bu tutkulu ve hastalıklı seyirden bitkin düşmekle birlikte, ara vermeye yanaşmıyor, gitgide eriyor, zayıf düşüyordu. Öksürmeye başlamıştı, bunun üzerine doktor anneyi oğlundan ayırmalarını emretti.

Jeanne kızdı, ağladı, yalvardı ama yakarışlarına kulak asmadılar. Bebek her gece sütannesinin yanına verilmeye başlandı. Bunun üzerine annesi her gece çıplak ayaklarla gidip, bebeği huzur içinde uyuyor mu, rüya görüyor

mu, bir şeye ihtiyacı var mı diye bakmak için kulağını kapı kilidine yapıştırmaya başladı.

Bir kez Fourville'lerde akşam yemeğinden geç dönen Julien tarafından burada yakalandı. Bunun üzerine yatmaya zorlamak için geceleri odasına kilitlenmeye başlandı.

Vaftiz töreni Ağustos sonuna doğru yapıldı. Vaftiz babası baron, annesi ise Lison Teyze oldu. Bebeğe Pierre-Simon-Paul adları verildi. Gündelik hayatta Paul adının kullanılmasında karar kılındı.

Eylül'ün ilk günlerinde, Lison Teyze sessiz sedasız çıkıp gitti. Yokluğu da varlığı gibi fark edilmedi.

Bir akşam, yemekten sonra, rahip çıkageldi. Bir sır saklıyor gibi sıkıntılıydı. Bir süre havadan sudan konuştuktan sonra, baronesle kocasına birkaç dakika yalnız görüşmek istediğini bildirdi.

Üçü birlikte, ağır adımlarla yürüyüş yolunun sonuna kadar ilerlediler. Hararetli bir konuşma içindeydiler. Jeanne ile yalnız kalan Julien bu gizemli havaya şaşırmış, endişelenmiş, tedirgin olmuştu.

İzin isteyen rahibe eşlik etmeyi teklif etti ve akşam çanları çalan kiliseye doğru gözden kayboldular.

Hava serin, hatta soğuktu. Çok geçmeden salona girdiler. Herkes biraz kestiriyordu ki, birden kıpkırmızı kesilmiş bir yüz ve kızgın bir ifadeyle Julien içeri daldı.

Daha kapıda, Jeanne'ın orada olduğunu düşünmeden, kayınvalidesi ve kayınpederine, "Siz delirdiniz mi Tanrı aşkına? O kıza yirmi bin frank bağışlanır mı?" diye bağırdı.

O kadar şaşırmışlardı ki kimse cevap veremedi. Julien avazı çıktığı kadar bağırmaya devam ediyordu: "Bu kadar da aptal olunmaz ki! Bize tek metelik bırakmaya niyetiniz yok galiba!"

Bunun üzerine soğukkanlılığını yitiren baron onu durdurmak istedi: “Susun! Karınızın önünde konuştuğunuzu hatırlamaya çalışın.”

Ama Julien sinirden tepiniyordu: “Umurumda değilse ne olacak? Neler olup bittiğini zaten biliyor. Bu onu da etkileyecek bir hırsızlık.”

Donup kalan Jeanne anlamadan bakıyordu. Kekeledi: “Neler oluyor?”

Bunun üzerine Julien ona döndü ve umutla bekledikleri bir mirastan yoksun bırakılan ortağı gibi konuşmaya başladı. Rosalie’yi evlendirmek için kurulan komployu, bunun için en az yirmi bin frank eden Barville arazisinin bağışlanacağını bir çırpıda anlatıverdi. Sürekli, “Ailen delirmiş olmalı sevgilim, kapatılmaları lazım! Yirmi bin frank! Yirmi bin frank! Akıllarını yitirmiş olmalılar! Bir piç için yirmi bin frank!”

Jeanne herhangi bir heyecan ya da öfke belirtisi göstermeden, sakinliğine kendisi bile şaşırarak dinliyordu anlatılanları. Çocuğu dışında hiçbir şey ilgilendirmiyordu artık onu.

Baron şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemiyordu. Sonunda patladı, ayağını yere vurarak bağırmaya başladı: “Ağzınızdan çıkanı kulağınız duysun. Sözleriniz katlanılır gibi değil. Evlenmeden çocuk doğuran bu kıza gelir vakfetmek zorunda kalmamız kimin suçuydu? Çocuk kimin? Şimdi de onu kaderine mi terk etmek istiyorsunuz?”

Baronun şiddeti karşısında şaşıran Julien gözlerini dikmiş ona bakıyordu. Sonunda daha ölçülü bir tondan devam etti: “İyi ama bin beş yüz frank yeterdi. Bunların hepsi evlenmeden çocuk doğuruyor. Ha bir eksik ha bir fazla, ne fark eder? Yirmi bin frank değerinde bir çiftliği bağışlamak bize bırakacağınız mirası azaltmak dışında, olup bitenleri herkese ilan etmek olacak. En azından adımızı ve konumumuzu göz önünde bulundursaydınız.”

Haklılığından ve açıklamalarının mantıklılığından güç alan bir adam gibi son derece ciddi bir sesle konuşuyordu. Beklemediği bu sözler karşısında allak bullak olan baron ne diyeceğini bilmeden karşısında dikiliyordu. Bunun üzerine Julien avantajlı duruma geçtiğini anlayarak asıl niyetini açıkladı: “Neyse ki henüz hiçbir şey için geç değil. Evlendirileceği adamı

tanıyorum, yürekli bir delikanlı. Onunla konuşup işleri yoluna koyabiliriz. Bu işi ben hallederim.”

Kimsenin ses çıkarmamasından mutlu olmuş, bunu bir onay gibi algılayarak, tartışmanın uzaması endişesiyle hemen çıkıp gitmişti.

Julien gözden kaybolur kaybolmaz baron şaşkınlık içinde titreyerek bağırmaya başladı: “Aaa... Bu kadarı da fazla! Çok fazla!”

Jeanne gözlerini babasının dehşet içindeki yüzüne kaldırarak birdenbire gülmeye başladı. Bir zamanlar komik bir olaya şahit olduğunda koyuverdiği keyifli kahkahalarıydı bunlar.

Sürekli, “Baba, baba, yirmi bin frankı nasıl söylediğini işittin mi?” diye tekrarlıyordu.

Neşesi de gözyaşları kadar çabuk harekete geçen Annecik, damadının öfkeden kudurmuş halini, onları aşağılayan sözlerini, kendisi tarafından baştan çıkarılmış bir kıza zaten kendisine ait olmayan bir paranın bağışlanmasını şiddetle reddedişini hatırlayıp, Jeanne’ın iyi kalpliliğinden bir kez daha mutluluk duyarak gözlerini yaşlarla dolduran o patlamalı kahkahalarıyla sarsılmaya başladı. Bunun üzerine baron da salgına katıldı, üçü birlikte, geçmişteki güzel günlerde olduğu gibi karınlarına ağrılar saplanana kadar güldüler.

Biraz sakinleştiklerinde Jeanne şaşkınlığını ifade etti: “Garip değil mi, bütün bunlar beni etkilemiyor artık. Onu bir yabancı gibi algılıyorum. Karısı olduğuma bile inanamıyorum. Görüyorsunuz onun... onun... onun nezaketsizlikleri bile eğlendiriyor beni.”

Nedenini çok da bilmeden birbirlerine sarıldılar. Kalpleri sevgiyle dolmuş, gülümsüyorlardı.

İki gün kadar sonra, öğle yemeğinden kalkan Julien atla gezintiye çıktığında, yirmi iki yirmi beş yaşlarında, düzgün ütülenmiş, düğmeleri boynuna kadar iliklenmiş, kolları kabarık yepyeni bir mavi gömlek giymiş iri yarı bir delikanlı, sabahtan beri orada bekliyormuş gibi gizlice çitleri aşıp içeri girdi, Couillard çiftliği boyunca sessizce ilerledi, şatonun arkasından

dolaştı ve şüpheli adımlarla çınarın altında oturmakta olan barona ve iki kadına yaklaştı.

Onu fark ettiklerinde kasketini çıkardı ve sıkıntılı bir yüz ifadesiyle selam vererek yaklaşmaya devam etti.

Sesini işitebilecekleri kadar yakına geldiğinde karmakarışık bir şeyler gevelemeye başladı: “Hizmetçiniz, Sayın Baron, bayan ve yanındaki.” Sonra ona kimse cevap vermeyince kendini tanıttı: “ Désiré Lecoq benim.”

Bu ad da onlara bir şey ifade etmiyordu. Baron sordu: “Ne istiyorsunuz?”

Bunun üzerine delikanlı durumunu açıklama zorunluluğu karşısında iyiden iyiye eğretileşti. Başını yere eğip, ara sıra gözlerini şatonun çatısına kaldırarak, kasketi elinde gevelemeye başladı: “Rahip bana olayla ilgili birkaç söz etti...” Sonra fazla ileri gitme ve bu işten sağlayacağı kazancı tehlikeye atma endişesiyle sustu.

Baron anlamamış, sormaya devam ediyordu: “Hangi olay? Ben bilmiyorum.”

Bunun üzerine öteki, sesini iyice alçaltarak açıkladı: “Hizmetçiniz.... Rosalie’nin çeyizi meselesi.”

Konuyu anlayan Jeanne ayağa kalktı ve bebeği kollarında uzaklaştı. Baron, “Oturun!” diyerek kızının kalktığı sandalyeyi işaret etti.

Köylü, “Siz dürüst bir insansınız” diye mırıldanarak oturdu. Sonra söyleyecek başka sözü yokmuş gibi beklemeye başladı. Oldukça uzun bir sessizliğin ardından, nihayet konuşmaya karar verdi ve bakışlarını masmavi gökyüzüne kaldırarak: “Bu mevsim için hava güzel sayılır. Ekinler için iyi olacak” dedi. Yeniden sustu.

Baron sabırsızlanıyordu, aniden kuru bir ifadeyle asıl soruyu sordu: “Peki, Rosalie’yle evlenecek kişi siz misiniz?”

Delikanlı tekrar endişeli bir tavır takındı. Normandiyalı kurnazlığı işe yaramamıştı. Savunmaya geçip, daha canlı bir sesle cevap verdi: “Duruma

göre, belki evet, belki hayır. Duruma göre.”

Baron bu kararsızlıktan rahatsız olmuştu: “Lanet olsun! Doğru dürüst cevap verin: Buraya bunun için geldiniz değil mi? Evet mi hayır mı?”

Ne yapacağını bilemeyen adam gözlerini yerden kaldıramıyordu: “Rahibin söyledikleri doğruysa onu alırım, Bay Julien’in söyledikleri doğruysa almam” dedi.

“Bay Julien ne dedi size?”

“Bay Julien bin beş yüz frank alacağımı söyledi, oysa rahip yirmi bin franktan söz etmişti. Yirmi bin frank için evlenirim ama bin beş yüz frank için istemem.”

O ana kadar koltuğuna gömülüp kalan barones köylünün sıkıntı içindeki hali karşısında sessiz sessiz gülmeye başladı. Köylü memnuniyetsiz bir ifadeyle, göz ucuyla ona bakıyor, kadının neşesine bir anlam veremeden bekliyordu.

Bu pazarlıktan rahatsız olan baron kısa kesti: “Rahibe Barville Çiftliği’ni alacağınızı söyledim. Çiftlik yaşadığınız sürece sizin olacak, sonra çocuğa miras kalacak. Çiftlik yirmi bin frank değerindedir. Benim söyleyeceklerim bu kadar. Evet mi hayır mı?”

Adam çekingen ama memnun gülümsedi ve birden çenesi düştü: “Oh! Bu durumda hayır demem. Beni rahatsız eden konu buydu. Rahip olaydan söz ettiğinde hemen evet dedim, anlaştık, kendi kendime ben Sayın Baron’u memnun edersem, o da karşılığını verecektir diyordum. Doğru değil mi? İnsan iyilik yaparsa iyilik bulur. Karşılığını her zaman alır. Ama Bay Julien beni görmeye geldi, bin beş yüz franktan söz etti. Bana, ‘Had bilmek lazım’ dedi. Size bunu söylemek için gelmedim, size güveniyordum ama işin aslını öğrenmek istedim. Sıkı dostluklar iyi anlaşmalardan doğar ancak, değil mi Sayın Baron?..”

Adamı durdurmak gerekiyordu. Baron sordu: “Ne zaman evlenmeyi düşünüyorsunuz?”

Bunun üzerine adam aniden çekingenleşti, utanmaya başladı. Sonunda tereddüt içinde: “Bana bir belge verecek misiniz?”

Bu kez baron kızdı: “Allah belanı versin! Evlilik cüzdanınız olacak ya! Ondan iyi belge mi olur?”

Köylü ısrar etti: “Ama bu arada bir anlaşma imzalayabiliriz, hayatta ne olacağı belli olmaz.”

Baron konuşmaya son vermek için ayağa kalktı: “Evet ya da hayır cevabınızı bekliyorum, hem de hemen. İstemiyorsanız söyleyin, başka bir aday daha var” dedi.

Bir rakip korkusu kurnaz Normandiyalı’yı çılgına çevirdi. Kararını hemen verdi ve inek satın aldığı zamanlarda yaptığı gibi elini uzattı: “Tokalaşalım Sayın Baron, anlaştık. Couillon’un sözü sözdür.”

Baron adamın elini sıktıktan sonra seslendi: “Ludivine!” Aşçı pencereden başını uzattı: “Bir şişe şarap getir bize.” Yapılan anlaşmayı ıslatmak için kadeh tokuşturdular. Sonunda delikanlı neşeli adımlarla uzaklaştı.

Bu ziyaretten Julien’e söz edilmedi. Sözleşme büyük bir gizlilikle hazırlandı ve kâğıtların hazır olmasını takip eden ilk Pazartesi sabahı düğün gerçekleşti.

Kilisede, yeni evli çiftin arkasından yürüyen bir komşu, servet sözünün güvencesi olan bebeği taşıyordu. Bölgede kimse olaya şaşırmadı. Aksine, Désiré Lecoq’a imreniyorlardı. Doğuştan şanslı olduğundan, hep dört ayak üstüne düştüğünden söz ediyorlardı.

Julien bir gün kayınvalidesi ve kayınpederinin Peuples’de geçirdikleri süreyi kısa kesmelerine neden olan korkunç bir olay çıkardı. Jeanne gidişlerinden çok büyük bir üzüntü duymamıştı çünkü Paul artık onun için bitmek tükenmek bilmeyen bir mutluluk kaynağı haline gelmişti.

9

Jeanne doğumun etkilerini üzerinden tamamen atmıştı. Fourville'lere ziyarette bulunmaya ve Marki de Coutelier'yle tanışmaya karar verdiler.

Julien bir açık artırmada yeni bir araba almıştı. Tek at gerektiren bu faytonla ayda iki kez çıkmaları mümkün olacaktı.

Güneşli bir aralık gününde arabayı hazırlatıp, Normandiya kırlarındaki iki saatlik yolculuktan sonra, iki yamacı ağaçlarla kaplı, etekleri tarıma açılmış küçük bir vadiden aşağı inmeye başladılar.

Ekili alanlar kısa bir süre sonra yerini çayırlara ve çayırlar da yerini mevsim dolayısıyla kurumuş, sarı kurdelalara benzemiş, her sallanışında hışırtılar yayan uzun sazlıklara bıraktı.

Vadideki keskin bir dönüşün ardından ağaçlık bir yamacın eteğindeki Vrilette Şatosu kendini gösterdi. Şatonun diğer tarafında vadinin yamacına tırmanan yüksek bir çam ormanının kıyısında sona eren büyük bir göl bulunuyordu.

Arduazlarla süslü kulelerin ortasında yükselen, aynı döneme ait briket duvarlı zarif bir yapının ardında uzanan ön avluya girebilmek için bir çekme köprüden geçmek ve geniş bir XIII. Louis kemerini aşmak zorunda kaldılar.

Julien, her yanını bildiği şatoyu oluşturan yapıları tanıtıyordu Jeanne'a. Hayranlığını dile getiriyor, güzelliğini övüyordu: “Şu kemere bak! Nasıl da görkemli değil mi? Evin yüzü göz alabildiğine göl manzaralı, suya kadar inen çok büyük bir rıhtımı var ve basamakların hemen altında dört kayık bağlı duruyor, ikisi kont ikisi kontes için her zaman hazır bekliyor. Burası tamamen yabani bir bölge. Kont çevrede avlanmaya bayılıyor. Tam da asillere yaraşır bir ev.”

Giriş kapısı açıktı. Solgun kontes ziyaretçilerinin karşısına, daha önceki binici eteğine benzeyen uzun bir elbiseyle çıktı. Kontun evinde yaşamak için doğmuştu sanki. Gölün hanımefendisi gibiydi.

Salonun sekiz penceresinden dördü göle, diğer dördü tam karşısındaki yamaca tırmanan loş çam ormanına bakıyordu.

Yeşilliklerin siyaha yakın tonları gölün derin, ürkütücü ve kasvetli görünmesine neden oluyordu. Rüzgâr estiğinde ağaçlardan yükselen uğultu bataklığın sesi gibiydi.

Kontes çocukluklarından beri dostuymuş gibi Jeanne’ın iki elini birden yakaladı ve hemen yanı başındaki tabureye oturttu. Bu sırada beş aydan beri her türlü nezaketi bir kenara bırakan Julien sanki yeniden doğuyor, tatlı ve samimi bir edayla hal hatır soruyor, gülümsüyordu.

Kontesle yaptıkları at gezintilerinden söz ediyorlardı. Kontes, Julien’in ata biniş biçimiyle dalga geçerek onu “Ayağı Sürçen Süvari” diye çağırıyor, Julien ise ona gülerek “Amazon Kraliçesi” diye cevap veriyordu. Pencerenin yakınlarından gelen bir tüfek sesi Jeanne’ın küçük bir çığlık atmasına neden oldu. Bu, bağırtlak avına çıkmış konttu.

Bunun üzerine kontes kocasına seslendi. Kürek sesleri, kayığın taşa çarpma sesi duyuldu ve dev kont, ayağında botları, ardında en az onun kadar kızıl, sırılsıklam iki köpekle göründü. Köpekler hemen kapının önündeki halıya kıvrılıp yattılar.

Kendi evinde hiç de tedirgin görünmüyordu kont. Üstelik misafirlerini görmekten memnun olmuştu. Ateşe odun attırdı, Madeira şarabı ve bisküviler getirtti, sonra aniden bağırdı: “Tamam, akşam yemeğinde bizdesiniz, itiraz istemem.” Çocuğunu bir türlü aklından çıkaramayan Jeanne teklifi reddettiyse de kont ısrar etti, Jeanne kabul etmemekte direnince, Julien sinirlendiğini belirten sert bir işaret yaptı. Bunun üzerine Jeanne kocasının kötücül ve kavgacı mizacını uyandırmaktan korkarak, Paul’ü ertesi günden önce göremeyeceği fikrinin işkencesi içinde daveti kabul ettiğini bildirdi.

Öğleden sonra keyifli geçti. Yakınlardaki kaynakları gezmeye gittiler. Sürekli fokurdayan sularıyla hareketlenen duru bir su birikintisi, yosunlu bir kayanın eteğinde ışıldıyordu. Sonra kayıkla kuru sazlar ormanı içinde açılan yollarda gezdiler. Burunları sürekli havada duran iki köpeği arasında oturan kont kürek çekiyordu. Küreklere her yüklenişinde büyük kayık havalanıyor

ve ileri atılıyordu. Jeanne ara sıra elini soğuk suya daldırıyor, parmaklarından kalbine akan serinliğin keyfini çıkarıyordu. Kayığın arka tarafında oturan Julien ve şallara sarınmış kontes mutluluktan ne diyeceğini bilemeyen keyifli insanların engelleyemedikleri tarzda sürekli gülümsüyorlardı.

Akşam uzun süren dondurucu esintilerle geliyor, kuru sazlar arasından kuzey rüzgârı esiyordu. Güneş çamların ardında gözden kaybolmuştu. Küçük ama tuhaf biçimli bulutlarla bezeli lal rengi gökyüzü, soğuğu gözle görülür kılıyordu.

Dev bir ateşin yandığı geniş salona döndüler. Kapıdan girer girmez içlerini bir sıcaklık kapladı. Bunun üzerine neşelenen kont, karısını atletik kollarına aldı ve çocuk gibi ağız hizasına kaldırarak hayatından memnun adamlara yaraşır iki koca öpücük kondurdu. Jeanne, bıyıklarına bakınca masallardaki devleri çağrıştıran bu babacan devi gülümseyerek izliyor, “Dış görünüşe bakıp ne çok aldanıyoruz” diye düşünüyordu. Bunun üzerine neredeyse istemsiz bir biçimde bakışlarını Julien’e çevirdi ve kapının eşiğinde, ürkütücü beyazlıkta bir yüzle, gözleri konta çakılı kalakaldığını gördü. Endişe içinde kocasına yaklaştı ve alçak bir sesle, “Hasta mısın? Neyin var?” diye sordu. Kocası öfkeli bir tonla cevap verdi: “Hiç. Beni rahat bırak. Yalnızca üşüdüm.”

Yemek odasına geçtiklerinde kont gidip köpeklerini içeri almak için izin istedi ve az sonra sahiplerinin hemen arkasına, biri sağa biri sola yerleşmeye alışmış köpekleriyle geri geldi. Kont ara sıra onlara da birkaç parça yiyecek veriyor, ipeksi uzun kulaklarını okşuyordu. Köpekler başlarını uzanıyor, kuyruklarını sallıyor, mutlulukla titriyorlardı.

Akşam yemeği sonrasında Jeanne ve Julien gitmeye hazırlanırken, Bay de Fourville meşaleyle balık avını göstermek istediğinden gitmelerine izin vermedi.

Kontesle birlikte göle inen basamaklarda beklemelerini rica etti. Bir atmaca ve elinde meşale taşıyan bir uşakla birlikte kayığına bindi. Gece altın yıldızlarla bezeli gökyüzü altında aydınlıktı ama soğuk ısırıyordu.

Meşale suyun üzerinde hareketli yansımalar yaratıyor, sazlar üzerinde dans eden ışıklar yayıyor, çam ağaçlarından oluşan dev perdeyi aydınlatıyordu. Birden, kayık döndü ve ağaçlığın aydınlanan yüzünde masallardan fırlama devasa bir gölge, bir insan gölgesi belirdi. Başı ağaçların da üzerinde yükseliyor, gökyüzünde kayboluyor, ayakları gölde yitiyordu. Sonra ölçüsüz büyüklükteki varlık gökyüzündeki yıldızları toplayacakmış gibi kollarını kaldırdı. Bu devasa kollar aniden yükseldi ve indi, hemen ardından suyun üzerinden bir çarpma sesi duyuldu.

Kayık yavaşça kendi etrafında döndü, dönerken ışığın aydınlattığı olağanüstü yaratık orman boyunca dolaşıyor gibiydi. Sonra görünmez ufka daldı ve birden şatonun ön cephesinde kendine özgü hareketleriyle daha net ortaya çıktı.

Ardından kontun gür sesi işitildi: “Gilberte, sekiz etti!”

Bağırtkanlar suda çırpınıyordu. Devasa gölge şimdi duvar üzerinde hareketsiz duruyordu ama boyutu ve etkisi gitgide azalıyordu. Başı aşağı inmeye, bedeni zayıflamaya başlamıştı. Bay de Fourville arkasında meşaleyi taşıyan uşağı olduğu halde rıhtım basamaklarını çıktığında, Jeanne onun iriliği karşısında büyülenmiş, bütün hareketlerini kaçırmadan takip ediyordu.

Filesinin içinde sekiz koca balık çırpınıyordu.

Jeanne ve Julien mantolarına ve onlara verilen örtülere sarılmış halde yola koyulduklarında, Jeanne farkında olmadan, “Amma da yürekli adam bizim dev!” dedi. Arabayı süren Julien cevap verdi: “Evet ama her zaman gerektiği gibi davranamıyor.”

Sekiz gün sonra, o bölgenin en soylu ailesi olarak bilinen Coutelier’lerin ziyaretine gittiler. Onlara ait Reminil arazisi Cany kasabasının en büyük arazisiydi. XIV. Louis stilinde inşa edilen yeni şato duvarlarla çevrili muhteşem bir parkın içine gizlenmişti. Bir tepenin üzerinde eski şatonun kalıntıları vardı. Üniformalı uşaklar konukları büyük ve etkileyici bir salona aldılar. Tam ortada, Sèvre işi dev bir sütun ve kaidesinde bir kristal tabakası ile korunan, kralın kendi el yazısıyla kaleme aldığı, Marki Léopold-Hervé-

Joseph-Germer de Varneville, de Rollebosc de Coutelier'i hükümdarın bu bağışını kabul etmeye davet eden mektubu görülüyordu.

Jeanne ve Julien kraldan gelen bu hediyeyi inceledikleri sırada marki ve markiz içeri girdi. Yüzü pudralı kadın ancak gerektiği ölçüde sıcaktı ve mütevazı görünmeye çaba gösteriyordu. Başının üzerindeki dimdik beyaz saçlarıyla azametli bir adam olan marki hareketlerine, sesine ve tavırlarına önemli bir adamın üstten tavrını katıyordu.

Ruhları, duyguları ve sözleri her zaman oyun içeren etiketli insanlardı bunlar.

Sözlerinin cevaplarını beklemiyor, umursamaz bir edayla gülümsüyor, çevredeki küçük soyluları nezaketle kabul etmek gibi doğuştan gelen görevlerini yerine getirir gibi görünüyorlardı.

Kasılıp kalan Jeanne ve Julien daha fazla kalmak istemiyor ama nasıl kalkacaklarını da bilemiyorlardı. Markiz çekilmelerine izin veren nazik bir kraliçe gibi, konuşmayı keserek, doğal bir davranışla ziyaretlerine bizzat son verdi.

Dönüş yolunda Julien, "İstersen ziyaretleri burada keselim, Fourvilleler benim için yeterli" dedi. Jeanne da aynı fikirdeydi.

Aralık ayı ağır geçiyordu. Yılın sonunda karanlık, boğucu bir dehliz gibiydi. Bir önceki yıl olduğu gibi iç mekânlarda kapalı bir hayat başladı. Yine de Jeanne, Julien'in endişeli ve mutsuz bir ifadeyle göz ucuyla baktığı Paul'le meşgul olduğundan hiç sıkılmıyordu.

Kadınların çocukları için hissettikleri şefkat krizleriyle okşadığı oğlunu kollarında tutup babasına gösteriyor ve "Öp şunu, gören de sevmediğini sanacak" diyordu. Julien yüzünde keyifsiz bir ifade, dudaklarının ucuyla öpüyor, sürekli hareket eden, çırpınan küçük ellere yakalanmamak için bütün bedeniyle bir daire çizerek alnını kaçırıyor, sonra aniden çekip gidiyordu. Sanki duyduğu iğrenme oradan acilen kaçmasına neden oluyordu.

Belediye Başkanı, doktor ve rahip zaman zaman yemeğe geliyordu. Kendileri de gitgide daha çok bağlandıkları Fourville'leri ziyarete gidiyorlardı.

Kont, Paul'e tapıyor gibi görünüyordu. Ziyaretleri süresince, gerekirse bütün bir öğleden sonra kucağında oturtuyordu çocuğu. O devasa elleriyle büyük bir özenle tutuyor, uzun bıyıklarının ucuyla burnunu gıdıklıyor, sonra annelere özgü tutkulu hareketlerle sarılıp öpüyordu. Çocuksuz evliliğinden dolayı sürekli acı içindeydi.

Mart ayı aydınlık, kuru, hatta yumuşak geçti. Kontes Gilberte, dördünün birlikte çıkacakları at gezintilerinden söz etmeye başlamıştı yeniden. Birbirinin aynı, tekdüze, uzun akşamlardan, uzun gecelerden, uzun günlerden sıkılan Jeanne bu projelere memnuniyetle razı oluyordu. Nihayet bir hafta uğraşarak kendi amazonunu dikti.

Sonra keşif gezilerine başladılar. Hep ikili gruplar halinde ilerliyorlardı. Kontes ve Julien önden gidiyor, kont ve Jeanne yüz adım arkalarından geliyordu. Kontla iki dost gibi tatlı sohbetler ediyorlardı, çünkü dürüst mizaçları, mütevazı kalpleriyle iyi dost olmuşlardı. Ötekilerse genellikle fısıltıyla konuşuyor, bazen patlamalı kahkahalar atıyor, gözleri ağızlarıyla ifade edemedikleri şeyler söylüyormuşçasına birbirlerine kaçamak bakışlar fırlatıyorlardı. Ara sıra aniden kaçıp uzaklaşma, çok uzaklara gitme isteğiyle dört nala kaçıp gidiyorlardı.

Bir süre sonra Gilberte tedirgin görünmeye başladı. Zaman zaman rüzgârın taşıdığı tiz sesi arkadan gelen iki sürücünün kulaklarına kadar ulaşıyordu. Böyle zamanlarda kont gülümseyerek Jeanne'a, "Karımın her zaman sağından kalktığı söylenemez" diyordu.

Bir akşam dönüş yolunda, kontes kısrağına sürekli vurup, sert hareketlerle gemini çekiştirirken, Julien'in, "Dikkat edin, dikkat edin, atacak sizi üzerinden" dediğini işittiler. Kadın cevap verdi: "Olsun! Sizi ilgilendirmez!" Sesi o kadar net ve sertti ki, açıkça duyulan sözleri havada asılı kalmış gibi bütün köyün üzerinde çınladı.

At şaha kalkıyor, çifteler savuruyor, kişniyordu. Kont birden endişe içinde ciğerlerinin bütün gücüyle bağırdı: "Gilberte dikkat et!" Bunun üzerine

karısı, kadınlara özgü o kimsenin karşı koyamayacağı öfkelerden birine kapılarak kamçısını zaten deliye dönmüş hayvanın iki kulağı arasına indirdi, at bir kez daha şaha kalktı ve iki ön ayağını havada salladıktan sonra, inanılmaz bir sıçrayışla ileri atıldı ve bacaklarını ardına kadar açarak önlerindeki çayırlıkta koşmaya başladı.

Önce ilk düzlüğü geçti, ardından sürülü tarlalara daldı, nemli ve kaygan topraktan bile toz kaldırıyordu. O kadar hızlı koşuyordu ki, binicisi ve amazonu güçlükle seçiliyordu.

Şaşkınlıktan olduğu yerde kalakalan Julien yalnızca umutsuzca “Madam, Madam!” diye bağırabilmişti.

Ama kont bir şeyler homurdanarak atının üzerinde eğildi ve bütün bedeniyle ileri atılmasını sağladı. Atını öyle bir edayla teşvik ediyor, coşturuyor, sesiyle, hareketleriyle ve mahmuzuyla öylesine delirtiyordu ki, bu dev süvari o ağır hayvanı uylukları arasında taşıyor, uçması için havalandırıyor gibi görünüyordu. Hayal edilemeyecek bir hızla, yolları yutarcasına dümdüz ilerliyorlardı. Jeanne kadınla kocasını ufukta birbiri ardında gözden kaybolan, buharlaşıp giden iki kuş gibi, uzaklarda bir siluet halinde kaçıp küçülür, silinir, gözden kaybolurken izledi.

Bu sırada Julien deliye dönmüş halde ama ağır adımlarla yaklaştı. “Bugün delirmiş gibiydi” dedi.

Sonra çayırların kıvrımlarında yok olan arkadaşlarının arkasından yola koyuldular.

On beş dakika kadar sonra arkadaşlarının geri döndüğünü fark ettiler. Çok geçmeden tekrar buluşmuşlardı.

Kıpkırmızı kesilen, ter içinde kalan kont memnun bir ifadeyle gülüyordu. Zafer kazanmış komutan edasıyla karısının huysuzluğu henüz geçmeyen atının gemini elinden bırakmıyordu. Kadının acılı, kasılıp kalmış yüzü solgundu. Bayılacakmış gibi bir eliyle kocasının omzundan destek alıyordu.

Jeanne o gün kontun karısını çılgınca sevdiğini anladı.

Kontes sonraki bir ay boyunca hiç olmadığı kadar neşeli göründü. Peuples'e daha sık geliyor, sürekli gülüyor, ani şefkat gösterileriyle Jeanne'a sarılıp sarılıp öpüyordu. Hayatında gizemli bir mutluluk vardı sanki. Onun kadar mutlu olan kocası gözünü bir an bile üzerinden ayırmıyor, daha da artan bir tutkuyla her an ya eline ya elbisesine dokunmaya çalışıyordu.

Bir akşam Jeanne'a, "Şu anda çok mutluyuz. Gilberte hiç bu kadar sevecen olmamıştı. Artık hiç huysuzluk etmiyor, öfkelenmiyor. Beni sevdiğini hissediyorum. Aslında bugüne kadar pek de emin değildim" dedi.

Julien de değişmişti, daha neşeliydi. Tahammülsüzlükleri geçmişti. İki ailenin dostluğu her iki tarafa da huzur ve neşe getirmiş gibiydi.

İlkbahar her zamankinden daha erken geldi, üstelik daha sıcaktı.

Yumuşak sabahlardan sakin ve ılık akşamlara, güneş bütün yeryüzünü filizlere boğuyordu. Bütün tohumlar aynı anda ve bütün güçleriyle açılmıştı, doğanın karşı konulmaz canlılığı, yeniden doğmak konusundaki büyük isteği böyle özel yıllarda dünyanın gençleştiğine inandıracak düzeyde oluyordu.

Jeanne çevresindeki bu coşkudan dolayı kendini allak bullak hissediyordu. Çimenlerin arasında gördüğü küçücük bir çiçek karşısında tatlı bir melankoliye kapılıyor, hayallere dalıp keyifli saatler geçiriyordu.

Sonunda kendini aşklarının ilk günlerindeki yürek sızlatan anılarla dopdolu buldu. Hayır, kalbi Julien'e karşı yeni bir aşkla dolmuyordu, bu bitmişti, sonsuza dek bitmişti ama tatlı esintilerin okşadığı, ilkbahar kokularının dolduğu bedeni nereden geldiği belli olmayan, şefkatli çağrılara cevap veriyor gibiydi.

Yalnız kalmaktan, kendini güneşin sıcaklığına teslim etmekten zevk alıyor, düşünmesine zaman bırakmayan duygular, belli belirsiz hazlar ve mutlulukların birbirini izleyişinin keyfini çıkarıyordu.

Bir sabah yine böyle aylak aylak dolaşırken gözünün önünden bir görüntü geçti: Étretat yakınlarındaki küçük koruda, loş yapraklar arasındaki güneşli

bölge hızla gözünün önünde belirip kayboldu. Hayatında ilk kez orada, o zamanlar onu seven bu genç adamın yanında hissetmişti bedeninin titrediğini. Julien ilk kez orada gevelemişti kalbindeki çekingen isteği. Jeanne da ilk kez orada dokunduğunu sanmıştı umut ettiği aydınlık geleceğe.

Bunun üzerine koruluğu tekrar görmek, buraya geri dönmek hayatının gidişatında bir şeyler değiştirecekmiş gibi, duygusal ve biraz da batıl bir tür haç ziyareti yapmak istedi.

Julien şafak sökerken çıkmıştı, nereye gittiği bilinmiyordu. Bunun üzerine Martinler'in zaman zaman bindiği küçük beyaz atını hazırlamalarını istedi ve yola koyuldu.

Ne bir ot ne bir yaprak, hiçbir yerde hiçbir şeyin kımıldamadığı o dingin günlerden biriydi. Rüzgâr yeryüzünden silinmişçesine, her şey sonsuza kadar hareketsiz kalacak gibi görünüyordu. Böcekler bile ortadan kaybolmuş gibiydi.

Güneşten yakıcı, her şeye hâkim, altın tozuna benzer bir buğu yayılıyordu hissettirmeden ve Jeanne da kendini atın adımlarına bırakmış, beşikte sallanır gibi, mutlu ilerliyordu. Zaman zaman bir pamuk parçası gibi şiş duran bembeyaz küçücük bir buluta bakmak için gözlerini kaldırıyor, masmavi gökyüzünün ortasında tek başına unutulmuş, öylece asılı kalakalmış buhar yumağına bakıyordu.

Étretat'ın kapıları olarak anılan iki dev yamacın arasından ilerleyerek denize açılan vadiden aşağı indi ve ağır ağır koruluğa girdi. Hâlâ buzlu duran yeşilliklerin arasından ışık yağıyordu. Küçük patikalarda aylak aylak dolaşarak, o yeri arıyor ama bulamıyordu.

Birden, uzun bir patikanın sonunda, bir ağaca bağlanmış, koşumları üzerinde iki at fark etti. Atları tanıması fazla sürmedi. Bunlar Gilberte'le Julien'in atlarıydı. Yalnızlıktan sıkılmaya başlamıştı. Bu beklenmedik rastlantı onu mutlu etti. Atını tırısa kaldırdı.

Uzun bekleyişlerde olduğu üzere sabırsızlanmaya başlayan iki hayvanın yanına ulaştığında seslendi. Cevap gelmedi.

Ezilmiş otların üzerinde bir kadın eldiveni ve iki kamçı duruyordu. Burada oturduktan sonra, atları bırakıp uzaklaşmış olmalıydılar.

On beş yirmi dakika bekledi, şaşırmıştı. Ne yapıyor olabileceklerini anlayamıyordu. Atından inmiş, bir ağaç gövdesine yaslanmış kımıldamadan bekliyordu. İki küçük kuş varlığını fark etmeden hemen yanı başında, otların içinde dolaşmaya başladılar. İçlerinden biri sabırsızlanıyor, kanatlarını kaldırmış, diğerinin çevresinde dolanıp duruyor, başıyla selam veriyor, cıvıl cıvıl sesler çıkarıyordu. Birden çiftleştiler.

Jeanne böyle bir olayın varlığını unutmuş gibi şaşırdı, sonra kendi kendine, “Doğru ya, ilkbahar geldi” dedi. Sonra aklına başka bir fikir, bir şüphe düştü. Bir kez daha eldivene, kamçılara, terk edilmiş iki ata baktı, birden karşı konulmaz bir kaçma isteğiyle atına atladı.

Dört nala Peuples’e dönüyordu. Beyni hiç durmuyor, sürekli düşünüyor, olayları birbirine bağlıyor, ayrıntıları birleştiriyordu. Nasıl daha önce tahmin edememişti? Nasıl görememişti? Julien’in ortadan yok oluşlarını, geçmişteki zarafetine dönüşünün, kişiliğindeki yumuşamanın nedenini nasıl anlayamamıştı? Gilberte’in ani sinir krizlerini, abartılı şımarıklıklarını, bir süredir fazlasıyla güzelleşmiş olmasını ve kontun mutluluğunu düşündü.

Atını yavaşlattı, çünkü ciddi bir biçimde düşünmesi gerekiyordu ve bu hızlı gidiş düşüncelerini bölüyordu.

İlk heyecanı atlattıktan sonra kalbi neredeyse her zamanki sakinliğine dönmüş, ne kıskançlık ne de öfke hisseder olmuştu. Yalnızca horgörüyle sıkışıyordu. Julien’i hiç düşünmüyordu, onunla ilgili hiçbir şeye şaşırmıyordu artık ama kontesin, arkadaşının çifte ihaneti onda isyan duygusu yaratıyordu. O halde hayatta herkes vefasız, herkes yalancı ve haindi. Gözleri yaşla doldu. Bazen insan yanılgılara da ölümlere eş bir üzüntüyle ağlıyordu.

Yine de hiçbir şey bilmiyormuş gibi davranmaya, ruhunu gündelik duygulanımlara kapatmaya, Paul’den ve anne babasından başka kimseyi sevmemeye, diğerlerine ise sakin bir ifadeyle katlanmaya karar verdi.

Geri döner dönmez oğlunun üzerine atıldı, onu odasına götürdü ve kendini kaybedip, bir saat boyunca aralıksız öptü.

Julien bütün cazibesi ve gülümsemesiyle, sevimli bir tavırla katıldı akşam yemeğine. “Annecik ve Babacık gelmiyor mu bu yıl?” diye sordu.

Jeanne bu nezaketinden dolayı o kadar minnettar oldu ki, korudaki keşfini affedecek gibi oldu. Birden Paul’den sonra en çok sevdiği bu iki varlığı bir an önce görme isteği kapladı içini ve bütün akşamı, gelişlerini hızlandırmak için onlara mektup yazarak geçirdi.

20 Mayısta döneceklerini bildirdiler. Aynı ayın 7’sindelerdi.

Jeanne aile sevgisini özlemek dışında, yeniden dürüst insanlar arasında olmak için yanıp tutuşuyor, sabırsızlığı günden güne artarak bekliyordu. Onlarla sohbet etmek, kalbini saf, her türlü rezillikten uzak, bütün hayatları, bütün yaptıkları, bütün düşünceleri ve bütün istekleriyle doğru olan insanlara açmak için sabırsızlanıyordu.

Kirlenmiş bütün bu vicdanlar arasında temiz kalbiyle yalnız kaldığını hissediyordu. Birdenbire kontesi dudaklarında gülümsemeyle elini uzatarak karşılamayı, insanlara karşı gitgide artan, benliğini saran bir yok sayma, aşağılamayla davranmayı öğreniverdi. Her gün bölgenin dört bir yanından gelen küçük haberler ruhunda insanlara karşı daha büyük bir iğrenme, çok daha büyük bir küçümseme beslemesine neden oluyordu.

Couillardlar’ın kızı yeni doğurmuştu ve düğün yapılacaktı. Martinler’in öksüz hizmetçisi gebe kalmıştı, on beş yaşındaki küçük bir komşu kızı hamileydi. Topal ve çirkin, mide bulandırıcı ölçüde pis olduğu için Kubur lakabıyla anılan zavallı bir dul hamileydi.

Her an yeni bir hamilelik, bir kızın, evli bir köylünün, bir annenin ya da çevrede saygı duyulan zengin bir çiftçinin sefahat düşkünlükleri duyuluyordu.

Ateşli ilkbahar, bitkilerin olduğu kadar insanların da içini kıpırdatıyor gibi görünüyordu.

Ama duyuları ölen, kalbi solan Jeanne'ın içinde hiçbir kıpırdanma olmuyor, o duygusal ruhu yalnızca ona hayaller kurduran, istek uyandırmasa da bedensel hazlar içermeyen düşlere sürükleyen ılık rüzgârla canlanıyordu. Bu pis hayvansı isteklere olan tiksintisinin nefrete dönüşmesine kendisi de şaşırıyordu.

Varlıkların çiftleşmesi artık ona doğaya karşı bir şeymiş gibi geliyordu. Gilberte'e kızgınlığı kocasını elinden almasından değil, bu evrensel çirkefe kapılmış olmasındandı.

Bu tür aşağılık içgüdülerin baskın olduğu kaba insanlardan değildi o. Nasıl olur da bu yontulmamışlarla aynı biçimde davranabilirdi?

Julien, ailesinin geleceği gün bile çok doğal ve komik bir olaymış gibi neşe içinde anlattıklarıyla iğrenme duygusunu yeniden canlandırdı. Fırıncı bir gün önce ekmek pişirilmediği halde fırında bir gürültü işitmiş, yanlışlıkla girip içeride kapalı kalan bir kedi bulacağını sanarken, "ekmek pişirdiği söylenemeyecek" karısını yakalamıştı.

Arkasından ekledi: "Fırıncı fırının ağzını kapamış, içeridekiler neredeyse boğuluyormuş. Fırıncının küçük oğlu komşulara haber vermiş, çünkü annesinin demirciyle içeri girdiğini görmüşmüş."

Julien, "Bu soytarıların aşk ekmeğini yemişiz biz de. Gerçek bir La Fontaine hikâyesi gibi" diye tekrarlayarak gülüyordu.

Jeanne bir daha ekmeğe elini süremedi.

Posta arabası ön kapı basamaklarının önünde durup, baronun mutlu yüzü camdan gözüktüğünde, genç kadının ruhunda ve göğsünde derin bir heyecan, daha önce hissetmediği bir duygu yoğunluğu oluştu.

Ama Annecik'i gördüğünde şaşkınlıktan kalakaldı, neredeyse düşüp bayılacaktı. Barones altı ay süren kışta neredeyse on yıl yaşlanmıştı. O tombul yanakları sönmüş, iyice aşağı sarkmış, kan oturmuş gibi kızıllaşmış, gözlerinin feri sönmüştü. İki kolunda biri olmadan adım atamıyordu. Güçlükle nefes alırken göğsünden ıslık sesi çıkıyordu, üstelik o kadar zorlanıyordu ki, izleyen acı verici bir tedirginliğe kapılıyordu.

Her gün yanında olan baron bu kötülemeyi fark edememişti. Sürekli olarak nefes darlığından, gitgide fenalaştığından yakındığında “Hayır sevgilim, ben seni bildim bileli böylesin.” diye cevap veriyordu.

Jeanne onları odasına götürdükten sonra odasına çekilip ağlamaya başladı. Allak bullak olmuş, ne yapacağını şaşırmıştı. Sonra babasının yanına gitti, kucağına atılarak, gözyaşları içinde, “Ah! Annem ne kadar değişmiş! Neyi var söyle bana, neyi var?” diye sordu. Baron şaşkınlık içinde cevap verdi: “Sana öyle mi geldi? Bu da nereden çıktı? Hayır. Ben hep yanındaydım. Seni temin ederim bir şeyi yok, her zamanki gibi” diye cevap verdi.

Aynı akşam Julien karısına, “Annenin durumu iyi görünmüyor. Bence hasta!” dedi. Jeanne gözyaşlarına boğulduğundan, sabırsızlanarak, “Hadi canım, ölüp gidecek demiyorum. Hep abartırsın zaten. Değişmiş o kadar. Aslında onun yaşında normal.”

Sekiz günün sonunda Jeanne annesinin yeni görüntüsüne alışmış, bir tür bencilce içgüdü, ruhun doğal huzur ihtiyacı, yeni olaylar, yeni tehditlere ilişkin endişelere dalarak bu konuyu düşünmez olmasına neden olmuştu.

Yürüyecek gücü bile bulamayan barones her gün en çok yarım saat dışarı çıkabiliyordu. “Yolunu” bir kez gidip geldiğinde, adım atacak gücü kalmıyor, “bankına” oturmak için izin istiyordu. Kendisini gezintiyi tamamlayamayacak gibi hissettiği zamanlarda, “Duralım, hipertrofimden bacaklarım tutmuyor bugün” diyordu.

Artık hiç gülmüyor, bir önceki yıl kahkahadan kırılacağı şeylere hafifçe gülümsemekle yetiniyordu. Ama gözleri mükemmeliyetini koruduğundan, günlerini Lamartine’in Corinne’i ya da Meditasyonlar’ını okuyarak geçiriyordu. Sonra ona “anılar” çekmecesini getirmelerini istiyordu. Kalbini yatıştıran eski mektupları dizlerinin üzerine boşalttıktan sonra çekmeceyi yanındaki bir sandalyenin üzerine bırakıyor ve her birini ağır ağır gözden geçirdiği “kutsal kalıntı”larını tek tek geri yerleştiriyordu. Yalnız olduğunda, tamamen yalnız olduğunda, mektuplardan bazılarını, ölen sevgilinin saçlarını öper gibi gizlice öpüyordu.

Bazen aniden içeri giren Jeanne onu ağlarken, hüzünlü gözyaşları dökerken buluyor ve bağırıyordu: “Neyin var Annecik?” Barones uzun bir iç çekişten sonra cevap veriyordu: “Anılar beni böyle yapıyor. Zamanı geçen şeyleri sevsen de yok et! İnsan tamamen unuttuğu insanlarla beklemediği anlarda tekrar karşılaşıyor yoksa! Onları bir kez daha gördüğünü, seslerini işittiğini sanıyorsun, bu da korkunç bir etki bırakıyor. Bu anlattıklarımı yaşlandıkça anlayacaksın.”

Baron bu melankoli anlarına şahit olduğunda homurdanıyordu: “Jeanne, tatlım, beni dinle ve bütün mektuplarını yak. Anneninkileri, benimkileri, hepsini! İnsanın yaşlandığında burnunu gençliğine sokması kadar kötü bir şey yok.” Ama Jeanne da mektuplarını saklıyor, hayalci duygusallığıyla ve bir tür miras içgüdüsüyle kendi “kutsal kalıntılar kutusu” nu hazırlıyordu.

Birkaç gün sonra baron bir iş için seyahate çıkmak zorunda kaldı.

Mevsim muhteşemdi. Yıldızların kaynaştığı ılık geceler sakin akşamları, akşamlar ışıl ışıl günleri, aydınlık günler parlak şafakları izliyordu. Annecik kendini kısa zamanda toparlamıştı. Jeanne ise Julien’le ahlaksız Gilberte’in aşkını unutmuş, kendini iyiden iyiye mutlu hissetmeye başlamıştı. Kırlar çiçeklerle, mis kokularla kaplanmıştı. Her zamanki gibi dingin olan deniz sabahtan akşama güneşin altında parıldıyordu.

Jeanne bir öğleden sonra Paul’ü de kucağına alıp kırlarda dolaşmaya çıktı. Bir oğluna, bir yol boyu çiçeklerle bezenmiş çimenlere bakıyor, içi sınırsız bir mutlulukla doluyordu. Sürekli çocuğunu öpüyor, sevgiyle göğsüne bastırıyordu. Sonunda kırların tatlı kokusunu içine çekip sonsuz bir mutluluk içinde çevresini seyretmeye koyuldu. Sonra oğlunun geleceğini hayal etti. Ne olacaktı? Bazen adı sanı duyulmuş, güçlü, önemli bir adam olmasını istiyor, bazense yalnızca yanında kalmasını, kendini ona adamasını, sevgi dolu, annesiyle sarmaş dolaş bir hayat yaşamasını istiyordu. Bencil anne kalbiyle düşündüğünde, onun her zaman oğlu olarak kalmasını, oğlundan başka bir şey olmamasını diliyordu ama tutkusu mantığına izin verdiğinde, bütün dünya için önemli birine dönüşmesini istiyordu.

Bir hendeğin kenarına oturdu ve oğluna bakmaya başladı. Daha önce hiç görmemişti sanki. Aniden bu küçük varlığın büyüyeceği, sağlam adımlarla

yürüyeceği, yanaklarında sakallar çıkacağı ve kalın bir sesle konuşmaya başlayacağını düşünerek şaşırdı.

O sırada uzaklardan birinin seslendiğini duydu. Başını kaldırdı. Marius koşarak yaklaşıyordu. Misafir gelmiş olmalı diye düşünerek rahatsız edilmenin memnuniyetsizliğiyle ayağa kalktı. Ama oğlan bütün gücüyle koşarak yaklaşıyordu. Yeterince yaklaştığına karar verince bağırdı: "Hanımefendi! Barones iyi değil."

Jeanne soğuk bir ter damlasının sırtından aşağı kaydığını hissetti, aklı başından gitti ve koşmaya başladı.

Daha uzaktan çınarın altında toplanmış insanları görebiliyordu. İleri atıldı ve grup aralanınca annesinin başının altına iki yastık yerleştirilmiş halde yerde yattığını gördü. Yüzü kararmış, gözleri kapalıydı. Yirmi yıldan beri sürekli acı içinde inip kalkan göğsü hareket bile etmiyordu. Sütannesi çocuğu genç kadının elinden kapıp götürdü.

Jeanne afallamış soruyordu: "Neler oldu? Nasıl düştü? Biri gidip doktor getirsin." Arkasına döndüğünde nasıl haber aldığı anlaşılamayan rahibi gördü. Rahip de cüppesinin kollarını sıvayıp elinden geleni yapmaya koştu. Ama ne sirke ne kolonya ne de ovalama sonuç verdi. "Onu soyup yatıralım" dedi rahip.

Çiftçi Joseph Couillard ile Simon ve Ludivine'in babası da oradaydı. Rahip Picot'un baronesi taşımasına yardım etmek istediler. Barones o kadar şişmandı ki, taşınmayı bırak, kımıldatılması bile imkânsız görünüyordu. Elbisesinden tutup kaldırdıklarında kadının başı geri düştü, elbise yırtılmaya başladı. Bunun üzerine Jeanne dehşet içinde çığlıklar atmaya koyuldu. Gevşek duran bu devasa bedeni tekrar yere bıraktılar.

Salondan bir koltuk getirildi. Barones koltuğa oturtulunca yerinden kaldırmak mümkün oldu. Dış basamakları ve merdivenleri adım adım tırmandılar. Odaya geldiklerinde, kadıncağızı yatağa yatırdılar.

Aşçı giysilerini çıkardığı sırada Dul Dentu da olay yerinde bitmişti. Hizmetçiler rahibin de onun da "ölünün kokusunu aldığını" söylüyordu.

Joseph Couillard doktora haber vermek için dört nala uzaklaştı ve rahibin kutsal yağlar almaya göndermek istediği hastabakıcı kadın, kulağına, “Rahatsız olmayın sayın rahip, ben bilirim, çoktan ölmüş” diye fısıldadı.

Jeanne deliye dönmüş yalvarıyor, ne yapacağını bilemez halde, bir çare bulmaları için çırpınıyordu. Rahip her ihtimale karşın günahlarının affedilmesi için dua etmeye başladı.

Moraran cansız bedenin yanında iki saat kadar beklediler. Artık diz çöken Jeanne korku ve acıyla perişan halde hıçkırıyordu.

Kapı açılıp doktor içeri girdiğinde kurtuluşun, tesellinin, umudun geldiğini sandı. Kazayla ilgili ne biliyorsa karmakarışık mırıldanarak üzerine atıldı: “Her zamanki gibi yürüyüşe çıkmış... İyiydi... Hatta çok iyiydi... Yemekte çorba ve iki yumurta yemişti... Birdenbire düşmüş... Gördüğünüz gibi her yanı morarmış... Bir daha da kımıldamamış... Onu geri getirmek için her şeyi denedik... Ama her şeyi...” Sonra hastabakıcının doktora bittiğini, her şeyin bittiğini ifade eden gizli işaretini görünce sustu. Ama anlamayı reddederek sıkıntı içinde tekrarlamaya başladı: “Kötü mü? Kötü olduğunu mu düşünüyorsunuz?”

Sonunda doktor, “Korkarım... Korkarım... Her şey... bitmiş. Cesur olmalısınız, çok cesur olmalısınız.”

Bunun üzerine Jeanne kollarını açıp annesinin üzerine atıldı.

Julien dönmüştü. Şaşkın kalakaldı. Canının sıkıldığı görülebiliyordu. Açık bir acı ya da umutsuzluk ifadesi göstermeden, bir anda yüz ifadesini değiştirip, olması gereken anlama büründürdü. Mırıldandı: “Bunu bekliyordum. Sonun yaklaştığını hissetmiştim.” Sonra mendilini çıkardı, gözlerini kuruladı, diz çöktü, istavroz çıkardı ve doğrulurken karısını da kaldırmaya çalıştı. Ama Jeanne kollarını cesede sarmış, neredeyse tamamen üzerine uzanmış sürekli öpüyordu. Zorla alıp dışarı çıkardılar. Delirmiş gibiydi.

Bir saatin sonunda odaya geri gelmesine izin verildi. Hiçbir umut kalmamıştı. Oda, cenaze odası olarak düzenlenmişti. Julien ve rahip pencerenin kenarında fısıldaşıyordu. Dul Dentu bir koltuğa, vedalara

alışkın, ölümün girdiği yerde kendini evinde hisseder gibi rahat bir biçimde oturmuş, uyuklamaya başlamıştı.

Gece çöküyordu. Rahip, Jeanne’a yaklaştı, ellerini tuttu, cesaret verdi, bu teselli bulmaz kalbin üzerine din adamlarına özgü sözlerle bir rahatlama dalgası yaydı. Ölüden söz etti, dini açıdan kutsadı, ölümü lütuf sayan rahiplerin o sahte hüznüyle geceyi ölünün yanında dualarla geçirmeyi teklif etti.

Ama Jeanne katıla katıla ağlarken bu teklifi geri çevirdi. Yalnız kalmak, bu veda gecesini annesiyle baş başa geçirmek istiyordu. Julien atıldı: “Ama bu mümkün değil, birlikte kalırız” dedi. Jeanne başıyla “hayır” işareti yaptı, daha fazla konuşamayacaktı. Sonunda, “O benim annem, annem! Bu geceyi onunla yalnız geçirmek istiyorum” dedi. Doktor, “İstediği gibi olsun. Hastabakıcı yan odada bekleyebilir” diye mırıldandı.

Rahip ve Julien akıllarına yatakları gelince ikna oldular. Rahip Picot diz çöktü, dua etti, doğruldu ve “Dominus vobiscum” der gibi bir ses tonuyla “O bir azizeydi!” diyerek dışarı çıktı.

Vikont her zamanki ses tonuyla sordu: “İstediğin bir şey var mı?” Jeanne kendisiyle konuşulduğunu bile fark etmediğinden karşılık vermedi. Vikont devam etti: “Dayanabilmen için bir parça da olsa bir şeyler yemen lazım.” Jeanne sıkıntılı bir edayla cevap verdi: “Hemen birilerini gönder babamı bulsunlar.” Julien, Rouen’a gönderecek birini ayarlamak üzere dışarı çıktı.

Jeanne umutsuzluk içinde, bütün pişmanlıklarını başbaşa geçirecekleri bu son saate saklamışçasına, içine oturan bir acıyla kıvranarak çöktü kaldı.

Odayı gölgeler istila etmiş, ölüyü karanlığa boğmuştu. Dul Ventu sessiz adımlarla odada dolanmaya başladı. Hastabakıcılara özgü sessiz hareketlerle görünmez nesneleri arayıp yerlerine yerleştiriyor gibiydi. Sonra iki mum yakıp, usulca yatağın başucundaki beyaz örtü örtülmüş gece masasının üzerine koydu.

Jeanne hiçbir şey görmüyor, hissetmiyor, algılamıyor gibiydi. Tek başına öylece bekliyordu. Julien geri döndü. Akşam yemeğini yemişti. Bir kez

daha, “Hiçbir şey istemediğine emin misin?” diye sordu. Karısı başıyla “hayır” işareti yaptı.

Julien hüzünden çok saygı dolu bir edayla oturdu ve konuşmadan bekledi.

Üçü birden, birbirlerinden uzak, hareketsiz, koltuklarında öylece kaldılar.

Hastabakıcı zaman zaman uyukluyor, hafif horluyor, sonra aniden sıçrayarak uyanıyordu.

Sonunda Julien kalktı ve Jeanne’a yaklaşarak, “Artık yalnız kalmak ister misin?” diye sordu. Jeanne istemsiz bir hareketle elini tuttu, “Ah evet! Git artık” dedi.

Julien karısını alnından öperek, “Ara sıra gelip bakarım sana” dedi. Koltuğunu yan odaya sürükleyen Dul Dentu ile birlikte çıktı.

Jeanne kapıyı kapattıktan sonra gidip iki büyük pencereyi açtı. Biçilmiş ot kokusuyla dolu akşamın ılık okşaması çarptı yüzüne. Bir gün önce biçilen otlar dolunay ışığında çimenlerin üzerinde örtü gibi duruyordu.

Bu hoş duygu içini burktu, yaşadığı çelişki hüzünlenmesine neden oldu.

Yatağın yanına döndü, annesinin cansız, soğuk ellerinden birini tutarak hayranlıkla yüzünü seyretmeye koyuldu.

Kriz anındaki gibi şiş değildi artık. Hiç olmadığı kadar huzur içinde uyur gibiydi. Jeanne’ın soluğuyla hareketlenen solgun mum alevi yüzündeki gölgelerin yerini değiştiriyor, canlıymış, kımıldarmış gibi görünmesine neden oluyordu.

Jeanne boş gözlerle bakıyordu. İlk gençliğinden uzak anılar geçip duruyordu aklından.

Anneciğinin manastıra yaptığı ziyaretleri, kuru pastalarla dolu kese kâğıdını tutuşunu, binlerce küçük ayrıntıyı, basit olayı, tatlı şefkat ifadelerini, sözlerini, tonlamaları, samimi hareketleri, güldüğünde gözlerinin kenarında oluşan küçük kırışıklıkları, oturduktan sonra koyuverdiği derin soluğu hatırlıyordu.

Orada öylece durup ona bakıyor, bir tür şaşkınlıkla "Öldü" diye tekrarlayıp duruyordu. Sözcüğün dehşet verici anlamını yeni yeni algılıyordu.

Orada yatan kadın, annesi, Annecik, Bayan Adélaide ölmüştü! Bir daha kımıldamayacak, bir daha konuşmayacak, bir daha gülmeyecek, Babacık'ın karşısında oturup akşam yemekleri yemeyecekti. Bir daha "Günaydın Jeannette" demeyecekti. Ölmüştü!

Onu tahta bir kutunun içine yatırıp üzerini çivileyecek ve toprağın altına gömeceklerdi. Böylece her şey sona ermiş olacaktı. Onu bir daha göremeyecekti. Bu mümkün olabilir miydi? Nasıl yani, bir daha annesi olmayacak mıydı? Hayata gözlerini açtığında ilk gördüğü, onu kucağına alan o şefkat dolu tatlı yüz, o dev sevgi yumağı, o eşsiz varlık, onun için bütün diğer varlıklardan daha değerli olan annesi yok olmuştu. Yüzüne, bu hareketsiz ve ifadesiz yüzüne bakabileceği yalnızca birkaç saat kalmıştı: Sonra hiç, hiçlik, yalnızca bir anı olacaktı.

Korkunç bir umutsuzluk kriziyle diz çöktü, kasılıp kalan elleriyle yatak örtülerine yapışmış, ağzını yatağa dayamış, çarşaflar ve örtüler içinde boğduğu, kulakları yırtacak bir sesle çığlıklar atıyordu: "Ah! Annem, zavallı annem, annem!"

Sonra karda koşup kaçtığı gece olduğu gibi delirmek üzere olduğunu anlayarak kalktı ve biraz temiz hava almak, yataktakiyle, ölününkiyle aynı olmayan daha taze bir havayı içine çekmek için pencereye koştu.

Biçilmiş çimenler, ağaçlar, fundalık, ötelerdeki deniz, ayın yumuşaklığı altında sessiz bir huzur içinde uyuyor, dinleniyordu. Bu sakinleştirici sıcaklığın bir kısmı da Jeanne'ın içine doldu ve sessiz sessiz ağlamaya koyuldu.

Sonra tekrar yatağın yanına geldi ve bir hastanın başında beklermişçesine annesinin elini tutarak oturdu.

Mum ışığına gelen büyük bir böcek içeri girmişti. Mermi gibi duvarlara çarpıyor, odanın bir o tarafına bir bu tarafına seyirtiyordu. Gürültüyle uçmasından rahatsız olan Jeanne onu görebilmek için gözlerini kaldırıyor,

ne yapacağını bilmeden dolaşan gövdesini tavanın beyazlığında fark edemiyordu.

Sonra sesini işitmez oldu. Bunun üzerine duvar saatinin hafif tik-taklarını sonra da belli belirsiz bir tıkırtı duymaya başladı. Bu, annesinin yatağının ayak ucundaki bir sandalyeye öylece atılıp unutulmuş elbisesinin cebinde çalışmaya devam eden saatiydi. Birden ölüyle durmayan bu mekanik alet arasındaki belli belirsiz bir özdeşleştirme Jeanne'ın kalbindeki keskin acıyı ateşledi.

Saate baktı. Daha on buçuk bile değildi, bütün geceyi burada geçirme fikri ürkütücü gelmeye başlamıştı.

Başka anılar geliyordu aklına: Kendi hayatı -Rosalie, Gilberte- kalbindeki hayal kırıklıklarından doğan can yakıcı anılar. Hepsi sefalet, acı, felaket ve ölümle ilgiliydi. Hepsi aldatma, hepsi yalan, hepsi acı ve gözyaşıydı. Biraz olsun huzur ve neşeyi nerede bulacaktı? Şüphesiz başka bir dünyada. Ruhu yeryüzündeki bu işkenceden kurtulduğunda. Ruhu! Birden bu anlaşılmaz gizemi düşünmeye başlayarak romantik fikirlere kapıldı. Az sonra çok daha belirsiz varsayımlara sürüklendi. Peki annesinin ruhu şu anda nerede olabilirdi? Bu hareketsiz, buz kesmiş bedenin ruhu neredeydi? Belki de çok uzakta. Uzayda bir yerlerde mi? Peki nerede? Kuruyan bir çiçeğin kokusu gibi buharlaşıp uçmuş muydu? Yoksa kafesinden kaçan kuş gibi görünmeden uçmaya devam mı ediyordu?

Tanrı onu yanına mı çağırmıştı? Yoksa açılmak üzere olan tohumlar arasına karışmış, yeni doğan varlıkların arasında mı kaybolmuştu?

Çok yakında olabilir miydi? Belki de o odada, terk ettiği cansız et yığınının çevresinde! Jeanne birden yüzünü yalayan bir soluk hissetti, bir ruh dokunup geçmişti sanki. Korktu, fena halde korktu, o kadar dehşete kapılmıştı ki, kımıldamaya, konuşmaya, arkasına bakmak için dönmeye bile cesaret edemiyordu. Kalbi deli gibi çarpıyordu.

Birden görünmez böcek tekrar uçmaya ve odada dört dönerek duvarlara çarpmaya başladı. Jeanne tepeden tırnağa ürperdi ve kanatlı yaratığın çıkardığı tanıdık vızıltıdan güç alarak ayağa kalkıp arkasına döndü. Gözleri sfenks başlı çalışma masasına, kutsal anıların saklandığı mobilyaya takıldı.

Garip ama içini ısıtan bir fikir geldi aklına. Bu son gecede, ölünün o çok sevdiği mektupları dua kitabı gibi okuyacaktı ona. Ölüyü, Annecik'i öteki dünyada mutlu edecek son isteğini yerine getirmiş olacaktı.

Tanıma şansı bulamadığı büyükbabası ve büyükannesinin eski mektuplarıydı bunlar. Onların şefkatli kollarını kızlarının bedeni üzerinde dolaştırmak, bu cenaze gecesinde acı çektiğini düşündüğü insanlara ulaşmak, bir zamanların ölüleriyle annesi ve hâlâ yeryüzünde olan kendisi arasında bir tür gizemli şefkat zinciri oluşturmayı umuyordu.

Kalktı, çalışma masasının kapağını kaldırdı ve alt çekmeceden sıralanarak kurdelelerle bağlanmış, yan yana dizilmiş bir düzine kadar küçük sarı kâğıt paketi çıkardı.

Hepsini büyük bir özenle yatağın üzerine, baronesin kolları arasına yerleştirdi ve okumaya koyuldu.

Bunlar ailenin antika masasında saklanan eski mektuplardı, başka bir asrın kokusunu taşıyorlardı.

İlki "Canım" diye başlıyordu. Bir diğeri "Tatlı küçük kızım" diye, sonrakiler ise "Sevgili küçüğüm", "Miniğim", "Sevgili kızım", "Sevgili evladım", "Sevgili Adélaide", "Canım kızım" diye başlıyordu. Hitaplar gönderiliş zamanına, çocuk, genç kız ya da genç bir kadın oluşuna bağlı olarak değişiyordu.

Hepsi, yakın olmayan kişiler için hiçbir anlam taşımayan ufak tefek ailevi olaylar, binlerce küçük özel ayrıntı, içten, saf bir sevgiyle doluydu: "Baba grip olmuş, hizmetçi Hortense parmağını yakmış, kedi Croquerat ölmüş, çitin sağ tarafındaki çam kesilmiş, anne kiliseden dönerken dua kitabını kaybetmiş, çalındığını düşünüyormuş."

Jeanne'ın tanışmadığı ama bir zamanlar, çocukluğunda söz edildiğini hayal meyal hatırladığı insanlardan söz ediliyordu.

Ona itiraflar gibi gelen bu ayrıntılar gözlerini yaşartmıştı. Birden annesinin geçmişte gizli kalmış hayatına, kalbindeki özel dünyaya girmiş

olduğunu hissetti. Ölüyü oyalamak, teselli etmek istermişçesine, o da işitsin diye yüksek sesle okumaya başladı.

Hareketsiz yatan ölü ona daha mutlu görünmeye başlamıştı.

Okuduğu her mektubu yatağın ayak ucuna bırakıyordu. Bunları da çiçekle bezer gibi tabutun içine koymaları gerektiğini düşünüyordu.

Bir başka paketi çözdü. Bu yeni bir yazıydı. Başladı: “Dokunuşlarından vazgeçemiyorum. Seni deli gibi seviyorum.”

Başka bir şey yoktu, imzasızdı.

Anlamadan kâğıdın arkasını çevirdi. Adres doğruydu: “Barones Le Perthuis des Vauds.”

Bunun üzerine bir sonrakini açtı: “Bu akşam o çıkar çıkmaz gel. Bir saatimiz var. Sana tapıyorum.”

Sonra bir başkası: “Seni umutsuzca isteyerek coşku dolu bir gece geçirdim. Bedenini kollarımda, ağzını dudaklarımda, gözlerini gözlerimde hissediyordum. Sonra tam o saatte onun yanında uyumakta olduğunu, istediği her an sana sahip olabildiğini düşünerek öfkeden pencereden atlayacak gibi oldum...”

Jeanne öylece kalakalmış, hiçbir şey anlayamıyordu.

Bunlar da neydi? Bu aşk sözleri, kime, kim için, kimdendi?

Devam ettikçe daha da çılgın sözler, ihtiyatlı olmaktan söz edilen randevular ama her seferinde en sonda aynı sözcükleri buldu: “En önemlisi bu mektubu yakmayı unutma.”

Sonunda sıradan bir not, basit bir yemek daveti kabul notu buldu ama aynı el yazısıyla yazılmış ve bu kez “Paul d’Ennemare” olarak imzalanmıştı. Baron ondan “Zavallı ihtiyar Paul” diye söz ederdi. Karısı ise baronesin en iyi dostuydu.

Bunun üzerine Jeanne kısa zamanda emin olacağı bir şüpheye kapıldı. Annesinin bir âşığı olmuştu.

Birden aklı başından gitti. İğrendiği bu mektupları zehirli bir hayvana saldırır gibi yatağın üzerinden fırlatıp attı ve çılgın gibi ağlamaya başladı. İstemsiz çığlıkları gırtlağını yırtıyordu. Sonra bütün bedeni güçsüzleşti. Duvarın dibine çöktü ve inlemelerini işitmesinler diye yüzünü saklayarak, dipsiz bir umutsuzlukla bitkin halde ağlamaya koyuldu.

Belki bütün gece böyle kalabilirdi ama yan odadan gelen ayak sesleriyle bir sıçrayışta ayağa fırladı. Babası gelmiş olabilir miydi? Mektuplar yatağın üzerine, yerlere saçılmış halde duruyordu! Birini açması yeterdi! Olan bitenleri o da öğrenmeli miydi?

Jeanne koştu ve hem büyükanne ve büyükbabasının hem de sevgilinin mektuplarını, açtıklarını, açmadıklarını, çekmecede bekleyenleri toplayıp şömineye fırlattı.

Komodinin üzerinde yanan mumlardan birini aldı ve mektup yığınını tutuşturdu. Bütün odayı, yatağı ve ölüyü aydınlatan, yatağın ardındaki beyaz örtünün üzerinde kaskatı kesilmiş yüzün profiliyle, örtülerin altındaki devasa bedenin hatlarını çizen büyük, canlı, hareketli bir alev parladı.

Şöminenin ortasında bir kül yığınından başka bir şey kalmayınca Jeanne ölünün yanı başında oturmaya cesaret edemezmişçesine açık pencerenin yanına çöktü ve ellerini yüzüne kapayıp, daha büyük bir üzüntüyle, umutsuzlukla ağlamaya başladı: “Ah! Benim zavallı annem! Ah! Benim zavallı annem!”

Birden aklından korkunç bir düşünce geçti: Ya Annecik’i ölmediyse, olur ya, çok derin bir uykuya dalmışsa ve birden kalkıp konuşmaya başlarsa ne olacaktı? Bu iğrenç sırrı öğrenmiş olması kızına olan sevgisini azaltmayacak mıydı? Onu yine aynı dindar dudaklarla öpebilecek miydi? Aynı kutsal sevgiyle sarabilecek miydi? Hayır. Bu mümkün değildi! Bu düşünce kalbini paramparça etti.

Gece ilerliyor, yıldızlar soluklaşıyordu. Gün doğmadan önceki serin saatler gelmişti. Alçalan ay denizde batmaya hazırlanıyor, bütün yüzeyi

sedef görünümüne büründürüyordu.

Jeanne, Peuples’e gelmeden hemen önce pencere önünde geçirdiği bir başka geceyi hatırladı. Ne kadar da uzakta kalmıştı. Her şey ne kadar da değişmişti. O zamanlar, gelecek ona ne kadar farklı görünüyordu!

Gökyüzü kızıllaştı, neşeli, aşk dolu, çekici bir kızıla büründü. Jeanne artık olağanüstü bir olay karşısındaymış gibi bakıyordu günün ışıl ışıl açılışına ve benzeri şafakların yaşanabildiği yeryüzünde nasıl olup da neşe ya da mutluluğa rastlanmadığını soruyordu kendi kendine.

Kapı sesiyle sıçradı. Gelen Julien’di. “Nasılsın? Çok yoruldun mu? diye sordu.

Jeanne kekeledi: “Hayır.” Ama artık yalnız olmadığına memnundu. “Artık gidip dinlen” dedi Julien. Jeanne usulca öptü annesini, ağır, acılı ve hüzünlü bir öpücükle, sonra odasına gitti.

Gün bir ölümün gerektirdiği hüzünlü uğraşlarla geçti. Baron akşam gelebildi. Çok ağladı.

Cenaze töreni ertesi gün yapıldı.

Jeanne annesinin buz gibi elini son bir kez öptükten sonra, son hazırlıklarını yaptı ve bedenin tabuta yerleştirilip kapağının çivilenmesinden sonra çekildi. Davetliler gelecekti. İlk Gilberte geldi ve hıçkırarak arkadaşının kollarına atıldı.

Pencereden parmaklıkları aşıp dört nala yaklaşan arabalar görünüyor, büyük holde sesler yankılanıyordu. Jeanne’ın tanımadığı, karalar giymiş bir takım kadınlar teker teker odaya giriyordu. Markiz de Coutelier ve Vikontes de Briseville sarılıp öptüler onu.

Birden Lison Teyze’nin arkasında olduğunu fark etti. Öyle büyük bir şefkatle sarıldı ki, ihtiyar kız neredeyse bayılıyordu.

Tepeden tırnağa simsiyah giyinen Julien zarifti. Meşgul görünüyordu, cenazeye gösterilen ilgiden memnundu. Karısına alçak sesle bir şeyler

sordu. Sonra sır verir gibi, “Bütün sosyete gelmiş, çok güzel olacak” diye ekledi. Ardından azametli bir edayla kadınları selamlayarak dışarı çıktı.

Lison Teyze ve Kontes Gilberte cenaze töreni boyunca Jeanne’ın yanından ayrılmadı. Kontes sürekli “Zavallı dostum, zavallı dostum!” diye tekrarlayarak sarılıp öpüyordu.

Kont de Fourville karısını almaya geldiğinde, onun da kendi annesini kaybetmiş gibi ağladığı görüldü.

10

Sonraki günler çok hüzünlü geçti. Sonsuza kadar kaybedilen sevgili bir varlığın yokluğuyla boşalmış gibi görünen evde iç karartıcı günler yaşanıyordu. Ölünün elinden düşürmediği her eşya karşısında acıyla kıvranılan günler. Yavaş yavaş anılar kalplere acıyla çöküyor, yaralıyordu. Koltuğu, holde kalan şemsiyesi, hizmetçinin kaldırmayı unuttuğu bardağı hâlâ yerli yerindeydi! Ve her odada ona ait bir eşyaya rastlanıyordu: Makaslar, bir eldiven, ağırlaşan parmaklarının yıprattığı yapraklarıyla İncil'i, ufak tefek binlerce olayı hatırlattığı için acı verici bir anlam kazanan binlerce anlamsız eşya.

Sesi de kulaklardan gitmiyordu. Sürekli onu işittiklerini sanıyorlardı. Herkes bir yerlere kaçmak, evin yarattığı karabasandan kurtulmak istiyordu. Ama acı çeken başkaları da olduğundan kalmak gerekiyordu.

Sonunda Jeanne keşfettiği anıların altında ezilip kaldığını hissetti. Bu fikir aklından hiç çıkmıyordu. Dağlanan kalbi bir türlü iyileşmiyordu. Yalnızlığı bu korkunç sırla sürekli artıyordu. İçinde kalan son güven duygusuyla son inanç kırıntılarını da yitirmişti.

Bir süre sonra babası hareket etmek, ortam değiştirmek, gitgide daha da gömüldüğü o kapkara acıdan sıyrılmak için çekip gitti.

Efendilerinden birinin ara sıra ortadan kaybolmasına alışan büyük ev sakin ve düzenli hayatına geri döndü.

Sonra Paul hastalandı. Jeanne aklını kaybeder gibi oldu. On iki gün boyunca neredeyse hiçbir şey yemeden başında bekledi.

Çocuk iyileşti ama Jeanne onun da ölebileceği fikrine saplanıp kaldı. O zaman ne yapardı? Ne hale gelirdi? Farkında olmadan başka bir çocuk daha doğurma isteği düştü içine. Kısa bir süre sonra, çevresinde biri kız biri oğlan iki küçük yaratık koşuşturması yolundaki eski bir isteği canlandı tekrar. Bu düşünce bir takıntıya dönüştü.

Ama Rosalie olayından beri Julien'le ayrı yaşıyorlardı. İçinde bulundukları durumda yakınlaşmaları da mümkün görünmüyordu. Julien

başkasını seviyordu, bunu biliyordu. Üstelik yeniden okşamalarına maruz kalacağı fikri bile iğrenerek ürpermesine neden oluyordu.

Yine de, anne olma isteğiyle kıvrandığından, tahammül edebileceğini umuyordu. Ama ilişkiyi nasıl başlatacaktı? Niyetini açığa vurmaktansa ölmeyi tercih ederdi. Julien de onu düşünüyor gibi görünmüyordu.

Belki de isteğinden vazgeçebilirdi ama her gece rüyasında bir kız çocuğu görmeye başlamıştı. Çınarın altında Paul'le oynadığını görüyor, bazen ayağa kalkıp tek söz söylemeden kocasının yatağına girme isteğiyle yanıp tutuşuyordu. Hatta iki kez kapıya kadar gitti ama kalbi utançla çarparak telaş içinde geri döndü.

Baron gitmişti, Annecik ölmüştü, Jeanne'ın danışabileceği, özel sırlarını açabileceği kimse kalmamıştı.

Sonunda Rahip Picot'ya gidip, günah çıkarma bahanesiyle aklındaki bu zor projeleri açmaya karar verdi.

Rahibi meyve ağaçlarıyla dolu küçük bahçesinde dua kitabını okurken buldu.

Birkaç dakika şundan bundan konuştuktan sonra, kıpkırmızı kesilerek kekeledi: "Günah çıkarmak istiyorum Sayın Rahip!"

Rahip şaşırmıştı. Daha iyi görebilmek için gözlüklerini kaldırdı, sonra gülmeye koyuldu. "Buna ihtiyacınız olduğunu sanmıyorum." Jeanne iyice allak bullak oldu ve ısrar etti: "Yok ama sizden bir konuda tavsiye almalıyım.... Öyle...öyle....öyle zor bir konu ki böyle sohbet ederken açmaya cesaret edemiyorum."

Rahip bir anda babacan görünümünden sıyrılarak, din adamı tavrına büründü: "Peki o halde çocuğum, sizi günah çıkarma odasında dinleyeceğim. Hadi gidelim."

Ama Jeanne rahibi yakaladı, bomboş bir kilisede bir parça da olsa utanç verici şeylerden söz etmenin rahatsızlığıyla birden duraksamış, tereddüde kapılmıştı.

“Ya da... belki de... Hayır... Sayın Rahip... Ben... ben.... isterseniz... Beni buraya getirenin ne olduğunu söyleyeyim. Hadi gidip sizin şu küçük çardağa oturalım” dedi.

Ağır adımlarla ilerlediler. Nereden başlayacağını, nasıl anlatacağını bilemiyordu. Oturdular.

Bunun üzerine günah çıkarır gibi anlatmaya başladı: “Sayın Rahip...” Sonra duraksadı, bir kez daha tekrarladı: “Sayın Rahip...” İyiden iyiye allak bullak olup sustu.

Rahip ellerini karnının üzerinde kavuşturmuş bekliyordu. Sıkıntı içinde olduğunu görünce cesaret verdi: “Hadi kızım, gören de korktuğunuzu düşünür. Hadi, cesaretinizi toplayın biraz.”

Jeanne kararını verdi ve birden tehlikenin ortasına atılan bir ödlek gibi, “Sayın Rahip, bir çocuğum daha olsun istiyorum” dedi. Rahip cevap vermedi. Anlamamıştı. Bunun üzerine Jeanne karmakarışık sözcüklerle, dehşet içinde açıklamaya girişti.

“Artık hayatta yapayalnızım. Babam ve kocam birbirleriyle anlaşamıyorlar. Annem öldü ve... ve...” İyice alçak sesle, titreyerek devam etti: “Geçen gün neredeyse oğlumu da kaybediyordum! Böyle bir şey olsa ne yapardım?..”

Sustu. Rahip şaşkınlık içinde yüzüne bakıyordu.

“Tamam da, sadede gelin.”

Jeanne tekrarladı: “Bir çocuğum daha olsun istiyorum.”

Bunun üzerine karşısında en ufak bir rahatsızlık duymadan konuşan köylülerin samimiyetine alışkın olan rahip gülümsedi ve şaka yollu başını sallayarak cevap verdi: “Eh o halde iş size kalıyor.”

Jeanne saf bakışlarını Rahip’e diktikten sonra, utanç içinde kekeledi: “Ama... ama... Bildiğiniz gibi.... O olaydan beri.... Bilirsiniz.... O hizmetçi olayı... Kocam ve ben ayrı.... ayrı yaşıyoruz.”

Küçük yerlerin pek de ağırbaşlı sayılmayacak geleneklerine ve ilişki tarzlarına alışkın olan rahip bu açıklama karşısında şaşırdı, sonra birden genç kadının asıl isteğini anladığını sandı. Bütün babacanlığı ve karşısındakinin perişanlığı karşısında duyduğu merhametle göz ucuyla baktı: "Tamam şimdi anladım. Sizi... Sizi rahatsız eden bu dulluk hali olmalı. Gençsiniz, sağlıklısınız. Sonuçta bu çok doğal, çok doğal."

Kasaba rahiplerinin açık sözlülüğüne bürünmüş, gülümsemeye başlamıştı. Bir yandan da Jeanne'ın eline vuruyordu hafif hafif: "Bu sizin hakkınız, Tanrı'nın size tanıdığı en doğal hakkınız. 'Bedenimiz yalnızca evlilik halinde istekle dolabilir' der Tanrı. Siz de evlisiniz değil mi? Bu kadar rahatsız olacak bir şey yok."

Bu kez imaları anlamama sırası Jeanne'a gelmişti ama az sonra kavrayınca kıpkırmızı kesildi, gözleri yaşlarla doldu.

"Ah Sayın Rahip, neler söylüyorsunuz? Neler düşünüyorsunuz? Size yemin ederim... Yemin ederim..." Hıçkırıklar sözcükleri boğuyordu.

Rahip şaşırmıştı, onu yatıştırmaya çalıştı: "Hadi canım, sizi üzmek istemedim. Yalnızca biraz şaka yapıyordum. Bana güvenebilirsiniz, bana güvenebilirsiniz. Bay Julien'le konuşacağım" dedi.

Jeanne ne diyeceğini bilemiyordu. Uygunsuz ve tehlikeli olmasından endişe ettiği bu müdahaleyi reddetmek istiyor ama cesaret de edemiyordu. "Size çok teşekkür ederim Sayın Rahip!" diye geveledikten sonra kaçarak uzaklaştı.

Sekiz gün geçti. Endişeli bir sıkıntı içinde yaşıyordu.

Bir akşam yemekte Julien'in ona farklı bir tarzda baktığını, dudaklarının kenarında alaycı bir kıvrım olduğunu fark etti. Bakışlarında bile belli belirsiz alaycı bir çapkınlık seziliyordu. Yemekten sonra Annecik'in uzun yürüyüş yolunda dolaşırlarken, Julien alçak bir sesle kulağına "Aramız düzelmiş gibi görünüyor" diye fısıldadı.

Jeanne cevap vermedi. Otların bürüdüğü yolda annesinin artık neredeyse görünmez hale gelmiş ayak izlerini bulmaya çalışıyordu. Baronesin izleri de

bir anının silinmesi gibi silinip gidiyordu. Jeanne hüzne boğulmuş, kalbinin sıkıştığını hissediyordu. Bütün dünyadan uzakta, hayatta yapayalnız olduğunu hissediyordu.

Julien devam etti: “Bu durum hoşuma gitti. Artık hoşuna gitmediğimden endişelenmeye başlamıştım.”

Güneş batıyordu, hava ılıktı. Ağlama isteği Jeanne’ı boğuyordu. Dost bir kalbe açılma, sarılma, acılarını dile getirme isteğiyle kıvranıyordu. Kollarını açtı ve Julien’in göğsüne kapandı.

Ağlamaya başladı. Şaşıran Julien göğsüne sakladığı yüzünü göremediğinden, saçlarına bakıyordu. Kendisini hâlâ sevdiğini düşünerek, ensesine alçak gönüllü bir öpücük kondurdu.

Tek söz söylemeden eve döndüler. Julien odasına kadar arkasından geldi ve geceyi yanında geçirdi.

İlişkileri eskisi gibi devam etti. Julien hoşuna gitmediğini söyleyemeyeceği bir görev gibi yerine getiriyordu yapması gerekenleri. Jeanne ise yeniden hamile olduğunu hissettiği andan itibaren kesmeye kesin kararlı olduğu, midesini bulandıran, katlanılmaz bir zorunluluk gibi tahammül ediyordu ilişkilerine.

Ama kısa bir süre sonra kocasının okşamalarının bir zamanlar olduğundan değişik olduğunu fark etti. Belki biraz daha becerikli ama daha aceleciydi. Ona huzur içinde sevişilen bir eş değil, gizli bir sevgili muamelesi yapıyordu.

Jeanne bu duruma şaşırarak izlemeye başladı ve kısa bir süre sonra sevişmelerinin boşalmadan önce kesildiğini fark etti.

Bunun üzerine bir gece dudaklarını kocasınınkilere dayayıp mırıldandı: “Neden artık kendini eskisi gibi her şeyinle vermiyorsun bana?” diye sordu.

Julien alaycı bir şekilde gülümsemeye başladı: “Lanet olsun, tabii ki gebe kalmaman için.”

Jeanne sıçradı: “Neden? Başka çocuk istemiyor musun?”

Julien şaşırıp kalmıştı: “Ne? Neler diyorsun? Sen delirdin mi? Başka çocuk mu? Ah! Asla olamaz! Bütün dünyayı gürültüye boğan ve paralarımızı yiyip bitiren bir çocuk yeter de artar bile. Başka çocuk mu, yok teşekkür ederim!”

Jeanne onu kollarına aldı, öptü, aşkla sardı ve fısıldayarak, “Ah! Sana yalvarıyorum, beni bir kez daha anne yap” dedi.

Ama Julien yumruk yemiş gibi öfkelenmişti: “Sen gerçekten aklını kaçırmışsın. Bu aptallığa bir son ver rica ederim.”

Jeanne sustu ve hayalini kurduğu mutluluğa kurnazlıkla kavuşmaya karar verdi.

Bunun üzerine öpücükleri uzatmaya, delirtici aşk oyunları oynamaya, kendinden geçmiş numarasıyla mengene gibi sardığı kollarıyla onu kendine bağlamaya başladı. Aklına gelen her yolu denedi ama kocası kendine hâkim olmaya devam etti ve bir kez bile boş yakalanmadı.

Bunun üzerine çığrından çıkan çocuk isteğiyle her şeyi yapmaya, her yola başvurmaya, her şeye cesaret etmeye hazır halde bir kez daha Rahip Picot’ya gitti.

Rahip öğle yemeğini bitirmek üzereydi. Her yemekten sonra olduğu gibi çarpıntıları başlamış, kıpkırmızı kesilmişti. İçeri girdiğini görür görmez tavsiyelerinin sonucunu öğrenme hevesiyle bağırdı: “Sonuç?”

Artık daha kararlı olan ve bakire çekingenliğinden sıyrılan Jeanne hemen cevap verdi: “Kocam başka çocuk istemiyor.” Konu rahibin iyice ilgisini çekmişti. Cemaatini mutlu kılan yatak sırlarına meraklı bir Rahip edasıyla Jeanne’a dönerek sordu: “Nasıl yani?” Bunun üzerine Jeanne bütün kararlılığına rağmen açıklamakta güçlük çekti: “Ama o... o... Beni anne yapmayı reddediyor.”

Rahip anladı. Böyle şeyleri bilirdi. Oruç tutan bir oburun açgözlülüğüyle en ince ayrıntıları bile sormaya koyuldu.

Sonra birkaç saniye düşündü ve o yılki hasadın iyi geçtiğinden söz eder gibi sakin bir sesle, her noktayı ayrı ayrı belirterek yapması gerekenleri özetleyen bir plan çizdi: “Tek bir yol kaldı sevgili çocuğum, o da kocanızı zaten hamile olduğunuza inandırmak. Bundan sonra kendini tutmayı bırakır, böylece siz de gerçekten hamile kalabilirsiniz.”

Jeanne gözlerine kadar kızardı ama her şeyi göze almıştı. Israr etti: “Peki... Ya bana inanmazsa?”

Rahip erkeklerin nasıl idare edileceğini ve yönlendirileceğini gayet iyi biliyordu: “Hamile olduğunuzu herkese ilan edin, her yerde söyleyin, sonunda o da inanacaktır.”

Sonra bu savaş oyununu kutsamak istermiş gibi ekledi: “Bu sizin hakkınız. Kilise kadınlarla erkekler arasındaki ilişkileri yalnızca üreme amaçlı olduğunda hoşgörür.”

Jeanne bu kurnazca öğüdü dinledi ve on beş gün sonra, Julien’e hamile kaldığını haber verdi. Julien olduğu yerde sıçradı. “Mümkün değil! Bu doğru olamaz.”

Jeanne şüphelerinin nedenini açıkladı. Ama Julien emindi. “Hah! Biraz bekle bakalım. Göreceksin.”

Bunun üzerine her sabah sormaya başladı: “Ne oldu?” Ama her seferinde Jeanne: “Hayır henüz yok. Hamile değilsem çok şaşıracağım” diye cevap veriyordu.

Julien de endişelenmeye başlamıştı. Şaşırdığı kadar da öfkeliydi, bozulmuştu. Sürekli, “Ama hiç anlamıyorum, hiç. Nasıl olduğunu anlayamıyorum! Bir ara kendimi kaybetmiş olmalıyım” diye tekrarlıyordu.

Bir ayın sonunda Jeanne, karmaşık bir utanç duygusu ve zarafetle Kontes Gilberte hariç çevresindeki herkese haberi verdi.

İlk endişenin ardından Julien ona yaklaşmaz olmuştu. Sonra öfke içinde yenilgiyi kabul ettiğini şu sözlerle ilan etti: “İşte istenmeyen bir çocuk daha.” Tekrar karısının odasını ziyarete başladı.

Rahibin öngörüsü eksiksiz gerçekleşti. Jeanne hamile kaldı.

Bunun üzerine içi içine sığmaz hale gelen Jeanne her akşam kapısını kapamaya, kendini taptığı o kutsallık hissine bırakmaya, ebedi bekârete adamaya karar verdi.

Kendini neredeyse tamamen mutlu hissediyor, annesinin ölümünden sonra acısının bu kadar kolay hafifleyebilmesine şaşırıyordu. Asla teselli bulmayacağını düşünmüştü ama şimdi, daha iki ay geçmeden yarası kabuk bağlıyordu. Geriye bütün hayatının üstünü hüzün bulutu gibi kaplayan acılı bir melankoli kalmıştı. Hiçbir olay ona olanaksız görünmüyordu artık. Çocukları büyüyecek, onu sevecekti. Kocasına aldırmadan huzur içinde, hayatından memnun yaşlanıp gidecekti.

Eylül sonuna doğru Rahip Picot göreve daha sekiz gün önce başlayan yeni bir rahiple birlikte ziyarete geldi. Kendisinden sonra görevi devralacak Rahip Tolbiac'ı takdim etti. Gelen, gencecik, zayıf, fazlasıyla ufak tefek ama tumturaklı sözler eden bir adamdı. Gözleri içe çöküktü, altları mosmor olmuştu. Bakışları ateşli bir ruha işaret ediyordu. İhtiyar Rahip, Goderville Başpapazı olarak atanmıştı.

Jeanne onun gidişinden samimi bir üzüntü duydu. Genç kızlığına ilişkin bütün anılarda bu babacan adamın yüzü de vardı. Onu o evlendirmiş, Paul'ü vaftiz etmiş, baronesin cenazesini kaldırmıştı. Étouvent'ı Rahip Picot'nun çiftlikler boyu önde giden göbeği olmadan hayal edemiyordu. Onu seviyordu çünkü neşeli ve içten bir adamdı.

Terfi etmesine rağmen mutlu görünmüyordu. Sürekli, "Zor geliyor, zor geliyor Sayın Kontes. On sekiz yıldır buradayım. Ah! Cemaat çok ilgili değil ama önemi yok. Erkeklerin dinle uğraşacak zamanı yok, kadınlara gelince, onlar iyice yoldan çıkmış. Kızlar kiliseye ancak Şiş Göbekler Azizesi'ni ziyaret ettikten sonra evlenmek için geliyor. Bakirelik bu bölgede pek önemsenmiyor. Ama yine de seviyordum ben."

Yeni rahip sabırsızlığını gösteren hareketler yapıyor, gitgide kıpkırmızı kesiliyordu. Aniden, "Ben göreve gelince bütün bunların değişmesi gerekecek" dedi. Öfkeli bir çocuk gibiydi, şimdiden yıpranan ama tertemiz cüppesi içinde zayıf ve dayanıksız görünüyordu.

Rahip Picot keyifli anlarında olduğu gibi onu göz ucuyla süzerek devam etti: Biliyor musunuz rahip, bu tür olayları engellemek için çevredekilerle yakın ilişkiler kurmak lazım. Yoksa yaptıklarınız bir işe yaramaz.”

Küçük rahip kırıcı bir tonla cevap verdi: “Görüyoruz.” İhtiyar rahip kendine hâkim olarak, “Yaşlandıkça ve tecrübe kazandıkça sakinleşirsiniz” dedi. “Aksi takdirde son müminleri de uzaklaştırırsınız kiliseden, olacağına varır. Bu bölgede insanlar inançlıdır ama çok inatçıdır: Dikkatli olun. Ben günah çıkarmak için gelmiş bir parça tombul bir kız gördüğümde kendi kendime ‘Cemaate birini daha getirecek’ diye düşünür, onu evlendirmeye çabalarım. Hata yapmalarını engelleyemezsiniz ama delikanlıyı bulup, anneyi terk etmesini engelleyebilirsiniz. Evlendirin onları rahip, evlendirin onları, ötesiyle ilgilenmeyin.”

Yeni rahip kabalıkla cevap verdi: “Görüşlerimiz farklı. Bu konuda ısrar etmemiz gereksiz.” Rahip Picot bir kez daha köyüne, papaz evinin penceresinden seyrettiği denize, uzaktan gemilerin geçişini izleyerek dua kitabını okumaya gittiği küçük vadilere hüzünle baktı.

İki rahip izin istedi. İhtiyar rahip ağlamak üzere olan Jeanne’ı öptü.

Sekiz gün sonra Rahip Tolbiac geri geldi. Krallığın idaresini devralan bir prens gibi, yapacağı reformları anlattı. Sonra vikontesten Pazar ayinlerini kaçırmamasını ve bütün bayram ayinlerine katılmasını rica etti. “Siz ve ben, bu ülkenin önde gelenleriyiz. Bu ülkeyi yönetecek ve örnek olacak kişileriz. Güçlü olmak ve saygı görmek için birlik olmalıyız. Kilise ve şato el ele verirse, köylüler bizden korkacak ve itaat edecektir” diyordu.

Jeanne’ın inancı bir duygudan ibaretti. Bir kadının her zaman içinde taşıdığı hayalci bir inanca sahipti. Tanrı’ya karşı olan görevlerini az çok yerine getiriyordu. Manastırdan kalan alışkanlıklarını sürdürmüştü ama baronun eleştirel felsefesi zaman içinde inançlarını törpülemişti.

Rahip Picot ondan aldıklarıyla yetiniyor, aç gözlülük etmiyordu. Ama halefi pazar ayinine gelmediğini görünce endişe ve ciddiyet içinde koşup gelmişti.

Rahiple ilişkisini koparmak istemeyen Jeanne ilk haftalarında kilisede görünmeyi ihmal etmeyeceğine söz verdi.

Ama yavaş yavaş eski kilise alışkanlığına geri dönerek, bu namuslu ve çevresine hâkim olmayı seven rahibin etkisi altına girdi. Din adamının coşkusu ve ateşliliği hoşuna gidiyordu. Bütün kadınların ruhunda bulunan ilahi şiir telini titretiyordu. Karşı konulmaz kararlılığı, bütün dünyayı ve cinselliği aşağılaması, insani hırslardan iğrenmesi, Tanrı'ya duyduğu aşk, ergen ve yabanıl deneyimsizliği, açık sözlülüğü, kırılmaz iradesi Jeanne'a din şehitlerinin böyle olması gerektiği hissi veriyordu. Acılar içindeki deneyimli kadın, Tanrı'nın temsilcisi bu çocuğun katı fanatizmiyle büyülenmeye bırakıyordu kendini.

Rahip onu teskin edici İsa'ya ulaştırıyor, dinin kutsal hazlarının bütün acılarını nasıl yatıştırdığını gösteriyordu. Jeanne da günah çıkarma odasında diz çöküyor, kendini aşağılıyor, on beş yaşında gibi görünen bu rahip karşısında kendini küçük ve güçsüz hissediyordu.

Ama kısa bir süre sonra bütün kasaba rahipten nefret etmeye başladı.

Kendisine karşı olan sertliği başkalarına karşı sarsılmaz bir hoşgörüsüzlük haline dönüşüyordu. Onu öfke ve tiksintiyle isyana sürükleyen özellikle bir şey vardı: Aşk. Bu tür günahlardan öfkeyle, çiğ sözlerle söz ediyor, kilise geleneğine göre kürsüden hitap ettiği köylülere tensel hazlarla ilgili bağırıp çağırıyordu. Bu tür öfke anlarında gözünün önünde beliren görüntülerle ateşlenen ruhu öfkeyle titriyor, olduğu yerde tepinmeye başlıyordu.

Büyük yaştaki genç erkek ve kızlar kiliseye karşı gizli bir nefret beslemeye başlamıştı. Bu tür olaylar üzerine şakalaşmayı seven ihtiyar köylüler, vaazdan sonra mavi gömlekli oğlu ve kara mantolu karısıyla çiftliğe dönerken genç rahipin hoşgörüsüzlüğünü eleştiriyordu. Bölge ayaklanmıştı.

Herkes vaazdaki sert sözler, günahlar karşısında verdiği ciddi cezalar hakkında fısıldaşıyordu. Namusuna halel gelmiş kızların kiliseye gelmesini reddetmekte ayak direğinden, herkesin alay konusu oluyordu. Genç kızların diğerleriyle birlikte kiliseye gideceğine banklarda oturmaya devam ettiği büyük ayinlerde gülüşmeler oluyordu.

Bir süre sonra avını izleyen avcı gibi, buluşmalarını engellemek üzere âşıkları takip etmeye başladı. Dolunay gecelerinde kuytu yerleri, samanlıkları, küçük tepelerin yamaçlarındaki sazlıkları kolluyordu.

Bir keresinde onu görünce ayrılmayan iki âşık yakaladı. Birbirlerinin beline sarılmış, taşlarla dolu bir koyakta öpüşüyorlardı.

Rahip, “Buna bir son vermeyecek misiniz kaba köylüler sizi?” diye bağırdı.

Delikanlı arkasını dönerek cevap verdi: “Siz kendi işinize bakın rahip, bunlar üstünüze vazife değil.”

Bunun üzerine rahip yerden taş alıp köpeklere yaptıkları gibi üzerlerine atmaya başladı.

İki âşık gülerek kaçıştılar. Ertesi pazar, kilisenin ortasında adlarıyla ifşa etti gençleri.

O bölgedeki bütün delikanlılar kiliseye gitmeyi kesti.

Rahip her Perşembe akşam yemeğini şatoda yiyor, sık sık Jeanne’la sohbete geliyordu. Jeanne da onun gibi heyecanlanıyor, maddi olmayan şeyler hakkında tartışıyor, bu dini tartışmalarla iyice karmaşıklaşan bütün eski bilgilerini ortaya döküyordu.

Birlikte baronesin uzun yürüyüş yolunda dolaşmaya çıkıyor, İsa ve havarilerinden, kutsal bakireden, azizlerden tanıdıkları kişilermiş gibi söz ediyorlardı. Bazen birbirlerine mistik sayıklamalarla sonuçlanan derin sorular sormak için duraksıyor, Jeanne aniden aklına gelen şairane açıklamalar arasında yitip gidiyor, Rahip ise daha kesin yargılarla dairenin dört köşesini matematiksel olarak kanıtlayan bir fanatik gibi mantık yürütüyordu.

Julien yeni rahibe büyük bir saygı gösteriyor, sürekli olarak, “Bu rahip tam bana göre. Uzlaşmaz bir adam” diyordu. Kendi isteğiyle günah çıkarıyor, ayinlere katılıyor, örnek davranışlar sergilemeye çalışıyordu. Artık neredeyse her gün Fourville’lere gidiyor, avdan vazgeçemeyen kocayı

başından savıp kontesle birlikte yağmurda fırtınada ata biniyordu. Kont, “Atları için deli oluyorlar, bu iş karıma iyi geldi” diyordu.

Baron, Kasım ortasına doğru geldi. Değişmiş, yaşlanmış, gözünün feri sönmüş, ruhunu ele geçiren koyu bir hüzne gömülmüştü. Bu son birkaç ay sevgi, güven ve şefkat ihtiyacını artırdığından, kızına duyduğu sevgi de artmıştı.

Jeanne ona yeni düşüncelerinden, Rahip Tobiac’la olan yakınlığından ve dini konulardaki ateşliliğinden söz etmedi ama baron rahibi ilk görüşünde içinde büyük bir nefret uyandığını hissetti.

Genç kadın akşam, “Onu nasıl buldun?” diye sorduğunda şöyle cevap verdi: “Bu adam bir enkizisyoncu! Çok tehlikeli olabilir.”

Sonra dostu olan köylülerden genç rahibin ciddiyetini, sert davranışlarını, doğa kanunlarına karşı bir tür zulümle yaklaştığını öğrenince kalbi iyice öfkeyle doldu.

Baron, doğaya tapan ihtiyar filozoflar soyundandı. İki hayvanın birleşmesini gördüğünde panteist bir Tanrı önündeymiş gibi saygı gösterir, burjuva eğilimleri olan Katolik bir Tanrı kavramı, Cizvitler’e özgü öfke ve zorbaca intikam planları karşısında tüyleri diken diken olurdu. Kendi yarattıklarını küçümseyen, öldüren, sınırları olmayan, mutlak hâkim, hayatı, ışığı, yeryüzünü, düşünceyi, bitkiyi, kayayı, insanı, havayı, hayvanı, yıldızı ama aynı zamanda da böceği yaratan bir Tanrı, yaratan, çünkü yaratılmamış olan, iradeden daha güçlü, mantıktan daha öte, sonsuz uzayın her yanında her yönde ve her biçimde amaçsız, mantıksız ve sonsuzca üreten, tesadüfün gerekliliklerini ve dünyaları ısıtan güneşe yakınlığı gözeten bir Tanrı vardı.

Evren içinde bütün tohumları, ağaçlar üzerindeki çiçekler, meyveler gibi gelişen düşünceyi ve hayatı barındırıyordu.

Dolayısıyla üreme temel kanundu, Evrensel Varlık’ın karanlık ve sarsılmaz iradesini yerine getiren kutsal, saygıdeğer, ilahi eylemdi. Sonunda bütün çiftlikleri dolaşıp, bu hoşgörüsüz, hayatı aşağılayan rahibe karşı yoğun bir kampanya başlattı.

Umutsuzluğa kapılan Jeanne, Tanrı'ya dua ediyor, babasına yalvarıyordu ama babası her seferinde, "Bu tür adamlarla mücadele etmek gerek. Bu bizim hem hakkımız hem görevimiz. Bunlar insan değil" diye cevap veriyordu. Uzun beyaz saçlarını sallayarak, "Bunlar insan değil. Hiçbir şey anlamıyorlar ama hiçbir şey, hiç. Ölümcül bir rüyanın içinde dolaşıyorlar. Bedene karşı bunlar" diye tekrarlıyor ve üzerine çöken bir lanetten kurtulmaya çalışır gibi bağırıyordu: "İnsan bedenine karşılar!"

Rahip de düşmanı gayet iyi seziyor ama şatonun ve genç kadının hâkimiyetini elde tutmak için, sonunda kazanacağı zaferden emin, ılımlı davranıyordu.

Sonunda bir sabit fikir içini kemirmeye başladı. Bir tesadüf sonucu Julien'le Gilberte'in aşkını keşfetmişti ve ne pahasına olursa olsun onlara engel olmak istiyordu.

Bir gün Jeanne'ı görmeye geldi ve uzun bir mistik sohbetin sonunda, kendi ailesindeki kötülükle mücadele etmek, yok etmek, tehlikedeki iki ruhu kurtarmak için birlik olmayı teklif etti.

Jeanne anlamadı ve neler olduğunu öğrenmek istedi. Rahip, "Henüz zamanı gelmedi, daha sonra tekrar uğrarım" diye cevap vererek aniden kalkıp gitti.

Kışın sonu gelmişti. Kırsal kesimde dendiği gibi hava çözülmüş, nemlenmiş ve ılımıştı.

Rahip birkaç gün sonra geri geldi ve gizemli sözcüklerle bazı uygunsuz kişiler arasındaki iğrenç ilişkilerden söz etmeye başladı. Ona göre, bu ilişkilerden haberdar olan kişilerin her yola başvurarak buna bir son vermesi gerekiyordu. Sonra daha ilahi konulara geçerek, Jeanne'ın elini tuttu ve gözlerini açması, anlaması, ona yardım etmesi için yemin ettirdi.

Bu kez Jeanne da anlamıştı ama o sıralar huzur içinde olan evinin ne kadar dayanılmaz bir hale gelebileceği düşüncesiyle dehşete kapılmış susuyordu. Rahibin ne demek istediğini anlamamış gibi yaptı. Bunun üzerine rahip hiç tereddüt etmeden açıkça konuşmaya başladı.

“Yapmak zorunda olduğum oldukça zor bir görev Sayın Kontes ama başka türlü davranamam. Üstlendiğim görev sizin engelleyebileceğiniz bir olayın bilginiz dışında kalmasına izin vermememi emrediyor. Kocanızın Bayan de Fourville’le yasak bir ilişki içinde olduğunu bilmelisiniz.”

Jeanne sesini çıkarmadı, bitkin bir halde başını eğdi.

Rahip devam etti: “Bu durumda ne yapmayı düşünüyorsunuz?”

Bunun üzerine Jeanne kekeledi: “Ne yapmamı isterdiniz Sayın Rahip?”

Rahip hiddetle cevap verdi: “Bu utanç verici tutkunun arasına atılmanızı tabii.”

Jeanne ağlamaya başladı ve allak bullak bir sesle, “Daha önce de bir hizmetçiyle aldattı. Beni dinlemiyor. Artık sevmiyor da zaten. İşine gelmeyen bir isteğim olduğunda kötü davranıyor. Ne yapabilirim ki?” dedi.

Rahip doğrudan cevap vermeden haykırdı: “Demek boyun eğiyorsunuz! Boyun eğiyorsunuz! Razı oluyorsunuz! Zina çatınızın altında ve siz hoş görüyorsunuz! Suç gözlerinizin önünde işleniyor ve siz başınızı çeviriyorsunuz öyle mi? Siz kendinize eş mi diyorsunuz? Hıristiyan mı diyorsunuz? Anne mi diyorsunuz?”

Jeanne hıçkırıyordu: “Ne yapmamı beklerdiniz?”

Rahip cevap verdi: “Bu iğrençliğe izin vermemek için gereken her şeyi. Dediğim gibi, her şeyi. Terk edin onu. Kaçıp gidin bu pis evden.”

Jeanne, “Ama param yok Sayın Rahip” dedi. “Zaten cesaretim de kalmadı. Üstelik kanıtım olmadan nasıl giderim? Buna hakkım yok.”

Rahip titreyerek ayağa kalktı: “Korkaklıktan söylüyorsunuz bunları hanımefendi. Sizi farklı düşünmüştüm. Siz Tanrı’nın merhametine layık değilsiniz.”

Jeanne dizleri üstüne çöktü: “Ah! Size yalvarıyorum terk etmeyin beni, tavsiyelerde bulunun!”

Rahip sert bir sesle, “Bay de Fourville’in gözlerini açmasını sağlayın. Bu ilişkiye son vermek ona düşüyor” dedi.

Bu korkunç düşünce Jeanne’ı alt üst etti: “Ama onları öldürür Sayın Rahip! Ben de muhbir durumuna düşerim! Ah! Yok olmaz, asla olmaz!”

Bunun üzerine rahip öfkeden deliye dönerek karşısındakini lanetler gibi elini kaldırdı: “O halde utanç ve günah içinde yaşamaya devam edin çünkü siz de onlar kadar suçlusunuz. İşbirlikçi eşsiniz siz! Burada yapacak işim kalmadı.”

Çekip gitti. O kadar öfkelenmişti ki bütün bedeni titriyordu.

Jeanne kendini kaybetmiş bir biçimde, istenilen her şeyi yapmaya hazır, sözler vererek ardından koştu. Ama rahip öfkeden titremeye devam ediyor, neredeyse kendisi boyundaki büyük mavi şemsiyesini çılgın gibi sallayarak hızlı adımlarla yürüyordu.

Julien’in çitin kenarında dikilmiş, budama çalışmalarını yönettiğini fark etti. Bunun üzerine Couillardlar’ın çiftliğinden geçmek için sola döndü ve sürekli, “Beni rahat bırakın hanımefendi. Size söyleyecek sözüm kalmadı” diye tekrarlıyordu.

Tam yolunun üzerinde, avlunun ortasında evin ve çevre evlerin çocukları dişi köpek Mirza’nın kulübesinin çevresinde toplanmış, meraklı gözlerle bir şeye bakıyorlardı. O kadar konsantre olmuşlardı ki, kimse konuşmuyordu. Tam ortalarında baron, ellerini sırtında kavuşturmuş, aynı merakla olanları izliyordu. Bu haliyle ilkokul öğretmenine benziyordu. Ama uzaktan rahibi görünce, karşılaşmamak, selam vermek ve konuşmak zorunda kalmamak için uzaklaştı.

Jeanne yalvararak, “Bana birkaç gün verin Sayın Rahip, sonra tekrar gelin şatoya. Size neler yapabileceğimi, neler planladığımı anlatırım. Birlikte gözden geçiririz” diyordu.

Bu sırada çocukların yanına geldiler. Rahip onları bu kadar ilgilendirenin ne olduğunu görmek için yaklaştı. Dişi köpek doğuruyordu. Kulübenin yanında beş küçük yavru annelerinin yanı başında kıpırdanıyor, anneleri de

yan yatmış, acılar içinde ama şefkatle yavrularını yalıyordu. Rahip eğildiği anda kasılan hayvancağız gerindi ve altıncı küçük yavru göründü. Bunun üzerine bütün çocuklar sevince boğularak ellerini çırpmaya ve çığlıklar atmaya başladılar: “Bir tane daha, bir tane daha!” diye bağırıyorlardı. Bu onlar için bir oyundu, kirli bir yanı olmayan doğal bir oyun. Doğumu elmaların düşüşünü izler gibi izliyorlardı.

Rahip Tolbiac önce şaşkınlıktan donup kaldı, sonra karşı konmaz bir öfkeye kapılarak, büyük şemsiyesini kaldırdı ve bütün gücüyle çocukların kafasına indirmeye başladı. Korkan çocuklar bütün güçleriyle kaçtılar ve rahip aniden ayağa kalkmaya çabalayan köpeğin karşısında kaldı. Ama doğrulmasına izin vermedi ve aklını kaçırmış gibi bütün gücüyle vurmaya başladı. Zincirli olan köpek kaçamıyor, darbelerin altında çırpınıyor, tüyler ürpertici sesler çıkartıyordu. Rahibin şemsiyesi kırıldı. Elleri boş kalınca, köpeğin üzerine çıktı ve kendinden geçmiş bir şekilde tepinmeye, tekmelemeye ezmeye başladı. Köpeğin karnında tepinirken son yavrunun da basınçla fırlamasına neden oldu, ve işini, kör ve sağır hallerine bakmadan daha şimdiden anne memesi arayan yavruların ortasında hâlâ kıpırdamaya çalışan kanlar içindeki bedeni topuk darbeleriyle ezerek tamamladı.

Jeanne kaçmıştı ama rahip birden boğazında bir el hissetti. Bir tokatta şapkası uçtu. Öfkeden deliye dönen baron onu çite kadar sürükledi ve yolun ortasına fırlattı.

Bay Le Perthuis geri geldiğinde, kızının yavru köpeklerin ortasında diz çökmüş, tek tek eteğinde toplarken ağlamakta olduğunu gördü. “İşte, işte senin kutsal rahibin! Gördün mü şimdi?” diye bağırarak büyük adımlarla yaklaştı.

Çiftçiler de gelmişti. Herkes karnı deşilmiş hayvana bakıyordu. Couillard Ana, “Bir insan nasıl bu kadar vahşi olabilir!” dedi.

Jeanne yedi yavruyu toplamıştı. Hepsini büyüteceğini söylüyordu.

Yavrulara süt vermeye çalıştılar, üçü ertesi gün öldü. Bunun üzerine Simon Baba çevre çiftlikleri dolaşıp emziren başka bir köpek olup olmadığını araştırdı. Bulamadı ama aynı işi yapacağı iddiasıyla bir dişi kedi

getirdi. Bunun üzerine yavrulardan üçünü daha öldürdüler ve sonuncuyu kendi ırkından olmayan bir sütanneye teslim ettiler. Anne yavruyu hemen benimsedi ve yan yatıp memesini uzattı.

Yavruyu evlatlık alan annenin bitkin düşmesini engellemek için on beş gün sonra köpeği memeden kestiler. Köpeğin biberonla beslenmesini bizzat Jeanne üstlendi. Adını Toto koymuştu. Baron bu adı değiştirerek, “Katliam” olarak vaftiz etti.

Rahip bir daha geri dönmedi ama bir sonraki Pazar, kürsüden şatoya beddualar, lanetler ve tehditler savurmayı da ihmal etmedi. Yaraların kızgın demirle dağlanması gerektiğini söylüyor, baronu aforoz ettiğini ilan ediyor, Julien’in aşkıyla ilgili henüz çekinerek üstü kapalı imalarda bulunuyordu. Baron ise bu durumla eğleniyordu. Vikont çok kızmıştı ama korkunç bir skandal patlak vermesi endişesi öfkesini söndürdü.

Bundan sonra Rahip her vaaz günü intikam konuşmalarına devam etti; Tanrı’nın saatinin yaklaştığını, bütün düşmanların cezalarını bulacağını söylüyordu.

Julien, başpiskoposluğa saygılı ama öfkeli bir mektup yazdı. Rahip Tolbiac görevden alınmakla tehdit edildi. Sustu.

Ağır adımlar ama heyecanlı bir edayla yalnız başına çıktığı uzun yürüyüşlerde rastlıyorlardı artık ona. Gilberte ve Julien at gezintileri sırasında bazen ovanın ya da kıyının bir noktasında küçük kara bir leke gibi, bazen girdikleri vadinin dar bir boğazında dua kitabını okurken görüyorlardı onu. Yanından geçmemek için hemen ağaçların arasına dalıyorlardı.

İlkbahar gelmiş, aşklarını canlandırmış, her gün kâh orada kâh burada, gezintilerinde savruldukları her kuytu köşede birbirlerinin kollarına atılmaya başlamışlardı.

Ağaçların yaprakları hâlâ seyrek ve çimenler ıslak olduğundan, yazın yaptıkları gibi koruluğun derinliklerine gizlenemediklerinden, sonbaharda Vaucottes Tepesi’nin zirvesinde buldukları terk edilmiş bir çoban karavanını kullanmayı alışkanlık haline getirmişlerdi.

Karavan beş yüz metre yükseklikteki bir yarın kıyısında, vadinin iniş noktasının başladığı yerde, tekerlekleri üzerinde tek başına dikiliyordu. İçindeyken hazırlıksız yakalanmaları mümkün değildi çünkü bütün ova ayaklarının altındaydı. Kapı koluna bağladıkları atlar, öpüşmekten bıkmalarını bekliyorlardı.

Ama bir gün, tam sığınaklarını terk ettiklerinde, Rahip Tolbiac'ın deniz tarafındaki sazlıkların arasında saklanmış olduğunu fark ettiler. "Atları küçük koyakta bıraksak iyi olacak" dedi Julien. "Uzaktan bile yerimizi tespit edebiliyor." Bundan sonra hayvanları vadinin çalılıklarla kaplı kısmında bırakmayı alışkanlık haline getirdiler.

Bir akşam kontla birlikte akşam yemeği yemek için birlikte Vrilette'e dönerken, Étouvent rahibinin şatodan çıktığını gördüler. Geçmelerine izin vermek için çekildi ve göz göze gelmemeye dikkat ederek selam verdi.

İçlerini kaplayan endişe kısa bir süre sonra dağıldı.

Ama bir öğleden sonra, fazla rüzgârlı bir havada (Mayıs ayının başıydı) Jeanne ateşin yanında oturmuş kitap okurken, birden Kont de Fourville'in yürüyerek yaklaştığını fark etti. O kadar acele ediyordu ki, Jeanne başına kötü bir şey geldiğini düşündü.

Karşılamak için heyecanla aşağı indi ve kontu karşısında görünce delirdiğini düşündü. Yalnızca evdeyken giydiği kürklü bir kasket takmış, bir av yeleği giymişti. Yüzü o kadar solgundu ki, kızıl bıyıkları renksiz teninin üzerinde alev gibi parlıyordu. Gözleri yuvalarından fırlamış, dört dönüyor, boş bakıyordu.

Kekeledi: "Karım burada, değil mi?" Aklı başından giden Jeanne cevap verdi: "Hayır, bugün onu hiç görmedim."

Bunun üzerine kont bacakları kırılmış gibi olduğu yere çöküverdi. Şapkasını çıkardı ve ne yaptığını bilmeden mendiliyle defalarca alnını sildi. Sonra bir anda yerinden fırlayarak iki elini öne uzatmış, ağzı açık, konuşmaya, korkunç bir şeyler anlatmaya hazır halde genç kadına doğru atıldı ama durdu, sabit bakışlarla baktı ve sayıklar gibi, "Kocanız... Siz de..." dedi ve deniz yönüne doğru koşarak uzaklaştı.

Jeanne durdurmak için arkasından koştu, seslendi, yalvardı. “Her şeyi biliyor! Ne yapacak acaba? Ah! Onları bulmasa bari!” diye düşünürken kalbi sıkışıyordu.

Konta ulaşmayı başaramadı. Adam onu dinlemiyordu. Hiç tereddüt etmeden, nereye gittiğini bilir gibi hızla ilerliyordu. Hendeği geçti, sazlıkları dev adımlarla aştı ve uçurumun kıyısına ulaştı.

Jeanne bayırdaki ağaçların yanında dikilip uzun süre gözleriyle izledi kontu. Gözden yitince iç sıkıntısıyla kıvranarak eve geri döndü.

Kont sağa dönmüş ve koşmaya başlamıştı. Çalkantılı deniz dalgalar halinde kıvrımlanıyordu. Kapkara dev bulutlar çılgın bir hızla yaklaşıyor, gelip geçiyor, ardından yenileri geliyor ve her biri kıyıya korkunç bir sağanak bırakıyordu. Rüzgâr ıslık çalıyor, inliyor, otları savuruyor, genç filizleri yere kadar eğiyor, söküp götürüyor, köpükten yumaklara benzeyen büyük deniz kuşları kıyıdan uzaklara sürükleniyordu.

Yağmur damlaları birbiri ardına kontun yüzüne çarpıyor, yanaklarını ve bıyıklarını ıslatıyor, akıp dolduğu kulaklarında uğultuya, kalbinde sıkışmaya dönüşüyordu.

Karşısında derin boğazıyla Vaucottes Vadisi açılıyordu. Oraya kadar parkın yanındaki boş çoban karavanından başka bir şey görünmüyordu. İki at tekerlekli evin kapı koluna bağlanmıştı. Bu fırtınada neden endişe edeceklerdi?

Kont atları fark eder etmez yere yattı. Sonra, çamura bulanmış dev bedeni ve tüylü şapkasıyla tuhaf bir canavar gibi ellerinin ve dizlerinin üzerinde sürünmeye başladı. Tek başına öylece duran karavana kadar tırmandı ve duvarlardaki deliklerden görünme endişesiyle karavanın altına yattı.

Atlar onu görünce huysuzlanmıştı. Elinde açık tuttuğu bıçağıyla hiç ses çıkarmadan atların kayışlarını kesti. İlk sert rüzgârda atlar ahşap yapının eğimli çatısından kayan dolu tanelerinden rahatsız olarak kaçıp gittiler. Rüzgâr karavanı tekerlekleri üzerinde sallıyordu.

Bunun üzerine kont dizlerinin üzerine doğruldu, gözünü kapının alt boşluğuna dayadı ve içeri baktı.

Bir daha kımıldamadı. Bir şey bekliyor gibi görünüyordu. Oldukça uzun bir zaman geçti, sonra birden ayağa kalktı. Tepeden tırnağa çamura bulanmıştı. Deli kuvvetiyle karavanın dış sürgüsünü sürdü ve kapı kolunu yakalayarak küçücük yapıyı parçalara ayırmak istermişçesine sallamaya başladı. Sonra birden durdu. O dev bedeniyle iki büklüm olup, saldıracak bir boğa gibi nefes nefese geri çekildi ve bütün gücüyle yüklenerek karavanı içindekilerle birlikte dik rampaya doğru sürükledi.

İçeridekiler kapı koluna yapışmış, başlarına ne geldiğini anlamadan çığlık çığlığa bağırıyorlardı.

Uçurumun kıyısına geldiğinde kont hafifleyen evi yamaçtan aşağı yuvarlanmaya bıraktı.

Karavan deli gibi sürükleniyor, gitgide hız kazanıyor, bir hayvan gibi sıçrıyor, tökezliyor, yoluna devam ediyordu.

Mağaralardan birine sığınmış bir dilenci başının üzerinden hızla geçişini gördü, ahşap kutunun içinden yükselen korkunç çığlıkları duydu.

Aldığı bir darbede tekerleklerinden biri kopan karavan yan devrildi ve çamurun içinde, dağın zirvesinden yuvarlanan temellerinden sökülmüş bir ev gibi sürüklenmeye başladı. Vadinin sonuna geldiğinde, bir eğri çizerek uçurumdan aşağı yuvarlandı ve zemine düşüp yumurta gibi parçalandı.

Taş zeminin üzerine düşüp parçalanır parçalanmaz, ihtiyar dilenci küçük adımlarla güçlükle aşağı indi. Köylülere özgü bir çekingenlikle ortadan ikiye ayrılmış karavana yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Kazayı haber vermek için en yakın çiftliğe kadar gitti.

Koşup geldiler, karavan parçalarını kaldırdılar. İki ceset buldular. Ezilmiş, parçalanmış, kanlar içinde kalmış cesetlerdi bunlar. Adamın alnı açılmış ve bütün yüzü ezilmişti. Kadının çenesi bir darbeyle yerinden çıkmış öylece aşağı sarkıyordu ve kırılan kollarıyla bacakları etin içinde kemik yokmuş gibi gevşek duruyordu.

Yine de kim oldukları anlaşıldı. Bu felaketin nedenleri üzerine uzun uzun kafa yoruldu.

“Bu kulübede ne arıyorlardı acaba?” diye sordu bir kadın. Bunun üzerine zavallı ihtiyar doludan korunmak için buraya sığınmış olabileceklerini, çılgın rüzgârın kulübeyi yerinden sürüklemiş olabileceğini söyledi. Kendisinin de kulübeye sığınmak için oraya seyirttiğini, kapı koluna bağlı atları görünce kulübenin dolu olduğunu anladığını anlattı.

Sonra memnun bir edayla ekledi: “Onlar olmasa, beni bulacaktınız” dedi. “Daha iyi olmaz mıydı?” diye bir ses yükseldi. Bunun üzerine ihtiyar korkunç bir öfkeye kapıldı: “Neden daha iyi olacakmış? Ben fakir, onlar zengin olduğu için, değil mi? Bir de şu hallerine bakın....” Her yerinden sular süzülen yırtık pırtık giysilerinin içinde titreyerek, karmakarışık sakalı ve alnına kadar çektiği şapkasından fırlayan uzun saçlarıyla öylece dikilmiş eğri bastonunun ucuyla iki cesedi gösteriyordu: “İşte bunun karşısında hepimiz eşitiz.”

Başka köylüler de gelmiş göz ucuyla, endişeli bakışlarla, sessiz, ürkmüş, bencil ve ödlek bakıyorlardı cesetlere. Sonunda ne yapacaklarını tartışmaya başladılar. Karşılığını alacakları umuduyla cesetleri şatolara götürmeye karar verdiler. İki araba hazırlandı. Ama başka bir sorun ortaya çıktı. Bazıları arabanın içine saman doldurmak istiyor, bazıları da örtüler sermenin daha doğru olacağını ileri sürüyordu.

Daha önce de konuşan bir kadın bağırdı: “İyi ama örtüler kan içinde kalacak, çamaşır suyuyla yıkamak gerekecek.”

Bunun üzerine şen yüzlü şişman bir çiftçi kadın, “Parasını öderler o zaman. Ne kadar uğraşırsak onlara o kadar pahalıya patlar” dedi. Karar kesinleşmişti.

Yaysız yüksek tekerleklerin üzerindeki iki araba biri sağa biri sola olmak üzere dört nala yola çıktı. Her çukurda ayrılan ve bir daha asla buluşamayacak olan bu insan kalıntıları sarsılıyor ve yerinden sıçrıyordu.

Kont karavanın yamaçtan aşağı sürüklendiğini gördüğü andan itibaren yağmurun ve dolunun altında bütün gücüyle koşarak kaçmıştı. Saatlerce

öylece koşmuş, yolları aşmış, bayırlardan inmiş, hendeklerden sıçramış, gün batarken nasıl olduğunu bilmeden evine dönmüştü.

Korku içindeki hizmetçiler onu bekliyordu ve iki atın sürücüleri olmadan geri döndüğünü, Julien'inkinin arkadan geldiğini bildirdiler.

Bunun üzerine Bay de Fourville olduğu yerde sallandı, kesik kesik konuşarak, "Bu korkunç havada başlarına bir kaza gelmiş olmalı. Herkes aramaya çıksın!" dedi.

Kendisi de tek başına çıktı ama gözden uzaklaşır uzaklaşmaz bir kovuğa saklandı ve cesedin ya da can çekişen, belki de bir daha asla düzelemeyecek kadar ciddi sakatlanan, yabanıl bir tutkuyla sevdiği bedenin getirilmesini beklemeye başladı.

Kısa bir süre sonra önünden tuhaf bir yükle bir at arabası geçti.

Araba şatonun önünde duraksadı ve içeri girdi. Oydu, evet, bu o olmalıydı. Korkunç bir iç boğuntusu, neler olduğunu öğrenme dehşeti, gerçekle yüzleşme korkusu kontu olduğu yere mıhladı. Kımıldayamıyor, tavşan gibi titriyor, en ufak bir gürültüde yerinden sıçrıyordu.

Bir, belki de iki saat bekledi. Araba geri çıkmıyordu. Birden odasına girmeye ve karısının can çekişmesine seyirci kalmaya zorlanacağından endişelenerek tekrar ormanın derinliklerine kaçtı. Aniden karısının yardımına ihtiyaç duyabileceğini, kimsenin teselli etmeyi başaramamış olabileceğini düşündü ve kendini bilmez halde koşarak geri döndü.

Eve girerken bahçıvanla karşılaştı ve sordu: "Ne durumda?" Adam cevap vermeye cesaret edemiyordu. Bunun üzerine Bay de Fourville neredeyse gürleyerek, "Öldü mü?" diye sordu. Adam kekeledi: "Evet, Sayın Kont."

Kont sonsuz bir rahatlama hissetti. O ana kadar tir tir titreyen bedenine ani bir dinginlik doldu. Geniş giriş basamaklarını kararlı adımlarla tırmandı.

Öteki araba da Peuples'e ulaşmıştı. Arabayı uzaktan seçen Jeanne örtüyü görmüş, cesedin üzerinde yatmakta olduğunu tahmin etmiş ve her şeyi

anlamıştı. O kadar heyecanlandı ki bilincini yitirip olduğu yere yığıldı kaldı.

Kendine geldiğinde, babası başını desteklemiş, şakaklarını sirkeyle ovuyordu. Tereddüt içinde sordu: “Biliyor musun?..” Jeanne mırıldandı: “Evet baba.” Kalkmak istediyse de, çektiği acıyla doğrulmayı başaramadı.

Aynı akşam ölü bir kız bebek dünyaya getirdi.

Julien’in cenazesinde gözü hiçbir şey görmedi. Olan biteni anlamadı. Yalnızca bir ya da iki gün sonra Lison Teyze’nin geri gelmiş olduğunu fark etti. Ateşler içinde gördüğü kâbuslar yakasını bırakmıyordu. Büyük bir takıntıyla yaşlı kızın Peuples’den ne zaman, ne ara, nasıl gittiğini hatırlamaya çalışıyordu. Aklının başında olduğu zamanlarda bile hatırlamayı başaramıyor, yalnızca Annecik’in ölümünden sonra onu hiç görmediğinden emin olabiliyordu.

11

Üç ay boyunca odasında kaldı. O kadar zayıf düşmüş, o kadar solgunlaşmıştı ki onu kaybedeceklerini düşünüyorlardı. Babacık ve Lison Teyze yanından hiç ayrılmıyordu. İkisi de Peuples'e yerleşmişti. Jeanne bir sinir hastalığının pençesinden kurtulamıyordu. En ufak bir sesle kendinden geçiyor, çok basit nedenlerle uzun bilinç kayıplarına uğruyordu.

Julien'in ölümüne ilişkin ayrıntıları hiç sormamıştı. Ne fark edecekti? Yeterince bilmiyor muydu zaten? Herkes bir kaza olduğuna inanıyordu ama Jeanne gerçeği biliyor, ona işkence eden bu sırrı kalbinde saklıyordu: Zina, kontun ani ve ürkütücü ziyareti, felaket günü.

Artık ruhu tatlı, hoş, melankolik anılar, bir zamanlar kocasıyla paylaştığı aşk dolu kısa mutluluk anlarının hatırasıyla doluydu. Ara sıra hafızasında beklenmedik bir biçimde uyanan görüntülerle ürperiyordu. Kocasını nişanlılık günlerindeki ve Korsika'nın yakıcı güneşi altında yaşadıkları tutku dolu saatlerde âşık olduğu haliyle hatırlıyordu. Üzeri örtülen mezarın gitgide artan uzaklığında bütün kusurları siliniyor, bütün kabalıkları yok oluyor, sadakatsizlikleri bile unutuluyordu. Jeanne, onu kollarına almış bu adama, ölümünden sonra duyduğu belli belirsiz bir minnettarlıkla geçmişteki acıları affediyor, yalnızca mutlu anları düşünüyordu. Zaman geçiyor, aylar ayları kovaladıkça unutulmuşluğun üzerine bir kat daha toz bulutu çöküyor, bütün o bulanık anılar ve acıların üzerinde birikiyordu. Jeanne kendini tamamen oğluna adadı.

Paul, kendisi, çevresinde toplanan üç varlığın tek düşüncesi, idolü haline geldi. Bir diktatör gibi hüküm sürüyordu. Hatta sahip olduğu üç köle arasında bir tür kıskançlık bile oluşmuştu. Jeanne, dizinin üzerine oturttuğu torunuyla oynadığı ata binme seansları sonrasında baronun verdiği koca öpücükleri sinir içinde izliyordu. Herkes tarafından olduğu gibi Paul tarafından da ihmal edilen, henüz konuşamayan efendi tarafından zaman zaman hizmetçi muamelesi gören Lison Teyze dilenmek zorunda kaldığı ve güçlükle elde ettiği küçük okşamalarla anne ve büyükbaba için saklanan kucaklamaları karşılaştırınca odasına kapanıp ağlıyordu.

Hiçbir olayın yaşanmadığı iki huzurlu yıl çocukla ilgili tükenmek bilmeyen meşgalelerle geçti. Üçüncü kışın başında ilkbahara kadar Rouen'da kalmaya karar verildi ve bütün aile göç etti. Ama terk edilmiş eski nemli eve geldiklerinde Paul o kadar ağır bir bronşite yakalandı ki, zatülcenp olduğundan endişe edildi. Bunun üzerine aklı başından giden üç ebeveyn Peuples'in havasından vazgeçemediğine karar verdikleri çocuğu iyileşir iyileşmez Peuples'e geri götürdüler.

Sonra bir dizi tekdüze ve sakin yıllar birbirini kovalamaya başladı.

Bazen odasında, bazen büyük salonda, bazen bahçede, hep ufaklığın çevresinde, mızırdanmaları, komik ifadeleri, hareketleriyle kendilerinden geçerek yaşıyorlardı.

Annesi sevimli bulduğu için Paulet diye çağırıyordu çocuğunu. Paul ise bu sözcüğe dili dönmediğinden Poulet [Piliç] diye telaffuz ediyor, bu da ardı kesilmeyen gülüşmelere neden oluyordu. Poulet lakabı üzerine yapışıp kaldı. Başka ad kullanılmaz oldu.

Çok hızlı büyüdüğünden, baronun "üç anne" olarak çağırdığı üç ebeveynin tutkulu uğraşları da aynı oranda artıyordu.

Salon kapısının pervazı üzerine çakıyla aydan aya ne kadar büyüdüğünü gösteren küçük çentikler atıyorlardı. "Piliç cetveli" olarak adlandırdıkları bu cetvel hepsinin varoluşunda önemli bir yer tutuyordu.

Sonra başka bir yaratık ailenin hayatında önemli bir rol oynamaya başladı: Oğlundan başka bir şeyle ilgilenmeyen Jeanne tarafından ihmal edilen "Katliam". Ahırdaki eski bir köpek kulübesinde, sürekli zincirli halde, bir başına yaşıyor ve Ludivine tarafından besleniyordu.

Bir sabah Paul onu fark ederek çığlıklar atmaya başladı. Gidip köpeğe sarılmak istiyordu. Çok büyük kaygılarla yanına götürüldü. Köpek çocuğu görünce bayram etti. Ayırmak istediklerinde Paul gözyaşlarına boğuldu. Bunun üzerine Katliam'ın zincirleri çözüldü ve eve yerleştirildi.

Köpek, Paul'ün her an yanında olan ayrılmaz dostu haline geldi. Birlikte yerlerde yuvarlanıyor, halının üzerinde yan yana uyuyorlardı. Kısa bir süre

sonra Katliam ondan ayrılmaya asla razı olmayan dostunun yatağında uyumaya başladı. Jeanne ara sıra pireleneceğinden endişeleniyor, Lison Teyze'yse köpeğin kendisine ait olan sevgiyi çaldığını, hayatında fazla büyük bir yer edindiğini düşünüyordu.

Briseville'lere ve Coutelier'lere az sayıda ziyaret yapmışlardı. Belediye Başkanı ve doktor eski şatonun yalnızlığını bozan yegâne kişilerdi. Jeanne, rahibin dişi köpeği öldürmesinden ve kontesle Julien'in tüyler ürpertici ölümü sırasında yönelttiği suçlamalardan dolayı bu tür temsilcileri olabilen bir Tanrı'ya öfkelenmiş, bir daha kiliseye adımını bile atmamıştı.

Rahip Tolbiac zaman zaman şatoya saldırıyor, Şeytan, Ebedi İsyan Ruhu, Hata ve Yalan Ruhu, Günah Ruhu, Yozlaşma ve İffetsizlik Ruhu tarafından ele geçirildiğini iddia ediyordu. Baronu da böyle tanımlıyordu.

Zaten kilisesi bomboş kalmıştı. Çiftçilerin saban sürdüğü tarlalar boyu yürüyüşe çıktığında köylüler onunla konuşmak için başlarını bile çevirmiyorlardı. Üstelik şeytanın ele geçirdiği bir kadını kurtardığı için adı büyücüye çıkmıştı. Ona göre Şeytan'ın bir oyunu olan nazarı uzaklaştıracak gizemli dualar biliyordu. Elini süt vermeyen ya da hastalıklı ineklerin üzerinde dolaştırarak iyileşmelerini sağlıyor, birkaç tuhaf sözcükle kaybolan eşyaların bulunmasını sağlıyordu.

Dar görüşlü ve fanatik ruhunu Şeytan'ın yeryüzünde görünmesiyle, gücünün farklı tezahürleriyle, değişik gizli etkileriyle, sahip olduğu bütün kaynaklarla ve sıradan kurnazlık oyunlarıyla ilgili dini kitapları hatmetmeye adamıştı. Bu gizemli ve ölümcül güçle mücadele etmek için özel olarak görevlendirildiğine inandığından, dini kitaplarda geçen bütün Şeytan kovma formüllerini öğrenmişti.

Sürekli olarak Kötü Ruh'un gölgesinde dolaştığını sanıyor ve her an şu Latince cümleyi mırıldanıyordu: Sicut leo rugiens circuit quarens quem devoret.

Sonunda bir endişe, gizli güçlere sahip olduğuna dair bir korku yayıldı çevreye. Belzébuth'u dinin bir öğesi olarak gören kırsal kesimin cahil rahipleri bile Rahip Tolbiac'ı bir tür büyücü olarak değerlendiriyordu. Dini büyüyle karıştırmaya vardırdığını, gelenekleri kendine özgü yorumlarla

saptırarak kötülüğün iktidarına kapıldığını düşünmekle birlikte, saygın bir hayat sürmesi nedeniyle karşı çıkamadıkları karanlık güçlerine saygı duyuyorlardı.

Rahip, Jeanne'la karşılaştığında selam vermiyordu.

Bu durum yaşlı kız kurusu ruhuyla kiliseye gidilmemesini anlayamayan Lison Teyze'yi endişelendiriyor ve üzüyordu. Şüphesiz dindardı, şüphesiz günah çıkarıyor, ayinlere katılıyordu ama kimse bilmiyor çünkü öğrenmeye çalışmıyordu.

Paul'le yalnız kaldığında, alçak sesle merhametli Tanrı'dan söz ediyordu ona. Paul dünyanın ilk zamanlarından mucizevi öyküler anlatılıyormuş gibi dinliyordu bunları ama Lison Teyze, Tanrı'yı sevmek, çok çok sevmek gerektiğini söylediğinde bazen, "Peki, nerede o Teyze?" diye soruyordu. Bunun üzerine Lison Teyze parmağıyla gökyüzünü işaret ediyordu: "Yukarıda Poulet ama bundan kimseye söz etmemelisin." Barondan çekiniyordu.

Ama bir gün Poulet, barona, "Yüce Tanrı her yerde ama kilisede değil" dedi. Büyükbabasına teyzesinin gizemli öykülerinden bahsetti.

Çocuk on yaşına gelmişti. Annesi ise kırk gibi görünüyordu. Güçlü, ele avuca sığmaz bir çocuktu. Ağaçlara tırmanacak kadar becerikliydi ama pek bilgili sayılmazdı. Derslerden sıkılıyor, hemen bitmesini istiyordu. Baron onu bir kitabın önünde biraz uzun tuttuğunda, Jeanne hemen koşup geliyor ve "Bırak da oynasın. Çocuğu yormayalım. Daha çok küçük" diyordu. Ona göre hâlâ altı aylıkla bir yaş arasındaydı. Küçük bir adam gibi yürüdüğünü, koştuğunu, konuştuğunu ancak fark ediyordu. Jeanne endişeliydi. Sürekli olarak düşmesinden, üşümesinden, koşup terlemesinden, karnı ağrıyacak kadar çok ya da büyüyemeyecek kadar az yemesinden korkuyordu.

Çocuk on iki yaşına geldiğinde, büyük bir sorun ortaya çıktı: İlk komünyon sorunu.

Lise, bir sabah Jeanne'ın yanına geldi ve ufaklığı daha fazla dini eğitimden uzak tutamayacaklarını, ilk dini görevlerini yerine getirmek zorunda olduğunu söyledi. Bin bir neden ileri sürüyordu ama her şeyden

önemlisi görüştükleri insanların ne düşüneceğiydi. Alt üst olan, kararsız kalan, tereddüde düşen anne biraz daha bekleyebilecekleri cevabını verdi.

Ama bir ay kadar sonra, Vikontes de Briseville'e bir iade-i ziyarette bulunurken, kadın tesadüfen, "Bu yıl Paul'ünüz de ilk komünyonunu yapacaktır herhalde" dedi. Boş bulunan Jeanne, "Evet, hanımefendi" diye cevap verdi. Öylesine edilmiş bu sözle karar verilmiş oldu ve babasına danışmadan Lise'den çocuğu alıp din dersine götürmesini rica etti.

Üç ay kadar her şey yolunda gitti ama Poulet bir akşam boğazı şişmiş halde döndü eve. Ertesi gün öksürmeye başladı. Deliye dönen anne çocuğu sorguya çektiğinde, rahibin onu dersten sonra kilisenin kapısında, soğukta cezaya bıraktığını öğrendi.

Bunun üzerinde anne çocuğunu evde tutup dinin temel kurallarını kendisi öğretmeye başladı. Ama Rahip Tolbiac, Lison'un yalvarıp yakarmalarına rağmen yeterince eğitilmediğini ileri sürdüğü çocuğu kömünyona katılacak çocuklar arasına almayı reddediyordu.

Ertesi yıl da benzer olaylar yaşandı. Bunun üzerine öfkelenen baron dürüst bir insan olması için çocuğun bu safsatalara, Kudas töreninin çocukça sembollerine inanmaya ihtiyacı olmadığını söyledi. Çocuğun bir Hıristiyan olarak büyütülmesine ama ibadetlerini yerine getiren bir Katolik olması gerekmediğine, büyüdüğünde istediği mezhebi seçmekte serbest bırakılmasına karar verdiler.

Jeanne bir süre sonra Briseville'lere ziyarette bulunduysa da, karşılığı gelmedi. Komşularının nezaket düşkünlüğünü bildiğinden bu durum karşısında şaşırdı ama Markiz de Coutelier bu tavrın nedenini üstten bir tavırla açıklamakta gecikmedi.

Kocasının konumu, eskilere dayanan soyadı, ciddi serveti, Normandiya Kraliçesi gibi yaşayışıyla markiz, gerçek bir kraliçe gibi hüküm sürdürüyor, istediği gibi konuşuyor, duruma göre nazik ya da kırıcı davranabiliyor, karşısındakini her fırsatta azarlıyor, ders veriyor ya da onurlandırıyordu. Jeanne da evine gidip takdim edildiğinde, buz gibi birkaç sözden sonra kuru bir tonla, "Toplum iki sınıfa ayrılır: Tanrı'ya inananlar ve inanmayanlar. İlk

sınıfın en mütevazıları bile dostumuz, dengimizdir, diğerleri ise bir hiçtir” dedi.

Jeanne saldırıyı fark ederek, “İyi ama kiliseye gitmeden de Tanrı’ya inanılmaz mı?” dedi.

Markiz cevap verdi: “Hayır hanımefendi. Müminler Tanrı’ya dua etmek için kiliseye gider. İnsanları evinde ziyaret etmek gibi bir durumdur bu.”

Yaralanan Jeanne devam etti: “Tanrı her yerdedir hanımefendi. Ona ve merhametine kalbinin en derinlerinde inanan ben, aramızda bir rahip olmadığında daha yakın hissedebiliyorum onu.”

Markiz ayağa kalktı: “Kilisenin bayrağı rahibin elinde hanımefendi. Bu bayrağı izlemeyen herkes ona ve bize karşı sayılır.”

Jeanne da titreyerek ayağa fırladı: “Siz başka bir Tanrı’ya inanıyorsunuz hanımefendi! Oysa ben, dürüst insanların Tanrı’sına inanıyorum” dedi.

Selam verdi ve çıktı.

Köylüler de Poulet’ye ilk komünyonunu yaptırmadığı için ayıplıyordu onu. Kiliseye gitmiyor, ayinlere katılmıyor ya da kilise geleneklerine göre Paskalya ziyaretlerinde bulunmuyor olabilirlerdi ama çocuklar için durum farklıydı. Bir çocuğu bu ortak toplumsal kuralın dışında yetiştirme gözü pekliği karşısında geri adım atarlardı, çünkü din ayrı bir konuydu.

Jeanne da bu kınamaları fark etti ve bütün bu sessiz anlaşmaları, vicdani uzlaşmaları, bu evrensel her şeyden korkma halini, saygın görünen insanların kalplerinin derinliklerinde gizlenen alçaklığı lanetledi.

Paul’ün eğitimini baron ele aldı ve onu Latince’ye başlattı. Anneninse tek bir istediği vardı: “Yeter ki yorma onu!” diyordu. Endişe içinde ders yaptıkları odanın yakınlarında dolanıyordu. Sürekli içeri dalıp “Ayakların üşümedi değil mi Poulet?”, “Başın ağrımadı değil mi Poulet?” diyerek dersi bölmesini ya da öğretmeni “Onu bu kadar konuşturma boğazını yoracaksın” diye durdurmasını önlemek için odaya girmesini yasaklamışlardı.

Ufaklık serbest kalır kalmaz annesi ve teyzesiyle bahçeye iniyordu. Bir şeyler yetiştirmek onun için tutkuya dönüşmüştü. Üçü birlikte ilkbaharda ağaç dikiyor, filizlenmelerini ve büyümelerini mutlulukla izledikleri tohumlar ekiyor, dalları buduyor, buketler yapmak için çiçekler topluyorlardı.

Delikanlının en büyük merakı salata yetiştirmekti. Olağanüstü bir özenle marul, göbek salata, hindiba, kıvırcık hindiba, yenilebilir her türlü otu yetiştirdiği kare biçimindeki dört büyük bostanı vardı. İşçiler gibi çalıştırdığı iki annesinin yardımıyla bostanlarını çapalıyor, suluyor, yabani otları temizliyordu. Ekin sıralarının önünde diz çöküp saatlerce uğraşıyor, üstlerini başlarını kirletiyor, genç filizlerin köklerini, parmaklarını toprağa sokarak açtıkları deliğe kendi elleriyle sokuyorlardı.

Poulet büyüyordu. On beş yaşına gelmişti. Salondaki cetvel bir metre elli sekiz santimi gösteriyordu. Ama ruhu çocuk kalmıştı. Cahildi, bu iki kadınla artık başka bir yüzyılda kalan tatlı ihtiyarın arasında dünyadan habersiz büyümüştü.

Nihayet bir akşam baron kolej konusunu açtı. Jeanne hemen gözyaşlarına boğuldu. Lison Teyze karanlık bir köşede dehşet içinde oturuyordu.

Anne, “Neden eğitim görmesi gereksin? Onu bir çiftçi, bir köy beyefendisi yaparız. Birçok soylunun yaptığı gibi kendi topraklarını ekip biçer, ölene kadar birlikte yaşayacağımız bu evde mutlu bir biçimde yaşar ve yaşlanır. İnsan daha ne ister?” diyordu.

Ama baron başını sallıyordu. “Yirmi beş yaşında gelip, ‘ben bir hiçim, senin yüzünden, senin annelik egoizmin yüzünden hiçbir şey bilmiyorum. Çalışamayacak, önemli bir insan olamayacağım. Kara cahil, basit bir insan olmak için yaratılmadım ben. Beni buna mahkûm eden kör sevgin yüzünden mutsuz öleceğim’ derse ne cevap vereceksin” diyordu.

Jeanne bir yandan ağlıyor, bir yandan oğluna yalvarıyordu: “Söyle Poulet, seni çok sevdiğim için kızmayacaksın bana değil mi?”

Şaşıran çocuk söz veriyordu: “Hayır anne.”

“Yemin eder misin?”

“Evet anne.”

“Burada kalmak istiyorsun değil mi?”

“Evet anne.”

Nihayet baron kesin ve sert bir tonla konuştu: “Jeanne, bir hayatı belirlemeye hakkın yok. Bu yaptığın alçaklık, hatta bir suç. Kendi mutluluğun için çocuğunu kurban ediyorsun.”

Jeanne telaşlı hıçkırıklarla yüzünü eliyle kapadı ve gözyaşları içinde kekeledi: “O kadar mutsuz oldum ki! O kadar mutsuzdum ki! Onunla huzur içindeyim diye onu da elimden alacaklar... Peki bana ne olacak... Yapayalnız kalacağım... Yalan mı?”

Babası ayağa kalktı, gelip yanına oturdu ve onu kollarına aldı: “Ben yok muyum Jeanne?” Kızı birden boynuna atılıp öyle şiddetle sarıldı ki, kendisinin bile nefesi kesilerek boğuk bir sesle mırıldandı: “Evet. Haklısın... Belki... Haklısın Babacık. Delirmiş gibiyim ama çok acı çektim. Koleje gitmesini ben de isterim.”

Poulet de ona ne yapacaklarını pek anlamadan gözyaşlarına boğuldu.

Bunun üzerine üç anne ona sarılıp, avutmaya, cesaret vermeye çalıştı. Yatmaya çıktıklarında, hepsinin kalbi sıkıyordu. Hepsi, o ana kadar kendini tutan baron bile o gece yatağında ağladı.

Yaz sonunda delikanlıyı Havre Koleji’ne göndermeye karar verdiler. O yaz her zamankinden de eğlenceli geçti.

Annesi ayrılık düşüncesiyle sık sık hüzne kapılıyordu. Çocuğun valizini on yıllık bir seyahate çıkacakmış gibi hazırladı. Sonunda bir Ekim sabahı, uykusuz bir gecenin sabahında, iki kadınla baron delikanlıyla birlikte dört nala giden iki atın çektiği arabaya binip yola koyuldu.

Yatakhane ve sınıftaki yerini daha önceki bir seyahatte seçmişlerdi zaten. Jeanne, Lison Teyze’yle birlikte bütün gününü eşyaları küçük dolaplara

yerleştirmekle geçirdi. Mobilyalar getirdiklerinin dörtte birini ancak aldığından başka bir dolap bulmak için müdüre koştular. Kâhya çağrıldı. Bu kadar eşyanın asla gerekmeyeceğini, rahatsızlık vermekten başka işe yaramayacağını belirterek, kurallar gereği başka bir dolap vermeyi reddetti. Bozulan anne yakınlarda bir otel odası kiralayıp otelci kadına Poulet arar aramaz istediği her şeyi götürmesi talimatı vermekte karar kıldı.

Sonunda gemilerin giriş çıkışını izlemek için kıyıda bir tur attılar.

Hüzünlü bir akşam çöküyor, şehrin ışıkları tek tek yanıyordu. Akşam yemeği için bir lokantaya girdiler. Hiçbiri aç değildi. Önlerine yemekler konup neredeyse el değmeden geri götürülürken onlar ıslak gözlerle birbirlerine bakıyorlardı.

Sonunda ağır adımlarla koleje doğru yürümeye koyuldular. Dört bir yandan her boydan çocuk aileleri ya da hizmetçilerinin elini tutmuş okula doğru akıyordu. Çoğu ağlıyordu. Yeterince aydınlatılmamış büyük avludan hıçkırık sesleri yükseliyordu.

Jeanne ve Poulet uzun uzun kucaklaştılar. Lison Teyze büsbütün unutulmuş halde arkada oturuyordu. Yüzünü mendiline gömmüştü. İyice duygulanan baron kızını sürükleyerek vedayı kısa kesti. At arabası kapının önünde bekliyordu. Üçü birlikte arabaya bindiler ve gecenin içinde Peuples’e yöneldiler.

Ara sıra gölgelerin arasından gürültülü bir hıçkırık duyuluyordu.

Jeanne ertesi günün akşamına kadar ağladı. Sonraki gün faytonu hazırlattı ve Le Havre’a doğru yola çıktı. Poulet ayrılığın nimetlerinden yararlanmaya başlamıştı bile. Hayatında ilk kez arkadaşları oluyordu ve içindeki oynama isteği görüşme odasındaki sandalyesinde kıpırdamadan oturmasını bile engelliyordu.

Jeanne iki günde bir ziyarete gidiyor, Pazar günleri de çıkışa yetişiyordu. Teneffüsler arasındaki dersler boyunca görüşme odasında ne yapacağını bilemez halde öylece oturuyor, kolejden uzaklaşma gücünü ya da cesaretini bulamıyordu. Sonunda lise müdürü evine gitmesini ve daha seyrek ziyarete gelmesini rica etmek zorunda kaldı. Jeanne bu tavsiyeyi dikkate almadı.

Bunun üzerine müdür, çocuğun teneffüs saatlerinde oynamasını engellemeye ve çalışmasını sürekli olarak bölmeye devam ederse oğlunu geri göndermek zorunda kalacakları uyarısında bulundu. Baron da durumdan haberdar edildi. Böylece Jeanne, Peuples'de göz altında tutulmaya başlandı. Bir mahkûm gibiydi.

Her tatili çocuğundan daha büyük bir sıkıntıyla bekliyordu.

Bir endişe içini kemirip duruyordu. Gün boyunca yanında Katliam'la çevrede dolanıp duruyor, boş gözlerle etrafına bakıyordu. Bazen bütün bir öğleden sonrayı falezin üzerinden denizi seyrederek geçiriyordu. Bazen koruluğun içinden Yport'a kadar iniyor, anısını silemediği eski gezintileri tekrarlıyordu. Genç bir kızken aynı yolu rüyalardan sarhoş halde yaptığı zamanlar ne kadar da uzakta kalmıştı.

Oğlunu her görüşünde, on yıl ayrı kalmışlar gibi hissediyordu. Poulet aydan aya bir erkeğe dönüşüyor, Jeanne ise aydan aya yaşlı bir kadın haline geliyordu. Babası ağabeyi gibi görünür olmuştu. Yirmi beş yaşında solup giden ve sonra hiç yaşlanmayan Lison Teyze'yse ablası gibiydi.

Poulet hiç çalışmıyordu. İlk sınıfı iki yılda geçti. İkinci sınıfta biraz daha iyiydi ama sonraki yılı baştan almak zorunda kaldı. Yirmi yaşına geldiğinde kendini retorikte buldu.

Favorileri uzamış, bıyıkları terlemeye başlamış, uzun boylu sarışın bir delikanlı olmuştu. Artık her Pazar Peuples'e gelen oydu. Uzun zamandır binicilik dersleri aldığından, bir at kiralıyor ve iki saatte kat ediyordu yolu.

Jeanne sabahın köründe Lison Teyze ve gün be gün biraz daha beli bükülen, her ufalan ihtiyar gibi burun üstü düşmemek için ellerini sırtında kavuşturup yürüyen baronla birlikte oğlunu karşılamak için yola çıkıyordu.

Yol boyu ağır ağır ilerliyor, ara sıra uçurumun kıyısında oturup uzaklara bakıyor, atlının gelişini görmeye çalışıyorlardı. Paul beyaz ufkun üzerinde kara bir leke gibi belirdiğinde, üç ebeveyn mendil sallamaya başlıyordu. Bunun üzerine delikanlı fırtına gibi gelmek için atını dört nala sürmeye başlıyor, bu durum Jeanne'ın ve Lison'un korkutan titremesine, iktidarı

çoktan kaybeden büyükbabanın heyecanla “Bravo” diye bağırmasına neden oluyordu.

Paul annesinin boyunu geçmişti ama Jeanne ona hâlâ küçük bir çocuk muamelesi yapıyor ve sürekli “Poulet ayakların üşümedi değil mi?” diye soruyor, öğle yemeğinden sonra sigarasını tüttürüp evin önünde volta atmaya başlayan oğluna pencereyi açıp “Başın açık dolaşma lütfen, nezle olacaksın” diye sesleniyordu.

Gecenin bir vakti atla dolaşmaya çıktığında endişeyle sıçrıyordu: “Çok hızlı gitme küçük Poulet! Dikkatli ol! Başına bir şey gelirse zavallı annenin ne hale geleceğini düşün!” diyordu. Nihayet bir Cumartesi sabahı, Paul’den ertesi gün gelemeyeceğini, arkadaşlarının, onu da davet ettikleri bir parti düzenlediklerini bildiren bir mektup geldi.

Jeanne Pazar günü boyunca kötü bir şey olacakmış gibi sıkıntı içinde kıvrandı durdu. Perşembe günü daha fazla dayanamayarak Le Havre’a doğru yola çıktı.

Paul ona değişmiş gibi göründü ama neyin değiştiğini anlayamamıştı. Paul birden, çok doğal bir şeyden bahseder gibi, “Baksana anne, madem sen geldin, bu Pazar da Peuples’e gelmeyeyim, bu hafta da parti var” dedi.

Jeanne, Yeni Dünya’ya gideceğini haber vermiş gibi soluğu kesilmiş halde kalakaldı. Konuşabilecek kadar kendini topladığında, “Ah Poulet! Neyin var? Söyle bana ne oluyor?” dedi. Paul gülmeye başladı ve annesine sarılarak, “Hiçbir şey anne. Arkadaşlarımla eğleneceğim yalnızca. Bu yaşta normal bunlar” dedi.

Jeanne verecek cevap bulamadı. Geri dönerken arabada tuhaf düşüncelere kapıldı. Poulet’sini, bir zamanlarki o küçük Poulet’sini tanıyamıyordu artık. Büyüdüğünü, artık ona ait olmadığını, ihtiyarlarla uğraşmadan başka bir yerlerde kendi hayatını yaşayacağını ilk kez fark ediyordu. Sanki bir günde değişmişti. Nasıl olabilirdi! Bu onun oğluydu! Kendi isteklerini dile getiren bu sakallı, güçlü kuvvetli çocuk, bir zamanlar birlikte marullar yetiştirdiği oğluydu!

Paul üç ay boyunca ailesini görmeye nadiren geldi. Her seferinde de bir an önce geri dönmek isteğiyle kıvrandığı, bir saat önce yola çıkmak için bahaneler aradığı açıkça belli oluyordu. Jeanne korkuyor, baronsa onu sürekli "Bırak yapsın, oğlan yirmi yaşında" diyerek sakinleştiriyordu.

Ama bir sabah, Fransızca'yı Alman şivesiyle konuşan oldukça kötü giyimli bir ihtiyar: "Sayın Vikontes"i sormaya geldi. Uzun süren törensel giriş konuşmalarından sonra, cebinden pis bir portföy çıkardı ve "Size küçük bir not getirdim" diyerek, yağlı bir kâğıt parçasını açıp uzattı. Jeanne kâğıdı tekrar tekrar okuyup Yahudi'ye baktı. Sonra bir kez daha okuyup sordu: "Bu ne anlama geliyor?"

Dalkavuklaşan adam açıkladı: "Size anlatayım. Oğlunuzun biraz paraya ihtiyacı vardı. Ben de sizin iyi bir anne olduğunuzu bildiğimden ihtiyacı olan parayı borç verdim ona."

Jeanne titriyordu. "İyi ama neden benden istemedi?" Yahudi uzun uzun açıkladı. Bu ertesi gün öğle saatine kadar ödenmesi gereken bir kumar borcuydu ve Paul henüz reşit olmadığından kimse ona borç vermek istememişti. Delikanlıya bu "küçük nazik hizmeti" vermese "şerefi tehlikeye" girecekti.

Jeanne, baronu çağırmak istiyordu ama heyecandan eli ayağı kilitlenmiş, bir türlü doğrulamıyordu. Sonunda tefeciye, "Şu zile basma inceliğini gösterir misiniz?" diye sordu.

Adam bir numara olmasından korkmuş, tereddüt ediyordu. "Sizi rahatsız ettiysem, sonra geleyim" dedi. Jeanne başını hayır anlamında salladı. Zile bastı ve karşılıklı tek söz etmeden beklemeye başladılar.

Baron olayı hemen anladı. Senet bin beş yüz frank değerindeydi. Adamın gözlerinin içine bakarak, "Bir daha gelmeyin!" diyerek bin frank uzattı. Adam teşekkür ederek selam verdi ve çıkıp gitti.

Büyükbaba ve anne hemen Le Havre'a doğru yola çıktılar ama koleje geldiklerinde, Paul'ün bir aydır okula uğramadığını öğrendiler. Müdür oğlanın hastalandığını bildiren ve sonrasında da yeni haberler ileten Jeanne imzalı dört mektup almıştı. Her mektubun ilişiğinde bir de doktor raporu

vardı, tabii hepsi sahteydi. Neye uğradıklarını şaşırmış halde birbirlerine bakıp kalakaldılar.

Üzülen müdür onları komisere götürdü. İki ebeveyn otelde gecelediler.

Ertesi gün delikanlı şehirdeki bir fahişenin yanında bulundu. Büyükbaba ve anne çocuğu alıp Peuples'e döndüler. Yol boyu tek kelime konuşulmadı. Jeanne mendiliyle yüzünü kapamış ağlıyordu. Paul ise aldırmaz bir ifadeyle manzara seyrediyordu.

Sekiz gün içinde, son üç ayda on beş bin frank borçlandığı ortaya çıktı. Borçlular yakında reşit olacağını bildiklerinden önceleri kendilerini göstermemişlerdi.

Çocuktan herhangi bir açıklama istenmedi. Onu tatlılıkla doğru yola getirmek istiyorlardı. Güzel yemekler yediriyor, hoş tutuyor, şımartıyorlardı. İlkbahar gelmişti. Jeanne'ın bütün itirazlarına rağmen, canı isteyince denizde gezintiye çıkabilsin diye Yport'da bir tekne kiraladılar.

Havre'a gitmesinden korktuklarından atını vermiyorlardı.

İşsiz güçsüz, gergin, bazen kaba, dolanıp duruyordu ortalıkta. Baron eğitiminin yarım kalmasına üzülüyordu. Ayrılık düşüncesiyle deliye dönen Jeanne, yine de ne yapacaklarını soruyordu kendi kendine.

Bir akşam Paul eve dönmedi. İki kayıkçıyla birlikte denize açıldığını öğrendiler. Kendini kaybeden anne gecenin bir yarısı yarı çıplak Yport'a kadar indi.

Kıyıda birkaç kişi teknenin dönmesini bekliyordu.

Açıkta cılız bir ışık göründü. Titreyerek yaklaşıyordu. Paul teknede yoktu. Havre'a götürmelerini sağlamıştı.

Polis çocuğu aradıysa da bulamadı. İlk seferinde onu saklayan kız da, mobilyalarını satmış, borçlarını ödemiş, ardında hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuştu. Paul'ün Peuples'deki odasında onun aşkından deliye

dönmüş gibi görünen bu yaratığın iki mektubunu buldular. Yeterli parayı bulunca İngiltere'ye gideceğinden söz ediyordu.

Şatonun üç sakini, ruhlarındaki işkencenin ölümcül cehenneminde sessiz sedasız, hüzün içinde yaşamaya başladılar. Jeanne'ın zaten gri olan saçları bembeyaz kesildi. Kaderin onu neden bu kadar hırpaladığını soruyordu kendi kendine.

Rahip Tolbiac'dan bir mektup aldı: "Hanımefendi, Tanrı'nın laneti üzerinizde dolaşıyor. Çocuğunuzu ondan sakındınız, sonunda onu sizden alıp bir fahişenin kollarına attı. Tanrı'nın bu uyarısı da mı açmayacak gözlerinizi? Onun merhameti sonsuzdur. Önünde diz çökerseniz sizi affedebilir. Ben onun sadık hizmetçisiyim. Gelip kapısını çalarsanız sizin için açarım."

Jeanne mektup dizlerinin üzerinde uzun süre kalakaldı. Rahibin söyledikleri doğru olabilirdi. Dini batıl inançlar aklını kurcalamaya başlamıştı. Tanrı da insanlar gibi kinci ve kıskanç olabilir miydi? Belki de kıskançlık etmese kimse ona aldırmaz, tapmazdı. Şüphesiz herkes tarafından saygı görmek için insanlara, onlara özgü duygularla gösteriyordu kendini. Tereddütte olanları, aklı karışanları kiliseye iten korku dolu şüphe onun da içine düştüğünden, bir akşam karanlık çökerken gizlice kiliseye koştu, odasına kadar giderek, cılız rahibin önünde diz çöktü ve af diledi.

Rahip ona sınırlı bir af sözü verdi. Tanrı, baron gibi bir adamı barındıran bir çatıya bütün merhametini veremezdi: "Yakında Kutsal Bağışlanma'nın etkilerini hissedeceksiniz" dedi.

Gerçekten de Jeanne iki gün sonra oğlundan bir mektup aldı ve bunu, çektiği acılardan deliye dönmüş halde, rahibin sözünü verdiği tesellilerin başlangıcı olarak kabul etti.

Sevgili anneciğim, endişelenme. Londra'dayım. Sağlığım iyi ama paraya çok ihtiyacım var. Tek kuruşumuz kalmadı. Günlerdir tek lokma yemedik. Birlikte olduğum, bütün ruhumla sevdiğim kadın elindeki avcundaki beş bin frankı beni terk etmemek için harcadı. Öncelikle bu parayı ödememin şeref meselesi olduğunu anlarsın. Yakında reşit olacağıma göre, babamdan

bana miras kalan paradan on beş bin frank gönderebilirsen çok sevinirim. Beni büyük bir sıkıntıdan kurtarmış olacaksın.

Hoşçakal sevgili anneciğim. Seni, büyükbabamı ve Lison Teyze'yi bütün kalbimle kucaklıyorum. Yakında görüşmek umuduyla, oğlun,

Vikont Paul de LAMARE

Ona yazmıştı! Yani unutmuyordu. Jeanne para istediğini düşünemiyordu bile. Parası kalmadığına göre tabii ki gönderecekti. Paranın ne önemi vardı! Yazmıştı ya!

Ağlayarak koşup mektubu barona götürdü. Lison Teyze de çağrıldı. Ondan söz eden bu mektubu sözcük sözcük tekrar okudular. Her bir ifade üzerinde tartıştılar.

Sonsuz bir umutsuzluktan bir tür umut sarhoşluğuna sıçrayan Jeanne, Paul'ü savunuyordu: "Geri dönecek, yazdığına göre geri dönecek."

Daha sakin olan baron, "Fark etmez. Bizi bu yaratık için terk etti. Fazla tereddüt göstermediğine göre onu bizden daha çok seviyor" dedi.

Apansız, ani bir acı saplandı Jeanne'ın kalbine ve hemen sonrasında oğlunu ondan çalan bu kadına karşı bir nefret, yatışmayan, yabanıl bir nefret, bir kıskanç anne nefreti yandı içinde. O ana kadar yalnızca Paul'ü düşünmüştü. Acılarının nedeninin bir kadın olduğunu yeni fark ediyordu. Ama aniden baronun bu sözleri bir rakibesi olduğunu algılamasını sağlamış, üstelik rakibesinin ölümcül gücünü ortaya sermişti. Bu kadınla arasında çetin bir mücadelenin başladığını ve onunla paylaşmaktansa oğlunu kaybetmeyi tercih edeceğini hissetti.

Bütün neşesi uçup gitti.

On beş bin frank yolladılar ve beş ay boyunca başka haber alamadılar.

Sonra Julien'in mirasıyla ilgili ayrıntıları halletmek için bir avukat çıkageldi. Jeanne ve baron itiraz etmeden bütün hesapları ortaya döküp, annenin payını bile Paul'e bıraktılar. Paris'e giden Paul'ün eline yüz yirmi

bin frank geçmiş oldu. Bunun üzerine altı ay içinde kısa kısa haberler veren ve soğuk sevgi sözleriyle sona eren dört mektup yazdı: “Çalışıyorum, Borsa’da bir iş buldum. Sevgili ailem, bir gün Peuples’e gelip size kavuşmayı umuyorum” diyordu.

Metresinden tek sözcükle bile söz etmiyordu. Bu sessizlik, dört sayfa boyunca ondan söz etse söyleyeceklerinden daha fazlasını ifade ediyordu. Jeanne bu buz gibi mektuplarda pusuya yatmış, yeri doldurulamaz, annelerin ezeli düşmanı o kızın varlığını hissediyordu.

Birbirlerine kenetlenen üç ebeveyn durmadan Paul’ü kurtarmak için ne yapabileceklerini tartışıyorlar, bir çözüm bulamıyorlardı. Paris’e bir yolculuk mu? Ne için?

Baron, “Tutkusunun sönmesini beklemek gerek. O zaman kendi isteğiyle dönecektir bize” diyordu.

Hayatları acınasıydı.

Jeanne ve Lison, barondan saklanarak kiliseye gidiyordu.

Haber alamadıkları uzun bir sürenin ardından, bir sabah umutsuzluk dolu bir mektupla dehşete kapıldılar.

Zavallı anneciğim, mahvoldum, yardımıma koşmazsan kendimi öldürmekten başka çarem kalmadı. Bir spekülasyon nedeniyle bütün başarı şansımı da yitirdim. Seksen beş bin frank borcum var. Ödeyemezsem şerefimi kaybedecek, iflas edecek, bir daha hiçbir iş yapamayacak duruma düşeceğim. Mahvoldum. Tekrar ediyorum, bu utançla yaşamaktansa kendimi öldürürüm. Asla sözünü etmediğim ama Esirgeyici’m olan kadının verdiği cesaret olmasa çoktan ölmüş olurdum.

Seni bütün kalbimle öpüyorum sevgili anneciğim. Belki de sonsuza dek elveda diyorum.

PAUL

Mektubun ekindeki bir yığın noter belgesi felaketin ayrıntılarını ortaya koyuyordu.

Baron bu konuda araştırma yapacaklarını bildiren mesajlar gönderdi. Sonra gerekli bilgileri almak için Le Havre’a koştu. Paul’e gönderecek para bulmak için arazisini ipotek etti.

Delikanlı üç heyecan ve sevgi dolu mektupla teşekkürlerini sundu ve en kısa sürede sevgili ailesini kucaklamaya geleceğini bildirdi.

Gelmedi.

Bir yıl akıp geçti.

Jeanne ve baron onu bulmak ve son bir çaba sarf etmek için Paris’e gitmeye karar vermişlerdi ki, yeniden Londra’ya gittiğini, “PAUL DELAMARE ET CIE” adıyla bir buharlı bir yolcu gemisi işletmesi kurduğunu bildiren kısa bir mektup aldılar. “Bu benim son şansım, belki de yakaladığım tek zengin olma fırsatı. Üstelik hiçbir şeyi riske atmıyorum. Avantajlı durumda olduğumu görüyorsunuz. Tekrar karşınıza çıktığımda, iyi bir konumda olacağım. Tek sorunum bu sıkıntılı dönemi atlatmak.”

Üç ay sonra yolcu gemisi şirketi batmış, müdürü ticari belgelerde yolsuzluktan aranmaya başlanmıştı. Jeanne birkaç saat süren bir sinir krizi geçirdi ve yatağa düştü.

Baron, Le Havre’a gitti, araştırma yaptı, avukatlar, noterler, dava vekilleri, mübaşirlerle görüştü. Delamare şirketinin açığının iki yüz otuz beş bin frank olduğunu öğrendi ve tekrar mallarını ipotek etti. Peuples Şatosu ve iki çiftlik ciddi bir borcun altına girmişti.

Bir akşam bir noter bürosunda son formaliteleri hallederken, beyin kanaması geçirerek yere yığıldı.

Bir atlı Jeanne’a haber vermeye geldi. Jeanne geldiğinde baron ölmüştü.

Jeanne, baronu Peuples’e getirdi. Öylesine bitkindi ki umutsuzluğunun ağırlaşmasının dışında acı hissedemiyordu.

Rahip Tolbiac iki kadının çılgın yalvarışlarına rağmen cesedin kiliseye sokulmasını şiddetle reddetti. Baron herhangi bir tören yapılmadan, gün batarken toprağa verildi.

Paul, olayı iflasıyla ilgilenen tasfiye görevlilerinin birinden öğrendi. Hâlâ İngiltere'de saklanıyordu. Felaketi çok geç öğrendiğini bildiren ve gelemediği için özür dileyen bir mektup yazdı. "Zaten Fransa'ya dönüyorum sevgili anneciğim. Yakında sana sarılabileceğim" diyordu.

Jeanne öyle bir ruh hali içindeydi ki artık söylenenleri anlamıyor gibi görünüyordu.

Kışın sonuna doğru altmış sekiz yaşına gelen Lison Teyze göğsünde kan toplanmasına neden olan ağır bir bronşite yakalandı. "Zavallı küçük Jeanne, Tanrı'dan senin için merhamet dileyeceğim" diye mırıldanarak sessizce göçüp gitti.

Jeanne mezarlığa kadar tabutun ardından gitti, üzerine toprak atılışını gördü ve kalbindeki ölmek, daha fazla acı çekmemek, daha fazla düşünmemek isteğine yenilip yere yığıldı. Güçlü kuvvetli bir köylü kadın onu kollarına alarak küçük bir çocuk gibi eve taşıdı.

Yaşlı kızın başucunda beş gece geçiren Jeanne şatoya döner dönmez, onu büyük bir tatlılık ama gerçek bir otoriteyle yönlendiren bu yabancı köylüye direnmeden yatağa giderek, yorgunluk ve acıdan bitkin halde derin bir uykuya daldı.

Gecenin ortasında uyandı. Şöminenin üzerinde bir gece lambası yanıyordu. Koltukta uyuyan bir kadın vardı. Kimdi bu kadın? Onu tanımıyordu. Yatakta hafifçe doğrulmuş, bir cam kap içindeki yağın titrek alevinde çizgilerini ayırt etmeye çalışıyordu.

Bu yüzü daha önce görmüş gibiydi. Ama ne zaman? Nerede? Kadın, başı omzuna, baş örtüsü yere düşmüş, huzur içinde uyuyordu. Kırk ve elli beş yaş arasında herhangi bir yaşta olabilirdi. İri yarıydı. Güçlüydü. Kare biçimli yüzü al aldı. Büyükçe elleri koltuğun iki yanından sarkıyordu. Saçlarına kır düşmüştü. Jeanne büyük felaketleri izleyen o ateşli uykuların bulanık ruh haliyle, ısrarla bakıyordu karşısındakine.

Bu yüzü daha önce gördüğüne şüphesi yoktu! Peki ne zaman? Yakın zamanlarda mı? Hiçbir fikri yoktu ve bu merak onu rahatsız ediyor, sinirlendiriyordu. Uyuyan kadına daha yakından bakabilmek için yavaşça ayağa kalktı ve ayaklarının ucunda yaklaştı. Bu onu mezarlıktan alıp, yatağına taşıyan kadındı. Bütün bunları karmakarışık halde hatırlıyordu.

Ama ona daha önce, hayatının bir başka döneminde rastlamış olabilir miydi? Ölümden önceki son günde beliren o karanlık anılardan mı fırlamıştı yoksa? Peki, buraya, odasına nasıl gelmişti? Neden?

Kadın gözlerini araladı, Jeanne'ı gördü ve hemen ayağa fırladı. Artık yüz yüze dikiliyorlar, göğüsleri birbirine sürtünüyordu. Yabancı homurdandı: "Ne? Ayağa mı kalktınız? Bu saatte hastalanmak mı istiyorsunuz? Yatağa dönün lütfen!"

Jeanne sordu: "Kimsiniz siz?"

Ama kadın kollarını açıp onu yakaladı, tekrar kucağına alıp, erkek kuvvetiyle yatağına taşıdı. Çarşafın üzerine yumuşacık bırakıp üzerine eğildi. Jeanne'ın üzerine uzanmış gibiydi. Kendini kaybetmiş halde yanaklarını, saçlarını, gözlerini öperek ağlamaya, Jeanne'ın yüzünü gözyaşlarıyla ıslatmaya başladı. Bir yandan da kekeliyordu: "Zavallı hanımcığım, Matmazel Jeanne, zavallı hanımcığım, beni nasıl tanımazsınız?"

Jeanne bağırdı: "Rosalie, kızım." Kollarını onun boynuna dolayıp sımsıkı sarıldı ve öpmeye başladı. Birbirlerini kucaklamış ağlıyorlardı. Gözyaşları birbirine karışıyordu. Bir türlü kollarını gevşetemiyorlardı.

İlk olarak Rosalie sakinleşti: "Hadi bakalım, sakin olmamız, soğuk almamamız lazım!" dedi. Yatak örtülerini toparladı, yatağı düzeltti, yastığı, içini çekmeye devam eden, ruhunu ele geçiren eski anılarla titreyen eski hanımının kafasının altına yerleştirdi.

Sonunda, "Peki, buraya nasıl geldin zavallı kızım?" diye sorabildi.

Rosalie cevap verdi: "Sizi böyle bir durumda, yapayalnız bırakacak değildim ya!"

Jeanne devam etti: “O halde bir mum yak da yüzünü göreyim.” Yanan mumu komodinin üzerine getirip, uzun süre tek söz etmeden birbirlerine baktılar. Sonra Jeanne yaşlanan hizmetçisinin elini tutarak mırıldandı: “Seni asla tanıyamazdım kızım! Çok değişmişsin biliyor musun? Ama yine de benim kadar değil tabii.”

Rosalie gencecik, güzel ve taze haliyle terk ettiği bu beyaz saçlı, cılız, çökmüş kadına hayranlıkla bakarak cevap verdi: “Değiştiğiniz doğru Madam Jeanne. Üstelik haksız da sayılmazsınız ama unutmayın ki tam yirmi dört yıldır görüşmüyoruz.”

Susup, tekrar düşüncelere daldılar. Sonunda Jeanne kekeledi: “Peki, en azından mutlu oldun mu?”

Rosalie bir zamanlar büyük acılar veren bazı anıları hatırlatma endişesiyle tereddüt ederek kekeledi: “Ama... Evet... evet... hanımefendi. Pek şikâyetim olmadı, sizden daha mutlu olduğum kesin. Bir tek şey hep içimi kemirdi, o da burada kalamamış olmak...” Sonra birden istemediği bir konuyu açtığını fark ederek sustu. Ama Jeanne bütün tatlılığıyla devam etti: “Ne yaparsın kızım, insan her zaman istediğini yapamıyor. Sen de dulsun, değil mi?” Sonra sesi acıyla titredi ve devam etti: “Başka... Başka çocuğun oldu mu?”

“Hayır hanımefendi.”

“Peki o... Senin... Senin oğlan ne oldu? Ondan memnun musun?”

“Evet hanımefendi, büyüdü, çok çalışkan, iyi bir çocuk oldu. Altı ay kadar önce evlendi ve benim çiftliğin idaresini devraldı. Böylece ben de buraya, sizin yanınıza gelebildim.”

Jeanne heyecan içinde titreyerek mırıldandı: “Bundan böyle beni terk etmeyeceksin değil mi kızım?”

Rosalie kesin bir ses tonuyla, “Emin olabilirsiniz hanımefendi, bunun için gerekli düzenlemeleri yaptım bile” dedi.

Sonra bir süre konuşmadılar.

Jeanne yaşadıkları hayatları karşılaştırmadan edemiyor ama kaderin adaletsiz zalimliklerine alıştığından, acı hissetmiyordu. Sonunda, “Kocan, sana karşı nasıldı?” dedi.

“Ah! Çok mert bir adamdı hanımefendi. Tembel değildi, çalışıp biriktirmeyi bildi. Kalpten öldü.”

Bunun üzerine Jeanne, öğrenme isteğine gem vuramayıp yatakta doğruldu: “Bütün hayatını anlat bana kızım. Şu anda bu bana çok iyi gelecek” dedi.

Bunun üzerine Rosalie bir sandalye çekip oturdu ve köylülerin önemsediği türden ayrıntılara girerek, evinin avlusunu bile tanımlayarak, bazen geçmişteki güzel anları hatırlatan eski olaylara gülerek, emir vermeye alışmış bir çiftçi gibi biraz yüksekçe bir ses tonuyla kendisinden, evinden, dostlarından söz etmeye başladı. Sonunda da, “Eh! Şu anda rahatım yerinde! Hayatta hiçbir endişem yok!” diye bitirdi. Sonra tekrar allak bullak oldu ve alçak sesle devam etti: “Yine de bütün bunları size borçluyum. Sizden para istemiyorum. Ah, hayır, hayır para istemiyorum. Yine de, beni istemezseniz hemen giderim.”

Jeanne sözünü kesti: “Bana karşılıksız hizmet edemezsin ya?”

“Ah! Tabii ederim hanımefendi. Para! Bana para mı vereceksiniz? En az sizin kadar param var zaten. Bu kargacık burgacık yazılmış ipotek ve borç senetleri, ödenmeyen ve sürekli artan faizlerden geriye ne kaldığını biliyor musunuz? Biliyor musunuz? Hayır, değil mi? On bin liradan fazla geliriniz kalmadığına bahse girerim. On bin bile yoktur, anlıyor musunuz? Ama ben bütün bunları halledeceğim, hem de mümkün olduğunca kısa sürede.”

Yine yüksek sesle konuşmaya başlamıştı, kendini kaybediyor, ihmal edilen faizlere, iflas ihtimaline öfkeleniyordu. Hanımefendisinin yüzünde belli belirsiz bir gülümseme görünce, isyan halinde bağırdı: “Bunlara gülmek doğru değil hanımefendi. Çünkü yalnızca köylüler parasız yaşayabilir.”

Jeanne tekrar ellerini aldı ve avcunda tutup bırakmadı. Sonunda aklından bir türlü çıkaramadığı düşüncelerle ağır ağır, “Ah! Benim hiç şansım

olmadı. Her şey ters gitti. Üzerimden felaketler hiç eksik olmadı” dedi.

Ama Rosalie başını salladı: “Böyle konuşmayın hanımefendi, böyle konuşmayın. Kötü bir evlilik yaptınız, hepsi bu. İnsan öylece, kimle evlendiğini bilmeden evlenmemeli.”

Sonra, iki eski dost gibi konuşmaya devam ettiler.

Gün doğduğunda sohbetleri hâlâ devam ediyordu.

12

Sekiz gün sonra Rosalie işlerin ve şatodaki çalışanların idaresini tamamen üzerine almıştı. Her şeye boyun eğen Jeanne hiç sesini çıkarmadan söylenenlere itaat ediyordu. Zayıf düşmüştü. Bir zamanlar anneciğinin yaptığı gibi ayaklarını sürüyerek dolaşıyor, ağır adımlarla yürümesine yardım eden hizmetçisinin kolunda dışarı çıkıyordu. Hizmetçi hanımına öğütler veriyor, bazen sert bazen şefkatli sözlerle teselli ediyor, hasta bir çocuk muamelesi yapıyordu.

Hep eskilerden söz ediyorlardı. Jeanne'ın boğazı düğümleniyor, Rosalie köylülere özgü sakin tavrını hiç bozmuyordu. İhtiyar hizmetçi durup durup başlarındaki faiz belasından söz açıyordu. Sonunda hiçbir işten anlamayan, oğlunun ayıbını saklamaya çalışan Jeanne'dan bütün belgeleri ona vermesini istedi.

Bundan sonra Rosalie bir hafta boyunca her gün Fécamp'a gidip, tanıdığı bir noterden ne durumda olduklarını öğrenmeye çalıştı.

Sonunda bir akşam, hanımını yatağına yatırdıktan sonra ayakucuna oturdu ve aniden, "Yattığınıza göre biraz konuşabiliriz" dedi.

İçinde bulundukları durumu olduğu gibi anlattı.

Bütün borçlar ödendiğinde, yaklaşık yedi sekiz bin liralık bir gelirleri kalacaktı. Hepsi o kadar.

Jeanne, "Ne yapalım kızım! Zaten fazla yaşayacağımı da sanmıyorum, bu kadarı bana yeter!" diyordu.

Ama Rosalie sinirlendi: "Size yetebilir hanımefendi ama Bay Paul'e bir şey bırakmayı düşünmüyor musunuz?"

Jeanne ürperdi. "Lütfen bana ondan söz etme. Onu düşününce fena halde içim acıyor."

"Oysa ben söz etmek gerektiğini düşünüyorum, çünkü siz bu cesareti gösteremiyorsunuz Madam Jeanne. Oğlunuz aptallıklar yapıyor olabilir ama

hep yapacak değil ya. Sonunda evlenecek, çocukları olacak. Çocuklarını büyütmesi için para gerekecek. Beni iyi dinleyin: Peuples'ü satacaksınız!...”

Jeanne doğrulup yatakta oturdu: “Peuples'ü satmak mı? Neler söylüyorsun? Ah! Asla olmaz!”

Ama Rosalie sarsılmadı. “Satacaksınız diyorum hanımefendi, çünkü mecbursunuz.”

Yaptığı hesapları, projelerini, nedenlerini anlatmaya başladı.

Peuples ve yanındaki iki çiftlik, bulduğu bir çiftçiye satılacak, Saint-Léonard'daki dört çiftlik korunacak, bütün ipotekler temizlendikten sonra, sekiz bin üç yüz franklık gelir getirmeye başlayacaktı. Malların yıllık onarımı ve bakımı için harcanacak bin üç yüz frank bir kenara ayrıldıktan sonra geriye yedi bin frank kalacaktı. Bunun beş bin frankı yıllık harcamalar için kullanılacak ve iki bin frankla ihtiyarlık günleri için tasarrufta bulunulacaktı.

Ekledi: “Gerisini yemişsiniz, hepsi bitmiş. Bundan sonra anahtarlar bende olacak, işitiyor musunuz? Bay Paul'e gelince, bundan sonra hiçbir şey alamayacak ama hiçbir şey. Yoksa son kuruşumuza kadar elimizden alır.”

Sessiz sessiz ağlayan Jeanne mırıldandı: “Ama karnını doyuracak parası bile yoksa?”

“Aç kalırsa, gelip bizimle yiyebilir. Her zaman ona verecek bir yatağımız ve bir kap yemeğimiz bulunur. Daha en başta ona metelik vermeseydiniz bunca budalalığı yapar mıydı sanıyorsunuz?”

“Ama borçları vardı, şerefi lekelenecekti.”

“Sizde para olmasaydı ne olacaktı? Bugüne kadar ödediniz, tamam ama bundan sonra ödemeyeceksiniz. Size kesin olarak söylüyorum. Şimdi, iyi geceler hanımefendi.”

Çıkıp gitti.

Peuples’ü satma, bütün hayatını geçirdiği bu evi terk edip gitme düşüncesiyle alt üst olan Jeanne uyuyamadı.

Ertesi gün Rosalie’nin odaya girdiğini görünce, “Zavallı kızım, buradan ayrılabileceğimi sanmıyorum” dedi.

Hizmetçi sinirlendi: “Yine de mecbursunuz hanımefendi. Az sonra şatoyu satın alacak adamla birlikte bir noter gelecek. Aksi takdirde dört yıl içinde tek kuruşunuz kalmaz.”

Jeanne şaşkınlıktan donup kalmış, sürekli “Yapamam, asla yapamam” diye tekrarlıyordu.

Bir saat kadar sonra postacı Paul’ün on bin frank daha isteyen bir mektubunu getirdi. Ne yapacaktı? Çılgına dönen Jeanne, Rosalie’ye danıştı. Rosalie ellerini havaya kaldırıp, “Size dememiş miydim hanımefendi? Ah! Ben gelmesem ikiniz de çırılçıplak sokakta kalacaktınız!” diye bağırdı. Hizmetçisinin sözünü dinleyen Jeanne delikanlıya şöyle bir cevap yazdı:

Sevgili oğlum, sana gönderebilecek param kalmadı. Beni iflas ettirdin. Peuples’ü bile satmak zorunda kaldım. Ama ihtiyacın olduğu her an bu yaşlı annenin yanında sığınacak bir yerin olduğunu asla unutma.

JEANNE

Eski şeker tüccarı Bay Jeoffrin yanında bir noterle geldiğinde onları bizzat karşılayarak şatoyu köşe bucak gezdirdi.

Bir ay sonra satış sözleşmesini imzalıyor, aynı zamanda da Goderville yakınlarında, Montivilliers anayolunun kıyısında, Batteville Köyü’nde küçük müstakil bir ev satın alıyordu.

Sonrasında Annecik’inin yürüyüş yolunda akşama kadar yalnız başına dolaştı. Kalbi parçalanıyordu. Hüzün içinde ufka, ağaçlara, çınarın altındaki yosun tutmuş banka, gözüne ve ruhuna işlemiş gibi gelen bütün o tanıdık nesnelere, koruluğa, sık sık oturduğu, Julien’in öldüğü o korkunç gün Kont de Fourville’in denize doğru koşuşunu izlediği yamaca, sık sık yaslandığı

tepesiz karaağaca, kendinden bir parça olan bahçeye bakarak hıçkırıklar içinde, umutsuzca veda etti.

Sonunda, eve dönmeye zorlamak için Rosalie gelip koluna girdi.

Kapının önünde, yirmi beş yaşlarında iri yarı bir köylü duruyordu. Uzun süredir tanışıyorlarmış gibi sıcak bir selam verdi. “İyi günler Madam Jeanne, nasılsınız? Annem taşınmaya yardım etmem için çağırdı beni. Neler götüreceğinizi görmeye geldim. Tarladaki işlerimi ihmal etmemek için ara sıra gelip taşıyacağım” dedi.

Bu hizmetçinin oğluydu, Julien’in oğlu, Paul’ün kardeşi.

Kalbi duracak gibi oldu. Yine de bu oğlanı sarılıp öpmek istedi.

Kocasına, oğluna benzeyip benzemediğini anlamak için dimdik suratına bakıyordu. Kırmızı yanaklı, güçlü kuvvetli, annesi gibi sarı saçlı mavi gözlü bir delikanlıydı. Julien’e de benziyordu. Neyi? Neresi? Tam olarak bilemiyordu ama görünüşünde ondan bir şeyler vardı.

Delikanlı devam etti: “Hemen gösterirseniz iyi olur, gitmem gerekiyor da!”

Ama Jeanne yeni evi çok küçük olduğundan neler götürebileceğine karar vermemişti ve delikanlıdan hafta sonunda tekrar gelmesini rica etti.

Bundan sonra taşınma işiyle uğraşmaya başladı. Durağan, beklentisiz hayatına hüzünlü bir meşgale girmiş oldu.

Oda oda dolaşıyor, geçmişteki olayları hatırlatan eşyaları, hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen, gençliğimizden itibaren neredeyse varlığımıza dönüşen, neşeli ya da hüzünlü anılarımızı, tarihimizden anları barındıran, tatlı ya da hüzünlü anlarımızın sessiz eşlikçileri olan, yaşlanan, bizimle birlikte yıpranan, yer yer kumaşları delinmiş ya da astarları erimiş, ek yerleri sallanan, renkleri solmuş dost mobilyaları arıyordu.

Eşyaları tek tek elliyor, sıklıkla tereddüde düşüyor, önemli kararlar almadan önce sinirleri bozuluyor, sürekli fikir değiştiriyor, iki koltuk ya da

eski bir yazı masasıyla el yapımı eski bir masa karşısında kararsız kalıyordu.

Çekmeceleri açıyor, olayları hatırlamaya çalışıyordu. “Evet, bunu alacağım” demeyi başardığı anda eşya alınıp yemek odasına indiriliyordu.

Odasındaki bütün mobilyaları, yatağını, halılarını, duvar saatini, her şeyi almaya karar verdi.

Salondan çocukluğundan beri desenlerini sevdiği birkaç koltuk aldı: Tilki ve leylek, tilki ve karga, ağustos böceği ile karınca ve hüzünlü balıkçıl.

Sonra terk etmeye hazırlandığı evin her köşesini gezdi ve bir gün tavan arasına girdi.

Girer girmez şaşkınlıkla dondu kaldı. İçeride kimisi kırık, kimisi yalnızca kirli her türden eşya yığılıydı. Kimisinin buraya neden çıkarıldığı bile belli değildi, muhtemelen hoşa gitmemeye başlamış, yerine yenisi alınmıştı. Geçmişten hatırladığı ve birden ortadan kaybolan, bir daha hiç düşünmediği binlerce biblo buldu. Bu küçük, anlamsız eski objeler on beş yıl yakınlarında varolmuş, her gün görmüş, ayırtlarına varmamış ve birden burada, bu tavan arasında, ilk geldiklerindeki yerlerini gayet iyi hatırladığı daha eskilerinin yanında karşısına çıkmış, unutulmuş tanıdıklar, tekrar kavuşulan dostlar gibi tekrar önem kazanmıştı. Uzun zaman görüşüldüğü halde kendilerini tam olarak ortaya koymayan ve bir akşam aniden sonsuz bir gevezeliğe kapılıp, ruhunun en umulmadık yanlarını anlatmaya koyulan insanlara benziyorlardı.

Kalbi deli gibi çarparak birinden diğerine koşuyor, kendi kendine, “Aaa, bu Çin porseleni fincanı evlenmeden birkaç gün önce, bir akşam ben kırmıştım... Ah! İşte annemin küçük feneriyle babamın yağmurla şişen çiti açmak isterken kırdığı bastonu” diye mırıldanıyordu.

Tanımadığı, ona hiçbir şey hatırlatmayan, büyükanne ve büyükbabasından, hatta onların da atalarından kalma bir sürü eşya da vardı. Kendilerine ait olmayan başka bir zamana sürgüne gönderilmiş gibi görünen, terk edilmişliklerinin hüznünü taşıyan, onları seçen, satın alan,

kullanan, seven insanları, sevgiyle dokunan elleri, keyifle bakan gözleri bile kimsenin tanımadığı tozlu eşyalardı bunlar.

Jeanne hepsine dokunuyor, evirip çeviriyor, parmakları birikmiş toz tabakasında iz bırakıyordu. Çatıdaki birkaç küçük kare camdan süzülen solgun gün ışığı altında, bu eski püskü eşyalar arasında öylece kalakaldı.

Üç ayak yüksekliğindeki sandalyeleri, hatırladığını sandığı bakır bir yatak tandırını, delinmiş bir mangalı, çoktandır kullanılmayan ufak tefek ev eşyalarını, ona bir şey hatırlatıp hatırlatmadıklarını anlamak için büyük bir dikkatle inceliyordu.

Götürmek istediklerinden bir yığın hazırladı ve aşağı inince bunları taşıması için Rosalie'yi gönderdi. Çileden çıkan hizmetçi bu "pislikleri" indirmeyi kesinlikle reddetti. Ama o ana kadar herhangi bir irade belirtisi göstermeyen Jeanne bu kez inat etti ve boyun eğmek zorunda bıraktı.

Bir sabah genç çiftçi, Julien'in oğlu, Denis Lecoq ilk seferi yapmak için at arabasıyla çıkageldi. Rosalie, eşyalar boşaltılırken başlarında durmak ve her şeyin yerli yerine yerleştirilmesini sağlamak için oğlunun yanında gitti.

Yalnız kalan Jeanne korkunç bir umutsuzluk krizine girerek, odalarda dolaşmaya, taşkın sevgi gösterileriyle yanında götüremeyeceği her şeyi, salon döşemelerindeki büyük beyaz kuşları, eski şamdanları, karşısına çıkan her şeyi öpmeye başladı. Deli gibi bir odadan diğerine koşuyor, gözlerinden yaşlar sel gibi akıyordu. Sonra denize "elveda" demek için dışarı çıktı.

Eylül sonuna yaklaşıyordu. Yeryüzü alçak, gri bir gökyüzünün altında eziliyor gibiydi. Hüzünlü, sarımsı dalgalar göz alabildiğine uzanıyordu. Falezin kıyısında uzun süre dikildi. Zihni acı veren düşüncelerle doluydu. Karanlık çökmeye başlayınca, hayatının en büyük acılarından birini yaşadığı bir günün daha sonunda eve döndü.

Rosalie dönmüş onu bekliyordu. Yeni ev çok hoşuna gitmişti. Yoldan fazla uzak olan bu kazulet binadan çok daha neşeli olduğunu söylüyordu.

Jeanne bütün akşam ağladı.

Şatonun satıldığını öğrenen çiftçiler artık ona eskisi kadar saygı göstermez olmuş, aralarında “Deli” diye söz etmeye başlamışlardı. Aslında nedenini de çok bilmiyorlardı, belki de o kaba içgüdüleriyle gitgide artan hastalıklı duygusallığını, coşkulu rüyalarda gezinmesini, felaketlerle sarsılan zavallı ruhundaki kargaşayı hissediyorlardı.

Gitmeden bir gün önce tesadüfen ahıra girdi. Bir inleme sesiyle irkildi. Bu aylardır aklına bile getirmediği Katliam’dı. Kör olan, hayvanların ulaşmadığı bir yaşa kadar yaşadığından yarı yarıya inme inen köpek onu unutmayan Ludivine’in bakımı sayesinde samandan bir yatak üzerinde hayatını sürdürüyordu. Jeanne onu kollarına aldı, öptü ve eve götürdü. Şişmanlıktan neredeyse bir ton olan köpek ayrık duran kaskatı bacakları üzerinde güçlükle sürünüyor ve av köpekleri gibi sürekli havlıyordu.

Nihayet son günün sabahı geldi. Jeanne, kendi odasının eşyaları götürüldüğünden Julien’in eski odasında yatmıştı.

Büyük bir koşunun sonuna varmış gibi bitkin halde, nefes nefese kalktı yataktan. Sandıkların ve mobilyaların kalan kısmının bulunduğu araba yüklü halde avluda bekliyordu. Arkasına hizmetçiyle hanımını taşıyacak olan iki tekerlekli bir araba daha bağlanmıştı.

Simon Baba ve Ludivine, şatonun yeni sahipleri gelene kadar yalnız kalacak, sonra ailelerinin evine döneceklerdi. Jeanne onlara küçük bir aylık bağlamıştı. Zaten birikmiş paraları da vardı. Hizmetçiliğe devam etmek için fazla yaşlı, işlevsiz ve gevezeydiler. Evlenen Marius uzun zaman önce terk etmişti evi.

Saat sekiz sularında yağmur, denizden esen hafif bir rüzgârın başlattığı ince, buz gibi bir yağmur yağmaya başladı. Arabanın üzerine örtü germek zorunda kaldılar. Ağaçlardan yapraklar dökülüyordu.

Mutfak masasının üzerindeki sütlü kahve fincanlarından dumanlar yükseliyordu. Jeanne fincanının önüne oturup küçük yudumlarla içmeye koyuldu, sonra ayağa kalktı, “Hadi!” dedi.

Şapkasını taktı, şalını aldı ve Rosalie botlarını giydirirken, boğazı düğümlenerek, “Buraya gelmek için Rouen’dan yola çıktığımızda nasıl

yağmur olduğunu hatırlıyor musun kızım?" diye sordu.

Bir an kalbi sıkıştı, iki elini birden göğsüne götürdü ve bilincini yitirip sırt üstü düştü.

Bir saatten uzun bir süre ölü gibi yattıktan sonra, gözlerini açtı ve çılgınca dökülen gözyaşlarıyla birlikte kasılmalar başladı.

Biraz olsun sakinleştiğinde, kendisini o kadar güçsüz hissediyordu ki, ayağa bile kalkamadı. Ama yola çıkışlarını geciktirmeleri halinde başka krizler yaşanmasından endişe eden Rosalie oğlunu çağırmaya koştu. Jeanne'ı kaldırıp taşıdılar ve arabanın cilalı deri kaplı ahşap bankının üzerine yerleştirdiler. Jeanne'ın yanına tırmanan yaşlı hizmetçi bacaklarını örttü, omzuna kalın bir manto attıktan sonra, başının üzerine bir şemsiye açarak bağırdı: "Çabuk Denis, hemen gidelim buradan."

Delikanlı da annesinin yanına tırmandı ve yer yokluğundan tek bir kalçasını iliştirip atı dört nala sürmeye başladı. Arabanın sarsıntıyla yol alışı iki kadını yerinden sıçratıyordu.

Köyün köşesini döndüklerinde yol kenarı boyunca yürüyen birine, gidişlerini kollar gibi görünen Rahip Tolbiac'a rastladılar.

Arabanın geçişine izin vermek için duraksadı. Bir eliyle yoldaki su birikintilerinden ıslanmasından endişe ettiği cüppesini kaldırmıştı. Siyah çoraplar giydiği cılız bacakların ucunda kocaman çamurlu ayakkabılar vardı.

Jeanne bakışlarıyla karşılaşmamak için gözlerini yere indirdi. Her şeyin farkında olan Rosalie deliye döndü. "Hödük, hödük!" diye homurdanarak eliyle oğluna işaret etti: "Şuna da bir kamçı vursana."

Delikanlı tam rahibin yanından geçtikleri sırada büyük bir hızla yol alan arabanın bir tekerleğini aniden çukura düşürünce, fışkıran bir çamur dalgası din adamını tepeden tırnağa kapladı.

Rahip büyük mendiliyle kurulanmaya çalışırken, sevinç içindeki Rosalie yumruğunu sallamak için arkasına döndü.

Beş dakikadır yol alıyorlardı ki birden Jeanne çığlığı bastı: “Katliam’ı unuttuk!”

Durmak zorunda kaldılar. Rosalie gemleri tutarken, Denis koşarak köpeği almaya gitti.

Sonunda delikanlı kollarında kocaman, biçimsiz bir yaratıkla geri döndü ve hayvanı iki kadının etekleri arasına pelte gibi bıraktı.

13

Araba iki saat sonra, ana yolun kıyısında, öreke biçiminde budanmış armut ağaçları ekilmiş bir meyve bahçesinin ortasında inşa edilmiş briketten küçük bir evin önünde durdu.

Üzerlerine hanımeli ve filbaharlar sardırılmış dört kafesli çardak, bahçenin dört köşesini belirliyordu. Bahçenin iç kısmında, kenarlarına meyve ağaçları sıralanmış dar yollar küçük kareler halindeki sebze bahçelerini birbirinden ayırıyordu.

Arazinin çevresi oldukça yüksek, canlı bir çitle çevriliydi. Arazi yan çiftlikten bir tarlayla ayrılıyordu. Yolun yüz adım kadar ilerisinde bir nalbant dükkânı vardı. Sonrasındaki en yakın yapılar bir kilometre uzaklıktaydı.

Çevrede, Caux Bölgesi'nin, elma ağaçlarıyla dolu avlularını çevreleyen dört yüksek ağaç sırası ardında kurulmuş çiftliklerinin serpiştirildiği ovaları göz alabildiğine uzanıyordu.

Jeanne gelir gelmez dinlenmek istedi ama Rosalie tekrar sevimsiz düşlere dalması endişesiyle izin vermedi.

Goderville marangozu da oradaydı. Yerleşmelerine yardım etmeye gelmişti. Çok geçmeden ulaşacağını düşündükleri son arabayı da beklerken, daha önce getirilmiş eşyaları yerleştirmeye koyuldular.

Bu uzun uzun düşünüp önemli kararlar almalarını gerektiren ciddi bir işti.

Bir saat kadar sonra at arabası da çitin öteki ucunda göründü. Eşyaları yağmur altında boşaltmak zorunda kaldılar.

Akşam çöktüğünde ev, öylece üst üste yığılmış eşyalarla dolu, karmakarışık bir haldeydi. Bitkin düşen Jeanne yatağa uzanır uzanmaz uyudu.

Sonraki günlerde işlerden o kadar yoruluyordu ki, düşünüp üzülecek zamanı olmuyordu. Hatta oğlunun geri döneceği umudunu aklından

çıkaramadığından, yeni evini güzelleştirmeye çalışmaktan biraz da olsa zevk bile aldı. Eski odasındaki halılar aynı zamanda salon olarak kullanılacak yemek odasına serildi. Kendi kafasında “Poulet’nin dairesi” olarak adlandırdığı ilk iki odayı ayrı bir özenle düzenledi.

İkinci odayı kendine ayırmıştı. Rosalie yukarıda, çatı katında kalacaktı.

Özenle döşedikleri küçük ev sevimliydi. Jeanne ilk zamanlar burada olmaktan hoşlanıyordu ama adını koyamadığı bir şeyin eksikliğini çekiyordu.

Bir sabah Fécamp Noteri’nin yardımcısı, Peuples’de bıraktıkları, bir halıcı tarafından satın alınan eşyalarının karşılığı olarak üç bin frank getirdi. Jeanne bu parayı alırken keyifle ürperdiğini hissetti. Adam gider gitmez aceleyle şapkasını giydi. Beklemediği bu parayı bir an önce Paul’e ulaştırmak için Goderville’e gitmek niyetindeydi.

Ama ana yolda hızla yürürken pazardan gelen Rosalie’yle karşılaştı. Hizmetçi olan biteni hemen anlayamadıysa da olağanüstü bir şeyler olduğundan şüphelendi. Az sonra Jeanne hiçbir şey saklamayı beceremediğinden durumu keşfettiğinde, rahat rahat kızabilmek için sepetini yere bıraktı.

Ellerini beline koyup bağırmaya koyuldu. Sonra sepetini sol koluna takıp, sağ koluyla hanımının kolundan yakaladı ve kızgınlık içinde eve doğru yürümeye başladı.

Eve girer girmez parayı ona vermesini emretti. Jeanne parayı verirken altı yüz frankını kendine sakladı ama bu kurnazlığı da hizmetçi tarafından çabuk anlaşıldı. Tamamını teslim etmek zorunda kaldı.

Yine de Rosalie bu paranın delikanlıya gönderilmesine ikna oldu.

Paul birkaç gün sonra teşekkür etti.

Bana büyük bir iyilik yaptın sevgili anneciğim, çünkü büyük bir sefalet içindeyiz.

Jeanne her şeye rağmen Batteville'e alışamıyordu. Sürekli olarak eskisi kadar rahat nefes alamadığını, daha da yalnız, daha da terk edilmiş, daha da zavallı olduğunu düşünüyordu. Çevrede dolaşmaya çıkıyor, Verneuil köyüne kadar uzanıyor, Trois-Mares üzerinden geri dönüyordu. Eve döner dönmez gitmesi gereken yere, ulaşmak istediği yere gidememiş gibi yeniden dışarı çıkma isteğiyle yere göğe sığamıyordu.

Bu durum her gün tekrarlanıyor ama bu tuhaf eksiklik duygusunun nedenini bir türlü anlayamıyordu. Ama bir akşam, bu sıkıntılı halinin sırrını açığa çıkaran bir cümle geliverdi aklına. Akşam yemeği için otururken, "Ah! Nasıl da denizi görmek istiyor canım!"

Bu kadar şiddetle eksikliğini hissettiği, yirmi beş yıldır en önemli komşusu olan denizdi. Tuzlu havası, öfkeleri, gürleyen sesi, güçlü esintileri ile Peuples'deki penceresinden her sabah seyrettiği, gece gündüz kokusunu içine çektiği, yanı başında hissettiği, mutlak bir güvenle sevilen bir insan gibi sevdiği deniz.

Katliam büyük bir sıkıntıyla yaşamaya devam ediyordu. Geldikleri akşamdan itibaren mutfak dolabının içine yerleşmiş, oradan çıkarmaları mümkün olmamıştı. Bütün gün neredeyse hiç hareket etmiyor, yalnızca ara sıra içli bir inlemeyle bir yandan diğer yana dönüyordu.

Ama gece çöker çökmez ayağa kalkıyor ve bahçe kapısına doğru duvarlara çarpa çarpa sürünüyordu. Birkaç dakika kadar dışarıda kaldıktan sonra geri dönüyor, hâlâ sıcak olan fırının üzerine oturuyor ve iki hanımı yatmaya gider gitmez ulumaya başlıyordu.

Bütün gece, acıklı, yardım isteyen bir sesle öylece bağırıyor, bazen bir saat kadar susup, sonra daha da iç parçalayıcı bir tondan devam ediyordu. Bazen evin önündeki bir varile bağlıyorlardı onu. Bu sefer pencerenin altında uluyordu. Sonra kötürüm ve ölmek üzere olmasına acıyıp tekrar mutfağa alıyorlardı.

İhtiyar hayvanın inlemelerini ve evinde olmadığını anlayıp, getirildiği bu yeni evi tanıma çabasıyla yerlerde sürünmesini işiten Jeanne'ın uyuması mümkün olmuyordu.

Hiçbir şey sakinleştiremiyordu hayvanı. Hareket etmesine engel olan kötürümlüğünün bilinciyle, bütün canlıların yaşadığı, hareketli olduğu gündüz saatlerinde bütün gün pinekleyen köpek, gece çöker çökmez, yalnızca bütün varlıkları kör eden karanlıklarda yaşamaya ve hareket etmeye cesaret edebiliyormuşçasına durmak bilmeden dolanmaya koyuluyordu.

Bir sabah ölü buldular onu. Bu durum büyük bir rahatlama yarattı.

Kış ilerliyordu ve Jeanne üstesinden gelemediği bir umutsuzluğun pençesinde kıvrandığını hissediyordu. Ruhunu ezen o keskin acılardan biri değildi bu. Daha iç karartıcı ve hüzün dolu bir acıydı.

Hiçbir şey oyalayamıyordu onu. Kimse ilgilenmiyordu onunla. Kapının önündeki yol sağda ve solda neredeyse her zaman bomboş uzanıyordu. Zaman zaman rüzgârda şişen gömleğiyle bir tür mavi balona dönüşen kırmızı suratlı bir adamın sürdüğü çift kişilik hafif at arabalarından biri dört nala gelip geçiyordu. Bazen bu ağır bir yaysız yük arabası da olabiliyordu. Bazen de biri erkek biri kadın iki köylü uzaklarda beliriyordu. Ufukta küçücükken gitgide büyüyor, evi geçtikten sonra yeniden ufalıyor, uzaklarda, göz alabildiğine uzanan, yeryüzünün kıvrımlarıyla yükselip alçalan beyaz çizgi üzerinde iki böceğe dönüşüyorlardı.

Otlar bitmeye başladığında, kısa etekli bir kız çocuğu her sabah çitin önünden, yolun kıyısındaki hendekte otlayan iki cılız inekle birlikte geçmeye başladı. Akşamları da aynı dalgın edayla geri dönüyor, hayvanların ardında on dakikada bir adım atıyordu.

Jeanne her gece hâlâ Peuples'de oturduğu rüyası görüyordu.

Eskiden olduğu gibi babası ve Annecik'iyle, hatta bazen Lison Teyze'yle birlikte evlerinde oluyorlardı. Eskide kalan, unuttuğu şeyleri yeniden yapıyor, yürüyüş yolunda dolaşan Bayan Adélaide'ın koluna girdiğini hayal ediyordu.

Sürekli olarak Paul'ü düşünüyor ve kendine, "Şimdi ne yapıyordur? Nasıldır? Ara sıra beni düşünüyor mudur?" diye soruyordu. Çiftlikler arasında kalan çukur alanda ağır ağır yürürken, ona işkence eden bütün bu

düşünceler aklında dönüp duruyor ama en çok da oğlunu ondan çalan o yabancı kadına karşı hissettiği yatışmak bilmeyen kıskançlıktan dolayı acı çekiyordu. Harekete geçmesini, oğlunu aramaya gitmesini, evine kadar sızmasını engelleyen de bu nefretti. Oğlunun metresinin kapıda dikilip “Burada ne işiniz var Madam?” diye sorduğunu işitir gibi oluyordu. Annelik gururu böyle bir karşılaşma olasılığıyla bile isyan ediyordu. Her zaman temiz kalmayı başarmış, kusursuz, lekesiz mağrur bir kadın olarak, insanın kalbini bile zayıf düşüren bu tensel aşkın kirli oyunlarına kapılan insanların iğrençliklerine gitgide daha çok öfkeleniyordu. Duyguların ahlaksız gizemlerini, onları küçülten okşamaları, birbirinden ayrılmaz çiftler arasında olabilecek bütün o sırları düşündükçe insan olmak bile tiksindirici geliyordu ona.

İlkbahar ve yaz da geçti.

Ama uzun süren yağmurları, gri gökyüzü ve karanlık bulutlarıyla sonbahar geri döndüğünde hayata karşı bir tür bıkkınlığa kapıldı ve Poulet’sini geri almak için ciddi bir çaba sarf etmeye karar verdi.

Delikanlının tutkusu şimdiye kadar yıpranmış olmalıydı.

Ona göz yaşartıcı bir mektup yazdı.

Sevgili çocuğum, sana yanıma dönmen için yalvarıyorum. Yaşlı ve hastayım, üstelik yıl boyu bir hizmetçiyle yapayalnızım. Artık yol kıyısındaki küçük bir evde oturuyorum. Burası çok hüzünlü. Ama sen yanımda olsan, benim için her şey farklı olurdu. Dünyada senden başka hiçbir şeyim yok ve seni de yedi yıldır görmüyorum! Ne kadar çok acı çektiğimi ve sana ne kadar bağlı olduğunu asla bilemezsin. Sen benim hayatım, düşüm, tek umudum, tek aşkımdın, sana ihtiyacım var, beni terk ettin.

Ah! Geri dön sevgili Poulet’m, gel de sarılayım sana. Umutsuz kollarını sana doğru uzatan yaşlı annenin yanına dön.

JEANNE

Birkaç gün sonra cevap geldi.

Sevgili anneciğim, seni görmeye gelmeyi çok isterdim ama tek kuruşum yok. Bana para gönderirsen gelirim. Benden istediğin her şeyi yapmama olanak sağlayacak bir proje için seninle konuşmaya gelmek istiyordum zaten.

İçinde bulunduğum bu korkunç dönemde sevgilimin bana bağlılığı ve sevgisi sınırsız olmaya devam ediyor. Aşkını ve kendini sadakatle bana adayışını herkese ilan etmeden devam etmem mümkün değil artık. Üstelik senin de beğeneceğin çok iyi özelliklere sahip. Çok iyi bir eğitim almış, çok okuyor. Bu nedenle de her zaman yanımda olacağından şüphen olmasın. Ona adımı vermezsem kaba bir köylüden farkım kalmaz. Dolayısıyla onunla evlenmek için iznini istiyorum. Kaçışımı affedersen, yeni evinde hep birlikte yaşarız.

Onu tanısan hemen izin verirdin. Mükemmel ve çok özel biri olduğuna seni temin ederim. Onu seveceğinden eminim. Bana gelince, onsuz yaşayamam.

Cevabını sabırsızlıkla bekliyorum sevgili anneciğim. Seni bütün kalbimle kucaklıyorum.

Oğlun Vikont PAUL DE LAMARE

Jeanne yıkıldı. Mektup dizlerinin üzerinde öylece kalakaldı. Oğlunu sürekli olarak yanında tutan, bir kez bile gelmesine izin vermeyen, zamanın, ihtiyar umutsuz annenin oğlunu kucaklama isteğine direnemeyeceği, zayıf düşeceği, her şeyi kabul edeceği zamanın gelmesini bekleyen bu kızın kurnazlığını tahmin edebiliyordu.

Paul’un ısrarla bu yaratığı tercih ediyor olmasının verdiği büyük acı kalbini parçalıyordu. Sürekli, “Beni sevmiyor. Beni sevmiyor” diye tekrarlıyordu.

Rosalie içeri girdi. Jeanne kekeledi: “Şimdi de onunla evlenmek istiyor.”

Hizmetçi irkildi: “Ah hanımefendi! Buna sakın izin vermeyin. Bay Paul bu fahişeyle başa çıkamaz.”

Jeanne yıkılmıştı ama isyan ediyordu: “Bu asla olmayacak kızım. Buraya gelmek istemiyorsa, ben gider bulurum onu. Hangimizi seçeceğini göreceğiz.”

Zaman kaybetmeden Paul’e yanına geleceğini ve o fahişeyle oturduğu ev dışında bir yerde görüşmek istediğini bildiren bir mektup yazdı.

Sonra cevap beklerken hazırlıklarını tamamladı. Rosalie eski bir bavula hanımının giysilerini ve eşyalarını doldurmaya başlamıştı. Bir elbiseyi, eski bir elbiseyi katlarken birden bağırdı: “Sırtınıza giyecek hiçbir şeyiniz yok. Böyle gitmenize izin veremem. Herkesi utandırırsınız. Parisli kadınlar size bir hizmetçiymişsiniz gibi bakar.”

Jeanne istediğini yapmasına izin verdi. İki kadın Goderville’e gidip yeşil kareli bir kumaş seçip kasabadaki bir terziye bıraktılar. Sonra biraz bilgi edinmek için her yıl başkente on beş günlük bir seyahat yapan Noter Roussel’e uğradılar. Jeanne yirmi sekiz yıldır Paris’i görmemişti.

Noter arabalardan kaçınmanın, hırsızlardan korunmanın yolları konusunda birçok tavsiyede bulunduktan sonra, parasını elbisesinin astarına dikmesini ve ihtiyacı olandan fazlasını cebinde taşımamasını söyledi. Makul fiyatlı, özellikle de kadınların da gidebileceği iki üç restorandan uzun uzun söz etti, kendisinin de kaldığı, garın hemen yanındaki Normandiya Oteli’ni tavsiye etti. Adını verebilirlerdi.

Kimsenin ağzından düşmeyen bu demiryolu seferleri Paris ve Le Havre arasında altı yıldan beri yapılıyordu. Ama acılardan yakasını kurtaramayan Jeanne bütün ülkede devrim yaratan bu buharlı arabaları henüz görememişti bile.

Bu arada Paul’den cevap gelmedi.

Jeanne sekiz gün, sonra on beş gün bekledi. Her sabah postacıyı yolda karşılıyor ve titreyerek, “Bana bir şey getirmediniz mi Malandain Baba?” diye soruyordu. Adam her seferinde havaların kötü gitmesiyle birlikte kısılan sesiyle cevap veriyordu: “Yine bir şey yok hanımefendi.”

Paul’ün cevap vermesini o kadının engellediğine şüphe yoktu!

Sonunda Jeanne hemen yola çıkmaya karar verdi. Rosalie’yi de yanına almak istiyordu ama hizmetçi seyahat masraflarını yükseltmemek için onunla gitmeyi reddetti.

Zaten hanımının yanına üç yüz franktan fazla almasına da izin vermeyecekti: “Daha fazla paraya ihtiyacınız olursa bana yazın, size ulaştırması için hemen notere giderim. Yanınıza daha fazla verirsem Bay Paul cebine indirir.”

Bir aralık sabahı, onları gara götürmek için gelen Denis Lecoq’un arabasına bindiler. Rosalie hanımına gara kadar eşlik edecekti.

Önce bilet fiyatları üzerine bilgi edindiler. Her şey ayarlandıktan ve bavul kaydettirildikten sonra, demiryolunun önünde dikilip gördükleri nesnenin nasıl işlediğini anlamaya çalışarak vakit geçirdiler. Bu gizemle öylesine meşgullerdi ki, seyahatin aslında üzücü olan nedenleri akıllarından çıkmıştı.

Sonunda uzaklardan gelen bir düdük sesi başlarını çevirmelerine neden oldu. Gitgide büyüyen kapkara bir makineyle karşılaştılar. Makine korkunç bir gürültüyle yaklaşıp, önlerinden uzun bir tekerlekli küçük evler zinciri şeklinde akıp geçti. Bir memur kapıyı açınca Jeanne ağlayarak Rosalie’yi kucakladı ve demir kafeslerden birine bindi.

Heyecanlanan Rosalie, “Güle güle hanımefendi. İyi yolculuklar, yakında görüşmek üzere!” diye bağırıyordu.

“Hoşçakal kızım.”

Bir düdük sesi daha yükseldi. Arabalardan oluşan sıra önce ağır ağır, sonra daha hızlı, ardından da ürkütücü bir hızla hareket etmeye başladı.

Jeanne’ın bulunduğu kompartımanda iki beyefendi sırtlarını iki ayrı köşeye vermiş uyuyorlardı.

Jeanne trenin hızından ürkmüş, kırların, ağaçların, çiftliklerin, köylerin akıp geçişini izliyor, kendini yeni bir hayata atılmış, ait olmadığı, o huzurlu gençliğine ve monoton yaşamına uymayan yeni bir dünyaya sürüklenmiş gibi hissediyordu.

Tren Paris’e girdiğinde akşam oluyordu.

Bir hamal Jeanne’ın bavulunu kaptı. Jeanne ürkmüş halde, bu kadar hareket halinde bir kalabalığın arasında dolaşmaya alışkın olmadığı için sürekli birileri tarafından itelenip kakalanarak, gözden kaybetmekten endişe ettiği adamın arkasından neredeyse koşarak ilerliyordu.

Otel lobisine geldiğinde aceleyle, “Sizi bana Bay Roussel tavsiye etti” diye açıkladı.

Fazlasıyla iri yarı, ciddi bir kadın olan patron oturduğu sandalyeden sordu: “Bay Roussel da kim?”

Şaşıran Jeanne devam etti: “Her yıl otelinizde kalan Goderville Noteri tabii.”

Şişman kadın, “Olabilir. Onu tanımıyorum. Oda mı istiyorsunuz?” dedi.

“Evet hanımefendi.”

Bir komi bavulunu alıp önden merdivenleri çıkmaya başladı.

Jeanne kalbinin sıkıştığını hissediyordu. Küçük bir masanın önüne çöktü ve çorbayla tavuk kanadı getirmelerini istedi. Şafaktan beri hiçbir şey yememişti.

Mum ışığında, binlerce şey düşünerek, balayı dönüşü bu şehirden geçişlerini, Paris’te kaldıkları süre içinde Julien’in karakterinin ilk belirtilerinin ortaya çıkışını hatırlayarak hüzün içinde yedi yemeğini. Üstelik o zamanlar gençti, kendine güveniyordu, sağlıklıydı. Şimdiyse kendini yaşlı, şaşkın, endişeli, hatta zayıf hissediyor, bir hiç için alt üst olabiliyordu. Yemeğini bitirince pencerenin önüne oturdu ve insanlarla dolu sokağa baktı. Dışarı çıkmak istiyor ama cesaret edemiyordu. Kesin kaybolurum, diye düşünüyordu. Yattı ve mumu üfledi.

Ama gürültü, tanımadığı bir şehirde olmanın ve yolculuğun heyecanı uyumasına engel oldu. Saatler akıp geçiyordu. Dışarıdaki sesler yavaş yavaş azalsa da, büyük şehirlerin o yarı durgunluğuyla sinirleri bozulmuş

uyuyamıyordu. Kırların insanları, hayvanları, bitkileri, her şeyi gevşeten sakin ve huzurlu uykusuna alışkındı. Şimdiyse çevresinde gizemli bir telaş hissediyordu. Belli belirsiz sesler otelin duvarlarından süzülüp geçerek ona kadar ulaşıyordu. Bazen döşemeler çıtırdıyor, bir kapı kapanıyor, bir zil çalıyordu.

Gecenin ikisine yaklaşırken hafiften uyuklamaya başladığında, yan odalardan birinden bir kadın çığlığı işitildi. Jeanne yatağında doğruldu, ardından bir erkek kahkahası işittiğini sandı.

Gün yaklaştıkça Paul'ün düşüncesi kaplıyordu içini. Şafak söker sökmez giyindi.

Paul, Cité'de, Sauvage Sokağı'nda oturuyordu. Rosalie'nin tasarrufla ilgili tavsiyelerine uymak için yürüyerek gitmek istiyordu. Hava açıktı, soğuk hava tenini ısırıyordu. Kaldırımlarda telaşlı insanlar koşuşturuyordu. Sonunda sağa, ardından da sola dönmesi gereken bir yol boyunca olabildiğince hızlı ilerliyordu. Nihayet bir meydana geldiğinde yolun devamını sorup öğrenecekti. Ama meydanı bulamadı. Adres sorduğu fırıncı farklı bilgiler verdi. Tekrar yola koyuldu, yanlış yollara saptı, şaşaladı, her söylenene uydu, büsbütün kayboldu.

Deliye dönmüş, nereye gittiğini bilmez halde yürüyordu artık. Tam bir arabacıya el etmeye karar vermişti ki, Seine'i gördü. Gidip rıhtıma çöktü.

Yaklaşık bir saatin sonunda kapkaranlık dar bir sokak olan Sauvage'a giriyordu. Kapının önünde durdu. O kadar heyecanlıydı ki, bir adım daha atamayacaktı.

Poulet'si buradaydı, işte bu evde.

Dizlerinin ve ellerinin titrediğini hissediyordu. Sonunda içeri girdi, koridoru izledi, kapıcı bölmesini gördü ve biraz para uzatarak sordu: "Gidip Bay Paul'e annesinin dostu olan yaşlı bir kadının kendisini aşağıda beklediğini söyler misiniz?"

Kapıcı cevap verdi: "Artık burada oturmuyor hanımefendi."

Şiddetli bir ürperti bedeninden akıp geçti. Kekeledi:

“Ah! Şimdi... Şimdi nerede oturuyor peki?”

“Bilmiyorum.”

Sersemlemişti, olduğu yere yığılacağını sandı. Bir süre konuşmadan kaldı.

Sonunda büyük bir çabayla aklını başına topladı ve mırıldandı: “Ne zaman taşındı?”

Adam istediğinden fazlasını anlattı. “On beş gün kadar oldu. Bir akşam öylece çıkıp gittiler, aynı geldikleri gibi. Mahallede herkese borçları vardı. Tabii bu nedenle adres de bırakmadılar.”

Jeanne gözünün önünde fişekler patlıyormuş gibi ışıklar, büyük alev topları görüyordu. Ama sabit bir fikir onu ayakta tutuyor, sakin ve düşünceli görünmesini sağlıyordu. Poulet’sinin nerede olduğunu bilmek ve onu bulmak zorundaydı.

“Peki giderken hiçbir şey söylemedi mi?”

“Ah! Tek kelime etmedi. Borçlarını ödememek için kaçıp gittiler, hepsi bu.”

“Ama birini gönderip mektuplarını aldıracaktır.”

“Mektuplarını genellikle ben götürürdüm. Yılda ondan fazla gelmezdi zaten. Gidişlerinden iki gün önce de bir mektup götürmüştüm.”

Bu şüphesiz onun mektubuydu. Aceleyle, “Dinleyin, ben onun annesiyim ve onu aramaya geldim. Alın size on frank. Ondan yeni bir haber alırsanız ya da hakkında bir şeyler öğrenirseniz Havre Sokağı’ndaki Normandiya Oteli’ne gelin, karşılığını öderim” dedi.

Koşarak çıktı.

Nereye gittiğine bakmadan yürümeye koyuldu. Önemli bir işi varmış gibi acele ediyordu. Duvar diplerinden ilerliyor, insanlara çarpıyordu.

Arabaların gelip gelmediğine bakmadan karşıdan karşıya geçiyor, arabacılar arkasından sövüyordu. Kaldırım basamaklarını çıkarken dikkatsizlikten tökezliyordu. Yitirdiği ruhu önünden koşuyordu.

Birden kendini bir parkta buldu ve çok yorulduğunu fark ederek bir banka oturdu. Burada uzun süre kaldı. Farkında değildi ama herhalde ağlıyordu çünkü gelip geçenler durup ona bakıyordu. Sonra çok üşüdüğünü fark etti. Gitmek için ayağa kalktı. Bacakları kendisini güçlükle taşıyordu, bitkin ve zayıf düşmüştü.

Bir restorana girip bir tas çorba içmek istiyordu ama gözle görülür hale geldiğini fark ettiği acısından bir tür utanç duruyor, korkuyor, binaların içine girmeye cesaret edemiyordu. Kapının önünde bir an duraklayıp içeri bakıyor, masaların çevresine oturmuş yemeklerini yiyen insanları izliyor ve iyice çekinerek kaçıyor, kendi kendine, “Bir sonrakine girerim” diyordu. Bir sonrakine de hiç giremiyordu.

Sonunda bir fırından küçük bir ekmek aldı ve yürürken onu kemirmeye koyuldu. Çok susamıştı ama nereden su alabileceğini bilmiyordu. Vazgeçti.

Bir tonozun altından geçti ve kendini sıra sıra kemerlerle dolu başka bir bahçede buldu. O sırada Kraliyet Sarayı’nı tanıdı.

Yürüyüşün ve güneşin etkisiyle biraz olsun ısındığından, bir iki saat de burada oturdu.

Büyük bir kalabalık içeri girip çıkıyordu. Aralarında sohbet eden, birbirlerine gülümseyen, selam veren, yalnızca dış görünüşleri ve hazları için yaşayan güzel kadınlardan ve zengin erkeklerden oluşan bir kalabalıktı bu.

Bu ışıltılı güruhun ortasında olmaktan ürken Jeanne kaçmak için ayağa kalktı ama birden aklına burada Paul’le karşılaşabileceği düşüncesi geldi. Herkesin yüzüne dikkatli dikkatli bakarak, bahçenin bir ucundan diğerine, aceleci küçük adımlarla gidip gelmeye başladı.

İnsanlar dönüp ona bakıyor, bazıları gülüyor, birbirlerine gösteriyorlardı. Durumu fark edince, dış görünüşü, Rosalie tarafından seçilen ve Goderville

terzisinin tavsiyelerine göre dikilen yeşil kareli elbisesine güldüklerini düşünerek kaçtı.

Yanından geçenlere yol sormaya bile cesaret edemiyordu. Rasgele dolaşmaya başladı ve sonunda otelini bulabildi.

Günün kalanını yatağının ayak ucundaki bir sandalyede kıpırdamadan oturarak geçirdi. Sonra bir gün önceki gibi çorba ve bir parça etten oluşan akşam yemeğini yedi. Ardından ne yaptığını bilmeden, mekanik hareketlerle hazırlandı ve yattı.

Ertesi gün çocuğunu bulmalarını istemek için Emniyet Müdürlüğü'ne gitti. Ona herhangi bir söz veremediler, yine de ilgileneceklerdi.

Bunun üzerine onunla karşılaşma umuduyla sokaklarda dolandı durdu. Bu telaşlı kalabalık arasında kendini ıssız kırlarda olduğundan daha yalnız, daha zavallı, daha sefil hissediyordu.

Akşam otele döndüğünde, Bay Paul tarafından gönderilen bir adamın onu sorduğunu ve ertesi gün tekrar geleceğini söylediler. Kalbi bir anda çarpmaya başladı ve bütün gece gözünü kırpmadı. O olabilir miydi? Evet, ona verilen ayrıntılardan tanıyamadıysa bile, o olduğuna şüphe yoktu.

Sabah dokuz sularında kapıya vurulunca seslendi: "Girin!" Kollarını açıp ileri atılmaya hazırdı. Yabancı kendini tanıttı. Onu rahatsız ettiği için özür dileyip, Paul'ün bir borcunu talep etmek için geldiğini açıklarken, Jeanne ağladığını hissediyor, fark edilmemesi için parmak uçlarıyla göz pınarlarından süzülen yaşları kuruluyordu.

Gelişini Sauvage Sokağı'ndaki kapıcıdan öğrenmiş ve delikanlıya ulaşamadığı için annesine başvurmuştu. Adamın uzattığı kâğıdı hiçbir şey düşünmeden aldı. Üzerinde bir rakam okudu: 90 frank. Parayı çıkardı ve ödedi.

O gün dışarı çıkmadı.

Ertesi gün başka alacaklılar ortaya çıktı. Yirmi frankı bir kenara ayırarak elinde kalanın tamamını dağıttı ve durumu anlatmak için Rosalie'ye bir

mektup yazdı.

Hizmetçisinden cevap beklerken günlerini ne yapacağını bilemez halde, geçmek bilmeyen iç karartıcı saatleri nerede öldüreceğini bilemeden, kendisine tatlı bir söz söyleyecek, sefaletini bilen kimseyi görmeden, sokaklarda dolaşarak geçiriyordu. Gitme, oralara, ıssız bir yolun kıyısındaki küçük evine dönme isteğiyle yanıp tutuşurken bilinçsizce yürüyordu sokaklarda.

Daha birkaç gün önce üzüntüsünden o evde daha fazla yaşayamayacağını düşünmüştü, oysa şimdi, tekdüze alışkanlıklarının kök saldığı o yerden başka bir yerde yaşayamayacağını açıkça hissediyordu.

Sonunda bir akşam bir mektup ve iki yüz frank geldi. Rosalie şöyle diyordu:

Jeanne Hanımefendi, çabuk dönün çünkü size daha fazla para göndermeyeceğim. Bay Paul’e gelince, yeni bir haber gelirse onu aramaya ben giderim.

Selamlar. Hizmetkârınız,

ROSALIE

Jeanne karlı bir sabah, çok soğuk bir havada Batteville’e gitmek üzere yola çıktı.

14

Bundan sonra bir daha hiç dışarı çıkmadı, hiç kımıldamadı. Her sabah aynı saatte kalkıyor, pencereden hava durumuna bakıyor, sonra salona inip ateşin karşısına oturuyordu.

Bütün bir gün orada, hareketsiz, gözleri alevlere çakılı halde oturuyor, acılarla dolu düşüncelerinde maceralara koşuyor, yaşadığı sefaletlerin hüzünlü seyrini tekrar izliyordu. Ateşe odun atmak dışında hiçbir hareket yapmadığı küçük odaya ağır ağır karanlık çöküyordu. Bunun üzerine Rosalie ona bir lamba getiriyor ve sesleniyordu: “Hadi ama biraz kımıldanın, yoksa akşama gene karnınız acıkmayacak.”

Genellikle sabit fikirler içini kemiriyor, anlamsız kaygılarla kıvranıyor, en küçük bir olay hasta kafasında olağanüstü bir öneme bürünüyordu.

Daha çok geçmişte, çok eskilerde yaşıyor, hayatının ilk dönemlerini, Korsika’ya yaptığı balayı seyahatini düşünüyordu. Adanın uzun zamandır unuttuğu manzaraları birden gözünün önünde, şöminenin kıvılcımları arasında beliriveriyordu. Oraya dair bütün ayrıntıları, yaşadıkları bütün önemsiz olayları, orada karşılaştığı herkesi hatırlıyordu. Rehberleri Jean Ravoli’nin yüzü gözünün önünden gitmiyordu. Bazen sesini duyduğunu bile düşünüyordu.

Sonra Paul’ün çocukluğundaki tatlı yılları, marul yetiştirişini, Lison Teyze’yle yan yana çamurlu toprağa çömelişlerini, çocuğu mutlu etmek için birbirleriyle yarışmalarını, genç filizlere mümkün olduğunca iyi bakıp en büyük bitkileri yetiştirmek için çabalayışlarını hatırlıyordu.

Dudaklarından oğluyla konuşur gibi, çok alçak bir sesle, “Poulet, benim Küçük Poulet’m” sözcükleri dökülüyordu. Bu sözcükle birlikte düşlerinden uyanıyor, bazen saatlerce parmağıyla havada harfler çizerek boşluğa yazı yazmaya çalışıyordu. Ateşin önünde ağır ağır çizdiği harfleri gördüğünü sanıyor, her seferinde yanıldığını düşünerek, yorgunluktan titreyen bir kolla tekrar P’ye dönüyor, adı sonuna kadar getirmeye çabalıyordu. Bitirdiğindeyse, tekrar başa dönüyordu.

Sonunda gücü kalmadığında her şeyi karıştırıyor, başka sözcüklere dönüyor, delirecek gibi oluyordu.

Yalnızlara özgü her türlü tuhaflığı gösteriyordu. En ufak bir şeyin yerinin değişmesi onu rahatsız ediyordu.

Rosalie onu sık sık yürümeye zorluyor, yola kadar götürüyordu ama Jeanne yirmi dakikanın sonunda, “Daha fazla yapamayacağım kızım” diyor ve hendeğin kenarına çöküyordu.

Kısa bir süre sonra hareket etmekten de nefret eder oldu ve mümkün olduğunca geç saate kadar yatakta kalmaya başladı.

Çocukluğundan aynı tutkuyla sürdürdüğü tek bir alışkanlığı kalmıştı, o da sütlü kahvesini içmeden yataktan kalkmamaktı. Bu içeceğe, biraz abartılı bir bağlılığı vardı. Sütlü kahvesinin yoksunluğuna herhangi bir şeyden daha hassas olabilirdi. Her sabah Rosalie’nin gelişini biraz şehvetli bir sabırsızlıkla bekliyordu. Dolu fincan komodinin üzerine bırakılır bırakılmaz yatakta doğrulup oturuyor, bir parça açgözlülükle bir çırpıda içip bitiriyordu. Sonra üzerindeki örtüleri fırlatıp giyinmeye başlıyordu.

Ama zaman içinde fincanı tabağına bıraktıktan sonra birkaç saniye dalıp gitmeye alıştı. Sonra yeniden yatağına uzanıyordu. Bu tembelliği günden güne uzatmaya, sinirlenen Rosalie gelip onu neredeyse zorla giydirene kadar öylece kalmaya başladı.

Zaten herhangi bir irade belirtisi göstermiyor, hizmetçisi ondan tavsiye istediğinde, bir soru sorduğunda, görüşüne başvurduğunda “Nasıl istersen öyle yap kızım” diye cevap veriyordu.

Kötü şansın ısrarla peşinden geldiğine o kadar inanıyordu ki, Doğulular gibi kaderci olup çıkmıştı. Düşlerinin uçup gitmesine, umutlarının yerle bir olmasına o kadar alışmıştı ki, herhangi bir girişimde bulunmaya cesaret edemiyor, en basit işi yapmadan önce bile, her seferinde yanlış yolu tutacağı ya da olan bitenin onun aleyhine döneceğinden emin halde günlerce düşünüyordu.

Sürekli “Hayatta hiç şansım olmadı” diye sızlanıyordu. Bunun üzerine Rosalie bağırıyordu: “Bir lokma ekmek için çalışmak, işe gitmek için her sabah altıda kalkmak zorunda kalsanız ne olacaktı? Böyle yaşamak zorunda olan o kadar çok insan var ki! Üstelik yaşlandıklarında da sefaletleri değişmiyor.”

Jeanne cevap veriyordu: “Yapayalnız olduğumu, oğlumun bile beni terk ettiğini unutma.” Bunun üzerine Rosalie öfkeden deliye dönüyordu: “Aman ne büyük felaket! Peki! Askere giden çocuklar ne olacak? Ya gidip Amerika’ya yerleşenler?”

Amerika onlar için para kazanmaya gidilen ve bir daha asla dönülmeyen çok uzak bir diyarı temsil ediyordu.

“İnsanların ayrılmak zorunda kaldığı bir an gelir, çünkü yaşlılar ve gençler birlikte yaşamak için yaratılmamıştır” diye devam ediyordu. Biraz da kötücül bir tonla tamamlıyordu: “Ölmüş olsa ne yapacaktınız?”

Bunun üzerine Jeanne hiç sesini çıkarmıyordu.

İlkbaharın ilk günlerinde hava yumuşayınca biraz olsun gücünü topladı ama bu canlanmayı karanlık düşüncelere daha fazla gömülmek için kullanıyordu.

Bir sabah bir şeyler aramak için tavan arasına çıktığında, eski takvimlerle dolu bir sandık açtı tesadüfen. Köylülere özgü bir alışkanlıkla hepsini saklamıştı.

Geçmişine geri gitmiş gibi hissetti kendini ve bu kare karton yığını karşısında tuhaf, tarifsiz bir heyecanla öylece kalakaldı.

Hepsini topladı ve aşağı, salona taşıdı. Büyüklü küçüklü, her boydan takvim vardı. Masanın üzerinde yıllara göre sıralamaya başladı. Birden Peuples’e gelirken yanında getirdiği ilk takvimi buldu.

Manastırdan çıkışının ertesi günü, Rouen’dan yola çıktıkları sabaha kadar günlerin üzerini bizzat karaladığı takvime uzun uzun baktı. Ağlamaya

başladı. Hüzünlü, ağır, masanın üzerine yayılan sefil hayatının karşısında yaşlı yüzünden akan zavallı yaşlarla ağladı.

Aklına gelen bir fikir az sonra ciddi, önüne geçilmez, ezici bir takıntı haline dönüştü. Hayatta ne yaptıysa gün gün ortaya dökmek istiyordu.

Sararmış kartonları duvarlara, döşemelerinin üzerine sırayla iğneledi ve her birinin önünde saatlerce durarak kendi kendine, “O ay neler olmuştu?” diye sormaya başladı.

Tarihinin unutulmaması gereken günlerini işaretlemişti. Bazen tek tek olayları gruplandırarak, birbirini izleyen ya da önemli bir olayın ardından gelen küçük olayların bağlantılarını ortaya çıkararak bütün bir ayı hatırlamayı başarıyordu.

Israrla bütün dikkatini toplayıp, hafızasını zorlayarak, bütün varlığıyla konsantre olarak Peuples’deki ilk iki yılını neredeyse tamamen yeniden kurgulamayı başardı. Hayatının uzak anıları, iniş çıkışları tuhaf bir biçimde daha kolay geliyordu aklına.

Ama sonraki yıllar sanki bir sis bulutunun ardında yitmiş, iç içe geçmiş, birbirine karışmış gibiydi. Bazen başını bir takvimin üzerine eğip, zihni bir başka zamana uzanmış, düşündüğü anının o kartona ait olup olmadığını ayırt edemeden belirsiz bir süre öylece kalıyordu.

Sona eren günlerin oluşturduğu bu tablolar kendine ait haç yolunun gravürleriymiş gibi, salonun çevresinde birinden diğerine seyirtiyordu. Aniden sandalyesini içlerinden birinin önüne çekiyor ve gece çökene kadar hareketsiz, araştırmalarına gömülmüş halde oturuyordu.

Güneşin sıcaklığıyla bütün canlılar uyandığında, tarlalardaki ekinler büyümeye, ağaçlar yeşermeye, avludaki elma ağaçları gül topakları gibi çiçekler açmaya, kırları güzel kokulara boğmaya başladığında, büyük bir sıkıntıya düştü.

Yerinde duramaz olmuştu. Sürekli geziniyor, günde bazen yirmi kez bir içeri bir dışarı çıkıp geliyor, bazen çiftlikler boyu nereye gittiğini bilmeden yürüyor, bir tür pişmanlık ateşiyle kavrularak isyan ediyordu.

Bir ot kümesi arasından fışlayan bir papatya, yaprakların arasından süzülen gün ışığı, masmavi gökyüzünü yansıtan küçük bir su birikintisi görmek onu coşturuyor, heyecanlandırıyor, alt üst olmasına, genç kızlığında kırları hayal ederken hissettiği heyecanlarının yankılanması gibi, çok eskilerde kalmış duyguları hatırlamasına neden oluyordu.

O dönemlerde, aynı titreyişleri, aynı tatlı duyguları, günlerini bulandıran bu esrik halleri geleceği düşünürken yaşardı. Şimdi bütün bunlara gelecek olmadığı halde kavuşuyordu. Kalbindeki hislerin keyfini çıkarıyordu. Zaman zaman, uyanan dünyanın ebedi hazzı kurumuş teninden, soğumuş kanından, bitkin düşmüş ruhundan içeri süzülürken acı çekiyor, büyü gücünü yitiren ve acı verici hale gelen bu duygulara daha fazla kendini bırakamıyordu.

Çevresinde de bir şeylerin değiştiğini düşünüyordu. Sanki güneş gençliğindekinden biraz daha az sıcak, gökyüzü biraz daha az mavi, otlar biraz daha az yeşildi. Çiçekler daha soluk, daha az kokuluydu. Eskisi kadar başını döndürmüyorlardı.

Yine de bazı günler içine bir yaşama sevinci doluyor, tekrar hayaller kurmaya, umut etmeye, beklemeye başlıyordu. Kader ne kadar acımasız olursa olsun, güzel havalarda herkes umutla dolmaz mı?

Ruhundaki coşkuyla kamçılanmış gibi, saatler ama saatler boyu öylece yürüyordu. Bazen birden duruyor ve bazı üzücü şeyler düşünmek için yolun kenarına oturuyordu. Neden o da başka insanlar kadar sevilmemişti? Neden sakin her hayatta olan basit mutlulukları bile yaşayamamıştı?

Bazen bir an için ihtiyarlamış olduğunu, önünde iç karartıcı, yalnız yıllar dışında bir şey kalmadığını, yolun sonuna geldiğini unutuyordu. On altı yaşında yaptığı gibi tatlı planlar kurmaya başlıyor, cazip bir gelecek hayal ediyordu. Sonra acı gerçek üzerine çöküyor, belini büken bir ağırlığın altında ezilmiş gibi iki büklüm ayağa kalkıyordu. Daha ağır adımlarda evin yolunu tutarken mırıldanıyordu: “Ah! Deli ihtiyar! Deli ihtiyar!”

Artık Rosalie sürekli olarak, “Biraz sakin olun hanım- efendi. Nedir sizi böyle heyecanlandıran?” diye soruyordu.

Jeanne ise üzüntü içinde cevap veriyordu: “Ne yaparsın kızım, ben de son günlerindeki Katliam’a döndüm.”

Hizmetçi bir sabah her zamankinden daha erken girdi odasına ve sütlü kahve fincanını komodinin üzerine bırakırken, “Hadi çabuk için. Denis kapının önünde bizi bekliyor. Peuples’e gidiyoruz, orada işlerim var” dedi.

Jeanne heyecandan bayılacağını sandı. Sevgili evini bir kez daha görme düşüncesiyle şaşkın, titreye titreye giyindi.

Üzerlerinde ışıl ışıl bir gökyüzü uzanıyordu. Neşelenen at da bazen dört nala koşuyordu. Étouvent komününe girdiklerinde Jeanne kalp çarpıntısından daha zor nefes almaya başladığını hissetti. Çitin tuğladan kulelerini fark ettiğinde, kendine hâkim olamayıp, insanın kalbinin dayanmadığı bir şeyler karşısında olduğu gibi, iki üç kez, “Ah! Ah! Ah!” diye mırıldandı.

Arabayı Couillard çiftliğinin önüne bağladılar. Rosalie ve oğlu işlerini yapmaya giderken çiftçiler Jeanne’a şatoda dolaşmasını teklif ettiler. Efendileri evde olmadığından anahtarı vereceklerdi.

Jeanne tek başına eve gitti. Eski eve deniz tarafından yaklaştı ve şöyle bir bakmak için duraksadı. Dışarıdan hiçbir şey değişmemişti. Büyük gri binanın solgun duvarları üzerinde güneş ışınları dolaşıyordu. Panjurlar kapalıydı.

Elbisesinin üzerine küçük bir ölü dal parçası düşünce gözlerini kaldırdı. Dal çınardan geliyordu. Dev ağacın pürüzsüz ve soluk renkli gövdesine yaklaştı ve eliyle bir hayvanı okşar gibi okşadı. Ayağı otların arasında çürümüş bir tahta parçasına çarptı. Ailesiyle sık sık oturduğu, Julien’in kendilerini ziyaret ettiği ilk gün yerleştirmiş oldukları bankın son parçasıydı bu.

Sonra hole açılan çift kanatlı kapıya gitti. Açmakta fazlasıyla zorlandı. Paslanan ağır anahtar dönmeyi reddediyordu. Sonunda kilit, yaylarından yükselen tiz bir gıcırtıyla teslim oldu. Biraz daha direnen kapı kanadı bir yüklenişte açıldı.

Jeanne hemen, hatta biraz da koşar adımlarla kendi odasına çıktı. Açık renkli bir duvar kâğıdıyla kaplanan odasını neredeyse tanıyamadı ama pencereyi açınca, onca sevdiği o ufku, o koruluğu, o karaağaçları, geniş fundalığı ve uzaktan hareketsiz gibi görünen yelkenlilerin koyu lekeleriyle bezeli denizi görünce bütün bedeni ürpererek olduğu yere çakıldı kaldı.

Sonra koca boş evde dolaşmaya başladı. Duvarlarda tanıdık lekeler arıyordu gözleri. Baronun gençliğinde önünden geçerken bastonuyla kılıç kullanır gibi vurarak eğlendiği, sonunda sıvanın üzerinde küçük bir çukur oluşturduğu yerde durdu.

Annecik'in odasında kapının arkasında, yatağın yanındaki karanlık bir köşede, bir zamanlar batırdığı, yıllarca aradığı halde bulamadığı altın başlı toplu iğneyi buldu (yerini o sırada hatırlamıştı). Değer biçilemez kutsal bir eşya gibi aldı ve öptü iğneyi.

Bir oraya bir buraya koşuyor, hiçbir değişiklik yapılmayan odaların duvarlarında silinmeye yüz tutmuş izleri buluyor, zamanla kirlenen kumaşların, mermerlerin, tavandaki gölgelerin üzerinde her zaman hazır olan hayal gücüyle tuhaf figürler görüyordu.

Uçsuz bucaksız şatoda tek başına, bir mezarlıktan geçer gibi sessiz adımlarla dolaşıyordu. Bütün hayatı burada saklıydı.

Salona indi. Kapalı panjurların ardındaki loş salonda hiçbir şey göremeden birkaç adım attı, gözleri karanlığa alışınca, üzerinde kuşların dolandığı duvar halılarını fark eder gibi oldu. Şöminenin önündeki iki koltuk bıraktıkları gibi duruyordu. Odanın kokusu aynıydı. Canlılarınki gibi hiç değişmeden koruduğu, belli belirsiz ama hep fark edilir olan bu koku, eski evlerin hep hissedilen o yumuşak kokusu Jeanne'ın içine işliyor, anılarını sarıyor, hafızasını allak bullak ediyordu. Geçmişin soluğunu içine çekip, gözleri iki koltuğa çakılı, nefes nefese kaldı. Birden, bir şey görür gibi oldu. Geçmişte çok sık gördüğü üzere, annesiyle babasının ayaklarını ateşte ısıtışlarını gördüğünü sandı.

Dehşet içinde geri çekildi, sırtı kapının kenarına çarptı, düşmemek için tutundu. Gözleri hâlâ koltuklara çakılıydı.

Görüntü kaybolmuştu.

Birkaç dakika çılgına dönmüş halde bekledi. Sonra yavaş yavaş kendine geldi ve delirdiği korkusuyla kaçmak istedi. Gözü tesadüfen dayandığı lambriye takıldı, bunun Poulet’nin boyunu işaretledikleri tahta olduğunu fark etti.

Belli belirsiz çentikler boyanın üzerinde eşit olmayan aralıklarla yükseliyordu. Çakıyla kazınan rakamlar oğlanın yaşını, tarihi ve boyunu gösteriyordu. Daha büyük olanlar kâh kendisinin kâh baronun yazısıydı. Daha küçük olanlarsa Lison Teyze’nin biraz titrek yazısı. Oğlanın sarı saçlarıyla karşısında durup, boyunu ölçmeleri için küçük alnını duvara dayamış beklediğini görür gibi oldu.

Baron bağırıyordu: “Jeanne, altı haftada bir santimetre daha büyümüş.”

Büyük bir tutkuyla lambriyi öpmeye başladı.

Oysa dışarıdan onu çağırıyorlardı. Rosalie’nin sesiydi. “Jeanne hanımefendi, Jeanne hanımefendi, sizi yemeğe bekliyoruz.” Aklı başından gitmiş halde dışarı çıktı. Ona söylenen hiçbir şeyi anlamaz olmuştu. Sunulan şeyleri yedi, söylenenleri anlamadan dinledi, sağlığı üzerine sorular soran çiftçilerle sohbet etti, kendisini öpmelerine izin verdi, hatta ona uzanan yanakları öptü ve arabaya bindi.

Şatonun yüksek duvarları ağaçların ardında gözden kaybolduğunda, göğsünde korkunç bir yırtılma hissetti. Evine sonsuza dek veda ettiğini ta kalbinde hissetmişti.

Batteville’e geri döndüler.

Yeni evine girmek üzereyken, beyaz bir şey fark etti. Bu, yokluklarında postacı tarafından kapının altından atılmış bir mektuptu. Paul’den geldiğini fark eder etmez sıkıntıyla titreyerek açtı. Şunları yazmıştı:

Sevgili anneciğim, sana daha önce yazmadım çünkü seni çok görmek istememe rağmen Paris’e gereksiz bir yolculuk yapmanı istemedim. Şu anda büyük bir felaket ve büyük bir güçlükle karşı karşıyayım. Karım üç

gün önce küçük bir kız çocuğu doğurdu ve o günden beri can çekişiyor. Meteliğim yok. Kapıcı kadının elinden geldiğince biberonla beslemeye çalıştığı bu bebeği ne yapacağımı bilemiyor, onu da kaybetmekten korkuyorum. Onunla ilgilenebilir misin? Gerçekten ne yapacağımı bilemiyorum. Sütanneye verecek param da yok. Mektubumu alınca hemen cevap yaz.

Seni seven oğlun,

PAUL

Jeanne bir sandalyeye yığılıp kaldı. Rosalie'yi çağıracak gücü ancak buldu. Hizmetçi gelir gelmez mektubu tekrar okudular ve uzun süre birbirlerine bakıp sessiz kaldılar.

Sonunda Rosalie, "Bebeği almaya gideceğim hanım-efendi. Onu öylece terk edemeyiz" dedi.

Jeanne cevap verdi: "Git kızım."

Tekrar sustular. Hizmetçi devam etti: "Şapkanızı giyin hanımefendi. Goderville Noteri'ne gidelim. Kadın ölse bile, günün birinde Bay Paul'ün bebek için tekrar evlenmesi gerekecek."

Jeanne tek söz etmeden şapkasını giydi. İtiraf edemeyeceği, derin bir mutluluk kalbini sarmış, ne pahasına olursa olsun saklayacağı sinsi bir neşeye, insanın yüzünü kızartan ama ruhun gizemli sırrı olarak yoğun bir haz yaşatan o tiksindirici neşelerden birine kapılmıştı: Oğlunun metresi ölmek üzereydi.

Noter hizmetçiye defalarca tekrarlattığı ayrıntılı açıklamalarda bulundu, sonunda hata yapmayacaklarından emin olarak, "Endişelenmeyin, ben her şeyi halledeceğim" dedi.

Rosalie aynı gece Paris'e doğru yola çıktı.

Jeanne iki günü hiçbir şey düşünmesine olanak vermeyen bir bulanıklık içinde geçirdi. Üçüncü sabah Rosalie'den akşam treniyle döndüğünü

bildiren bir mektup aldı. Başka bilgi yoktu.

Saat üç sularında bir komşuya araba hazırlattı ve hizmetçisini beklemek üzere Beuzeville garına götürülmesini sağladı.

Rıhtımda dikilmiş, gözleri uzaklarda birbirine yaklaşıp ufukta tek bir çizgiye dönüşen demiryoluna çakılı beklemeye başladı. Ara sıra saatine bakıyordu. On dakika kaldı- beş dakika kaldı- iki dakika kaldı- saat geldi. Uzaklarda hiçbir şey görünmüyordu. Sonra birden beyaz bir leke, bir duman, sonra altında gitgide büyüyen kara bir leke gördü. Bütün hızıyla koşan leke yaklaştıkça büyüyordu. Sonunda koca makine koşusunu yavaşlattı, boş gözlerle kapılara bakan Jeanne'ın önünden homurdanarak geçti. Birçok kapı aynı anda açıldı. İnsanlar iniyordu: Gömlekli köylüler, kollarında sepetleriyle çiftçi kadınlar, koca şapkalarıyla küçük burjuvalar. Sonunda kollarında bir yün yığını taşıyan Rosalie'yi fark etti.

Ona doğru gitmek istedi ama bacaklarının bağı çözüldüğünden düşmekten korktu. Onu gören hizmetçisi her zamanki sakin haliyle yanına geldi ve "İyi günler hanımefendi, işte kazasız belasız geri döndüm" dedi.

Jeanne kekeledi: "Peki ne oldu?"

Rosalie cevap verdi: "Kadın dün gece öldü. Evlenmişler. İşte bebek." Örtülerin arasından görünmeyen bebeği uzattı.

Jeanne ne yaptığını bilmeden aldı ve gardan çıkıp arabaya bindiler.

Rosalie devam etti: "Bay Paul cenaze işleri biter bitmez gelecekmiş. Sözüm ona yarın aynı saatte."

Jeanne "Paul..." diye mırıldandı, ama devam etmedi.

Güneş ufukta batıyor, yer yer kolzalarla altın, gelinciklerle kan rengi lekelerle bezenmiş yeşil kırları ışığa boğuyordu. Tohumların açıldığı uçsuz bucaksız topraklarda sonsuz bir huzur hâkimdi. Araba büyük bir hızla ilerliyor, köylü atını hızlandırmak için damağını şaklatıyordu

Jeanne önünde uzanan, kırlangıçların eğriler çizerek, birer füze gibi böldüğü göğe bakıyordu. Birden tatlı bir sıcaklık, bir hayat sıcaklığı eteğini aştı, bacaklarına ulaştı, etine süzüldü. Bu, dizlerinin üzerinde uyuyan küçük yaratığın sıcaklığıydı.

Bunun üzerine sonsuz bir heyecan kapladı içini. Birden çocuğun yüzüne bakmamış olduğunu fark etti: Oğlunun kızının. Yüzüne güneş ışığı vuran kırılgan varlık mavi gözlerini açıp ağzını kımıldatmaya başlayınca Jeanne bebeği kollarına alıp deli gibi sarıldı ve öpücüklere boğdu.

Durumdan memnun ama daha sakin olan Rosalie onu durdurdu: “Tamam, tamam ama hanımefendi, onu ağlatacaksınız.”

Sonra aslında kendi aklından geçenlere cevap vererek ekledi: “Gördüğünüz gibi hayat hiçbir zaman sandığımız kadar iyi ya da kötü değil.”

Guy de Maupassant

1850-1893

Maupassant ister doğup büyüdüğü Normandiya’yı ister Paris çevrelerinin kinizmini dile getirsin, yazılarında hep “yaşamın kendi hareketini, görünümünü yansıtır...”

Jeanne on yedi yaşında, ışıl ışıl, her türlü mutluluğa, her türlü rastlantıya hazır halde nihayet manastırdan ayrılır. Bomboş geçen günler ve umutlar, düşlerle dolu yalnızlığında, en çok da aşk için sabırsızlanmaktadır...

Ah! Kalplerin birbirine yakınlaşması, sevgiyle ilgili çok şey duymuştur. Bu tür mutlulukları yaşamadan hissetmiş, umut etmiştir. Onun için yaratılan varlığı görür görmez tanıyacaktır... Julien! Kalplerinde aynı duygular yankılanmaktadır...

Aşklarını evlilikle perçinleyeceklerdir. Ama gerçek kucaklaşmalar, yatak odası sırları, erkeklerin istekleri hakkında ne bilebilir ki? Aşkın şiirsel olmayan yanını tanıyor mudur? Nihayet birbirlerine bakarlar... Kırılmaya

başlayan illüzyonlar kısa zaman içinde tamamen yok olacaktır. Ama hayat devam etmektedir...